

YALANCIKTAN YAŞAMLAR...

Yalan, gerçek olmayan ya da gerçeğin çarpıtılmış şeklidir. Kimileri hayatlarını yalanlar üzerine kurar, yalan okur, yalan yazar, yalan yaşar ve kendilerini kandırdıkları gibi herkesi de kandırabildiklerini sanırlar.

Yaptıkları her şey kendilerine haksız yere biçtikleri rolün icabıdır, yaşamlarına çıkarları hükmeder, kendilerine ait değildir.

Etraflarındaki insanların da yaşamlarına, aynı yalan yöntemlerle egemen olmayı arzularlar... Kandırmacalarıyla, başkalarını, bir süreliğine etkilemeyi başardıkları çok görülmüştür, görülmektedir, ancak bu türün mensupları arasında, kendilerini de kandırmayı başarabilenlerin sayısı çok azdır.

Aslında, ne olduklarını herkesten öte bilirler, bildikleri beyinlerinin derinliklerinde bir yerlerden sinyaller gönderir, arta kalan insanîyetlerini huzursuz eder...

İşte, bu nedenle çoğu, yalancılıklarının yanısıra huysuzluk ve huzursuzluklarıyla da bilinirler.

Onlar, her yerde karşımıza çıkabilirler, her meslekte, her ortamda, ve belki de her yaşamın ayrıntılarına sızmışlardır. Yalanları, ortalığa dökülüp saçıldıkça, saldırganlaşır, intikam yeminleri ederler, yalın ve gerçek olan, başta gelen düşmanlarıdır.

Gerçeği, yalan olmakla itham etme cesareti olanlar da onlardır. Üstelik, safiyeti olan insanları iyi tanırlar ve kullanırlar, yeri geldiğinde en acımasız durumda olanlar da onlardır. Sevgi, onlar için olsa olsa, yeri geldiğinde kullanılabilecek bir şablondur, ne fazla ne eksik. Ve, elbette ki, yalnızca kendileri için yaşarlar...

Çoğunluğun çalışıp, didinip, basamak basamak çıktığı merdivenleri uçarak aşmaya yeltenip de iktidarsız muhterisliğin kaçınılmaz başarısızlığını gördüklerindeyse artık onları bir Amok koşucusunun hazine sonu beklemektedir.

Amok hastalığı, bir sinir nöbetinden daha fazla bir şeydir, bir insan kuduzudur, öldürücüdür.

Bir Amok hastası, bir Amok koşucusu, dosdoğru, ve fakat nereye gittiğini bilmeksizin ölümüne koşar, koşarken ağzı köpürür, önüne ne çıkarsa öldürmeye yeltenerek koşar, koşar, koşar. Ölümüne dek...

Tansel Tüzel

Ethernet Hub'larda Kampanya

Armada, Allied Telesyn'in Ethernet Hub ürünlerini de kapsayan bir kampanya başlattı. Allied Telesyn ürünlerini son kullanıcıya tanıtmak amacıyla başlatılan Kampanya'da ömür boyu garanti güvencesine sahip 8 port, 16 port ve 24 port Ethernet Hub'lar 95USD, 210 USD ve 255 USD'a satılmakta. Ayrıntılı bilgi için tel: (0.212) 230 89 80

YTÜ Bilişim Klübü

Yıldız Teknik Üniversitesi Bilgisayar Bilimleri Mühendisliği öğrencileri, YTÜ Bilişim Klübü'nu kurdular. Geniş bir alanda faaliyet gösterecek olan klübün amacı, bilgisayar ve bilişim konusunda bilgi alışverişi sağlamak ve isteyen öğrencilere danışmanlık hizmeti vermek. Ayrıntılı bilgi için tel: (0.212) 259 70 70

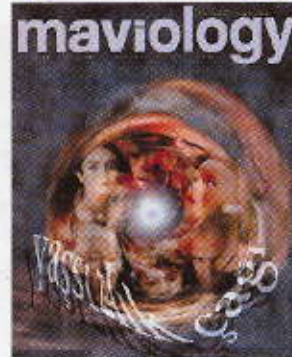
Compaq 15 Yaşında

Compaq Computer, 15. yaşını kutluyor. 1982 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nin Houston kentinde kurulan firma, sunucu, Network yazılım araçları, Network ürünleri, iş istasyonları, monitörler, masaüstü, dizüstü ve taşınabilir bilgisayar ve modem serilerine dayalı çözüm üretmekte. Avrupa pazarına 1984 yılında giren ve Avrupa merkez ofisini Münih'te kuran Compaq'ın ürünleri aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 85 ülkeye yayılmış 15.000 noktada satılmakta.

Gençliğe Yeni Dergi: Maviology

Blue Jean firması MaviJeans, gençliğe yeni bir dergi sunuyor. Çarpıcı ve farklı görselliğinin yanında farklı bir yayıncılık örneği de olan Maviology üç ayda bir çıkacak.

Her sayıda bir konu üzerine yoğunlaşacak olan derginin ilk sayısı "Yaşsızlık" üzerine. Teknolojiyle bütünleşenlerin "Ne kadar" değil "Nasıl" yaşadığının sorgulandığı derginin Yayın Koordinatörü Gülay Göktürk, Sorumlu Genel Yayın Yönetmeni Metin Göktürk, Yayın Kurulu'nda ise Yurisan Atakan, Haşmet Babaoglu, Atılğan Bayar, Can Dündar ve Ahmet Özden yer alıyor.

Maviology, tartışmaya gönüllü herkesin görüş ve yorumlarına da sayfalarında yer verecek. Maviology'ye ulaşmak isteyenler için faks: (0.212) 613 14 60 E-mail: mavio-logy@mavijeans.com.tr

Link Bilgisayar'dan Eğitim Kurumlarına Destek

Ticari uygulamalar için paket program üreten Link Bilgisayar, eğitim kurumlarının ticari paket edinme olanaklarının olmadığına dikkat çekerek bu konuda öncü olma kararı aldı. Bu doğrultuda Sakarya Üniversitesi ile işbirliğine giden firma, ilk aşama-

da Sakarya Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu'na Link Entegre Paketi'ni bağışladı. Link Bilgisayar, konuyla ilgili talepler doğrultusunda eğitim kurumlarına her türlü desteği vermeye devam edeceğini duyurdu.

Internet Üzerinden Hizmet

Yazılım firması ETA, Internet'te yeni bir uygulama başlatarak 30.000'i aşkın müşterisine Internet üzerinden servis desteği veriyor. Sistemle yurtdışındaki kullanıcılara olduğu kadar yurtdışındaki kullanıcılara da hizmet vermekte. ETA'nın tüm kullanıcılarına açık ve ücretsiz olan Web sayfasına bağlananlar

teknik servis konusundaki sorularına yanıt alabilmekte. ETA'nın Internet adresi: <http://www.eta.com.tr>

300.000 Saatlik Yedekleme Sürücüsü

Hewlett Packard, yeni DDS-2 yedekleme sürücüsü olan HP SureStore DAT8'i tanıttı. HP SureStore DAT8'in MTBF (Mean Time Between Failures) derecesi 300.000 saat.

HP SureStore DAT8'in güvenilirliği yeni DDS-3 teknolojilerinin ilk kez bir DDS-2 cihazında uygulanması ile elde ediliyor. Bu teknolojiler arasında, TapeAlert, yeni kafa izleme ve izleme mekanizmaları yer alıyor.

Özel Amaçlı Net: KOBINET

Kısaca KOBİ olarak anılan küçük ve orta boy işletmelerin, KOSGEB ve bünyesindeki Avrupa Bilgi Merkezi'nin bilgilendirme, işbirliği olanakları yaratma çalışmalarından yararlanabilmeleri ve oda, banka gibi kuruluşların sundukları hizmetlerden haberdar olabilmeleri amacıyla kurulan KOBINET, yarı kapalı bir ağ niteliğinde hizmet vermekte.

Kuruluş, Internet kullanımına geçmeyen KOBİ'ler içinse Ankara ve İstanbul'da 5'er adet dial-up telefon hattını da kullanıma sokuyor.

KOBINET'in Web sitesinde, sanayi ve ticaret odaları, bankalar, dernekler, sektör temsilcisi kuruluşlar yer alacak. Ayrıntılı bilgi için tel: (0.312) 467 58 59

Fantasia'ya MMX Desteği

Boğaziçi Bilgisayar, üretimini gerçekleştirdiği Aidata marka bilgisayarların Fantasia modellerinde, MMX işlemci kullanmaya başladı. Diğer işlemcilere göre yüzde 20 performans artışı sağlayan MMX işlemci desteği ile veri işleme kapasitelerindeki hız 2 katına çıkmakta.

Bilişim ve İletişim Sektörleri Kataloğu

Alkodem Organizasyon tarafından oluşturulan ikinci sektörel katalog "Bilişim ve İletişim Sektörleri Kataloğu" çıktı. Boğaziçi Üniversitesi Bilgisayar Bölüm Başkanı Prof. Dr. Selahattin Kuru ve Netaş'ın danışmanlığında ve çeşitli dernek ve kuruluşların katkılarıyla hazırlanan katalog kitapçı ve bayilerde satılmamakta, Alkodem

Organizasyon'dan alınabilmekte. Firmalar, Ürünler, Markalar ve Sektörel Sınıflama bölümlerinden oluşan ürünün içerdiği bilgilerde değişiklik olduğunda güncelleştirme yapılmakta. Ayrıntılı bilgi için tel: (0.216) 418 06 66

"Yazıcısız PC Kalmasın"

Hewlett Packard tarafından 1 Mart'ta başlatılan "Yazıcısız PC Kalmasın" kampanyası 31 Mayıs'a dek sürecek. Kampanya kapsamında, HP Vectra VE P133 veya P120 mo-

del PC alanlar arasından 101 tahlilli kullanıcıya Deskjet 400C yazıcı, HP Deskjet 820Cxi alan 20 kişiye de HP Vectra VE P133 model PC armağan edilecek.

Aidata Ürün Kataloğu

Boğaziçi Bilgisayar'ın üç ayda bir yayınladığı Aidata Ürün Kataloğu çıktı. Firmanın ithal ettiği ve üretimini gerçekleştirdiği ürünlerin yer aldığı katalogun tirajı 60.000. Fuarlarda ücretsiz dağıtılan ürün Aidata bilgisayar alan kullanıcılara da verilmekte. Ayrıntılı bilgi için tel: (0.212) 288 92 92

EMPA 15 Yaşında

15 yıl önce elektronik komponent pazarına yönelik olarak kurulan ve elektronik telefon santrali, renkli TV, taksimetre, ta-

kograf, uydu alıcısı gibi cihazları temin eden firma Bilgi Teknolojileri pazarında 1993'ten bu yana faaliyet gösteriyor.

Empa'nın, temsilciliklerini yaptığı firmalar: Temic, Intel, SGS-Thomson, Texas Instruments, Harris, AMD, Hewlett Packard, Optrex, Hamlin, Eupec, NDK, Keil, Data I/O, Plessey, Rockwell, Optek, Sharp, AMS, Isystem, CML.

Karma Günleri

Karma, 1-3 Mayıs tarihleri arasında Harbiye Askeri Müze Kültür Sitesi'nde "Karma Günleri" düzenliyor. Kasadan, ses kartına, mikroislemciden CD-Rom'a dek bir PC'yi oluşturan tüm parçaların sergileneyeceği etkinlik boyunca, dünya bilgisayar pazarını yönlendiren markaların temsilcilikleri de çeşitli seminerler verecekler.

Teknik Servis Üyelik Sistemi

Epson ürünlerinin Türkiye tek genel distribütörü Romar A.Ş. müşterilerine yönelik yeni bir uygulama başlattı: Romkart Üyelik Sistemi. Garanti süreleri dolmuş, Romar çıkışlı Epson bilgisayar, yazıcı, tarayıcı, monitör, POS terminali, Symbol barkod okuyucu ve terminalleri, EI-ZO monitörleri bulunan firma ve şahıslara gümüş/altın kart olarak Romar Teknik Servis Üyelik Sistemi'ne dahil olma imkanı tanınmakta. Elleri-nde 10 veya 20 adet Romar ürünü bulunan firma ve şahıslar bu sayıya göre altın veya gümüş kart alabilmekte. Altın kart sahiplerine yedek parçada %20, yeni ürün alımlarında %10 indirim sağlanırken, gümüş kart sahiplerine yedek parçada %10, yeni ürün alımlarında da %5 indirim sağlanmakta.

Digital-İAS İşbirliği

Digital, ERP konusunda çözüm sunan Industrial Application Software firması ile işbirliği yapacak. İki firma arasındaki anlaşma, İAS ve Digital elemanlarının karşılıklı eğitimlerini, satış/pazarlama ve teknik altyapılandırma konularında işbirliğini öngörüyor.

Intel Server Ürünleri

Intel ürünlerinin Türkiye dağıtıcısı Empa, Estron ve Vestel ile yaptığı anlaşma sonucunda, 1 Nisan 1997'den itibaren Intel Server ürünlerini piyasaya sundu. Ürünler, son kullanıcıya Vestel ve Estron'un hizmet ve kalite garantisi ile ulaştırılacak.

Digital'ın Yeni Mikroişlemcisi

Digital Equipment Corporation, Alpha 21164PC mikroişlemcisi ile Windows NT PC piyasasına gireceğini ve fiyatını 2600\$'ın altına çekeceğini duyurdu. Tasarımı Mitsubishi Electric Corporation'la birlikte yapılan Alpha 21164PC mikroişlemcisi, Digital Mitsubishi ve Samsung Electronics tarafından pazarlanacak.

Internet'te Türkçe Sinema

Artık, Internet'te Türkçe bir sinema sitesi var. Young Multimedia tarafından hazırlanan ve hergün güncellenen Sinema.Net'te gösterime giren filmlerin hangi sinemada ve hangi seanslarda oynadığı, sinema salonlarının telefonlarını ve film özetlerini bulmak müm-

kün. Dünyada, en son vizyona giren ve hatta çekim aşamasında olan onlarca filmin fragmanının da indirilebildiği Sinema.Net, en popüler filmler için Türkçe mini siteleri içermekte. Ayrıntılı bilgi için tel: (0.212) 296 54 97, E-Mail: <http://www.young.com.tr/sinema>

Bilgisayar Ortamında Tasarım Program Bölümü

Internet ve kullanımının Türkiye'de ve dünyada giderek artması ile Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, yeni bir bölümü hizmete soktu. Web tasarımı alanında uzman yetiştirmek amacıyla başlatılan yeni eğitim programı, Prof. Dr. Necati Inceoglu, Yrd. Dr.

Oğuzhan Özcan, Prof. Dr. Alan Bridge'in organizasyonu ve Apple Bilkom'un teknolojik desteğiyle başlatıldı. Bilgisayar Ortamında Tasarım Yüksek Lisans Programı'na şimdilik yılda 10 öğrenci alınacak. Ayrıntılı bilgi için tel: (0.212) 259 93 09

Arena'nın Ürün Portföyü

Arena Bilgisayar, Citizen yazıcılarının Türkiye distribütörü Ufotek A.Ş. ile anlaşarak, Mayıs ayından itibaren Citizen yazıcılarının toptancılığını üstlendi. Firma,

Toshiba'nın Notebook ürünlerinin de toptancısı oldu. Arena Bilgisayar, bu konuda Toshiba'nın Türkiye distribütörü Bekom A.Ş. ile çalışacak.

Siemens'den Sim.net

Siemens, Internet 97 Fuarı'nda Internet abonelerine tek elden Internet erişimi ve uygulama çözümleri sağlayan Sim.net'i tanıttı. Her türlü ihtiyaca ve altyapıya uygun Altın, Gümüş ve Bronz olmak üzere üç farklı içerikte oluşturulan hizmet paketlerinin özellikleri: Altın-Kurumlar, küçük işletmeler ya da kişilerin Internet'le ilgili donanım ve yazılım sistemlerinin oluşturulmasını ve gerekli eğitimi içeriyor, Gümüş-Internet erişiminin yanısıra eğitim hizmetlerini içeriyor, Bronz-Yalnızca Internet erişimini sağlıyor.

SIEMENS

AlphaServer'ların Kapasitesi Arttı

Digital Equipment Corporation, orta boy AlphaServer Sistemleri'nin hızını ve kapasitesini artırdığını duyurdu. Digital yöneticileri, veri yönetimi, karar destek ve finansal uygulama alanlarındaki kullanıcıların, süper hızlı 64 bit Digital Alpha işlemcisi ile güçlendirilmiş 466 MHz'de çalışan, gelişmiş orta boy Alpha-

Server 4100 ve 4000 sistemleri ile daha yüksek uygulama performansına sahip olacaklarını vurguladı. AlphaServer 4000 sistemlerinde I/O kapasitesini iki katına çıkartabilme olanağı bulunuyor.

Microsoft'un Ankara Ofisi

Microsoft Türkiye'nin Ankara ofisi Mart ayı içinde hizmete girdi. Cinnah Caddesi, Vardar iş merkezi, Kat 1, daire 3-4 Çankaya'da faaliyete geçen ofisin telefon ve faks numaraları ise şöyle: (0.312) 442 00 62-442 00 49

HP-IBM İşbirliği

Hewlett Packard ve IBM, bir dizi IBM yazılımını mevcut ve gelecek HP platformlarında birlikte geliştirmek ve pazarlamak üzere bir anlaşma yapıklarını duyurdu. Yapılan açıklamaya göre, bu anlaşma, iki firmanın müşterilerine Internet üzerindeki mevcut çözümlerini genişletmelerine yardımcı olacak geniş bir yazılım yelpazesi sunacak.

Bilgisayarlı Seçim

Türkiye'de, bilgisayarlı seçim sistemini ilk kez kullanan kuruluş Türkiye Bilişim Vakfı oldu. 31 Mart 1997'de yapılan TBV 3. Olağan Genel Kurul Toplantısı'nda yeni Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu'nun seçimi ve değerlendirmesi bilgisayarla çok kısa bir sürede gerçekleştirildi. Yapılan seçimde Faruk Eczacıbaşı yeniden TBV Yönetim Kurulu Başkanı oldu.

İş Hayatında İnsan Üslupları

Exim Yüksek Teknoloji Çözümleri A.Ş., Hewlett Packard ve TranSearch firmaları, teknoloji ile yayıncılığın birbirini tamamlayan iki alan olduğundan hareketle, "İş Hayatında İnsan Üslupları" adlı kitabın yayını üstlendiler. Robert Bolton ve Dorothy Grover Bolton tarafından kaleme alınan ve şirketleri oluşturan bireylerin birbirleriyle ilişkileri ve davranışlarının incelendiği kitap, iş ilişkilerinin niteliğinin daha iyi

İş Hayatında İnsan Üslupları

bir duruma getirilmesini sağlamak amacıyla yönelik olarak hazırlanmış. Ayrıntılı bilgi için tel: (0.212) 278 22 97

Görüntülü Bankacılık

Akbank, Görüntülü Ev ve Ofis Bankacılığı hizmetini başlatıyor. Evlerdeki televizyon, kişisel bilgisayar veya Akbank tarafından verilen ekranlı telefon aracılığıyla verilecek hizmette, Akbank, depozitosuz verdi-

gi telefon/Ak-tel için aylık 1 milyon ve televizyon dekoderi için de 500.000 TL hizmet kirası alacak. Banka, yapılan işlemlerden ücret veya komisyon almayacak, PC'ler için gerekli kuruluş programı ve disketlerini ücretsiz verecek. Proje ilk aşamada, İstanbul, Ankara ve İzmir illerinde başlatılıyor.

Yeni Güvenlik Sistemi: Artemis

Ödeme kuruluşu, Euro-pay International, kredi ve banka kartı sahtekarlıklarının önlenmesi için Artemis adı verilen yeni bir güvenlik sistemi geliştirdi. Kendi kendine öğrenen bir sistem olma özelliği taşıyan Artemis, klasik sistemlerin aksine, rüketicilerin değil, işyeri sahiplerinin davranış kalıplarını gözleyerek bankaların sahtekarlıkları önlemelerine olanak sağlıyor. Ayrıntılı bilgi için tel: (0.212) 281 85 48

CRC, Minolta Dağıtıcısı

Trans Teknik Büro Sistemleri A.Ş. ve CRC Bilgisayar, Mart ayında Minolta markalı yazıcıların dağıtımını konusunda anlaşma yaptılar. Bu anlaşmada, Türkiye'de 5 bölgede bulunan CRC, Minolta Laser Printer'ların Türkiye'deki tüketiciye ulaşımında tek dağıtıcı firma olarak belirlendi.

Web'de İlk Çizgi Film: Flook

Web yazım araçları ve yüksek performanslı sunucular üreten Silicon Graphics, Web'deki ilk VRML çizgi film dizisi Flook'u tanıttı. Tümüyle üç boyutlu VRML tabanlı bir karakter olan Flook Web için özel olarak tasarlandı. Silicon Graphics'in Web sitesinden Flook'a ulaşılabilir. Her Salı ve Perşembe günleri yeni bölüm, Silicon Graphics'in Cosmo Player'ından görüntülenecek. VRML 2.0 uyumlu bir görüntüleyici olan Cosmo Player halen <http://vrm1.sgi.com>'dan ücretsiz olarak yüklenebilmekte.

► Karma Hediye- li Radyo Programı

Karma Donanım yöneticileri, Nisan ayında Açık Radyo'da (94.9) Bilgisayar Dünyası adlı programa konuk olacak ve dinleyicilere çeşitli Karma ürünlerini hediye edecekler. Nisan ayı boyunca Pazartesi ve Cuma günleri yayınlanacak program 17.30-18.00 saatleri arasında.

► Armada, Acer Distribütörü

Acer, AcerAltos Server ürünlerini Türkiye pazarına sunmak için bilgisayar ağı ve veri iletişimi ürünleri distribütörü Armada'yı seçti. AcerAltos ürünleri şu modellerden oluşmakta: AcerAltos 900, AcerAltos 900Pro, ve AcerAltos 19000.

► Index, IBM Distribütörü

IBM Türk, InkJet yazıcıları için tek yetkili distribütörü olarak Index'i seçtiğini duyurdu. IBM, Index'in PC distribütörlüğünü IB yazıcıları da kapsayacak şekilde genişletti. IB xIXnkJet yazıcılar, 600x300 dpi çözünürlüğe sahip ve dakikada 3 ila 5 sayfa basabilmekte.

Sanal Gezinti ile Ürün Seçimi

Çanakkale Seramik ve Kalebodur, Mart ayı sonunda TÜYAP'ta gerçekleştirilen Mutfak&Banyo 97 Fuarı'nda tüketiciye ürünlerini ilgi çeken bir yöntemle sundu. Yer ve duvar seramik üreticilerine ve satıcılarına olduğu kadar, mimar, mühendis, dekoratör ve tüketicilere yönelik olarak hazırlanan Virtual Decor. Herkes tarafından kullanılabilen bir bilgisayar uygulaması. Tüketicilerin, hazır bir mekan planında, kendi eve ve ofisine uygun değişikliği yapıp, uygun renk ve boyutta ürün seçebildiği programla sanal gezinti yapılabilmekte.

ARTIK GÖZLERİNİZ AÇIK
DÜŞ GÖREBİLİRSİNİZİ..

Tebrik Kartları için Kağıt

Hewlett Packard, ev kullanıcılarının kendi tebrik kartlarını oluşturmalarını sağlamak için yeni bir tebrik kartı kağıt dizisi çıkarttı. HP tebrik kartları zarfları ile birlikte 20 yaprak içeren paketlerde satılacak. Kağıtlar, HP DeskJet ve HP DeskWriter yazıcılarında kullanılmak üzere tasarlandı.

Oracle'dan Eğitim Çağrısı

Oracle, Internet/Intranet üzerinden eğitim amaçlı OLA (Oracle Learning Architecture)'yı duyurdu. Oracle'dan yapılan açıklamaya göre, OLA içinde eğitimler Öğrenim Objeleri denilen birimler halinde tutuluyor. Birbirinden bağımsız küçük parçalara ayrılan bilgiler hem tek başlarına hem de diğer Öğrenim Objeleri ile birleştirilerek bir konu veya ders olarak kullanılabilir. Öğrenim Objeleri, eğitimin, kişilerin ve kurumların gereksinimleri-

ne tam anlamıyla uyarlanmasına da olanak veriyor. Oracle'a göre, OLA'nın başarısı iş ortaklarının stratejisine bağlı. Şu anda sayıları 35'i bulan iş ortakları arasında UC Berkeley, Stanford University, Compaq, Sun Microsystems, Unisys, Hewlett Packard, Andersen, NETG, MCI, AT&T gibi kuruluşlar bulunuyor. Oracle, mümkün olduğu kadar çok sayıda kişi ve kuruluşu OLA için içerik yazmaya ve yaratmaya çağırıyor.

Turnet'te Kontürlü Dönem

Türk Telekom, Internet erişiminde kullanılan 822'li hatları bölgesel yapma kararı aldı. Türkiye'nin 4 ayrı bölgeye ayrıldığı yeni yapıda, normal tarifiede 3, indirimli tarifiede ise 5 dakikada bir kontür atırılacak. Türk Telekom'dan yapılan açıklamaya göre; Internet erişiminde sınırsız kullanım sorun yarattığı için 822'li hatlar bölgesel olacak ve ücretler kullanım yoğunluğuna göre artış gösterecek.

Türk Telekom, bu kararı almalarına neden olarak, bazı servis sağlayıcıların abone sayılarını tam olarak bildirmeyip, bu hatları kiralık devre gibi kullanmalarını ve farklı yoğunluktaki kullanımı, gösterdi. (BT Haber)

Internet World Tr. Türkiye'de

Ünlü Internet dergisi, Internet World.Tr, Türkiye'de. Sistem Yayıncılık'ın kardeş kuruluşu Sistem-Net tarafından piyasaya sunulan dergi ABD ve İngiltere ile aynı anda ve Türkçe olarak yayımlanacak. Hedef kitlesi tüm Internet kullanıcıları olan Internet World Tr'nin genel yayın yönetmenliğini Tanol Türkoğlu yürütmekte.

Internet dünyasına ait her türlü bilgi, haber ve tartışmanın yer alacağı dergide okurlar, çeviri yazıların yanı sıra çeşitli yazar ve uzmanların da yazılarını bulabilecekler.

Kısa...Kısa...

Microsoft Office 97 altında yaygınlık kazanan ilk virüse sahip olma ününü kimseye kaptırmak istememiş olmalı: Şubat'ın ilk haftasında www.microsoft.com üzerinde günlerce Winword 8.0 için dönüştürülmüş bir Wazzu.A içeren bir dosya bulunuyordu.

İlk Linux Virüsü Ortaya Çıktı

Genellikle Unix virüsleri olanaksız değil diye düşünülüyor, ancak bu tip virüslerin ortaya çıkacağına pek ihtimal verilmiyordu. Oysa şimdi Linux için yazılan ilk virüs olan Bliss ortaya çıkmış bulunuyor. Bu virüsün yaygınlık kazanması herhalde tutulan bir oyun olan Doom'un Internet üzerinden yalnızca Administrator modunda oynanabilmesi yüzünden olsa gerek. Böylelikle bir virüs de bir makine üzerine yerleşmek konusunda gerekli haklara sahip oluyor. Bliss her Start sırasında virüs bulaşmış en az iki program dosyasının ilk 17892 Byte'ının üzerinden geçiyor. Bu durum eğer bir Linux Server üzerinde bulunuyorsa, öteki işletim sistemlerinin dosyalarını da etkileyebiliyor. McAfee bir Linux tarayıcı arza sundu (www.mcafee.com).

Dr.Solomon's'dan Özel Kullanıcılar ve Firmalar İçin Yeni Yazılım

Dr.Solomon's özel müşterilerle büyük müşteriler arasındaki dengeyi gelecekte de korumak istiyor: CeBIT fuarında ev kullanıcıları için bir virüs temizleyen tarayıcı olan Emergency Anti-Virus satışa sunuldu (69 Mark). Bu yazılım SOS disketiyle birlikte CD-ROM üzerinde geliyor ve Hamburg'daki Mailbox üzerinden otomatik terfi olanığına sahip (ilk altı ay ücretsiz, daha sonra yılda

49 Mark karşılığında). Büyük ağabey Anti Virus Toolkit ise alıştığımız gibi ek araçlarla geliyor ve artık bir Workstation ve bir Ser-

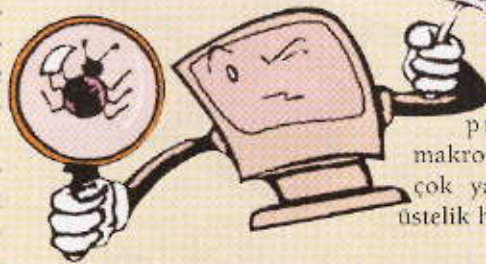
ver ürün çizgisinde piyasada. Anti Virus Server'da oturduğunuz yerden yazılımla komple ağı virüslere karşı silahlandırabileceğiniz bir Management Edition bulunuyor. CeBIT Fuarı'nda yaz aylarından itibaren piyasaya sürülecek olan Antivirus for Notes ve Antivirus for Exchange de tanıtıldı. Bu programlar iletişim ürünlerinin dahili veritabanlarında virüs kontrolü yapıyor.

Antivirüs Tekniklerinin Başarılı Bir Kombinasyonu

Norman Virus Control'un (NVC) eski DOS sürümünün harika bir virüs tanıma oranı var. Şimdi de diğer işletim sistemleri için (OS/2 da dahil) geliştirilmiş 4.0 sürümü piyasaya sürüldü. Böylelikle artık Windows 95 altında da Smart Behavior Blocker kullanılabilecek. Bu rakip firmaların ürünlerinden alıştığımız gibi hafızada kalıcı bir tarayıcı değil, aksine yeni virüsleri bile aktif hale gelmeden tipik davran-

ışlarından tanıyıp devre dışı bırakan bir bileşen. Dosyalarda depolanmış tarama örnekleri ve hatta analiz talimatları NVC'yi kolay terfi edilebilir kılıyor. Yazılımın yeni yetenekleri arasında sıkıştırılmış dosyaların taranması ve makrovirüslerin daha iyi temizlenmesi bulunuyor. Böylelikle neyse ki eski sürümlerden kalma bir parça gereksiz oluyor.

Neyse ki diyoruz, çünkü Word içinden rahatça çağrılabilen ve Wordbasic ile programlanmış makro virüs tarayıcısı çok yavaş çalışıyor ve üstelik hatasız da değil.

Saldırgan Winword Virüsü

Zararlı çağdaşlarımızdan biri de Appder.A. Virüs Winword'un başlangıç dosyasında NTTHNTA sayacını yönetiyor. Winword 20 kez başlatıldıktan sonra işe koyuluyor ve

Windows program dosyaları ile fontları siliyor. Özellikle rahatsız edici olan virüsün şifrelendirilmiş olması. Bu yüzden kolayca virüsün başka çeşitlerini üretmek olanaklı.

Aman, Dikkatli..

Internet üzerinden mesaj alışverişi yapanların dikkatine. Şu sıralarda Internet üzerinde, mesaj yoluyla yayılan ve sisteminizi mahveden bir virüs dolaşmakta.

Eğer mesajlarımızı aldığınız zaman aralarında "AOL4FREE.COM" konu başlıklı bir mesaja rastlarsanız okumadan silin. 1998 yılına kadar AOL aboneliği kazandığınızdan bahseden mesajı açtığınız andan itibaren sabit diskinizdeki dosyalar teker teker silinmeye başlıyor. Windows 95 ile birlikte gelen anti-virüs yazılımı dahil hiçbir yazılımın tanıyamadığı virüsten korunmak için aşağıda metni yeralan konu başlıklı mesajları açıp okumayın.

Subject: Area of Mail [Konu].....CONGRATULATIONS! You are a WINNER! Subject: Area of Mail [Konu].....AOL 4 Free - GET AOL For Free Sender: (Gönderen).....Matthews27 veya VPVPPVP olabilir

Prior Monitörler

Tayland'da üretilen ve Karma tarafından piyasaya sunulan Prior monitörler 1 yıl garantiyle satılıyor. Satışa sunulan ürünün PR-1430 modelinin özellikleri: 14", bant genişliği 50MHz, maksimum çözünürlük 1024x768, yatay tarama frekansı, dikey tarama frekansı 50-90 kHz.

Bilgi için: Karma
Tel: (0.212) 233 30 30
Faks: (0.212) 269 18 29
Fiyatı: 169\$

Highlight 2.0

I.W.I.S. şirketi ilk Türkçeleştirilmiş 3D modelleme, Render ve animasyon programı Highlight'ı Mayıs ayı içinde piyasaya sürecek. Programın Light ve Pro olmak üzere iki sürümü bulunuyor. Windows 95 ve NT altında çalışan bu iki üründen Highlight Light'ın 100\$, Pro sürümünün fiyatı ise öğrenci ve öğretim görevlilerine 300\$, şirketlere ise 590\$ olacak. Ürün paketi içinde CD ve kullanım kitapçığının yanı sıra, yine bu ürünle hazırlanabilecek üç boyutlu resimleri görebilmek için özel bir gözlük yer alıyor.

Bilgi için: I.W.I.S.
Software & Hardware
Tel: (0.216) 418 7391

Aidata Altima Pentium

Boğaziçi Bilgisayar, Aidata Altima Pentium TFT 12.1" 6200 serisi Notebook'ları piyasaya sundu. 31 ekran TV büyüklüğündeki Notebook soğutma sistemi ve aktif matris ekranına sahip. 8 hızlı CD-ROM sürücüsü olan ürün 2 Mb PCI Windows hızlandırıcı kartla gelmekte. Kartla 800x600 çözünürlüğe ulaşan ürün harici ekranda 16.7 milyon rengi desteklemekte. PCI mimari-

siyle üretilen Notebook'un üzerinde 256 Kb ikincil Pipe Line Burst ön bellek, 3 adet PCMCIA yuvası ve 72 Mb'a dek yükseltilebilen hafıza bulunmaktadır.

Bilgi için: Boğaziçi Bilgisayar
Tel: (0.212) 288 92 92
Faks: (0.212) 274 38 10
Fiyatı: 3899\$ (P166)

Acer'dan Yeni Tarayıcı

Nisan ayında piyasaya sunulan AcerScan 300F, otomatik doküman besleme ve şeffaf doküman tarama ünitelerine sahip. Twain uyumlu ve entegre SCSI II arabirimi olan yeni tarayıcı, entegre hata arama/bulma sistemi ile ekran uyarısı ile kullanıcıyı bilgilendiriyor. 40 db'den az gürültü seviyesi olan yeni ürün hem Mac hem de PC uyumlu.

AcerScan 300F, 3 değişik tarama programının yanı sıra Türkçe karakter destekli OCR programını içermekte. Optik çözünürlüğü 300x600 dpi olan tarayıcının maksimum çözünürlüğü 4800x4800 dpi.

Bilgi için: İhlas Bilgi İşlem
Tel: (0.216) 317 96 50
Faks: (0.216) 317 96 50
Fiyatı: 359\$

Yeni Bigfoot'lar...

Bigfoot CY adı verilen 4.3 ve 6.4 GB kapasiteli Quantum Bigfoot'ların satışına başlandı. Kullanıcısına maksimum depolama imkanı sağlayan yeni jenerasyon Bigfoot'ların hepsi 5.25 inçlik form faktöre sahipler. Magneto Resistive kafaların kullanıldığı disklerini arabirimi Fast ATA-2. QCY 4300A'nın özellikleri: 5.25" form faktör, 1" yükseklik, EIDE arabirim, 4335Mb kapasite, 14 ms ortalama erişim süresi, 92 Mb/sn harici veri transfer hızı, 300.000 saat MTBF, 128 kB ön bellek. QCY 6510A'nın özel-

likleri: 5.25" form faktör, 1" yükseklik, EIDE arabirim, 6510Mb kapasite, 14 ms ortalama erişim süresi, 92 Mb/sn dahili veri transfer hızı, 300.000 saat MTBF, 128 kB ön bellek.

Bilgi için: Karma
Tel: (0.212) 233 30 30
Faks: (0.212) 296 18 29
Fiyatı: QCY 4300A 338\$
QCY 6510A 508\$

E-mail Formatında Faks Gönderimi

Cheyenne Software'in Faxserve 5 for NetWare&Group Wise adlı yeni ürünü piyasaya sunuldu. Faksları E-mail formatında gönderip alabilmeyi olanaklı kılan ürünün 5 kullanıcıdan 250 kullanıcıya dek çeşitli seçenekleri bulunmaktadır. Ürünün eski versiyonları, Upgrade programları ile yenilenebilmektedir.

Bilgi için: Armada
Tel: (0.212) 230 89 80
Faks: (0.212) 232 23 55
Fiyatı: 5 kullanıcı 525\$

DÜZELTME

Chip'in Mart sayısında, Logomotif Perfect English'in fiyatı 49\$ olarak yer almıştır. Yayınlanan fiyat eski versiyona aittir, yeni versiyonun fiyatı ise 85\$'dir. Düzeltir, özür dileriz.

Intel'den Taşınabilir Adaptörler

Intel, piyasaya yeni sunduğu taşınabilir EtherExpress Pro/100 adaptörlerle ağ ürünleri yelpazesini genişletiyor.

Intel bu yeni ürünle kullanıcılarına saniyede 10/100 megabitte ağ çözümleri sunuyor. Taşınabilir PC pazarına yönelik olan adaptör, otomatik algılama özelliğiyle 10 veya 100 Mbps hızlarında çalışıyor. 10BASE-T ve 100BASE-TX bağlantısı

saglayan ve her Type II PCMCIA yuvasına uyabilen EtherExpress PRC/100 mobil adaptörlerin hem 16 bit PC kart hem de 32 bit CardBus sürümleri bulunuyor. Mobil adaptörler birlik, beşlik ve yirmi birimlik paketlerde satılıyor.

Bilgi için: Karma ve Empa
Tel: (0.212) 599 30 50
Faks: (0.212) 598 53 53
Fiyatı:

VideoMotion Video

Mega-vizyon tarafından piyasaya sunulan, VideoMotion video paketi ile çizim, boyama, resim üzerinde işlem, efekt yaratma, film üzerine yazı yazmak ve film karelerini montajlamak mümkün. Quadrant firmasının ürünü şu özelliklere sahip: 3x video girişi, 2x video çıkışı, PAL/NTSC/SECAM,

YUV 4:2:2 dijital video, Full Screen, Full Motion Video Capture, 25 kare/sn., 50 alan/sn., 768x576 PAL video çıkışı, hareketli JPEG sıkıştırma.

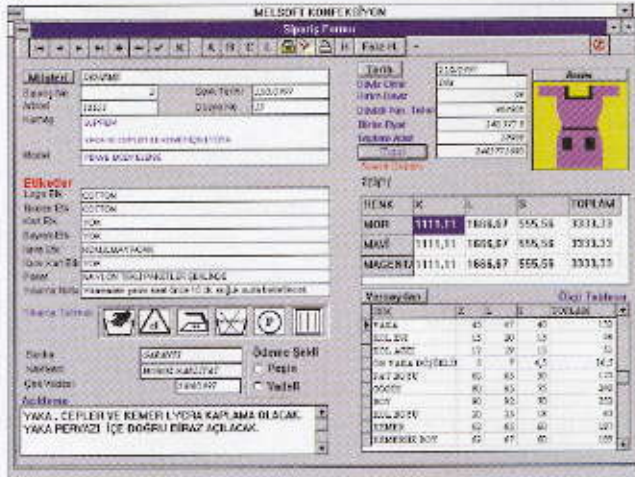
Bilgi için: Megavizyon
Tel: (0.212) 641 33 19
Faks: (0.212) 641 17 99 Fiyatı: Henüz belirlenmedi.

Konfeksiyon Programı Yenilendi

Melsoft, konfeksiyon imalatçılarına yönelik olarak geliştirdiği Melsoft Konfeksiyon Programı'nı yeni bir uygulama ile satışa sunuyor.

Yeni düzenlemeler ile kullanıcı firma, müşterisinin x artıkkıllı, y dosya numarası, z sipariş numaraları ve xx adetdeki siparişinin örneği, boyu, baskı, kesim, dikme, nakış, fason-konfeksiyon bölümleri için hangi irsaliye numaralarıyla ve kaç adet gittiğini tek bir tuşa basarak öğrenebiliyor.

Tümüyle konfeksiyon sektörüne hitap eden program 16 ve 32 bit versiyonlu, o-

rijinal Microsoft Windows ürünleri üzerinde çalışmakta Program 3 ay ücretsiz kullanım hakkıyla satılıyor.

Bilgi için: Melsoft
Tel: (0.212) 288 66 66
Faks: (0.212) 270 54 54
Fiyatı: Konfigürasyona göre değişiyor.

10/100 Switching Hub

Fast Ethernet'e yumuşak geçiş sağlayan, 10/100 Mbps Autosense çalışabilen ürünleri pazara sunan Intel şimdi de aynı mantıkla çalışabilen ve 10 Mbps ve 100 Mbps ortamlarını aynı anda tüm portlardan destekleyebilen anahtarlamalı Hub'ı sundu. 8 porta sahip olan Hub, ilave Dual portlar ile 12 porta ulaşabilmekte.

Bilgi için: Empa
Tel: (0.212) 599 30 50
Faks: (0.212) 598 53 53
Fiyatı: 49995

Sentim'den Çok Yetenekli Vitra...

Sentim tarafından piyasaya sunulan Vitra birçok yeteneği birarada içeren bir kart. 2 Mb EDO Ram'i olan ürün, VGA, TV Tuner, Video Capture, MPEG, Teletext ve uzaktan kumanda özelliklerine de sahip. Vitra'nın teknik özellikleri:

Otomatik VGA ve TV görüntüsü, 64 bit yüksek performanslı GUI hızlandırıcılı PCI kart, maksimum

grafik çözünürlük 1600x1200/ 256 renk, genişletilmiş tekst modunda 80 veya 132 sütun, DPMS, PAL TV sistemi, kablolu yayına uyumlu, Windows 95'te DirectDraw ve DirectVideo hızlandırıcı, tek kare görüntü kaydetme, videoda netlik, keskinlik, parlaklık ve yoğunluk kontrolü, volum, balans, bas kontrolü, 119 kanal hafız-

alı, 16 kanalı aynı anda tek ekranda gösterebilme, OSD(On Screen Display), MTS teletext modülü, yazılım VCD, tuner ve Mouse'u uzaktan kumandadan kontrol imkanı, video konferans seçeneği.

Bilgi için: Setim
Tel: (0.212) 288 14 26
Faks: (0.212) 213 05 13
Fiyatı: 1995

Aksiyon Paketi

Sega, Saturn ve iki adet oyun içeren 32 bitlik Aksiyon Paketi'ni piyasaya sundu.

Sega Rally Championship ve World Wide Soccer 97 oyunları ve Sega Saturn konsolunu içeren paket 15 Nisan'dan itibaren satışa sunuldu.

Bilgi için: Aral
Tel: (0.212) 659 26 73
Faks: (0.212) 659 26 73
Fiyatı: 3995

Citizen Barkod Yazıcılar

Symbol Technologies'in Türkiye tek genel distribütörü Romar A.Ş. Citizen barkod yazıcılarını pazara sundu. Citizen CLP serisi barkod yazıcılar termal ya da termal transfer baskı yapabilen Citizen barkod yazıcıları şu anda satışa sunulmuş iki modeli bulunmaktadır: CLP-4081 ve CLP-4121. 203 dpi çözünürlüğe sahip olan ve sani-

yede 20 cm. hızında yapabilen CLP 4081, tüm popüler barkodları, 10.4 cm. genişliğe kadar her türlü etikete baskı yapabilmekte. CLP 4121 ise 290 dpi çözünürlüğe sahip.

Bilgi için: Romar A.Ş.
Tel: (0.212) 252 08 09
Faks: (0.212) 252 08 04
Fiyatı: Konfigürasyona göre değişiyor.

Asset View'ün Yeni Sürümü

Hewlett Packard, Asset View ürününün büyük şirket uygulamalarında ticari varlıkların yönetimi için yazılım bağlantılarını genişleten yeni sürümünü tanıttı. HP AssetView 2.2, Microsoft'un kısa adı SMS olan System Management Server ve yardım masası yönetimi yazılımları ile olan yeni bağlantıları içeriyor.

Ürün, kullanıcılara sınırsız sayı ve tipte varlığı izleme, finansla, bakım ve kiralama bilgilerine erişim, Unix sistemleri ve PC konfigürasyon bilgilerine erişim olanağı sunmakta.

Bilgi için: Hewlett Packard
Tel: (0.212) 224 59 25
Faks: (0.212) 224 59 39
Fiyatı: Henüz belirlenmedi.

Acer'dan Notebook

İhlas Bilgi İşlem'in arza sunduğu AcerNote Nuovo, Pentium 150 işlemci ve 12.1" ekrana sahip. EDO Ram'i 64 Mb'a dek yükseltilebilen ürünün disket ve CD-Rom sürücülerini birbirinin yerine kullanılabiliyor. Pil ömrü 10 saate dek uzatılabilen

yeni Notebook'la birlikte 16 bit (built-in stereo) hoparlörler ve MPEG yazılımı da gelmekte.

Bilgi için: İhlas Bilgi İşlem
Tel: (0.216) 317 96 50
Faks: (0.216) 317 96 50
Fiyatı: 4999\$

PC Fotoğrafçılık Sistemi

Hewlett Packard, ev kullanıcıları için tasarlanan PC fotoğrafçılık sistemi HP PhotoSmart'ı tanıttı. Bir fotoğraf yazıcısı, fotoğraf tarayıcısı, sayısal kamera ve fotoğraf kağıtlarını içeren sistem, ev kullanıcılarının orijinal sayısal fotoğraf çekmelerini veya mevcut fotoğraf, slayt ya da negatifleri tarayabilmelerini ve işleyerek tekrar üretmelerine olanak sağlamakta. PhotoSmart PC fotoğrafçılık sisteminin üç ürünü de, Microsoft'un yeni görüntü manipülasyon yazılımı olan Picture It! ile birlikte geliyor.

Her bileşeni bağımsız olarak çalışan sistemin piyasaya sunulan ilk ürünü PhotoSmart sayısal kamerası.

Bilgi için: Hewlett Packard
Tel: (0.212) 224 59 25
Faks: (0.212) 224 59 39
Fiyatı: Henüz belirlenmedi.

Düz Panel LCD Monitör

Hewlett Packard, süper ince düz panel LCD monitörü tanıttı. 14 inç olan monitör ince film transistör aktif matris teknolojisine sahip ve TCO92 ve MRPII düşük emisyon gereksinimlerine uymakta. 1.024 x 768HZ'e varan çö-

zümlükler için optimize edilen ürün, tak-çalıştır uyumlu.

Bilgi için: Hewlett Packard
Tel: (0.212) 224 59 25
Faks: (0.212) 224 59 39
Fiyatı: Henüz belirlenmedi.

Progress Software'den V8.2

Progress Software, yeni geliştirilen V8.2 uyarlamasında, bir önceki sürümdeki raporlama modüllerinin yerine daha esnek raporlama araçlarını kullanıma sunmakta.

Bir önceki uyarlamada yer alan Report Builder ve Query/Results yeni geliştirilen uyarlamada Actuate Developer Workbench ve Actuate End User Desktop ürünlerine bıraktı. Nesne yönelimli görsel

bir geliştirme aracı olan Actuate Developer Workbench ile raporlar tasarlanıp, hataları ayıklanabilmekte. Actuate End User Desktop ise basit raporlar üretmek, izlemek ve döküm alabilmeyi sağlamakta.

Bilgi için: Servodata
Tel: (0.212) 212 10 45
Faks: (0.212) 212 10 60
Fiyatı: Konfigürasyona göre değişiyor.

Mitac Pursuit Multimedia PC Seçenekleri

Özel Mitac Pursuit yazılım paketi artık PC Pronto ile birlikte sipariş edilebilecek. 14 CD'de sunulan pakette Mitac Discovery yazılımı, Microsoft Encarta '96, Microsoft Plus, Novell Perfect Works, Microsoft 3D Games bulunmaktadır. Ancak, PC Pronto'nun özel 106\$ olan Pursuit Multimedia yazılımlarını kullanabilmesi için komple Multimedia konfigürasyonlu ve MS Windows 95 yüklü olarak sipariş edilmesi gerekiyor.

Mitac Pursuit Multimedia PC seçenekleri: Intel

P133, 16 Mb S3 Trio64V, Aztech 10X CD, Aztech MM AT3300, 1623 Mb hard-disk, Aztech Video Conferencing Upgrade kit (2099\$) Intel P150, 32 Mb, 2 Mb S3Virge-3D, Aztech 12x CD, Aztech MM AT3300, 2000 Mb hard-disk, Aztech Video Conferencing Upgrade kit (2295\$), Intel P166, 32 Mb, 2 Mb S3Virge-3D, Aztech Video Conferencing Upgrade kit (2484\$)

Bilgi için: Albim
Tel: (0.216) 349 33 51
Faks: (0.216) 347 59 34

Western Digital SCSI Diskler

Uzun süren araştırma-geliştirme çalışmaları ve deneme üretimlerinin ardından Singapur'daki fabrikalarında SCSI disk üretimine başlayan Western Digital'ın Enterprise WD E4360 ve Enterprise WD E4360W modelleri Karma tarafından satılmaya başlandı. WD E4360W'nin özellikleri: 3,5" form faktör, Ultra Wide SCSI arabirim, 4.360 Mb kapasite, 8 ms ortalama arama hızı, 40 Mb/sn harici veri transfer hızı, 7.200 RPM

dönüş hızı, 1.000.000 saat MTBF, 512 Kb ön bellek. WD E4360'nin özellikleri: 3,5" (form faktör), Ultra SCSI arabirim, 4.360 Mb kapasite, 8 ms ortalama arama hızı, 20 Mb/sn harici veri transfer hızı, 7.200 RPM dönüş hızı, 1.000.000 saat MTBF, 512 Kb ön bellek.

Bilgi için: Karma
Tel: (0.212) 233 30 30
Faks: (0.212) 296 18 29
Fiyatı: E4360 1245\$
E4360E 1085\$

Novasoft'tan NovaManage

Novasoft'un geliştirdiği tümleşik doküman ve yönetim sistemi NovaManage, farklı kuruluş veya departmanların gereksinimlerine uyarlanabilen bir yazılım. Endüstri standardı bir ilişkisel veritabanı üzerinde hemen tüm istemci/sunucu mimarileri destekleyen NovaManage ile her türlü bilgi kaynağı, revizyon kontrolleri ile pek çok platformda saklanıp, okunabilmekte. Mevcut uygulamalarla bağlan-

tılı çalışan NovaManage, sisteme dahil edilen dokümanları kendi doğal formatlarında saklıyor ve departmanlar tarafından daha önce kullanılmakta olan görüntüleme, kontrol ve değiştirme veya işaretleme programlarını seçilen doküman tipine göre yükleyebiliyor.

Bilgi için: Cadet
Tel: (0.216) 327 35 20
Fiyatı: Konfigürasyona göre değişiyor.

Superscape'den Viscap

Superscape tarafından geliştirilen ve Netscape veya Internet Explorer ile birlikte kullanılan Plug-in Viscap, Onitron tarafından piyasaya sunuldu.

Internet üzerinde, yüksek seviyede etkileşimli üç boyutlu bilgisayar çizimlerinin kullanılması sağlayan ürün, VRML standardı yerine Super VR formatındaki tase-

arımları kullanmakta ve HTML sayfalarının aynı anda görünmesine izin vermektedir. Virtual World Wide Web'e bağlanabilme olanağı da veren Viscap'ın deneme kopyası ücretsiz.

Bilgi için: Onitron
Tel: (0.212) 220 37 99
Faks: (0.212) 220 31 65
Fiyatı: Internet'ten ulaşılabilir

Oracle ile Compaq'tan Ortak Ürün

Oracle ve Compaq, başlatıkları kampanya çerçevesinde Oracle Workgroup Server veritabanı Compaq ProLiant 2500 Server'ı piyasaya sunuyorlar. Güç ve kaynaklarını birleştiren iki firmanın geliştirdikleri çözümde, Oracle Workgroup Server veritabanı, Compaq ProLiant 2500 serisi üzerinde satışa sunuluyor. İki ürünün toplam maliyeti 12.000\$ iken, kampanya çerçevesinde 7495\$'a satılacak. Oracle ve Compaq ürünlerini birlikte kullanan kuruluşlar, herhangi

bir konuda her iki firmadan da yardım alabilecekler. Ürünlerin özellikleri: Oracle Workgroup Server-

İşletim sisteminden bağımsız da çalışabilen ürün, her işletim sistemiyle de uyumlu çalışıyor ve ihtiyaca göre sınırsız büyüyebiliyor. Compaq ProLiant 2500-uzaktan erişimli, hata düzeltme bellekli, esnek, genişletilmeye uygun platform, saniyede 40 Megabyte'lık aktarım hızı.

Bilgi için: Oracle/Compaq
Tel: (0.212) 285 29 50
(Oracle) (0.212) 236 32 36 (Compaq)

Asus TX'97 Akıllı Main Board'lar

Türkiye'de Çizgi Elektronik tarafından piyasaya sunulan Asus TX '97 Smart Main Board'lar, fan statüsünü, CPU ve M/B sıcaklığını, sistem besleme gerilimlerini ölçmekte ve gerektiğinde ilgili alarmları vermekte. CPU'nun hızını düşürerek sıcaklığı da dengeleyen Main Board'lar da hard-disk veya belleğin ne kadar kullanılabileceği tanımlanabilmekte. Intel LanDesk Client Manager yazılımı ile ağ üzerindeki herhangi bir ma-

kinenin DMI, IRQ ve DMA bilgilerinin de izlenebildiği akıllı Main Board'larla sistem uzaktan Boot da edilebilmekte. Piyasaya sunulan Smart Main Board'ların özellikleri: Asustek TX'97/512 Pentium Main Board: Intel 430 TX chipset, 512K Pipeline Burst Cache, SDRAM&MMX Support, Baby AT Form. 170\$
Asustek P55T2P4/512 Pentium Main Board: Intel 430HX chipset, 512K Pipeline Burst Cache,

ECC Memory&MMX Support, Baby AT Form. 140\$
Asustek XPNP5 Pentium Pro Main Board/Intel Natoma chipset, ATX Form. 265\$
Asustek P65UP5 Dual Pentium Pro Main Board/Intel Natoma chipset, Baby AT Form. 695\$

Bilgi için: Çizgi Elektronik
Tel: (0.212) 211 30 57
Faks: (0.212) 272 58 86

Veritabanı Sıralama Sistemi: dbQa

Türkiye'de Info Sybase Yazılım A.Ş. tarafından temsil edilen Sybase, hızlı uygulama geliştirme amaçlı, veritabanı sıralama sistemi dbQ'yu piyasaya sundu. DbQ, Java, activex ve diğer ortamlarda yazılım geliştirenlerin veritabanı ve mesaj sıralama işlevlerini birleştirmelerine olanak tanıyor. Oluşturulma amacı, coğrafya, iş fonksiyonları ya da teknolojik açıdan bağımsız iş uygulamalarının "Internet /Intranet ve istemci/sunucu uygulamaları için mesajlama" yoluyla birbirleriyle güvenli haberleşmesi olan dbQ mesaj sıralamalarını doğrudan Sybase SQL Server ya da SQL Anywhere ile entegre ediyor.

Bilgi için: Info Sybase Yazılım
Tel: (0.212) 264 65 80
Faks: (0.212) 270 87 62
Fiyatı: Konfigürasyona göre değişiyor.

Netport Express Pro/100

100 Mbps ortamları desteklemekte. SNMP, DMI uyumlu olan Netport Express Pro/100, Windows tabanlı grafik arabirimi Netport Manager ile birlikte sunulmakta.

Intel Express Pro/100 yazıcı/sunucu ailesine yeni bir ürün katıldı: Netport Express Pro/100. Tek porta sahip olan ürün 10 ve

Bilgi için: Empa
Tel: (0.212) 599 30 50
Faks: (0.212) 598 53 53
Fiyatı: 399\$

Canon'dan Renkli Bubble-Jet

Canon, son model renkli Bubble-Jet yazıcısı BJC-5500'u pazara sundu. Çeşitli kağıt ebatlarına ve cinslerine baskı yapabilme esnekliğine sahip olan yeni yazıcının tek renkteki hızı dakikada 7 sayfa. Microsoft Windows 3.x ve Windows 95 sistemleri ile uyumlu olan Bubble-Jet 5500 hem siyah hem de renkli kartuşları ile geliyor. Opsiyonel olarak,

A2 ebadına kadar kağıt alabilen 2 otomatik kağıt besleyicisi var.

Bilgi için: Hesmak
Tel: (0.212) 296 33 10
Faks: (0.212) 252 27 83
Fiyatı: 1749\$

Fuarların Fuarı CeBIT '97

İlki 1970 yılında yapılan CeBIT bilgisayar ve iletişim teknolojileri fuarının 28incisi Almanya'nın Hannover şehrinde gerçekleştirildi. Bilgisayar ve iletişim teknolojisiyle yakından ilgilenen herkesin görmesi gereken Fuar'ın ziyaretçi sayısı 600.000'in üzerindeydi.

İnternet ağının ağıysa, CeBIT de bilgisayar fuarlarının fuarıdır. 1970 yılında katılımcı firma sayısı 638 iken, bu yıl 6800'e ulaşan firma sayısı bilgisayar teknolojisinin ne kadar büyük bir hızla geliştiğini ortaya koyuyordu. Fuar'ın net alanı 350.000 m², yani yaklaşık olarak 50 futbol sahası büyüklüğünde. Bizim İstanbul TÜYAP'taki bina gibi 26 adet binadan oluşuyor. Dünyanın en büyük bilgisayar ve iletişim teknolojisi firmalarının yanı sıra, adını daha önce hiç duymadığımız, ancak ucuz

ve kaliteli ürünleriyle büyük firmaların başını ağrıtan firmalar da kendilerini tanıtabilme ve yeni distribütörler ve temsilciler bularak pazarlarının sınırlarını genişletebilme fırsatı bulabiliyorlar. Bu amaçla hemen her standda iş görüşmeleri için özel yerler de hazırlanmıştı. İnternet'in ve yerel bilgisayar teknolojisi yayıncılığının hızla yaygınlaşması ve gelişmesi sonucunda istenilen bilgiye kolayca ulaşılabilmesi, aslında CeBIT'te herkesi hayrete düşüren veya çok büyük bir ilgiyle karşılanan bir yeni-

liğin olmaması gibi bir izlenim uyandırdı. Ne de olsa fuarda sergilenen ürünlerle ilgili bilgilere, üreticilerinin Web sayfalarından ulaşabilmek veya bir bilgisayar teknolojisi ile ilgili yayında önceden bu ürünlerle ilgili haberler okuyabilmek mümkün. Ancak fuarda bu ürünleri (pek kolay olmasa da) yakından incelemek ve tanımak mümkün. Zaten katılan firmaların çoğu da (özellikle küçük firmalar) CeBIT Fuarı'nı bir tanıtım alanı olarak görüyorlar. Özellikle Tayvan'dan gelen firmalar satış yapamadıkları ve ziyaretçilerin bu yüzden kendi standlarına pek rağbet gösteremedikleri için biraz buruklar. Daha önceki yıllarda, satış yasağı olmadığı zaman ucuz Tayvan ürünlerine büyük bir ilgi gösterilmiş ve Tayvan standları önünde büyük izdiham yaşanmış. Ancak bu durumun Alman bilgisayar firmalarına ve ekonomisine büyük bir darbe vurması üzerine satış yasağı getirilmiş. Konuştuğumuz Alman ziyaretçiler de yasaktan fazlasıyla şikayetçiler. Belki de bu yüzden ziyaretçi sayısında ilk defa son iki yılda bir düşüş yaşanmış, 1995'de 750.000 olan ziyaretçi sayısı 1996'da ve bu yıl 600.000'e düşmüştü.

Hannover'in İstanbul'u hatırlatan belki de tek özelliği, fuar alanına giden tramvayların tıklım tıklım dolu olması, Hannoverliler buna pek alışık olmadığı için tramvaydaki yabancı turistlere asık suratlarla bakıyorlardı, zaten 10 günlük Almanya ziyareti boyunca yüzü gülen birine rastlamak mümkün olmadı. Şehrin kasvetli ve kurşuni havası sadece Almanları değil, tüm fuarı sarmıştı. TÜYAP Tepebaşı Sergi sarayındaki düzensizlik, canlılık, gülümseyen yüzler, sıcak bakışlar ve fuar indirimi ile alınmış ucuz ürünlerin verdiği mutluluğa karşın CeBIT'97, bilgisayar teknolojisinin korkunç bir hızla gelişmesinden ve getirdiği yeniliklerden çok, makineleşen, insani değerlerini ve tepkilerini yitiren, sevgiye değil, yapay zevklere aç, daha hızlı'nın peşinde koşan ve en iyi, en büyük benim diyen insan manzaralarıyla dikkati çekiyordu.

Fuar'da yazılım ve donanım alanlarında firmaların tanıttıkları yeni ürünler ise şunlardı:

YAZILIM

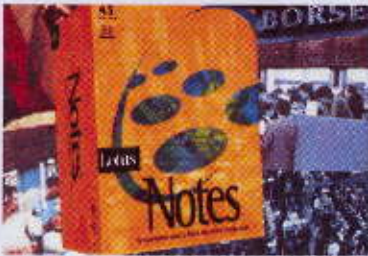
Geçtiğimiz yıl inanılmaz bir hızla gelişen ve yaygınlaşarak ağların ağı olan Internet, bu yılki CeBIT'in de parlayan yıldızı. 1996'nın modası-Intranet- teşvikiyle, tüm üreticiler

en azından Internet veya Intranet uyumlu ürünlerini tanıttılar. Java, ağ uygulamaları için programlama dili olarak giderek daha büyük bir önem kazanıyor.

Geçtiğimiz yıl Office paketlerine HTML-Editorleri entegre edilirken, bu yıl bazı firmalar tümüyle ya da kısmen Java diliyle yazılmış yazılım paketlerini tanıtmaya başladılar.

Lotus

Lotus'ta neredeyse her şey Intranet ile ilgili. Lotus Notes'un yeni 4.5 sürümü HTML, POP3 veya SMTP gibi Internet standartlarını da destekliyor. Lotus cc:Mail artık birçok Internet protokolünü destekliyor. Smartsuite de HTML ile donatılmış durumda.

Adobe

Adobe CeBIT97'de Acrobat'ın yeni sürümünü tanıttı. Adobe Acrobat 3.0, Internet için interaktif dokümanlar ve formlar yaratabiliyor. Yazılım Capture eklentisi ile basılmış dokümanları tarayıp PDF dokümanına çevirebiliyor. Bunun yanında yeni Adobe Pagemill, Photoshop ve Pagemaker de kayda değer ürünler.

Autodesk

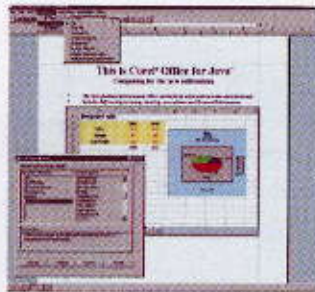
CAD pazarının lideri konumundaki Autodesk, özellikle mimari/inşaat, elektroteknik ve veri yönetimi branşları için profesyonel yazılım çözümlerini tanıttı.

McAfee

McAfee, ağ yönetimi ve güvenlik alanlarındaki ürünlerini tanıttı. Bunların ağırlık noktasını ise uygulamaların Client Workstation'lar üzerinden uzaktan işlenmesi için tasarlanmış Remote Desktop 32 oluşturmuyordu. Bunun dışında McAfee Enterprise ME de NT için optimize edilmiş bir ağ güvenlik paketi olarak dikkat çekici bir üründü.

Corel

Corel Office for Java, Corel standını ziyaret edenlerin en çok ilgisini çeken üründü. Corel bunun yanında Corel Web-Master Suite'i de tanıttı, bu yazılım paketiyle herkes kendi kişisel Web sayfasını tasarlayıp geliştirebiliyor.

Star Division

Star Division da Office rekabetinde geride kalmak istemiyor. Fuarda yeni Star Office 4.0'ı tanıttılar. 4.0 sürümü platformdan bağımsız olacakmış.

Microsoft

Microsoft bu yıl fuarda Windows 97'nin veya yeni bir Windows sürümünün tanıtılacağını ümit edenleri hayal kırıklığına uğrattı. Fuarda genişletilmiş Office 97 ürün ailesi ve yeni Back-Office ve Internet çözümleri ön plandaydı. Office 97'nin Standart ve Profesyonel versiyonları bulunuyor. Bunun yanında ayrıca Small Business ve Developers Edition sürümleri de mevcut. Internet Explorer'ın yeni sürümü ve Palmtop işletim sistemi Windows CE de tanıtılan diğer Microsoft ürünleri arasındaydı.

Symantec

Symantec, Windows 95 ve NT için yazılım olarak yeni bir ürün yelpazesi sunuyor: Norton Utilities 2.0, Norton Antivirus 2.0, Win Fax ve PC-Anywhere bunlardan bazıları.

DONANIM

Donanım konusunda bu yılki fuarın sihirli sözcüğü "Multimedia" idi. 3D grafik kartlarından Dolby-Surround ses kartlarına, daha hızlı (24X) CD-ROM sürücülerden daha iyi monitörlere kadar donanım üreticileri,

bilgisayar meraklılarına daha doyurucu bir Multimedia keyfi yaşatmak için her şeyi deniyorlar ve sıkı bir şekilde çalışıyorlar. Multimedia trendi doruk noktasına Intel'in yeni MMX işlemciyle ulaşıyor. Fuarda sergilenen ev

bilgisayarlarının çoğunda bu yeni işlemcileri görmek mümkündür. Yazılım üreticileri de MMX kodlarıyla derlenmiş ilk ürünlerini yine MMX işlemcili bilgisayarlar üzerinde tanıtmaya fırsat buldular.

Intel

Intel CeBIT'97'de MMX teknolojisi ile üretilmiş ilk Pentium OverDrive işlemcileri tanıttı. Bu OverDrive işlemciler ile Pentium 75/90 ve 100 MHz işlemciler yeni MMX teknolojisine terfi ettirilebiliyor. MMX teknolojisi özellikle Multimedia ve iletişim alanlarında yeni ufuklar açıyor. 75/90 MHz bir işlemcili bir Pentium PC,

OverDrive MMX işlemcisi ile 125/150 MHz'e terfi ettirilebiliyor. 100 MHz'lık sistemler ise 166 MHz'e terfi edilebiliyor. Böylece belirgin bir performans artışı elde edilebiliyor. 166 MHz MMX OverDrive işlemcisinin fiyatı 800 DM., 125/150 MHz OverDrive işlemcilerin fiyatı ise 650 DM. olarak açıklandı.

Notebook'lar İçin Bağlantı

Gocard TRN/Modem 336 Typ II tek bir PCMCIA kartı ile elde edilen yüksek hızdaki bağlantıları bir Token-Ring-Adapter ya da bir Fax-Modem ile olanaklı kılan bir Combo PC Card. Gocard ile LAN-adaptörü ve Faks-Modem aynı anda kullanılabilir. Ağ üzerinden veri değiştir-

kuşunda bulunurken, aynı anda faks çekmek olanaklı. Eğer yalnızca faks işlevi devredeyse, akü az güç harcıyor. Birlikte gelen sürücüler Novell Netware, Windows 95, Microsoft LAN Manager ve Windows NT Advanced Server destekliyor. Fiyatlar 1000 Mark civarında.

Cyrix

Cyrix'in yeni MediaGX işlemcisinde grafik ve ses fonksiyonları, PCI arabirim ve Memory-Controller doğrudan CPU'ya entegre edilmiş. Bu "on chip" tasarımı ile çok yüksek performanslar elde edilebilecek. Ve yeni MediaGX işlemcisinin fiyatının da düşük tutulacağı söyleniyor, yani Intel'i gelecekte zor günler bekliyor. MediaGX Virtual Systems Architecture (donanım fonksiyonlarını VSA yazılımı komutları ile değiştiren bir yazılım teknolojisi) yanında CPU'nun

Multimedia ve sistem fonksiyonlarının yönetimi için ayrıca üç tane ek Windows uyumlu işlemci özelliği ile donatılmış: XpressRAM, XpressGRAPHICS ve XpressAUDIO.

Silicon Graphics'den Workstation

Silicon Graphics'in Oc-tane ürün çizgisindeki Workstation'ları süper bilgisayar tekniğine dayanıyor. Bu cihazlarda yedi porta sahip yeni bir veriyolu Crossbar-Switch, şimdiye kadar kullanılan Shared Bus'ın yerini alıyor. İki adet

195 Megahertz'lik RISC işlemci simetrik Multiprocessing'i olanaklı kılıyor. Böylelikle uygulamalar her iki işlemci arasında bölüştürülüyor ya da her iki işlemci üzerinde aynı anda değişik uygulamalar çalışabiliyor. Fiyatları 50.000 ila

130.000 Mark arasında değişen grafik Workstation'ları yeteneklerini öncelikle CAD/CAM uygulamalarında ya da çizgi filmler için yapılan animasyonlarda gösteriyor.

Birçok Çevre İçin Beş Yazıcı

QMS, 2060 yazıcı serisini beş ağıta kadar genişletti. Bu aletlerin ortak özellikleri şöyle: 2060 sürümleri Ledger, A3 ve Universal (33x48.3 cm) formatlarında kenarsız olarak baskı yapıyor.

Windows 95 ve NT için lazer yazıcı QMS 2060WX, bir Intel i960SA işlemci, Ethernet arabirimi ve 3400 Mark'ın altındaki fiyatı ile serinin ilk cihazı.

2060BX Print System'de Ethernet için bir QMS-Crown-Net kartı ile 100 Megahertz saat frekansına sahip RISC işlemci NEC Vr4300 takılı. 8

Megabyte büyüklüğündeki belleği ile ağıt A4 formatında inç başına 600 nokta ile baskı yapıyor. Fiyatı ise yaklaşık 7190 Mark civarında.

16 Megabyte RAM'e sahip 2060GX Print System, inç başına 600x600 nokta baskı yapıyor. Cihazda NEC Vr4300 bulunuyor ve fiyatı yaklaşık 7190 Mark.

İçinde NEC Vr4300 bulunan 2060 Image Server resim verilerini dakikada 20 sayfa hızla basıyor. Belleği 20 Megabyte büyüklüğünde. Bir sabit disk ve Ethernet için Crown-Net arabirimi var. Aletle birlikte Document Image Printing için emülasyonlar geliyor. Image Server'in fiyatı yaklaşık 9530 Mark.

2060BX/2060EX Print System azami 1200x1200 nokta basıyor, 48 Megabyte RAM, bir IDE sabit disk ve NEC-Vr4300 işlemci ile çalışıyor. Standart donanımına bir Duplex birimi ve Image-Server yazılımı dahil. Fiyatı yaklaşık 12980 Mark.

3D Hızlandırıcı

Windows 95/NT için grafik hızlandırıcı Tornado 3D - AutoCAD, Spirit, Microstation ve 3D Studio MAX ile ilgili CAD sürücülerine donatılmış. NT altında AutoCAD 13 için Tornado 3D'den tümüyle yararlanan bir 3D sürücü bulunuyor.

Kart 3D Labs, Delta chip-

seti de dahil olmak üzere Permedia tabanlı. Bu da 8 Megabyte SGRAM ve 170 Megahertz bir RAMDAC ile 85 Hertz'de High-Colour olarak 1280x1024 noktaya kadar çözünürlük temin ediyor. True Colour ise 1024x768 noktada olanaklı. Fiyat yaklaşık 1200 Mark.

MMX ve Hızlı Grafik

Acer-Note Nuovo MMX Multimedia teknolojisini pilinin uzun çalışma süresi ve hızlı grafik ile birleştiriyor. Acer'e göre MMX işlemci standart yazılım kullanıldığında benzeri Pentium'dan yaklaşık yüzde on daha fazla performans sağlıyor. Hatta performans artışı MMX için optimize edilmiş Multimedia ve iletişim yazılımı kullanıldığında yüzde 60 daha fazla hızda veriliyor.

Yine Acer'e göre pil, yedi saate kadar dayanabiliyor. Notebook kullanıcının hangi düzene göre enerji kullandığını dikkate alarak kendini buna uyumlandırıyor.

16 milyon renk gösterebilen ve birlikte gelen yazılım sayesinde MPEG dosyalarını saniyede 32 resim karesi hızında oynatabilen 128-Bit-Neomagic-Graphics-Accelerator hızlı grafik için iş başında.

Nuovo bir CD-ROM sürücü ya da bir disket sürücü alabilecek kapasitede. Yaklaşık 9200 Mark'lık fiyata 166 Megahertz hızında bir MMX işlemci, 16 Megabyte EDO-RAM ve 2 Gigabyte sabit disk satın alınabiliyor. 12.1 inçlik diyagonale sahip TFT ekran 65.536 renkte 800x600 nokta gösteriyor. VGA grafik kartı 1 Megabyte EDO-RAM içeriyor. Acerdock III adlı Mini-Docking-Station Nuovo-Notebook'a uyuyor.

MMX'li ve 13 inç Ekranlı Notebook

NEC Versa 6200MX Intel'in MMX modelindeki 166 Megahertz işlemcisini 13.3 inç büyüklüğündeki XGA-TFT ekran, 10 hızlı bir CD-ROM sürücü ve 16 Bit bir ses kartı ile kombin ediyor.

Bu Notebook üzerinde 3D uygulamaların, CAD'in, resim işlemenin ve video konferansların eğlenceli

hale gelmesini 32 Kilobyte dahili Cache, 32 Megabyte (128 Megabyte'a kadar) EDO-RAM, 256 Kilobyte Level-2-Cache ve 2.1 Gigabyte sabit disk kapasitesi sağlıyor.

Versa 6200MX kızılotesi bir arabirime ve bir PC kartı veriyoluna sahip. Fiyatı yaklaşık 13500 Mark.

A2 Sayfalarına Renkli Baskı

BJC-5500 Magnumprinter bir sonsuz kağıt besleme mekanizmasına ve tek tek sayfalarda A2 büyüklüğüne kadar elle çekişe sahip. Seçeneğe bağlı olarak A4 büyüklüğünde 100 sayfalık ya da A2 büyüklüğünde 10 sayfalık otomatik kağıt çekmeli ler temin edilebiliyor. Dört renki baskı düğmesi devreye sokulduğunda, BJC 16,7 milyon renge kadar inç başına 360x360 nokta baskı yapabiliyor. Siyah kartuşla

dakikada 7 sayfaya kadar başarabiliyor. Mürekkep bittiğinde, bu durum ekranda gösteriliyor; bunu bir damla sayacı olanaklı kılıyor. Canon'un piyasaya sürdüğü aletin satış fiyatı yaklaşık 1600 Mark civarında.

32 MegaByte'dan Başlayan MMX-Notebook

Pentium MMX 166'ya sahip Topclass Xtra'da 80 Megabyte'a kadar genişletilebilir 32 Megabyte RAM, 32 Kilobyte dahili Cache ve 256 Kilobyte harici Write-Back Cache bulunuyor. Sabit disk 3,08 Gigabyte kapsıyor ve bir vida söküldükten sonra yerinden çıkarılabilir. Çok işlevli yuvalardan biri seçime bağlı olarak ya lityumiyon akü ya da disket sürücüsü alıyor. İkinci ise 1,08 ila 3,08 Gigabyte arası ikinci bir sabit disk alıyor ya da buraya da bir akü, bir disket sürücüsü ya da bir

CD-ROM sürücüsü eklenebiliyor. Harici monitör 16,7 milyon renkte 800x600 nokta, 65636 renkte 1024x768 nokta ve 256 renkte 1280x1024 nokta olanaklı kılıyor. Notebook hoparlörler ve mikrofon üzerinden 16 Bit Stereo sese hükmediyor. Yaklaşık 10000 Mark'lık fiyat 12,1 inç büyüklüğünde bir TFT ekran, 32 Megabyte Ram, 3,08 Gigabyte sabit disk, 3,5 inç disket sürücüsü, 8hızlı CD-ROM sürücüsü, iki akü ve bir çantayı kapsıyor.

DVD Ev Sineması Geliyor

Panasonic firmasının dijital video disk sistemi (DVD) yaklaşık 1400 Mark tutarında. DVD aletiyle birlikte DVD formatında ve Dolby-Digital-AC-3 sese sahip, başrollerini Bruce Willis ve Brad Pitt'in oynadığı Hollywood filmi "Oniki Maymun" geliyor. PAL sürümündeki bu filmi Panasonic ve Concorde birlikte üretmişler. Büyük film şirketleri ve DVD üreticileri kopyalama konusunda anlaşdıktan sonra, yakında başka filmlerin de DVD sürümleri piyasaya çıkacak.

Tarıyor, Basıyor, Fakslıyor ve Kopyalıyor

Multipass L90 kendi içinde lazer yazıcı, kopyalayıcı, tarayıcı, faks ve PC ve faks-modemi birleştiriyor. "Desktop-Manager" adlı yazılım PC üzerinden faks, yazıcı ve tarayıcının merkezi yönetimini hallediyor. Bir Bi-Centronics arabirim PC'den faksa ve fakstan PC'ye hızlı veri akışını sağlıyor.

Saniyede 14,4 Kilobit hızına sahip bir modem standart bir sayfanın transfer süresini yedi saniyeye indiriyor. Faks belleği 672 Kilobyte büyüklüğünde ve 42 sayfa kapsıyor. Hatta 2 Megabyte genişliğine getirildiğinde, 138 sayfa kapsayabiliyor. Otomatik çevirme tekrarı, hedef ve kod seçimi ya da 121 alıcıya zaman aralıklı gönderme özel işlevler arasında. Multipass inç başına 300 nokta baskı yapan dört ta-

raflı bir lazer yazıcı olarak iş görüyor. Bu özellik kenar düzeltme ile inç başına 600 noktaya kadar yükseltilebiliyor. Kağıt kasedi 250 kağıt alıyor. FX3-Cartridge içersinde yaklaşık 5000 sayfalık standart faks mektubu için toner ve aşınabilecek önemli parçalar bulunuyor. Canon toner kartuşlarını geri alıyor. Multipass L90 azami 99 sayfalık birçok kez kopyalama işleviyle donatılmış ve inç başına 300 noktaya kadar bir optik çözünürlükte Twain uyumlu tarama işlemine izin veriyor. Fiyatı yaklaşık 2500 Mark civarında.

TCO'95 Normlarını Karşılaman 21inç Monitör

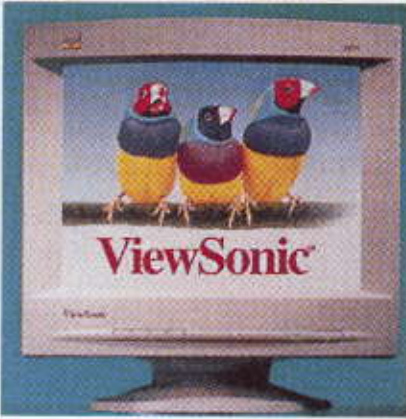
TCO '95 Normlarını Karşılaman 21 inç Monitör ADI Microscan G6 95 Kiloherz azami yatay frekansda mikroişlemci yönetimli resim uyumlandırma ile çalışıyor. 0,28 mm delikli maskeye, 50 ila 160 Hertz dikey frekansa, 75 Hertz'de 1600x1200 noktaya kadar çözünürlüğe ve 135 Megahertz video band genişliğine sahip. Monitör D-Sub ve BNC bağlantı arasında seçim yapma olanağı tanıyor. Elektrik ihtiyacı Energy Star normlarına uyuyor:

Off modda 3 Watt tüketiyor. Microscan ergonomi, ısıma ve çevreyle uyumluluk konularında TCO '95 normlarını karşılıyor. ADI üç yıl garanti süresi tanıyor ve yaklaşık 2900 Mark talep ediyor.

15 inç Büyüklüğünde Ekonomik Monitör

E655 yansımaları azaltan düz bir ekrana, 0,28 mm delikli maskeye ve 1024x768 noktada 81 Hertz resim tekrar frekansına sahip. Resim büyüklüğü, pozisyon ve resim geometrisi On-Screen-Display üzerinden ayarlanıyor. E655 ışımindan korunma normlarını ve EPA Energy-Star standartını yerine getiriyor. Hem PC hem Mac uyumlu olan E655 üç yıllık garanti süresi de dahil olmak üzere yaklaşık 620 Mark.

Dakikada Altı Sayfa

Desklaer 600, QMS'in Windows yazıcılarının başlayanlar için üretilen modeli. İnç başına 600x600 nokta basıyor, dakikada 6 sayfa hızında, yaklaşık 6 kg ağırlığında ve fiyatı yaklaşık 600 Mark civarında. Yazıcı Windows 95 ve 3.11 altında çalışıyor. OPC kasmağı tonerle birlikte bir bütün oluşturuyor. Özel All-in-one-Cartridge sistemiyle baskı için toner tümü kullanılıyor, yani geriye artık toner kalmıyor. Pozitif yüklü tıbbur ozon emisyonunu azaltıyor.

15 ila 21 inç Formatlarında Monitör Serisi

Beş Samsung monitörü bir dizi standartın ergonomik normlarına uyumlu. Bu monitörler VESA standardına göre güç yönetimini destekliyor ve hem antistatik hem de yansımaya karşı tabakalandırılmış. Sezgisel kullanımla Control Key ile birçok işleve doğrudan ulaşılabilir.

Synmaster 500s 15 inçlik bir işyeri monitörü. Sahip olduğu Invar düz ekran delikli maskenin nokta aralığı 0,28 mm. Yatay frekansı azami 94 Kilohertz, bu da 1024x768 noktaya kadar çözünürlük sağlıyor. Tavsiye edilen 85 Hertz dikey resim frekansında 800x600 nokta; bu en yeni VESA standardıyla uyumlu. Yeni olan ise

Mini-Neck tüp: Mercek sistemlerinin küçültülmüş mekanik düzenlenmesi ile ışınlar daha hassas hizmelendiriliyor. Bu daha iyi bir netlik ayarı ile gösterimi ve resmin netliğini iyileştiriyor. İndirgenmiş sapıtma performansı enerji kullanımını azaltıyor. Fiyat yaklaşık 870 Mark.

15 inç büyüklüğündeki Synmaster 500p de hem Mini-Neck tüp hem de 0,28 nokta aralıklı Invar-Flatscreen delikli maskeye sahip. Ancak yatay frekans 69 Kilohertz civarında. Çözünürlük 1280x1024 noktaya kadar uzanıyor. Burada optimal olan ise 100 Hertz dikey frekansda 800x600 nokta. Donanım çevresi ile iletişim Level DDC2B+ üzerinden gerçekleşiyor. Seçime bağlı olarak monitörün donanımına en yeni standart olan USB (Universal Serial Bus) eklenebiliyor. 500p yaklaşık 990 Mark civarında.

17 inç büyüklüğündeki Synmaster 700b 0,28 mm aralığındaki bir Invar-Flatscreen delikli maske ve 1280x1024 azami çözünürlük ile çalışıyor.

Tavsiye edilen 85 Hertz'de 1024x768 nokta.

Synmaster 700b ayrıca elektron ışınının delikli maske ile optimal yönetimi için dinamik netlik ayarı ile donatılmış. Donanım ile iletişim için standart DDC1/2B+. 700b yaklaşık 1500 Mark fiyatında.

17 inç büyüklüğündeki Synmaster 700p (yaklaşık 1840 Mark) 0,26 mm delikli maske, azami 85 Kilohertz yatay frekans ve 100 Hertz'de 1024x768 nokta ile yüksek talepleri karşılıyor. Monitör 1600x1280 piksele kadar destekliyor. Monitörü D-SUB kablosu ve BNC-x5 arabirimi üzerinden bağlamak olanaklı.

Fiyatı yaklaşık 1840 Mark olan Synmaster 1000p 0,26 mm Invar-Flatscreen delikli maske ile çalışıyor ve azami yatay frekans olan 107 Kilohertz'de 1280x1024 nokta ve 85 Hertz (azami 1600x1280 nokta) hedefine ulaşıyor. Donanım dinamik netlik ayarı ve yakınsama düzeltimi ile BNC x5 üzerinden iletişim olanakları dahil edilmiş.

Bilgi Otobanı ve Multimedia

Highscreen Easy-Internet PC Multimedia ve Internet'e giriş için gerekli olan her şeyi içeriyor. PC'nin beynini 256 Kilobyte Pipeline Burst Cache'e sahip IBM/Cyrix işlemci

6x86 P 166+ oluşturuyor. RAM 16 Megabyte, sabit disk 2 Gigabyte kapasitesinde.

Multimedia donanımı içerisinde 8 hızlı bir CD-ROM sürücü, Windows 95 sertifikalı ses kartı Soundbooster ve stereo hoparlörler bulunuyor.

ATT'nin 2 Megabyte'lık VGA kartı dijital videolar için Soft-MPEG-Video player ile donatılmış. Bir Highscreen MS 1595P olan monitör ise düşük ışımlı. ELSA ile birlikte geliştirilen modem Bahnbooster 33,6 Rockwell chipsetini temel alıyor.

Tüm bileşenler çalışmaya hazır olduğunda, Internet'e giriş interaktif bir program sayesinde çocuk oynacağı haline geliyor, hem de iki aylığına ücretsiz olarak. Yaklaşık 2700 Marka E-Mail adresleri içeren bir CD, Microsoft Plus da dahil olmak üzere Win 95, Star Office, Sidekick 95, Corel Draw 6 ve Netscape Navigator dahil.

Notebook'a Bağlanan Yazıcı

Compri CN600 seçime bağlı olarak ya bir yazıcıya ya da bir Multimedia birimine bağlanabiliyor. Notebook yalnızca 2,2 kg ağırlığında, genişletmeler ile 3,8 kg'a kadar varıyor. Birinci model 12,1 inç DSTN ekrana sahip ve yaklaşık 5730 Mark fiyatında. İkinci model aynı büyüklükte bir TFT ekrana sahip ve yaklaşık 7450 Mark fiyatında. Bilgisayarların

Pentium'u birinde 120 diğesinde 130 Megahertz saat frekansına sahip. RAM 16'dan 48 Megabyte'a kadar olabiliyor. Sabit disk 1,4 Gigabyte kapsıyor. Bellek efekti olmayan lityumiyon pili iki saat dayanıyor. Siyah-beyaz bir Bubble Jet yazıcı on sayfa normal kağıt, Overhead folyolar ve mektup zarfları çekebiliyor. Yazıcı CD-ROM sürücü ve stereo hoparlörler ile birlikte yaklaşık 1700 Mark civarında. Multimedia havuzunun donanımı ikinci bir sabit diskle değiştirilebilen 8 hızlı bir CD-ROM sürücüyle başlıyor. Hi-Fi-Stereo-Sound hoparlörlerin yerine ikinci bir lityumiyon akü de uyuyor. Multimedia birimi 1,2 kg ağırlığında ve yaklaşık 1130 Mark fiyatında.

Küçük Boyutlu Mürekkep Püskürtmeli Yazıcı

Compuprint firmasının mürekkep püskürtmeli yazıcısı Pagemaster 200plus gerekli düğmeyle donatıldığına renkli ya da siyah-beyaz yazıcı olarak kullanılabilir.

Siyah olarak Pagemaster dakikada 3 sayfaya kadar inç başına 600x300 çözünürlüğünde baskı yapıyor. Siyah-beyaz baskı kafası yedi kez doldurulabiliyor.

Hızlı yazıda bir mürekkep kartuşu 500'den fazla sayfaya yetiyor, güzel yazıda 250'den fazla sayfaya yetiyor. Üç renkli mürekkep kartuşuna sahip baskı kafa-

sı hızlı yazıda renk başına yaklaşık 300 sayfaya yetiyor. Pagemaster renkli olarak inç başına 300x300 nokta baskı yapıyor. Yazıcı baskı sırasında 15 Watt'dan az enerji ile yetiniyor ve yalnızca 37,5x13,5x18 cm hacme gereksinim duyuyor. Pagemaster 200plus'ın fiyatı 350 Mark'ın altında.

Siemens Nixdorf

Siemens Nixdorf standında da ağırlık noktasını Multimedia oluşturuyordu. Kullanıcı pazarını hedefleyen PC modelleri Scenic PT 5xx ve Scenic PD5xx, Intel'in MMX işlemcileri ile donatılmış. Bu bilgisayarlar ayrıca 3D grafik kartı Matrox Mystique ve ses modülü

Crystal 4238'e sahipler. Her iki sistem de Universal Serial Bus'ı (USB) destekliyorlar.

Seagate

Seagate'in yeni sabit disk ailesi Cheetah dakikada 10.000 dönüş hızına (rpm) kadar çıkabiliyor. ST19101 9.1 Gigabytelik bir kayıt kapasitesine, ST34501 ise 4.55 GB'lık bir kapasiteye sahip. Her iki aygıt da saniyede 15 MB'lık bir veri transfer hızına ulaşabiliyor ve Ultra-Wide-SCSI standardını destekliyorlar. Seagate'e göre yüksek hızı sayesinde bu diskler özellikle ses ve video uygulamaları için çok uygun.

Verbatim

Kayıt ortamları üreticisi Verbatim, Cebit'te CD-Rewriteable'ı (yeniden yazılabilir CD) tanıttı. Verbatim'e göre bu CD'lere 1000 kereden fazla yeniden yazılabilir. Kayıt kapasitesi 650 Mbyte. Verbatim ayrıca 30 yıllık bir arşivleme süresi garantisi veriyor.

15 inç Büyüklüğünde LC Monitör

Vobis 1997 ilkbaharında piyasaya çıkacak ve 6000 Mark'ın altında satışa sunulacak olan TFT aktif matris teknolojisine dayalı bir LCD monitör tanıtıyor. Monitör 15 inçlik ya da tam olarak 35,1 cm'lik görünür bir ekran diyagonaline sahip. Yalnızca birkaç cm kalınlığına sahip ekran 90 derece döndürülebiliyor. Uygun yazılım monitör içeriğinin döndürülmeden etkilenmemesini sağlıyor. Vobis'e göre renkli monitör tüm standart grafik kartlarıyla çalışıyor.

IBM

IBM de Multimedia furçasına kapılarını kapatmamış PC 330 ve PC 350 masaüstü sistemleri MMX işlemciler ile donatılmış. İsteğe bağlı olarak bu modellerde 166 veya 200 MHz'lik MMX işlemciler seçilebiliyor. Her iki seri de 2.5 GB kapasiteli E-IDE sabit disklerle sahip. Ayrıca MMX işlemcili bir Notebook olan Thinkpad 760 da IBM tarafından sergilenen ürünlerden birisidir.

Seikosha:12 Sayfa Yazıcı

Seikosha OP-1200, dakikada 12 sayfaya kadar inç başına 600 noktalık bir çözünürlükte baskı yapıyor. Bu çözünürlük kenar düzeltimi ile inç başına yaklaşık 1200 noktaya kadar optimize edilebiliyor. Azami uç kağıt kasedi seçime bağlı olarak 100+250+500=850 kağıt alıyor. 10 True-Type yazıya ve 35 Intelli fontuna bir slot üzerinden HP uyumlu font kasetleri eklenabiliyor ya da logolar, imzalar ve formlar yaratılabiliyor. Yazıcı HP-Laserjet4-(PCL5e) ve seçime bağlı olarak Postscript (Level 2) uyumlu. İki yönlü bir paralel ve bir de seri arabirime sahip (RS232C/RS422A). OP-1200 2450 Mark'lık fi-

yata 2 Megabyte bellek ile donatılmış. Ağ modeli OP-1200 Net ise yaklaşık 3220 Mark ve 6 Megabyte'a sahip. Ağ sürümü PC, PS/2 ve Unix sistemleriyle iletişimde bulunabilen Ethernet için bir Stand-alone-Print-Server-Board ile ön plana çıkıyor. Gerekirse aynı anda olmak üzere değişik ağ protokollerini destekliyor.

Packard Bell

Packard Bell dört tane yeni, MMX işlemcili bilgisayar üretmiş bile: 7105 XE ve 7116 XE serileri daha uygun (ucuz) modeller olarak 166 MHz'lik bir saat frekansına, 16-Bit ses kartına ve monitör hoparlörlerine sahip.

Daha pahalı olan 7116 E ve 7104 E modelleri kombine edilmiş Faks-Modem-Ses kartıyla donatılmış durumda. Ayrıca bu üst modeller bir FM radyo kartına, infrared uzaktan kumandaya ve Media Select yazılımına sahip.

Yamaha

Dünyanın ilk 4X yazma, 2X yeniden yazma, 6X okuma özelliklerine sahip CD-ReWritable sürücüsü Yamaha tarafından CeBIT'te tanıtıldı.

CRW4001 modeli 2MB Buffer'a, 250 ms erişim süresine, EnhancedIDE arabirime (maksimum 5.5MB/s veri transfer hızı), ATAPI komut setine sahip.

Viewsonic

Viewsonic'in yeni aktifmatris-LC ekran VP1401 sadece 5.5 kg ağırlığında ve 15 cm. derinliğinde, 14 inç büyüklüğündeki ekran üreticinin söylediğine göre bu yüzden özellikle sunumlar için uygunmuş. Aynı şekilde sunumlar için tasarlanmış diğer bir Viewsonic ürünü de 29 inçlik bir monitör olan Viewsonic 29GA. Bu monitör ayrıca uzaktan da kumanda edilebiliyor.

NEC

NEC'in yeni Mobile Pro avuç içi bilgisayarının iki modeli bulunuyor: Mobile Pro 2MByte RAM, Mobile Pro 400 ise 4 MByte RAM'e sahip. Ağırlar sadece 360 gr. ağırlığında ve boyutları sa-

dece 17.5*9.5*2.6 cm. İşletim sistemi olarak Windows CE birlikte geliyor. NEC de MMX tren(d)ini kaçırmayanlardan. Versa serisinin üç yeni Notebook'u Intel'in yeni Multimedia işlemcisi ile donatılmış.

Bilişim Teknolojilerinin Bugünü ve Yarınina Genel Bakış

Bilgi Teknolojilerinin Bugünü ve Yarınina Genel Bakış, 1996 yılı içerisinde Türker Cambazoglu'nun BT/Haber gazetesinde aynı adla yayımlanan köşe yazılarının değişik kesimlerden gelen olumlu görüş ve teşvikler sonucunda oluşturulmuş.

Cambazoglu kitabı daha geniş kitlelere sunma fikri ile yola çıkıp, "bütünün gözden geçirilmeden parçaları inceleme" ilkesiyle şekillendirmiş. Kitap, bugün varolan teknolojileri, terminolojiyi, gelecekte olması beklenen yenilikleri ve çeşitli görüşleri içermekte. Konuların beş ayrı başlık altında toplandığı kitapta herkesin haberdar olup da ne olduğunu tam olarak bilemediği kavramlar açıklanmakta.

Java, MMX, DVD, CTI, Internet, DTVC, DSVD gibi konuları içeren kitapta Türkçe'ye çevrilen terimlerin yanında parantez için orjinal isimleri de belirtilmektedir. Türker Cambazoglu, kitabı bir yayınevi aracılığıyla değil, kendi imkanları ile yayımlamakta.

Bilgi için: Türker Cambazoglu
Yazara ulaşabilecek adresler:
Tan Sokak No. 18/1, Emirgan,
İstanbul, 80850
Telefon: (0.212) 599 30 50
229 10 73
Faks: (0.212) 599 30 59
e-posta: turker@mbox.empa.com.tr,
turker@turk.net

A'dan Z'ye C Kılavuzu

Pusula Yayıncılık'ın yayımladığı bu kitap bir bilgisayar dili olan C'yi öğretmekte. Genel kavramlar, programlamanın temel kavramları üzerinde durulduktan sonra C diline girilmekte. C'nin temel ve bilinmesi gereken veri türleri, değişken genişlikleri, fonksiyon kavramı gibi konular kitabın başında detaylı olarak anlatılmakta. Bu bölümlerden sonra fonksiyonlar ve fonksiyonların parametreleri, nasıl ve niye kullanıldığı öğretilmektedir. İlerleyen bölümlerde operatörlerin ne olduğu ve öncelik sıraları, değişken tipi değiştirme gösterilmektedir. Fonksiyon prototipleri, kütüphaneler ve nasıl kullanıldıkları yalnız bir dille anlatılmakta.

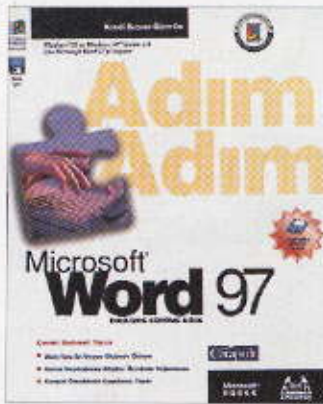
Karakterler ve karakter dizilerinin nasıl kullanıldığı hafızada nasıl bir sırada bulunduğu ve buna bağlı olarak adres göstericiler gibi önemli bir bölüm detaylı ve şemalar yardımıyla sunulmakta. Kitabın sonlarına yaklaştıkça donanım ile nasıl bütünleşildiğini gösteren bölümler ve örnekler var.

Tekst ekranının hafızada bulunduğu bölge ve bu bölgenin nasıl kullanılabileceği hakkında bilgiler mevcut. Hafıza modelleri, dinamik bellek yönetiminin de yer aldığı kitap, C dilini yeni öğrenenlere hitap ederek başlamakta ve planlı bir anlatım ile ileri seviyeye kadar taşımakta.

Bilgi için: Pusula Yayıncılık ve İletişim Ltd.
Tel: (0.212) 252 42 80 (faks)
e-posta: pusula@doruk.com.tr

Adım Adım Microsoft Word 97

Arkadaş Yayınevinin Microsoft Press ürünlerinin çevirilerinden biri olan kitap "Step by Step Microsoft Word 97"nin çevirisi Mehmet Yolcu tarafından gerçekleştirilmiş. Kitap Windows95 ve WindowsNT sürümü 4.0 için Microsoft Word 97'yi kapsamakta. Uygulama dosyalarının yer aldığı bir disketi de içeren kitapta, belge yaratıp düzenlemek, Microsoft Front Page'i kullanarak belgeleri Internet veya Intranet'de yayımlamaya hazır hale getirmek, belgeyi elektronik posta olarak göndermek gibi yeni

konular işlenmiş. Tablolar, metin sütunları ayarları, çizim yapmak gibi konuların yanı sıra kişisel form yaratmak ve bunların kısayolları kullanarak hızlı bir biçimde nasıl yaratılabileceği anlatılmakta. Kitap Word 97'yi tablolar ve ekran görüntüleriyle sunuyor. Konunun önemli bölümlerini, dikkat edilmesi gereken kıyımlarını da çeşitli semboller altında belirtmektedir.

Bilgi için: Arkadaş Yayıncılık
Tel: (0.232) 434 46 24 (4 hat)
Faks: (0.232) 435 60 57

Bilimsel Yöntemlerle Yatırım Yapmak İçin: Borsa

Günümüzde artık kağıt üzerindeki birçok bilgi yavaş yavaş sayısal ortama aktarılmaya başlandı. Intermedya firması da bu doğrultuda, iş yaşantısını ve yatırımları yönlendirmeyi kolaylaştırmak amacıyla, borsa ile ilgili her türlü bilginin yer aldığı Borsa CD'sini satışa sundu.

Visual Basic ile hazırlanmış olan Borsa'nın paketinde CD'nin yanı sıra CD'nin kullanımını anlatan oldukça detaylı bir kılavuz kitapçık bulunmaktadır. CD'nin kurulumu sırasında bir sorunla karşılaşmıyorsunuz. Kurulumun hemen sonrasında 3 adet kısa yol tuşu "Başlat" menüsüne ekleniyor. Bunlardan ilki makrolarla süslenmiş, "Bireysel Portföy Yönetimi" adlı bir Excel dosyası. Bu bireysel portföy takip tablosu ile hisse senedine yatırım yapan kişi veya kurumların, yaptıkları alım satım işlerini organize bir şekilde takip edebilmeleri mümkün oluyor.

Diğer iki programdan biri Trend 2000. Bu program, basit Lineer regresyon yöntemi ve menkul kapanış değerleri ile endeks olarak alınan değerler arasındaki ilişkiyi hesaplamakta. Bu programdan seçilen menüde ait veriler görülebiliyor veya herhangi bir X değişkenine göre günlük veya haftalık periyodlarla analiz yapabiliyor. Analiz yaparken eğer haftalık seçtiyseniz haftanın hangi günü için analiz yapılacağını, hesaplamada kullanılacak en son dönemin tarihini ve beta düzeltme oranını ayarlayabiliyorsunuz.

Pakette yer alan son program, Ek-sen Borsa CD-Rom 1 ise çeşitli kaynaklardan derlenen bilgilerden oluşan borsa üzerine oldukça geniş bir arşiv. Programın giriş ekranından Sektörler, Şirketler, Bilançolar, Kapanışlar, Grafikler, Yorumlar, Genel Bilgiler, Yorumlar'dan oluşan 8 ayrı bölüme ulaşabiliyorsunuz. Sektörler menüsünde, 24 sektör için yapılan araştırma sonucu elde edilen bil-

No	Menü Adı	Bölüm	Birim Tutarı	Menkul Kodu
101	BİLGİLER	101.0000	101.0000	101.0000
102	ŞİRKETLER	102.0000	102.0000	102.0000
103	ŞİRKETLERİN İŞLERİ	103.0000	103.0000	103.0000
104	ŞİRKETLERİN İŞLERİ	104.0000	104.0000	104.0000
105	ŞİRKETLERİN İŞLERİ	105.0000	105.0000	105.0000
106	ŞİRKETLERİN İŞLERİ	106.0000	106.0000	106.0000
107	ŞİRKETLERİN İŞLERİ	107.0000	107.0000	107.0000
108	ŞİRKETLERİN İŞLERİ	108.0000	108.0000	108.0000
109	ŞİRKETLERİN İŞLERİ	109.0000	109.0000	109.0000
110	ŞİRKETLERİN İŞLERİ	110.0000	110.0000	110.0000
111	ŞİRKETLERİN İŞLERİ	111.0000	111.0000	111.0000
112	ŞİRKETLERİN İŞLERİ	112.0000	112.0000	112.0000
113	ŞİRKETLERİN İŞLERİ	113.0000	113.0000	113.0000
114	ŞİRKETLERİN İŞLERİ	114.0000	114.0000	114.0000
115	ŞİRKETLERİN İŞLERİ	115.0000	115.0000	115.0000
116	ŞİRKETLERİN İŞLERİ	116.0000	116.0000	116.0000
117	ŞİRKETLERİN İŞLERİ	117.0000	117.0000	117.0000
118	ŞİRKETLERİN İŞLERİ	118.0000	118.0000	118.0000
119	ŞİRKETLERİN İŞLERİ	119.0000	119.0000	119.0000
120	ŞİRKETLERİN İŞLERİ	120.0000	120.0000	120.0000

toplanmış genel bilgiler Genel menüsünde yer alıyor. Son olarak borsa ve sermaye piyasalarında en çok kullanılan 388 adet Türkçe ve yabancı dil terimin açıklamasının yer aldığı Sözlük bölümü bulunuyor.

Genel olarak değerlendirildiğinde Borsa ile işi olanlar için yararlı olabilecek sorunsuz çalışan, kolay ve kullanışlı bir arabirime ve borsa üzerine oldukça geniş bir arşive sahip bir program. Borsa üzerine program arayanlara duyurulur.

Sistem gereksinimi:

486 veya üstü bir işlemci
Min. 8 Mb Ram (16 Mb tavsiye olunur)

40 Mb HD alanı

800x600 256 renk ekran

CDROM sürücü

Ses Kartı (opsiyonel)

Bilgi İçin: 3P

Tel: (0212) 212 36 57

Faks: (0212) 212 36 63

Fiyat:100\$ + KDV

ÖZÜR- Geçen ay bu sayfalarda yer alan 3. Boyut firmasının Ansiklopedi CD'si ile ilgili yazıda, üründe emeği geçenlerin adları, hem bizleri hem de 3. Boyut'u rahatsız edecek biçimde yer almıştır. Ürünün görsel tasarımı ve 234 animasyon dışındaki tüm animasyonlar Korkut Erbuğ, illüstrasyonlar ise Hüseyin Yıldız tarafından gerçekleştirilmiştir. Özene oluşturdığımız ürünlerinde, emeğin hakkını her zaman teslim eden 3. Boyut ve okurlarımızdan özür dileriz. CHIP

Gizli İktidar Sahipleri...

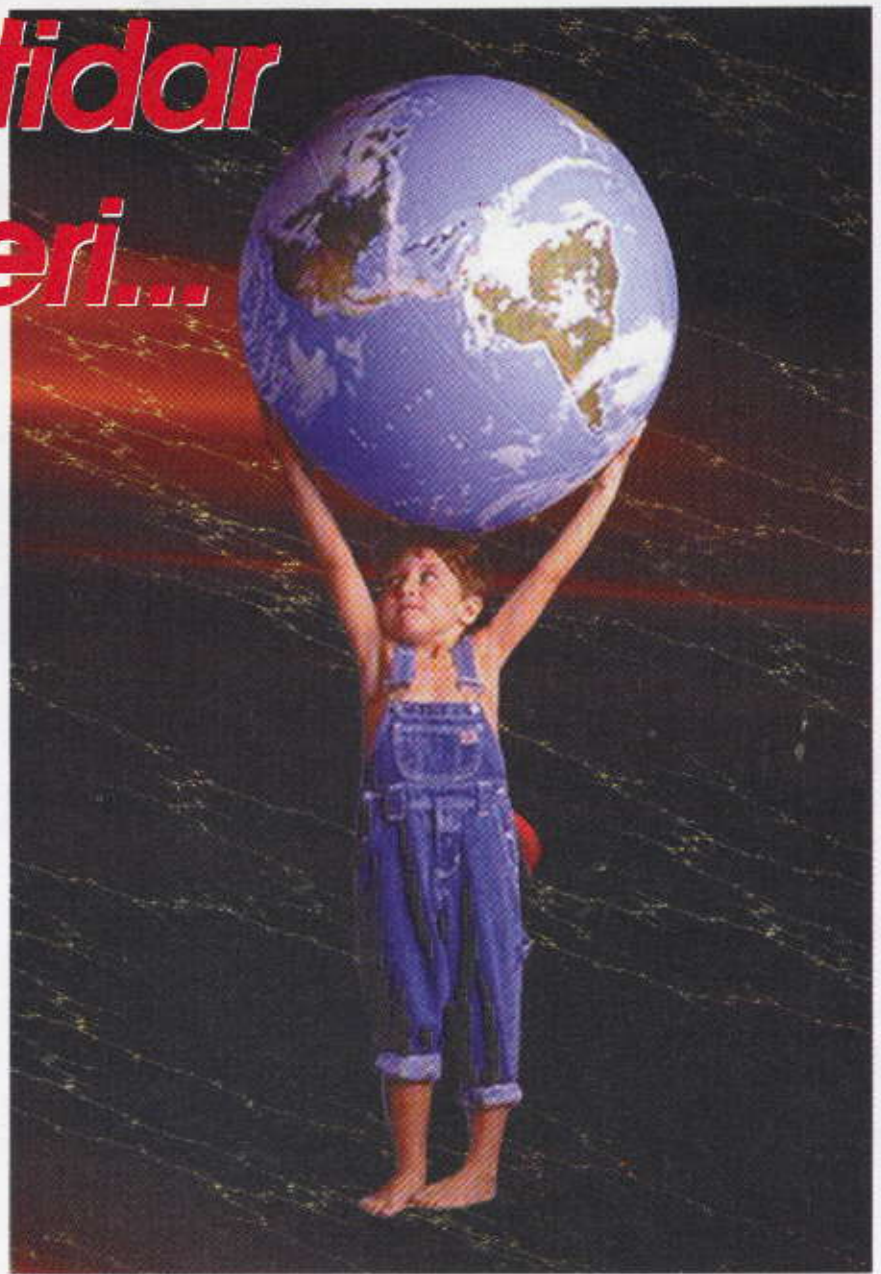
Kim demiş demokratik ve bağımsız diye: Internet herkesin malı değil, bazı iktidar sahipleri onu çatı örgütü "Internet Society" üzerinden gizlice yönetiyor. Firmalar ve dernekler kendi çıkarlarını kabul ettiriyor. Artık kuruluş günlerindeki güzel manzaralar geride kaldı: Belirleyici olan Big Business.

Masallara inanır mısınız? Örneğin Internet masasına: "Dünya küresel bir köy haline geliyor ve üniversite çevresinden özverili bir grup kendi çıkarlarından bağımsız ve demokratik bir biçimde küresel ağ topluluğunu yönetiyor." Ancak kulislere bir göz atıldığında, ağ hakkında söylenen bu sözlerin pek de gerçeği yansıtmadığı ortaya çıkıyor.

Küresel köyde yerleşik klanlar söz sahibi. ABD kökenli işletmeler Internet'te stratejik ve ekonomik bakımdan belirleyici olan makamları işgal ediyorlar. Dünya köyünün Avrupalı, Asyalı ve Afrikalı yeni yurttaşları suya da bu kurulda fikirlerini beyan edebilirler, ancak gidişatı belirleyen yine de büyük yazılım ve donanım tekelleriyle bağlantılı olarak ABD kökenli eski Internet klanı.

INTERNET GURULUĞUNDAN TEKELLERİN DANIŞMANLIĞINA

Bir örnek verelim: Internet çatı örgütü "Internet Society" (ISOC) ilk yöneticilerinden Internet gurusu

Vinton Cerf bugün de Internet öncülerinin simge ismi olarak görülüyor. Teknoloji meraklısı Cerf, dağılmış bir veri ağı için bir transfer protokolü tasarlamıştı. Ordu da atom savaşı şartlarında da çalışabilecek bilgisayar ağlarıyla ilgileniyordu. Böylece Cerf'in yolu 1970'lerde ABD Savunma Bakanlığı'na düştü. Burada Internet'in öncüsü ARPA üzerinde çalıştı, daha sonra ABD'deki çeşitli yüksek okullarda faaliyet gösterdi.

Bugün bu Internet gurusu Amerikan tekellerine Internet-Business alanında yol gösteren bir ekonomist haline gelmiş durumda. Internet stratejisi için genel sekreter olarak

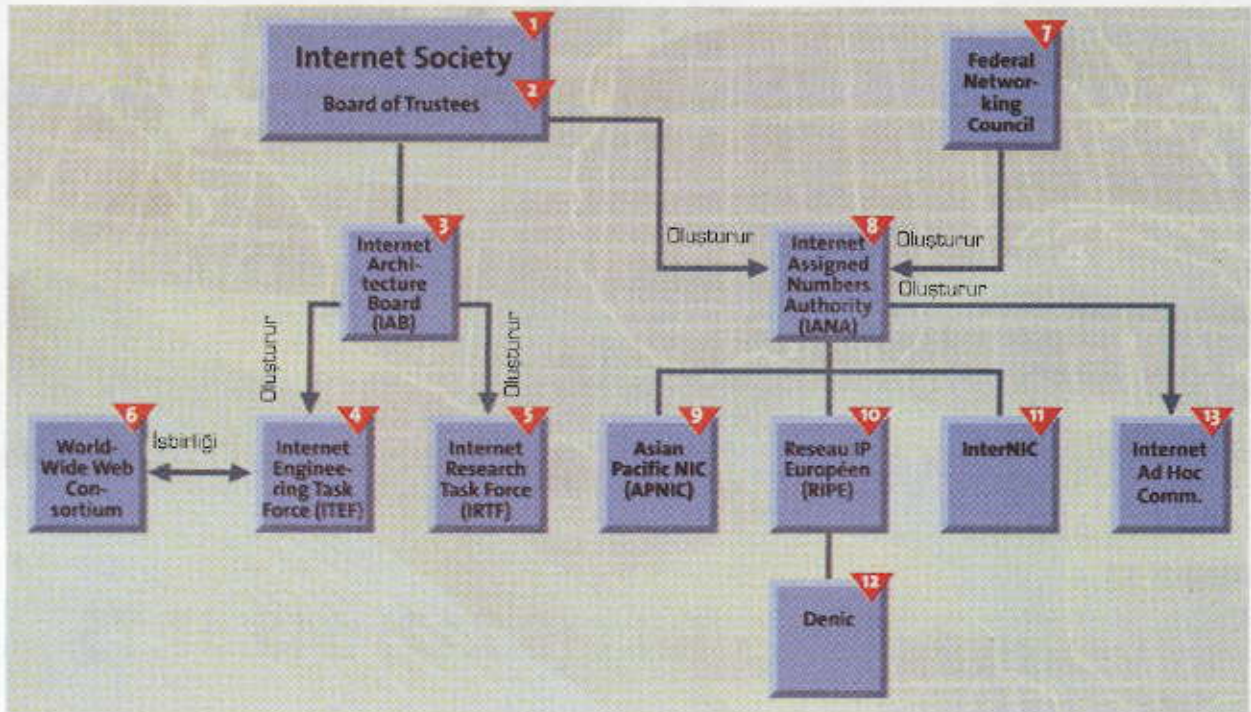
ABD'nin en önemli Internet sunucusu olan iletişim devi MCI'ya danışmanlık yapıyor.

Dünya köyünün, bu, çok önemli rollerde oynayan müşaviri, kendi nüfuzunu artırmasını sağlayacak her kurula girmiş durumda. Ortaya attığı büyüme hayalleriyle de işverenini sevindiriyor:

Cerfe göre 2000 yılına kadar küresel iletişim ağına 160 milyon insan bağlanmış olacak. "O zaman Internet şimdiki telefon ağı kadar büyük olacak" diye hayal kuruyor Cerf. Ancak en önemli şeyi söylemiyor. Her ulus telefon ağlarının kuruluşunu ve biçimlendirilmesini ken-

Kafa Karıştıran Çeşitlilik: Siber Klanın Örgütlenmesi

Önemli İnternet Örgütleri:

1. Board of Trustees: ISOC'un önemli kararlar alınan en önemli kurulu, 15 üyeden oluşuyor: ABD 9, Avrupa 3, Meksika 1, Japonya 2 temsilci ile katılıyor.
2. İnternet Society (ISOC): İnternet'in çatı örgütü. Üyeler yıllık konferanslar için toplanıyor. ISOC için birçok kurul çalışıyor. Teknik sorunların çözümü için ISOC çeşitli Task Forces kuruyor.
3. İnternet Architecture Board (IAB): İnternet'in en üst seviyedeki uzman kurulu. Burada Task Forces'da hazırlanan önemli İnternet standartları hakkında kararlar alınıyor.
4. İnternet Engineering Task Force (IETF): IETF İnternet standartlarını geliştiriyor. Uygulamalar, yönetim ve Routing i-

le ilgili çeşitli çalışma gruplarından oluşuyor.

5. İnternet Research Task Force (IRTF): İnternet'in gelecekteki teknolojik gelişmesinden sorumlu.
6. World Wide Web Consortium: World Wide Web'teki standartlardan ve gelişmelerden sorumlu. Yöneticisi Tim Berners-Lee.
7. Federal Networking Council (FNC): Hükümet, eğitim ve askeri örgütler Domain'lerinin dağıtımından sorumlu ("gov", "mil", ve "edu" diye biten adresler).
8. İnternet Assigned Numbers Authority (IANA): İnternette ad dağıtımından sorumlu en üst örgüt. Görevlerini ISOC ve FNC'den alıyor. IANA alt örgütlerine onların kendi sorumluluklarında yönettikleri

ad alanları dağıtıyor.

9. Asian Pacific Network Information Center (APNIC): Asya kıtasında İnternet adreslerinin dağıtılmasından sorumlu.
10. Reseau IP Européen (RIPE): Avrupa'daki ve komşu bölgelerdeki İnternet adreslerinden sorumlu.
11. InterNIC: Ülkelere bağlı olmayan Domain'lerden sorumlu ("com", "net", "org" gibi).
12. Denic: Almanya'da ulusal bir örgüt. Alman "de"-Domain'lerinin dağıtımından sorumlu. Görevini RIPE'den alıyor.
13. İnternet Ad Hoc Committee: Şu sıralar uluslararası Top-Level Domain'lerin yeniden düzenlenmesi için reform önerileri hazırlıyor.

disi düzenlerken, İnternet'teki teknik ve hukuksal düzenlemeler uluslararası kurullarda gerçekleştiriliyor. Ve bu kurullarda eskiden beri yalnızca ABD'liler belirleyici bir rol oynuyor.

ISOC'DA ABD KLANI EGEMEN

ABD klanları İnternet'in çatı örgütü "İnternet Society"yi elinde tutuyor (Grafğe bakınız). ISOC siber uzayda geçerli teknik standartları saptama yetkisi sayesinde temel kararlar alıyor ve alt örgütleri vasıtasıyla

prestij bakımından büyük önem taşıyan Web adreslerinin adlarını dağıtıyor. Bu örgütün kararlarında aynı zamanda bir yığın paramın da söz konusu olduğunu belirtmeye herhalde ayrıca gerek yok.

Uzun zamandır tüm İnternet merkezi bilgisayarlarının yarısından çoğunun ABD dışında olmasına rağmen, İnternet şurasında belirleyici olan hala eski güçler. ISOC yönetiminde (Board of Trustees) dokuz ABD'liye karşılık -tabii aralarında Vinton Cerf de bulun-

yor- Avrupa, Japonya ve Meksika'dan toplam yalnızca beş temsilci var. Afrika ve Avustralya gibi kıtalar ise İnternet'in tepesinde hiç temsil edilmiyor.

Avrupalı temsilciler bilim dünyasından geliyor: Fransız Christian Huitema, Fransız Araştırma Enstitüsü Inria'da yüksek hızlı ağlar geliştirme uzmanı. Danimarkalı Frode Greisen, Danimarka araştırma ağından geliyor ve Slovakyalı Tomaz Kalin Araştırma Ağları Avrupa Federasyonu Genel Sekreteri. Avrupalılar

gönüllü olarak sundukları teknik bilgileriyle kurulun büyükleri tarafından çok sevilir. Ama Japonlar Avrupalılardan çok daha akıllı. Onlar Internet kurullarının kendi tekel-leri için ne kadar önemli olduğunun farkındalar ve araştırmanın yanında iletişim endüstrisini de yarışa sokuyorlar. Kurula Tokyo Üniversite-si'nden bilim adamı Haruhisa Ishi-da'nın yanında Japon ağ devi NTT'den Shigeki Goto'yu da gönderiyorlar.

PARA PAZARLIĞI

ABD'nin baskınlığı diğer önemli kurullarda da söz konusu: "Internet Architecture Board" (IAB) ve ona bağlı "Engineering Task Forces" (IETF) ISOC'un uzman departman-ları. Bu kurullarda alınan kararlar küresel köyün biçimlendirilmesine nasıl devam edileceğini belirliyor. Ancak bir sorun var: ISOC'un aldığı kararlarda bilgileriyle önemli bir rol oynayan uzmanların taraflı davranışları. Hepsisi de küresel köyün biçimlendirilmesinde kendilerini bu kurula gönderenlerin karlı görevler edinmesi için çalışıyor.

Gözcü Olarak W3 Konsorsiyumu

World-Wide Web Konsorsiyumu en önemli Internet alanının geleceğini belirleyen standartlar hakkında kararlar alıyor. Ancak World-Wide Web Konsorsiyumu yöneticisi ve World-Wide Web'in babası Tim Berners-Lee kızgın: Yazılım devleri Microsoft ve Netscape her yıl bir piyasaya yeni Browser çıkarmaya başladıklarından beri, iki işletme arasındaki bu yarışın çocuğunu boğacağından korkuyor. Önceleri Browser'dan bağımsız olarak okunabilecek yalnızca metin içeren Web sayfaları sunmak olağanken, artık Web sayfaları yeni Browser sürümlerini ya da özel Plug-in'leri gerektiriyor. Berners-Lee Web'in sonunun yaklaştığını görüyor gibi: "Eğer sayfaları yalnızca belirli bir yazılım kullanıldığında okuyabilecek duruma gelirse, o zaman artık World-Wide Web dünya çapında bir ağ olmaktan çıkacak."

Internet Architecture Board'da olacakları ABD'liler belirliyor. Burada da çoğunluk onlarda: Kurulda on ABD'liye karşılık (aralarında önceden IAB başkanlığı yapmış Vinton Cerf de bulunuyor) dünyanın geri kalan bölümünden dört kurul üyesi var. Dünyanın geri kalan bölümü diye kastedilen ise İsviçre (IAB başkanı CERN araştırma merkezinden Brian Carpenter), İngiltere (Jon Crowcroft), Hollanda (Erik Huizer) ve Avustralya (Robert Elz). Bunun dışında Internet Architecture Board'un yönetim listesi Amerikan iletişim endüstrisinin "Kim Kimdir?" kitabı gibi:

* Microsoft'tan Chris Wieder, Bill Gates'in çıkarlarını koruyor, Microsoft'ta Web Application Group yöneticisi olan James Allard da aynı işi yapıyor.

* Steve Bellovin, AT&T araştırma laboratuvarından geliyor.

* Elise Gerich, Amerikan ağ işleticisi Merit kökenli.

* John Klensin, iletişim devi MCI kökenli.

* Robert G. Moskowitz, Chrysler'de yazılım geliştirme uzmanı.

* Radia Perlman, Novell'de ağ mimarisinin geliştirilmesinden sorumlu.

* Ve nihayet Yakov Rekhter ve Fred Baker, Router uzmanı Cisco'da geliştirme çalışmaları yapıyorlar.

AMERİKAN TEKELLERİ İŞLERİNİ NASIL GÖRÜYOR?

Tüm bunlar şu anlama geliyor: Amerikan tekelleri görünüşte tarafsız teknik uzmanlar olarak iktidar düşmesinin başında oturuyor ve gelecekte küresel veri ağlarında hangi teknolojinin kullanılacağını belirliyorlar. Bunun nasıl işlediğini, temel işi Router olan Kaliforniyalı işletme Cisco yeni ürün kuşağını geliştirirken gösteriyor. Internet'te haber ileten Router'lar özel bir yazılımla donatılmıştır ve Internet'in dağıtım noktalarında kullanılırlar.

Router yazılımında şu sıralar bir kuşak değişimi kapıda. Yazılım gelecek yıllarda henüz normlandırılma aşamasında olan yeni Internet protokolü İpv6 ile uyumlandırılacak. Ad-

res alanının genişletilmesi yanında yeni protokolün ana avantajlarından biri de veri paketlerinin akışını kontrol etme olanağı sağlaması. Böylelikle paketler şimdiye kadar olduğu gibi Internet'te herhangi bir yolu izleyip geç kalmayacak.

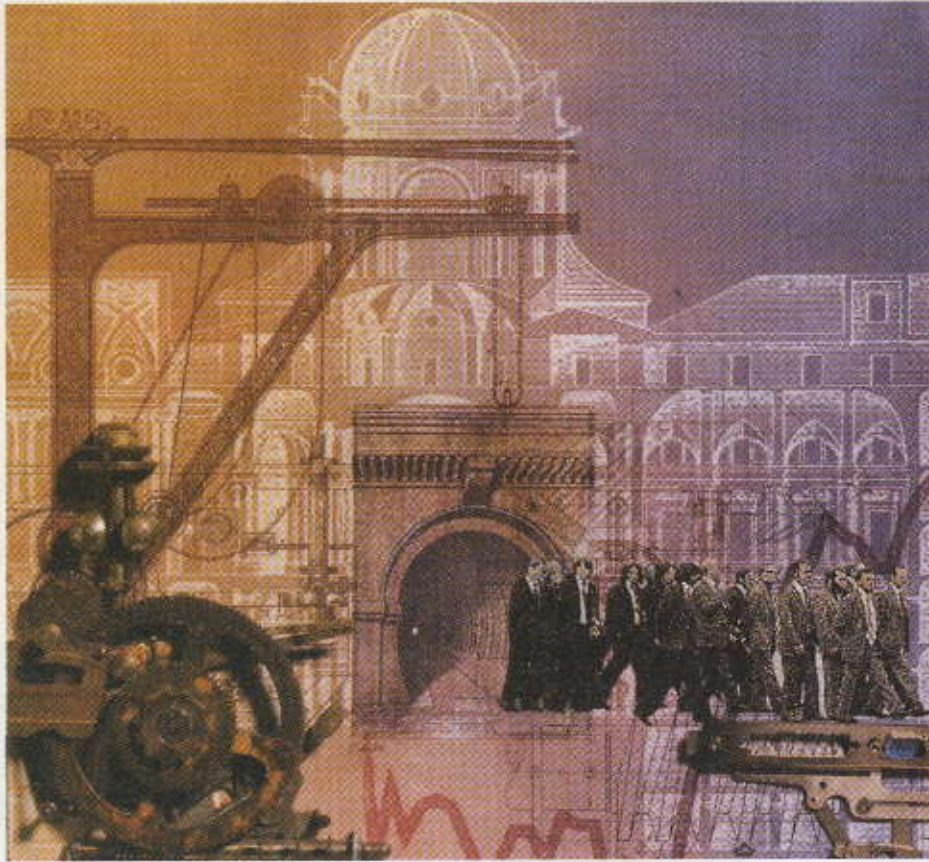
Bu durum metinlerin transferi için pek bir önem taşıyor. Ancak video ve Multimedia dosyaları söz konusu olduğunda durum değişiyor: Bir ses sekansı ya da bir video filmi veri transferi arka planda daha sürerken başlatılabilecek. Ama işte, veri transfer protokolünün tam da bu bölümü (akış kontrolü) henüz normlandırılmış değil.

Ve iş Cisco için bu noktada ilginçleşiyor, çünkü bu Router üreticisinin akış kontrolüne hakim olan ürünleri çoktan piyasaya çıkmış bulunuyor. Ancak Cisco bilgisayarları yalnızca tam olarak aynı protokol genişletmesine sahip Cisco'nun diğer Router'larıyla anlaşabiliyor. 1996'da 4 milyar dolar ciro ve 900 milyon dolardan fazla kar elde eden firma şüphesiz gelecekteki normlandırmanın kendine uygun bir biçimde halledilmesini istiyor.

Herhalde kendi işletmesindeki bir yöntemin Internet normu olarak seçilmesinden daha karlı bir şey olmasa gerek. Ve tabii normlar hakkında karar veren mercilerde kendi adamlarını bulundurmak da hiç de zararlı değil.

Amerikalı Internet gazetecisi Brad Harrison'un analizine göre "Cisco, Microsoft ve Netscape gibi büyük isimler yoğun çabalarla" IETF üzerinden ağ ve sistem yönetimlerini Internet standardı haline getirmeye çalışıyor. ISOC'un kurullarında bundan başka "rakiplere karşı avantajlar elde etmek için pazarlama çabaları sürdürülüyor."

Ağların ağının idealistler tarafından yönetildiğinin bir masal olduğu Internet adlarının (Domain-Names) dağıtılması sırasında özellikle açık bir biçimde kendini gösteriyor. Internet yalnızca üniversiteler ve araştırma kurumları tarafından kullanıldığı sürece, hiç kimse Internet adlarının dağıtılmasıyla pek ilgilenmiyordu. Adlar ücretsizdi ve dağıtım büyük çapta kendiliğinden gerçekleş-

EŞKIYA KONTROLÜ

Adların dağıtılması sırasında bugün de para kazanılıyor. Örnek olarak lonca şeklinde yeniden örgütlenen çıkar grubu Denic alınabilir. Alman servis sağlayıcılarının bu örgütü tüm Alman Internet adlarını (.de diye biten adresleri) dağıtıyor. Resmi olarak ulusal Domain'leri yöneten tüm örgütler bu işi kendi çıkarlarından bağımsız gerçekleştirmek zorunda.

Kullanıcıların sırtından palazlanmasını önlemek için, Denic gibi her örgütün mali durumunu açıkça gözler önüne sermesi gerekiyor. Ancak Denic çatısı altında bulunan 38 üye hiç de ISOC'un ulvi tasavvurlarına göre davranmıyor.

Denic daha çok bölge olarak Almanya'yı kontrol eden bir grup eşkiyayı andırıyor. Şeffaflık ve açıklık kesinlikle söz konusu değil. Kim uzun süre, grupta bulunuyorsa kasasını doldurabiliyor, hem de nasıl: Son rakamlara göre 30000 Domain sahibi yılda en azından kişi başına 25 Mark ödüyor. Demek ki Denic'in kasasına yılda 750000 Mark giriyor. Denic mali durumunu açıklamadığı içindir ki, bu paranın ne kadarının servis sağlayıcıların kasasına aktığı belli değil. Ancak işi bilenler bu paranın en fazla üçte birinin gerçek masrafları karşıladığından yola çıkıyor.

İKTİDAR KUMARI

ISOC'un aslında kurallara uymayan bir kuruluşun elinden ad dağıtma hakkını alması gerekiyor. Ancak kimsenin böyle bir beklentisi yok. Alman Internet kullanıcılarını örgütlemeye çelışan Hubert Martens, ISOC'un ulusal gelişmelere katışmak istemediği yorumunda bulunuyor.

Martens'in görüşüne göre kullanıcıların aleyhine olan bu iktidar kumarı bir loncanın kurulmasıyla da son bulmayacak. "Servis sağlayıcılar klübü kendi çıkarlarına uygun altyapılar oluşturacaktır." Bunun ağ cemaati açısından sonuçları ise şöyle olacak: Denic ad dağıtım fiyatlarını kendi isteğine göre belirleyebilecek. Ve tekel olduğu sürece de bu durum değişmeyecek. □

P.G-L.'den çeviren Garo Antikacıoğlu

şiyordu. Artık temel değişiklikler var: Reklam bakımından büyük önem taşıyan Domain adlarının piyasa değeri yükseldi. Internet-Domain Microsoft.com bugün binlerce dolar değerinde.

Internet Domain adlarının uluslararası planda nasıl dağıtılacağı en büyük çatışma alanlarından birini oluşturuyor. Chip.com Domain'inin kime ait olduğu sorusu bile uluslararası ticaret hukukunun labirentlerinde kaybolmaya yetiyor: Bilgisayar sektöründen aynı ada sahip dergiler ya da işletmeler bu ada sahip çıkmak istediklerinde, ad kime verilecek?

Ekonomik çıkarlar, örgütsel düzenleme gereksinimleri ve ticaret hukukunun uçurumlarının oluşturduğu bu gerilim alanında Internet Society'nin başka bir alt örgütü manevralarını sürdürüyor: "Internet Assigned Numbers Authority" (IANA) (Kutuya bakınız). IANA ve ISOC tarafından gerçekleştirilmek istenen Internet adlarına uluslararası planda bir düzenlilik getirme çabaları, analizlere göre eksik bilgidir dolaylı başarısızlığa uğruyor.

Birleşmiş Milletler çatısı altındaki International Telecommunications Union (ITU) ya da Dünya Ticaret Örgütü (WTO) gibi örgütler ISOC'da kimsenin ticaret hukuku bilmediğinden yakınıyor. ITU'da Enformasyon Sistemleri Bölümü Danışmanı Robert Shaw alay ederek şunları söylüyor: "Bu kişiler bir mayın tarlasında bulunuyorlar ve burada hareket edebilmek için hiçbir hazırlıkları yok." Ancak ITU tarafından da bu konuda şimdiye kadar hiçbir öneri yapılmış değil.

Bu acil durum şartlarında başka bir kurul daha kurulmuş durumda: Uluslararası Top-Level Domain'lere yeni bir yapı kazandırması beklenen "Internet Ad Hoc Committee" (IAHC). Gündemdeki en yeni öneri ise şu: Internet'teki adlar farklı sanayi sektörleri ve bir kişisel alan şeklinde düzenlenmelidir. Buna göre örneğin Hoechst işletmesi gelecekte "Hoechst.chem" adı üzerinde hak iddia edebilir.

Ancak merkezi sorun konusunda henüz pek bir şey söylenmiyor: Bu adları dağıtmak ve para kazanmak konusunda kim yetkili olacak?

“Hayatın İplerini Hep Birlikte Tutmalıyız”

“Asla umutsuz olmayan bu yolculukta insanlık tarihinin belki de en önemli virajlarına gireceğiz. Ya geçeceğiz ya da savrulacağız. Geçersek ne ala. Geçemezsek, en vahim insanlık sorunlarından sıyrılma, tarih boyunca kırılmayanları kırma ufku neredeyse kapanmış olacak bu gezegende.

İşte o zaman gerçekten de son umut uzaylılara kalacak. Mevcut zaman ve hız boyutları içinde bizim diğer gezegenlere ulaşmamız zor; uzaylıları bekleyeceğiz.

Uzaylılar ya gelir ya gelmez. Diyelim ki geldiler, gelişleri insanlığa ya hayreder ya hayretmez. Belki öyle bir uzaylı tipi gelir ki, hayrı dokunsa da hiç çekilmez. Yani...

Uzaylılara muhtaç olmadan kendi aramızda halletsek şu meseleyi...”

Gazeteci, televizyoncu, yayıncı ve yazar Can Kozanoğlu, son kitabı “İnternet, Dolunay, Cemaat” yukarıdaki çağrıyla sona eriyor. Yazar, kitabında, içinde bulunduğumuz ve çoğu kez yalnızca “Neler oluyor, nereye gidiyoruz?” tepkisiyle yetinerek yaşadığımız durumu, yüzlerce olay, yayın, yazar ve olguya dayandırarak, gözler önüne seriyor ve uyarıyor: “İnsanlık ve insanlığın bir parçası olarak Türkiye toplumu, çok kritik bir çağ dönümünde. Çağ dönümünü yüzümüzün aklıyla geçerse, belki iyimserlik anlam kaybına uğrayacak, zaten birçok şey iyi olacak. İki yıl, üç yıl sürecek bir viraj değil bu. Belki uzun yılları alacak. Sonra. Sonrası, gelecek zaman. Ve şimdiki zaman, ne iyimserlik ne kötümserlik zamanı, bugünü de yaşayarak, gelecek zamanı düşünme zamanı.”

NEW AGE/YENİ ÇAĞ

Kozanoğlu kitabında, fal, büyü, cinler, uzaylılar, gizemcilik, dolunay, alternatif tıp yöntemleri, parapsikoloji, yeni tarikatlar, İnternet ve teknoloji gibi kavram ve inanışların hepsini bi-

rarada içeren ve dünya genelinde New Age, Türkiye’de ise Yeni Çağ terimiyle tanımlanan kültürü 5 bölümde ele alıyor: Sunuş, Gizemli Atatürk-İslam Sentezi, Devletçi/Projeci Yeni Çağ Bilgesi, Sanal Cemaat Olmuşuz Mesela, Uzaylılara Muhtaç Olmadan.

Daha önce, “Bu Maçı Alıcaz”, “Cilalı İmaj Devri” ve “Pop Çağı Ateşi” adlı kitapları büyük ilgi gören ve kendi deyimiyle, yaşadığımız günlerin mütevazı kadrajlı bir fotoğrafını çeken yazarla yaptığımız söyleşiyi sunuyoruz.

ATATÜRK UZAYLIMIYMIŞI..

■ New Age-Yeni Çağ çerçevesinde, sizin inandığınız birşey var mı?

- Benim New Age çerçevesi içinde

tam inandığım birşey yok. Astronomi ile uğraşanların, popüler bilim yazarları yazanların yaptıkları işlerden izlediğim kadarıyla uzaylılara inanıyorum ancak biraz zor göreceğimizi sanıyorum. Hani, New Age kültürünün içerdiği gibi, uzaylılardan bir takım sinyaller geliyor, Atatürk uzaylıymış, Amerika’da yeraltındaki bir üste uzaylılar yaşıyormuş gibi şeylere inanmıyorum.

■ Däniken’in, Mısır’daki piramitleri uzaydan gelenlerin yaptığı iddiaları ve sunduğu kanıtlar hakkındaki düşünceleriniz?

- Bunları yazan Erich Von Däniken, New Age camiası içinde bile itibar kaybına uğradı, ancak okunduğunda mantıklıymış gibi geliyor, bu konularda yazılan birçok kitabın esprisi

de burada, olur mu diye düşündürüyor. Sonra da düşünülüp, öyle değilmiş deniliyor. Yani, herhalde piramitleri uzaylılar yapmamıştır.

"ROBOT BİR ÜRETİM ARACI"

■ Robot bilimcileri 40 yıl sonra, insan neslinin yerini robotların alacağını iddia ediyorlar. Üstelik bu robotların, iyiliği, doğruluğu bilip, doğru değerlendirmeler yapacakları da öngörülüyor...

- Bence, biraz uçmuşlar. İyiliği, doğruluğu, kötülüğü robotlara kim yükleyecek? İnsan yükleyecek. İnsanın iyiliğinin, kötülüğünün bir belirlenmişliği yok. Habitat'a gelen 6 milyar dünyanın üzerinde birleştiği bir iyilik ve bir kötülük yok. Üstelik bu görüşün, insanı heveslendiriciliği de yok, insanı dışlıyor ve tükendiğini öne sürüyor. Zaten, robot denilen şey de parmak, el, teneke kutu büyüklüğünde bir makine, bir üretim aracı.

■ Kitabınızda, iyi bir şeylerin olabilemesi için belki de 20-30 yıl beklemek gerektiğini söylüyorsunuz... Bu uzun bir zaman dilimi, umutlu musunuz?

- Ne umutlu, ne umutsuzum. Çünkü ne iyimser ne de kötümser olmanın dayanağı var. Yalnızca belirsiz bir durum var ve bu belirsizliği, biz, insanlar belirli hale getireceğiz. Bçimlemek açısından da önümüzde kestiremeyeceğimiz bir süre var. 18, 42 veya 3-5 yıl. Bu bize bağlı. "Uzaylıları bekleyelim hari" gibi gibi kaderci bir beklentiye düşmez-

sek, bu virajı aşarız. Belirlemeyi de çok aktif bir tavır olarak düşünmemek lazım, hiçbir şey yapmayarak da belirleriz. O zaman da dünyanın şu andaki hali kendini yeniden üretir.

"SABIRLI OLMALIYIZ"

■ Daha iyi, daha temiz, daha güzel bir dünya için görüşleriniz.

- Hayatın iplerini insanların hep birlikte tutması lazım. Sonuçta, her şey karşını yaratıyor. Belki biz biraz sabırsız, bu Yeni Çağ/New Age kültürünün yayılmasında da insanların sabırsızlığının rolü var. Mesela, modern tıp birtakım şeyleri tanımıyor ama tanımlamayla çözümleme arasındaki boşlukta insanlar sabırsızlaşıyor ve alternatif tıba yöneliyorlar. Ya da insanlığın haberinin dahi olmadığı galaksileri bilim keşfediyor ve bu kez "Biz niye oralara gidemiyoruz?" başlıyor.

- Evet, hayata baktığımız zaman bir sürü umut kırıcı şey olduğunu görüyorsunuz, ama sabırlı ve iyimser olmaya çalışırsanız, birçok şeyin de daha ileriye gittiğini düşünebilirsiniz. Çevre kirlenirken, çevre bilinci gelişiyor. Yani, en azından her şey kendi eleştirisini yaratıyor.

■ Üçüncü bir dünya savaşı olasılığı?

- Futurologlar 3000'e kadar öngörü listesi hazırlamışlar, bu listeye göre 21. Yüzyılın ilk çeyreğinde bir nükleer savaş var ama ben ummuyorum.

■ Teknolojideki hızlı gelişimin getirdikleri ve götürdükleri...

50 yıl öncesinde tercih edilecek birçok şey var ama ben bugün işe arabayla geldim, gelirken bankamatikten kartımla para çektim, telefon ettim, istedim ve döner yiyebildim. Sadece 10 yıl öncesinde olsaydık bile ben hala bankada kuyruktaydım. Bütün bunları inkar edersek nankörlük etmiş oluruz. Ancak elbette ki teknolojinin yol açtığı yabancılaşma ve endişeler var ve ben bu nedenle yazıyorum. Bir yandan hayatı kolaylaştırıyor, öte yandan uçuğu biraz hem gölgeyor ancak genişletiyor da. Ben Türkiye'nin ilk bilgisayar dergisi Commodore'un yayın koordinatörüydim, ve acı bir inatla çalışmalarımı daktiloda sürdürüyordum. Şimdi çok saçmaladığımı düşünüyorum.

"BİLGİSAYAR İÇSELLEŞECEK"

■ Dünyada ve Türkiye'de bilgisayara, her kesimden insanın ilgisi giderek artıyor. Bütün gazeteler bilgisayar köşeleri açmaya başladılar, herkes bilgisayar peşinde...

- Zaman içinde bilgisayarın artık hayatın çok temel bir aracı olduğu kabul edilecek. Şimdi, çocukluktan bu yana bilgisayarla büyüyen nesilde bile bilgisayar gerilimi var. Yemek yemek, konuşmak, ev döşemek gibi içselleşecek ve bu bilgisayar gerilimi ortadan kalkacak.

■ İnternet'e ve İnternet'te sohbetin giderek yaygınlaşmasına nasıl bakıyorsunuz?

- İnternet yaşamın aynası ve aynası. Yaşamda ne varsa İnternet'te de var. Farklı bir şey yok. Ancak bu gidişle, gelecekte insanlar yalnızca iletişim hatlarıyla bağlantı kuracaklar, modemler üzerinden haberleşip sohbet edecekler, bu çok ürkütücü.

Ama dünden itibaren zaten insanlar, yalnızlık nedeniyle telefon sohbet hatlarını kullanıyorlar. Biz bugün ne yaşıyorsak, kökleri dündedir. O dün hangi dünse onu bulup, nasıl böyle olduk ve böyle giderse nasıl daha yalnız, daha çaresiz oluruza bakmak lazım. Binlerce yıllık, seven, sevilen, geliştiren, arkadaşlıklar kuran, bilgisini artıran insan olma hayaline ancak böyle ulaşıyoruz.

Tansel Tazel

Translator 4.0 for Windows

Çevirmenliği Kolaylaştıran Bir Program

Bilsag Bilgisayar tarafından oluşturularak piyasaya sunulan programın son sürümü olan Translator 4.0 for Windows, İngilizce çeviri ile uğraşanlara yardımcı olabilecek bir program paketi.

Translator 4.0 for Windows paketinde, bir CD, kullanım kitapçığı ve bir de Dongle bulunuyor. Programın kurulumu sorun çıkarmadan tamamlanıyor ancak Başlat menüsünde kısayol tuşları yerine nedense ayrı bir klasör oluşuyor. Kullanımı ise oldukça kolay. Ana menüden herhangi bir txt dosyası seçtikten veya yeni bir dosya oluşturduktan sonra çeviri temel seçeneklerini seçiyorsunuz. Burada ayarlamamız gereken üç seçenek var. Genel sözlük ile çeviri yapabileceğiniz

gibi bilgisayar, makine gibi daha özel sözlükleri de kullanma şansımız var. Ancak bu özel sözlüklerin yeterince kapsamlı olduğunu söylemek doğru olmaz.

Çeviri sonrasında bilinmeyen ve çevrelemeyen kelimelerin anlamını girerek kullanılan sözlüğü size gereken konuya bağlı olarak güncellemek mümkün. Diğer bir seçenek olan işlem parametrelerinden Çeviri Aşamalarını Kaydet, Küçük Harf Çıktı Ver, Kelime İşlemci Uyumlu Ol, Çeviride Fonksiyon Sor, Çeviriyi Etkilişimli Yap seçeneklerini açıp kapatabiliyorsunuz. Son seçenek olan işlem seçenekleri ise en önemli bölüm. Hemen çeviriye geçmek için Denetle Çevir seçeneğini işaretleyip, İşlemi Yap demeniz gerekiyor. Bu menüde yer alan diğer seçenekler ile doğrudan

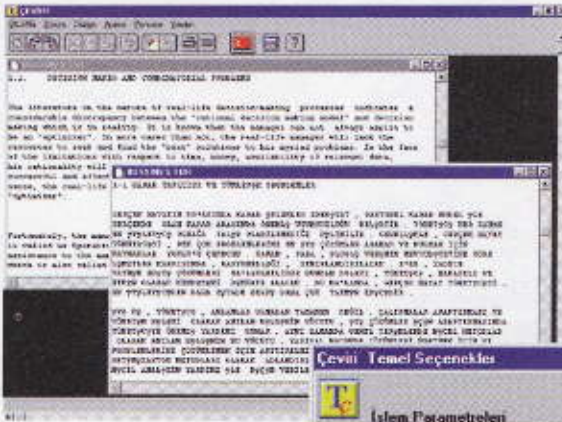
sözlüğe girebiliyor ya da çeviriden önce eklemek amacı ile bilinmeyen kelimeleri metinde aratabiliyorsunuz.

Çeviri sırasında program tam anlamı ile çözemediği yanlış yazılmış cümleler için, çeşitli seçenekler sunarak kullanıcıyı yönlendirip doğru çevrimin yapılmasını sağlıyor. Kullanım kitabında anlatılan oldukça detaylı bir dilbilgisi yapısına sahip olmasına rağmen çeviriler sonunda oluşan metin anında kullanıma hazır olmuyor ve kullanıcının belirli şeyleri düzeltmesi gerekiyor.

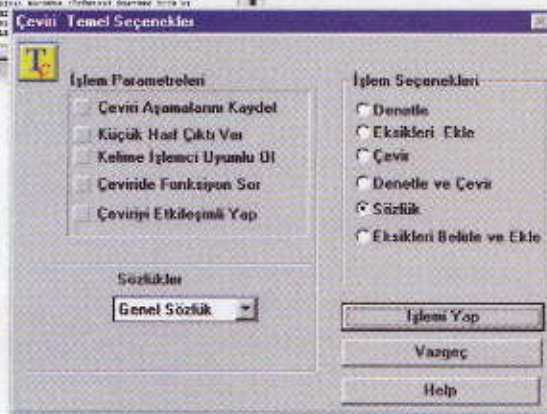
Zaten bu programın kendi kitapçığında da belirtilmiş. Program hiç İngilizce bilmeyen kullanıcılara değil, çeviri yapan fakat çevirilerine hız katmak isteyen kullanıcılara yönelik olarak hazırlanmış. Hiç İngilizce bilmeyen kişilerin programdaki gramer sorularına bile cevap vermesi imkansız.

Eğer uzun geceler boyunca çeviri yapıyor ve sözlüklerin içinde kayboluyorsanız, yükünüzü inanılmaz ölçüde hafifletebilecek bir program. Uzun uzun kelime araştırmak yerine çeviri bittiği zaman çevrilmiş metni alıp üzerinde gerekli değişiklikleri yapmak size daha cazip geliyorsa denemeniz gereken bir program.

Bilgi İçin: Bilsag Bilgisayar Ltd. Şti.
Tel: (0.312) 441 48 34 - 439 28 50
Faks: (0.312) 439 93 47
Fiyatı: 220\$+KDV

Bütün fonksiyonları tek bir ekrandan kontrol etmek ve sadece tek tuşla çeviri yapabilmek mümkün.

miyor. Learn to Speak serisinin İngilizce'den başka Almanca, Fransızca ve İspanyolcası da bulunmakta. Yazılımın aynı zamanda Mac desteği de bulunmakta. Sistem gereksinimi ise şöyle:

PC için: 386-33 işlemci, 8 Mb Ram, sabit disk, 2x CD-ROM sürücü, SVGA, mikrofon (opsiyonel), MS-DOS ya da Win 3.1 veya üzeri.

Mac için: 15 Mb sabit disk, 4 Mb Ram, (2.4 Mb sistem 7.1 ile, 3 Mb sistem 7.5 ile), 256 renk modu, 2x CDROM, Sistem 7.1 ve üstü, mikrofon (opsiyonel), MacRecorder (opsiyonel, tavsiye edilir)

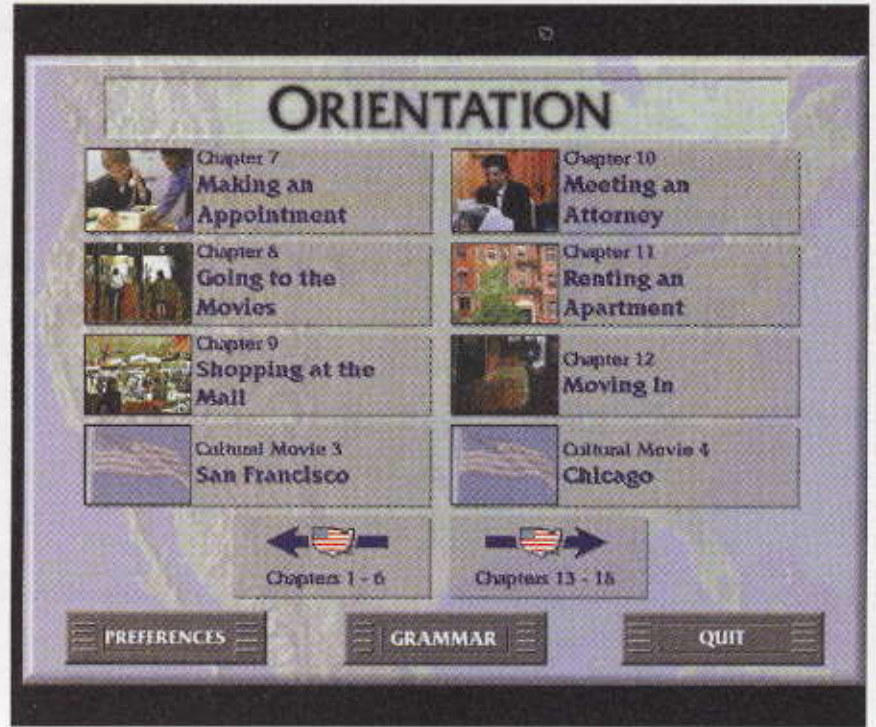
Yapımcı Firma: Sofikey International Ltd.

Bilgi İçin: 3P

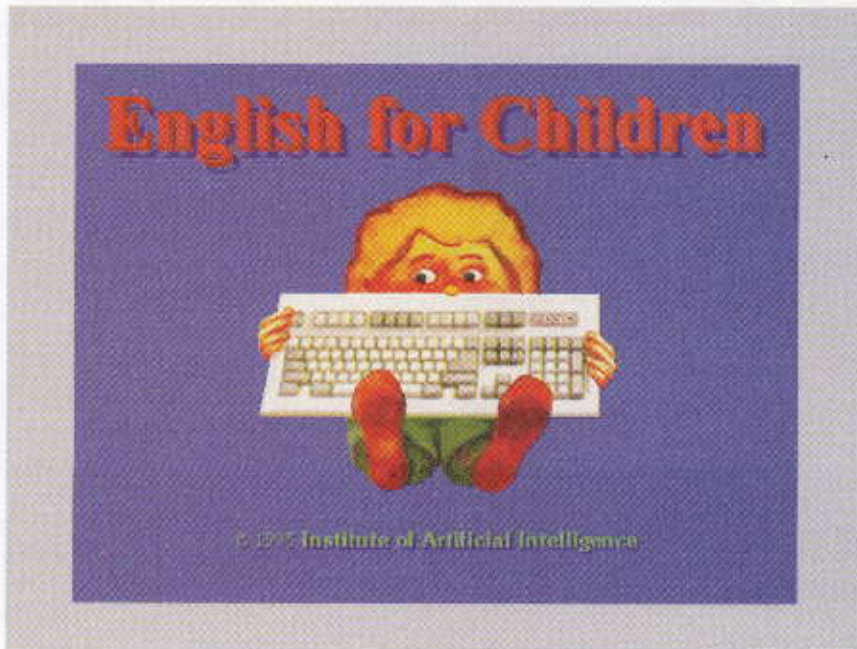
Tel: (0.212)-212 3657

Faks: (0.212)- 288 5018

Fiyatı: 200 \$

English for Children

English for Children, incelemede yeralan eğitim yazılımları arasında en küçük yaş grubuna hitap eden İngilizce eğitim seti. Yaş grubuna bağlı olarak konular da 3 ana başlık altında toplanmış. Alfabe, sayılar ve renkler. Alfabe başlığı altında İngiliz alfabesindeki harflerin o-

kunuşu ve aynı zamanda görsel olarak zengin bir biçimde sunulan her harfle ilgili en az 5-6 kelime de öğrenilebiliyor.

Sayılar kısmı da küçük çocuklar için oldukça ilgi çekici bölümlerden. Sayılar bölümünde, bir otelde asansör ile katlar arasında dolaşan

bir kahramanımız var. Her katın önüne bastığınız zaman sayı görünüp sesli olarak okunurken, o katta, o sayıyı çağrıştıracak bir animasyon eşlik etmekte.

Bu şekilde görsel olarak etkileşimli bir biçimde sayıyı öğrenen çocukların bunu unutması mümkün değil.

Son bölüm Renkler'de resimlerin, örnektekilere benzer şekilde boyanması gerekiyor. Bir renk seçildiğinde, sesli olarak okunan renk ile resimde istenen bölgeler boyanabiliyor. CD'de 200 kelime, 220 resim, 160 animasyon, 18 video klip, 200 adet kelime telaffuzu ve 200 ses efekti bulunmakta. Küçük çocuğunuzu İngilizceyle şimdiden tanıştırmak istiyorsanız grafik ve ses kalitesi iyi olan bu program doğru bir karar olabilir. Sistem gereksinimleri ise şöyle:

386-33 İşlemci, Svga, 2x CD-ROM, 16 bit ses kartı, Win 3.1 veya üzeri.

Bilgi İçin: Çağdaş Bilgi İşlem

Tel: (0.212) 212 0011

Faks: (0.212) 212 1281

Fiyatı: 25 \$

Sempa ENGLISH for Windows

Sempa English, kolaydan zora doğru komple İngilizce eğitimi veren bir program. Daha çok bir ders kitabı havasında, konuların müfredatı uygun bir biçimde işlendiği program her yaştan öğrenciye hitab ediyor. 30 üniteden oluşan yazılımın her bölümünde değişik konular kolaydan zora doğru işlenmekte. Seçilen bölümde konu karşılıklı konuşmalarla sunuluyor. Konuşma ile beraber metin de ekrana geliyor. Mouse tuşuna her basışta bir sonraki cümleye geçiliyor. Program, Listen (dinleme) ağırlıklı bir eğitim programı. Ekranda yer alan menülerden işlenen konunun kısaca özetlendiği bir bölüme veya konu ile ilgili ufak bir teste geç-

mek mümkün. Yine aynı menü üzerinden sözlüğü çalıştırıp istediğiniz kelimenin Türkçe karşılığını almanız da mümkün. Basit fakat kullanışlı bir arabirime sahip.

Yazılımda, 30 ünitenin yanında 300 test ve 45 dakikalık ses yer almaktadır. Alışmış olduğunuz tarzda bir İngilizce eğitim programı arıyorsanız Sempa English'e bir bakın. İngilizce öğrenen öğrenciler için pratik yapmak için birebirdir. Yazılımın sistem gereksinimi şöyle:
386 İşlemci, 4 Mb hafıza, 45 Mb sabit disk yeri, VGA ekran kartı veya üstü, Ses kartı (opsiyonel), Win 3.1 veya üstü.

Bilgi İçin: Sempa Bilgi İşlem
Tel: (0.212) 266 01 09-272 40 47
Faks: (0.212) 266 12 83
Fiyatı: 40 \$

Lingua Land

Lingua Land aslında tam olarak bir yabancı dil eğitim programı değil. Çocuklara yönelik olarak hazırlanmış, oyun-sözlük türü bir yazılım paketi. Ve bu nedenle, diğerlerinin aksine aynı yazılım paketi içinde İngilizce, Almanca, Fransızca ve İspanyolca olmak üzere 5 ayrı dili de destekliyor. Paketten CD'nin yanında

bir adet büyük, poster şeklinde, resimli olarak CD'nin kullanımını menülerle anlatan yardım haritası geliyor. Bunun yardımı ile hangi menüden nereye geçilebileceği kolayca anlaşılabilir. CD'de yer alan bütün bölümler, konular, oyunlar ve testler her dil için aynı, değişen yalnızca kelimeler. Resimli sözlük tarzındaki bu programda, konunun işlenişi oldukça

örjinal ve çocuklar açısından ilgi çekici olabilecek nitelikte. Dünya gezegenine gelen yabancı yaratıklar birçok dil konuşulduğunu görürler ve dünyalılarla tanışmak, onlarla iletişim kurabilmek için bazı dilleri hemen öğrenmek isterler. Bu tema üzerine süren programda kullanıcılar seçtikleri dil üzerine, çeşitli konu başlıkları altında yer alan nesneleri, resimlerini görerek, seslerini duyarak öğrenebiliyorlar. Kare bulmaca, cümle tanıma, eşleştirme gibi oyunlarla da öğrendiklerini pekiştirebilmeleri mümkün. Her dilden kelimelerin Türkçe karşılığı da aynı anda ekrana geliyor. Sistem gereksinimleri ise şöyle:

386 veya üstü işlemci, 8 Mb Ram, 3 Mb sabit disk alanı, 256 renk VGA adaptör, 2x CD-ROM sürücü, Ses kartı.

Yapımcı Firma: YDP Multimedia
Bilgi İçin: 3P
Tel: (0.212)-212 36 57
Faks: (0.212)- 288 50 18
Fiyatı: 50 \$

Learn English with Asterix - Asterix and the Secret Weapon

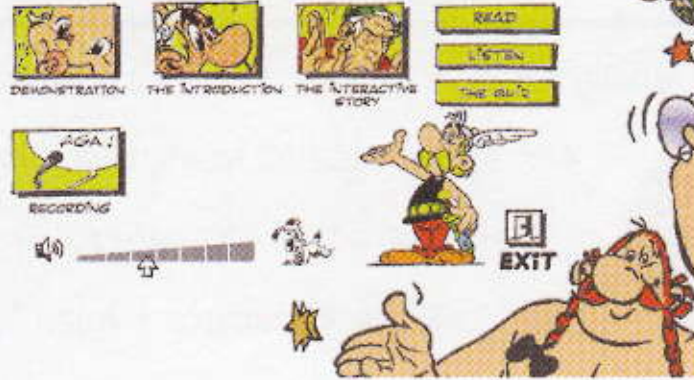
Learn English with Asterix, çocuklar için hazırlanmış bir İngilizce eğitim seti olarak sunuluyor ancak yıllardır yirminin üzerinde dilde, milyonlarca insanın okuduğu bir çizgi roman karakterinden İngilizce öğrenmek küçük yaştaki kullanıcılar için olduğu kadar daha büyük yaştaki kullanıcılar için de ilgi çekici. Yazılım paketi 2 CD'den oluşmakta.

Bu iki CD, 30'dan fazla karakterin 90 dakikaya yakın konuşması ve 400'ü aşkın renkli çizim içeriyor. Asterix hikayesi CD'de yine çizgi roman mantığı ile işlenmiş, ancak her karede bütün karakterlerin konuşmaları da yer alıyor. Hikaye üç şekilde takip edilebiliyor. Ya hiç müdahale etmeden otomatik olarak dinleyerek ya okuyarak, ya da etkileşimli olarak. Etkileşimli öğrenimde ekrana gelen her kare için konuşmaları tekrar dinleme, metni görme şansına sahipsiniz.

Ayrıca o andaki İngilizce metni anlayamıyorsanız, konu hakkında daha basit dilde açıklayıcı bilgi alabiliyor veya gramer hakkında bilgi edinebiliyorsunuz. Test bölümünde size hi-

Asterix and the Secret Weapon I

LEARN ENGLISH WITH Asterix and the Secret Weapon

kayeden herhangi bir kare gösterilip bununla ilgili bir soru soruluyor ve her doğru bildiğiniz soru için 5 puan alıyorsunuz. Dinleme ve okumanın yanında hikayeden bölümler okuyup, kaydetme şansına da sahipsiniz. Böylece sonradan dinleyerek telaffuzunuzun nasıl olduğu hakkında bilgi sahibi olabiliyorsunuz. Bu eğitim paketi İngilizce öğretmekten çok İngilizce öğrenen bir kimsenin

İngilizce okuduğunu anlayabilme kabiliyetini geliştirmek için kullanılabilecek okuma ağırlıklı bir program. Eğer bu türde bir yazılım arıyorsanız alınabilecek bir ürün.

Bilgi İçin: Raks New Media

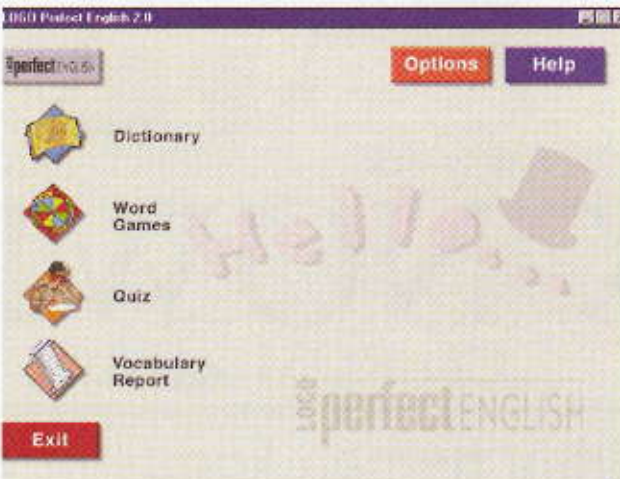
Tel: (0.212) 288 28 49

Faks: (0.212) 288 69 68

Internet: <http://www.edusoft.co.il>

Fiyatı: 60\$

Perfect English

Logo Perfect English, diğer programların aksine İngilizce'yi dilbilgisi ve konularla öğretmek yerine daha iyi İngilizce için

daha çok kelime mantığından yola çıkan ve buna yoğunlaşmış bir yazılım. Kelime dağarcıklarını daha da geliştirmek isteyen kullanıcılara yönelik olarak hazırlanmış. Bu doğrultuda program orta seviyeli veya daha üstü İngilizce bilen kullanıcılara hitap ediyor diyebiliriz.

Tek bir CD üzerinde gelen program 15000 kelime ve bunların cümle içinde kullanım ve seslendirilmesini içeriyor.

Kullanım boyunca hem İngilizce'den Türkçe'ye, hem de Türkçe'den İngilizce'ye kapsamlı bir sözlüğe anında erişilmekte. Öğrendiklerinizi 12 farklı ve zevkli oyunla eğlencere pekiştirebiliyor, her konuya özel testleri çözerek de kendinizi değerlendirebiliyorsunuz. Günlük konuşma dili yanında iş, futbol, tıp, vücut, doğa, gibi konulara ait özel terminolojiyi de öğrenebileceğiniz programın arabirimi oldukça basit ve kullanışlı.

Bilgi İçin: LOGOMOTIF

Multimedya ve Elektronik Yazılım A.Ş.

Tel:(0.216)4493490

E-mail: Logomotif@logo.com.tr

Fiyatı: 85\$

English Plus

Tek bir sistem ile, İngilizce'yi sıfırdan öğrenmeye başlayıp bitirdiği zaman ileri düzey İngilizceye sahip olmak isteyenler için, English Plus uygun bir ürün. English Plus serisi, Haydi Başlayalım bölümünde 1, Temel Eğitim, Orta Eğitim ve İleri Eğitim bölümlerinde 3'er tane olmak üzere 10 adet CD'den oluşuyor. 15 İngilizcesinin aktarıldığı "The Executive" adlı tek CD'den oluşan pakete de toplam 11 CD'ye ulaşıyor. Her CD'nin paketinde kullanım kitapçığının yanında çalışma çizelgesi bulunuyor. Bununla üzerinde çalıştığınız ve tamamladığınız her bölümü çizelgede işaretleyerek programı eksiksiz tamamladığınızdan emin olabiliyorsunuz. Eğitim seti tümüyle Türkçe destekli. Okuma yazma bilen, bilgisayar kullanabilen herkes yararlanabilir. Eğitim serisinde yer alan bütün CD'lerin arabirimi aynı, bu nedenle birini kullanmaya alıştığınız zaman diğerlerinde zorluk çekmiyorsunuz. Okuma, yazma, dinleme, telaffuz, kelime bilgisi ana başlıkları altında işlenen konularla her CD-ROM'da 80 ila 120 saat arası etüd yapma imkanı var. CD başına 275 ila 300 kelime arası olmak üzere çalışma sonunda kullanıcı 3000 aktif kelime öğrenmiş oluyor. Hiç bilmeyenlere veya yeni başlayanlara hitap eden Haydi Başlayalım CD'si ile alfabe, sayılar, belli konular hakkında kelime

bilgisi öğretisi içeriyor. Temel, orta ve ileri eğitim düzeyi CD'lerinin her birinde ise değişik gramer, kelime bilgisi, konuşma, dinleme, okuma, yazım konuları işleniyor. Öğrenilenlerin pekiştirilmeleri içinse yine her biri değişik şehirlerde geçen Adventure oyunları CD'lere eklenmiş. The Executive adlı CD'de ise insan kaynakları, finans, toplantılar, halkla ilişkiler, üretim, dağıtım gibi işletme İngilizcesi ağırlıklı konular işlenmekte. Farklı ve ilgi çekici olan diğer yazılımlarda pek rastlanmayan, fakat aslında oldukça gerekli olan İngilizce yazım konusu üzerinde durulmuş olması. Yazım kısmında aslında Türk-

çe'de bile çoğunluğun, nasıl yapılacağını bilmediği değişik konularda resmi veya özel mektup, rapor, bildiri, çek yazımı üzerine bilgiler bulunuyor. Bölümler içinden direkt ulaşabileceğiniz sözlüğün çalışma mantığı da çok çekicidir. Sözlük seçildikten sonra konuya geri dönülüyor ve konu içinde bilmediğiniz bir kelimeye tıkladığınız zaman onun Türkçe karşılığına ulaşabiliyorsunuz. Konuşma kısmında ise sesinizi kaydedip, orijinali ile karşılaştırma yapıp telaffuzunuzun nasıl olduğu konusunda bilgi sahibi olabiliyorsunuz. Sonuç olarak İngilizce öğrenmek için çok kapsamlı bir İngilizce paketi ama alırken düşünmeniz gereken bunun tam 11 CD'den oluşan bir paket olduğu ve dil öğrenmenin de gerçekten çaba harcamayı gerektirdiği. (Not: CD'leri teker teker de alabilirsiniz)

Çalışmak için gereksinim duyduğu minimum konfigürasyon ise şöyle sıralanıyor:

386DX-33 işlemci, 4Mb Ram (8 Mb tavsiye olunur), 3 Mb sabit disk alanı, 2x CD-ROM sürücüsü, SVGA renkli ekran ve ekran kartı, ses kartı, Windows 3.1 ve üstü.

Bilgi İçin: Raks New Media

Tel: (0.212) 288 28 49

Faks: (0.212) 288 69 68

Internet: <http://www.edusoft.co.il>

Fiyatı: 52 \$

First Step - Second Step - Third Step

Çocuklara yönelik bu yazılım serisi 3 grup üründen oluşuyor. Sırası ile 3, 5 ve 5 disketten oluşan First Step, Second Step ve Third Step, Türkiye'de hazırlanmış, seslendirmeleri ise yabancı uzmanlar tarafından gerçekleştirilmiş. Kullanıcı sıfırdan başlayıp, Third Step bölümünü bitirdiğinde gramere

de yavaş yavaş başlamış oluyor. Küçük yaştaki kullanıcıların sadece harfler, sayılar ve renklerle bağımlı kalmadan biraz daha fazlasını öğrenebilecekleri bir yazılım. Harf tabanlı ilk CD'de harfler öğretiliyor, her harf ile başlayan bir kelimenin oluşturulduğu bölümde, kelimelerin

anlamları da görsel olarak sunuluyor. Bilgi adı altındaki bölümde her harf için 5'e yakın objeyi görülebiliyor ve bir objede yer alan harfler hecelenerek öğretiliyor. Oyun kısmında bir harf sesli olarak okunmakta ve hangisi olduğunu bilmeniz istenmekte. İkinci CD'de renkler, saat, takvim, sıcaklık ve telefon görüşme-

si gibi, günlük yaşamdaki konuşmalar ve kavramlar öğretiliyor. Okul adı bölümünde sık kullanılan eşyalar, yön tanıma gibi kavramlar, çiftlik bölümünde de hayvanlar, aile temaları aktarılıyor. Serinin son ürünü olan Third Step'de ise sirk gibi birbirinden eğlenceli aktiviteler ile komutlar ve belirteçler, ünlü masallar eşliğinde sunuluyor. Third Step'te "Prepositions" ve "Comperatives" ile gramer öğretiliyor. Çok sevimli ve çocuklar açısından çok önemli olan, kolay arabirimlere sahip program eğlendirirken öğretiyor. Gereken minimum sistem gereksinimi ise şöyle:

486 İşlemci, 4 Mb Ram, 256 renk, Sound Blaster uyumlu ses kartı, sırası ile 7.5, 9.5 ve 10 Mb sabit disk alanları

Bilgi için: 3P

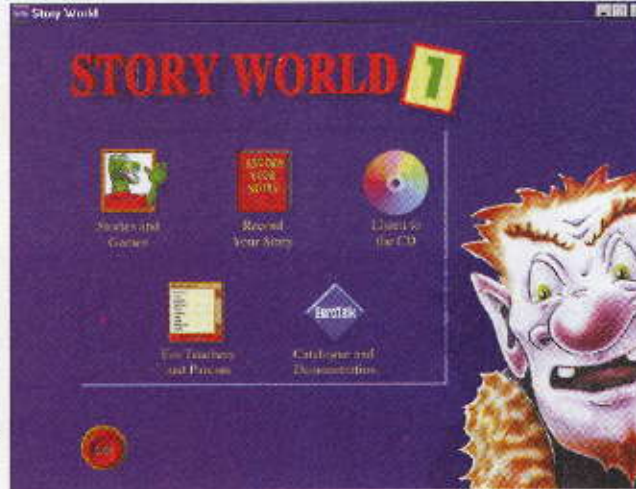
Tel: (0.212) 212 36 57

Faks: (0.212) 288 50 18

Fiyatı: First Step 35 \$, Second Step 40 \$, Third Step 40 \$

Story World 1 - 2

Çocuklar için hazırlanmış bir eğitim seti daha. İki CD'den oluşan bu setin her CD'sinde ünlü bir hikayenin etkileşimli bir sürümü yer alıyor. Her CD'de çok bilinen Goldilocks ve Üç Sevimli Ayı ile Kırmızı Başlıklı Kız'ın yanı sıra üç küçük masal daha yer alıyor. CD'lerde, desteklenen 18 dil arasında Türkçe de var. CD'nin kullanımı sırasında sevimli bir ejderha Türkçe konuşarak yardımcı oluyor. Her CD'de yeralan dört hikayeden birini seçtiğinizde karşınıza gelen dört seçenekten, hikayeye, her hikaye kitabına göre değişen çeşitli oyunlara, boyama kitaplarına, çeşitli konularla ilgili eğlenceli test ve eşleştirme oyunlarına geçebilirsiniz.

Hikaye bölümünde adım adım hikayeyi dinlerken İngilizce metnini de isterseniz ekranın altından takip edebilirsiniz. Her bölümde ilerledikçe kazanacağınız yıldızlar ile programın sonunda alacağınızı

bronz, gümüş ya da altın ödüllerin sertifikalarını yazıcıdan bastırabilme şansına da sahipsiniz. Toplam 14 şarkı da hikayelere eşlik ediyor. Story World serisi küçüklere eğlenceli bir dil eğitimi sunuyor. Hem PC, hem de Mac üzerinde çalışabilen paketin minimum sistem gereksinimi ise şöyle:

PC için: 486 İşlemci, 8 Mb Ram, ses kartı, CD-ROM, Windows 3.1 veya üstü
MAC için: 4 Mb Ram'e 256 renk ekrana sahip, CD-ROM sürücülü herhangi bir Mac.

Bilgi için: Raks New Media

Tel: (0.212) 213 06 23

Faks: (0.212) 213 06 30

Internet: <http://www.edusoft.co.il>

Fiyatı: 50 \$

Talk Now!

Talk Now, İngilizce öğrenmek isteyen ancak zaman sorunu olan insanlar için hızlı bir eğitimi vermek amacıyla tasarlanmış bir yazılım. Eğitim, görsellik kullanılarak basitleştirilmiş. Dersler, ilk sözcük, ülkeler, yiyecek, renkler, deyimler, vücut, numaralar, zaman, alışveriş baş-

lıkları konular altında hem kelime hem de cümle bazında işlenmiş. Herhangi bir konu seçildiği zaman, o konuyla ilgili kelimeleri biri erkek biri de kadın olmak üzere iki kişinin ağzından dinleyebilirsiniz. Öğrendiğiniz kelimeleri Blackjack benzeri bir oyunla pekiştirmeniz mümkün. Ayrı-

ca kelimeleri tekrarlayıp kaydedip, orijinali ile karşılaştırıp telaffuzunu zamanla düzeltmeniz de mümkün. Programda yer alan resimli sözlüğü yazıcıdan bastırabiliyorsunuz fakat kelimeleri açıklamak amacıyla seçilen şekillerin doğruluğu biraz tartışma götürür. Gramerin hiç yer almadığı bu program çok temel kelimeleri öğrenmek isteyen yeni başlayanları tatmin edebilir. Yazılım hem PC, hem de Mac altında çalışıyor. İstedikleri minimum özellikler :

PC için: 486 işlemci veya üstü, 8 Mb Ram, ses kartı, CD-ROM, Mikrofon (isteğe bağlı), Windows 3.1 veya üstü

Mac için: 68030 işlemci veya üstü, 8 Mb Ram, CD-ROM sürücü, mikrofon (isteğe bağlı)

Bilgi için: Raks New Media

Tel: (0.212) 288 28 49

Faks: (0.212) 288 69 68

Internet: <http://www.edusoft.co.il>

Fiyatı: 60 \$

İncelemedeki İngilizce Eğitim Yazılımları

	Medya	İngilizce Düzeyi	İçerik	Eğitim Dili
Learn to Speak English	2 CD	Orta ve İleri Düzey	Grammer, Kelime	İngilizce
English for Children	1 CD	Çocuklar İçin	Kelime	İngilizce
Sempe English for Windows	10 Disket	Yeni Başlayanlar İçin	Grammer	Türkçe
LingualLand	1 CD	Çocuklar İçin	Kelime	Türkçe
Learn English With Asterix	2 CD	Orta ve İleri Düzey	Okuma	İngilizce
Perfect English	1 CD	Orta ve İleri Düzey	Kelime	Türkçe
English Plus	11 CD	Yeni Başlayanlar İçin	Grammer, Kelime	Türkçe
First Step, Second Step, Third Step	3, 5, 5 Disket	Çocuklar İçin	Okuma	İngilizce
Story World 1-2	2 CD	Çocuklar İçin	Okuma	Türkçe
Talk Now	1 CD	Yeni Başlayanlar İçin	Kelime	Türkçe

	Bilgi İçin	Telefon	Faks	Fiyat\$+KDV
Learn to Speak English	3P	0212 - 212 3657	0212 - 288 5018	200
English for Children	Çağdas	0212 - 212 0011	0212 - 212 1281	25
Sempe English for Windows	Sempe	0212 - 2724047	0212 - 266 1283	40
LingualLand	3P	0212 - 212 3657	0212 - 288 5018	50
Learn English With Asterix	Raks	0212 - 288 2849	0212 - 288 6968	60
Perfect English	Logomotif	0216 - 449 3490		85
English Plus	Raks	0212 - 288 2849	0212 - 288 6968	52
First Step, Second Step, Third Step	3P	0212 - 212 3657	0212 - 288 5018	35, 40, 40
Story World 1-2	Raks	0212 - 288 2849	0212 - 288 6968	50
Talk Now	Raks	0212 - 288 2849	0212 - 288 6968	60

Evinizdeki Sinema: COMPRO Video CD 2.0

Bugünlerde giderek yaygınlaşan bir şekilde, CD oyunu satan firmaların raflarında çeşitli video filmleri (CD-I) yer almaya başladı. Bunları seyredebilmek içinse CD ve ses kartının yanında pahalı MPEG çözücü bir kart ya da ancak güçlü bir makine üzerinde iyi görüntü verebilen MPEG çalıcı yazılımlar gerekiyor. Eğer böyle bir makineniz varsa sorun yok ama eğer düşük konfigürasyonlu bir makine kullanıyorsanız, CD-ROM'unuz veya ses kartınız yoksa ve yine de CD filmlerini izlemek istiyorsanız, bundan böyle büyük paralar dökmeye gerek yok. Hatta hiç bilgisayarınız olmasa da Compro'nun piyasaya çıkarmış olduğu CD Player ile bu filmleri seyretme şansına sahip oluyorsunuz. Normal bir video oynatıcı boyutlarındaki bu ürün yine aynı şekilde doğrudan televizyona bağlanabiliyor.

74 dakikalık MPEG-1 standardındaki video CD'lerin yanında müzik CD'lerini de çalabiliyor ve CD-I, CD-

DA, Karaoke CD ve MTV CD standartlarını destekliyor. Infrared uzaktan kumanda ile bile tüm fonksiyonlar kontrol edilebilirken çıkış olarak kompozit video, S-video ve RF (anten) çıkışlarını destekliyor. Etkileşimli menüler ve yüksek kaliteli sabit görüntülerin de saklanması olanak veren video, CD 2.0 standardını da destekliyor ve MPEG-1 filmlerini oynatırken NTSC'de 352 x 240, PAL'de ise 352 x 288 nokta çözünürlüğe ulaşıyor. Yüksek kaliteli sabit görüntülerde ise NTSC için 704 x 480, PAL için 704 x 576 nokta çözünürlüğüne çıkıyor.

21 adımlı dijital Key/Echo/Vocal kontrolleri ve herbiri ayrı ayarlanabilen iki mikrofon girişine sahip olan ürünün tam Karaoke desteği mevcut. Karaoke'nin yanında Dolby Surround ses ve BBE-II ses geliştirme standardı ile ses konusundaki seçenekle-

ri oldukça fazla. Bazı modelleri için External CD-Autochanger takılabilir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, görüntü kalitesi HDTV gibi çok mükemmel olmasa da, normal bir televizyon filmi kalitesinde. Ses özellikleri iyi ve özellikle Surround ve BBE-II açık olduğu zaman iyi bir hoparlör setiniz varsa sinema sesini yakalayabiliyorsunuz. Pahalı sayılamayacak ve karaokenin yanında diğer özellikleriyle ailecek eğlenceli saatler geçirebilecek bir ürün.

Bilgi İçin: Multimedya Bilgisayar

Tel: (0.212) 212 98 50

Faks: (0.212) 212 98 57

Fiyatı: 459\$ + KDV

Üçü Birarada: Pixel View Combo TV

Grafik ile ilgili her şeyin birarada olduğu bir kart arıyorsanız PixelView Combo TV tam size göre. Kart hem grafik hem TV hem de Video Capture kartını birarada sunuyor.

Kartın grafik hızlandırıcısı ise Cirrus Logic 5446 chipini kullanıyor. 2 MB 50 ns.'lik RAM ile birlikte gelen kart ile yüksek çözünürlüklerde 24 bit renk kullanmak mümkün. Kartla birlikte bir de uzaktan kumanda cihazı geliyor. Uzaktan kumandanın tuşları makrolanabiliyor. Böylece sadece TV kartını değil, herhangi bir programı uzaktan kumanda cihazı ile kontrol etmek mümkün oluyor. TV kartının

Teletext modülü de üzerinde bulunuyor. TV kartının alabildiği yayın formatları ise Pal, Secam ve NTSC. TV Tuner hafızasında ayrıca 181 kanal tutabiliyor. Yapılan testlerde

kartın 320x240 çözünürlükte, saniyede 15 kare Video Capture yapabildiği gözlemlendi. Üzerinde DTV kamera için giriş ve S-Video konektörü de mevcut.

Kartın arkasında bulunan bağlantı noktaları ise VGA konektörü, stereo ses girişi, video girişi, TV anten girişi ve ses kartına stereo ses çıkışı. Kart ile birlikte gelen grafik kartı sürücü programları DirectDraw uyumlu. Ürün ile birlikte, CAD programları için sürücüler, Mpeg sürücü yazılımı, TV ve Video Capture için yazılımlar da geliyor.

Bilgi İçin: Multimedya Bilgisayar

Tel: (0.212) 212 98 50

Faks: (0.212) 212 98 57

Fiyatı: 224\$

WindowsCE İşletim Sistemli Bilgisayarlar

Avuçiçi bilgisayar kullananların sayısı her geçen gün artıyor. Bu nedenle de yeni ihtiyaçlar ortaya çıkıyor ve bilgisayarlarda daha çok şey yapılabileceği farkediliyor. Bilgisayar üreticileri de gelişen ihtiyaçları ve istekleri takip ediyorlar. Anketler yapıp müşteri destek servislerindeki bilgi birikimlerini değerlendiriyorlar. İhtiyaçlar, istekler ve teknoloji bu cihazların şekillerini belirliyor.

Son birkaç yıldır avuçiçi bilgisayarlar tahminlerin üstünde bir başarı kazanınca bu pazar üreticiler açısından daha da çekici olmaya başladı. Eskiden sadece kişisel bilgisayarlarda kullanılan elektronik tablo, kelime-işlem, faks, Internet ve diğer programlar artık iyice ufulan avuçiçi bilgisayarların standardı haline geldi. Bilgisayar üreticileri şimdiden 2000'li yılların sistemlerini oluşturuyorlar. Bu yıllardaki ihtiyaçlara en çok cevap verebilecek bilgisayarların tasarımları hazırlanıyor. İşte WindowsCE bu gelişmenin bir sonucu.

NEDEN WINDOWSCE?

Bugüne kadar Windows tabanlı uygulamalar dışında çoğu ihtiyaca cevap veren avuçiçi bilgisayarlarda artık MS Windows da var. Elektronik tablolama, kelime-işlem, her türlü hesap yapabilme, kişisel bilgisayarlar ve çevre birimleri ile kablolulu ya da kablosuz haberleşme, Internet bağlantıları ve daha birçok uygulama eskiden sadece kişisel bilgisayarların yapabileceği işlerdi. Geliştirilen teknolojiler sayesinde birkaç yıl öncesinin büyük bilgisayarlarının programları artık ceplerimize girmeye başladı.

Kısaca, kullanıcı profili değişti.

Kullanıcılar, kişisel bilgisayarlara ile avuçiçi bilgisayarlarda farklı programların kullanılmasından -doğal olarak- pek memnun görünmüyorlardı. Bu alanda bir standarda gidilmesi ihtiyacı doğdu. WindowsCE de bu standardın ilk adımlarından biri. Windows95'in avuçiçi bilgisayarlara uyarlanması WindowsCE'yi ortaya çıkardı. Bu işletim sisteminin kullanıldığı bilgisayarları da isim babası olan Microsoft HPC - HandHeld PC olarak adlandırıyor.

Bazı firmalar bilgisayara özgü işletim sistemleri yerine kişisel bilgisayarlarda zaten kullanılmakta olan işletim sistemlerini kullanmanın daha yararlı olduğunu gördüler. Örneğin, Hewlett-Packard firmasının HP 200LX avuçiçi bilgisayarı MS DOS 5.0 işletim sistemi ile çalışmakta ve bu ortamda kişisel bilgisayarlarla rahatlıkla bilgi alışverişi yapabilmekte.

Diğer markalar ise çoğunlukla farklı işletim sistemlerine sahip olmalarına rağmen kişisel bilgisayarlarda çalışabilen bir bağlantı programı sunmaya gayret ettiler. Kendilerine özgü işletim sistemleri seçen fir-

maların kullanıcılara geniş bir program ve aksesuar desteği vermeleri gerekiyordu. Psion markası bu beklentilere cevap verebildiği için bu piyasadaki tutulan markalardan biri oldu. Sharp ise Zaurus serisine bağlı olarak temel aksesuarları da sunarak kullanıcılarını destekledi.

Çoğu markanın geldiği ortak nokta ise kullanıcıların mümkün olduğu kadar az şey öğrenerek avuçiçi bilgisayarları kullanma istekleri oldu. MS Windows günümüzde bilgisayar kullanıcılarının ortak tercihi olarak görüldüğü için bu işletim sisteminin yeni bilgisayarlarda kullanılmasının iyi bir seçim olacağı düşünüldü. Böylelikle, WindowsCE tabanlı bir avuçiçi bilgisayar alan eski PC kullanıcıları birkaç saat içinde yeni bilgisayara uyum sağlayabilecekler.

Özetle, kişisel bilgisayarınızda Windows95, Excel, Word ve benzeri programları kullanıyorsanız WindowsCE işletim sistemiyle gelen bir avuçiçi bilgisayar sizin için keşfedilmesi gereken yeni bir dünya olmayacaktır.

Avuçiçi bilgisayarların temel dezavantajları ve avantajları;

Avuçiçi bilgisayarın ekran görüntü alanı ve kalitesi her zaman en dezavantajlı olduğu yönlerden biri olmuştur. Fiziksel ve teknik sınırlamalar dışında, ekranlardaki en büyük sorun ekran kalitesinin artmasıyla daha fazla enerji ihtiyacının ortaya çıkmasıdır. Bu nedenle mevcut avuçiçi bilgisayarlar enerji ve fiyat açısından en hesaplı teknik olan sıvı kristal monitörleri seçmektedirler. Renkli monitörlerin kullanımı çok uzak değildir ama bugün için piyasada siyah-beyaz monitörler bulunmaktadır.

Windows95 kullanmakta olan ama eski DOS programlarını da kullananlar ise bir tercih yapmak durumunda kalacaklardır. WindowsCE ile ilgili ilk bilgilerde DOS programlarının kullanılamayacağı belirtilmektedir. Bu nedenle avuçiçi bilgisayar almak isteyenler ya DOS sistemli bilgisayarlara yönelecekler ya da WindowsCE'li bilgisayarları kullanarak DOS programlarından vazgeçeceklerdir. DOS desteği, zaman içinde gerçekleşmesi umut edilen bir gelişmedir ama bu konuda iyimser olmak için de şu an için bir işaret yoktur.

Avuçiçi bilgisayar üzerinden haberleşme ihtiyacı da bu bilgisayarların farklı bir boyutudur. Bugün yaklaşık 300 gram ağırlığındaki bu cihazlarla Internet'e bağlanmak mümkün olacaktır. Özellikle ABD'de, Internet bağlantısı dışında ülkemizde pek kullanılmayan Paging cihazları üzerinden haberleşme ve bilgi transferi de yapılabilmekte.

WindowsCE tabanlı bilgisayarlar hangi firmalardan geliyor?

Bugünkü bilgilere göre Microsoft firmasıyla bu alanda ortaklık yapan firmalar şöyle; Casio, NEC, Lucky Goldstar, Compaq, Phillips ve Hewlett Packard. Bu markalara yenilerinin de ekleneceği muhakkaktır. Ülkemizde hangi markaların satılacağı ve destekleneceğini ise zaman gösterecektir.

(Firmalar, CHIP'e başvurdukları takdirde, onların ürünlerini de değerlendirmekten mutluluk duyacağız.)

WindowsCE bilgisayarlarındaki ortak özellikler neler?

■ Windows95 benzeri 32 bitlik bir işletim sistemi en önemli özellik.

■ Kişisel bilgisayarlarla Windows95 ortamında bilgi alışverişi yapılabilecek.

■ Bilgisayarlar "kalem" tabanlı olacaklar ve fare (Mouse) yerine plastik bir kalem kullanılacak. Bu kalemle ekrana dokunulduğunda kişisel bilgisayarlardaki gibi çalışılabilecek.

■ Çoğu markalar 480x240 piksel (nokta) ekran kapasitesinde olacak. (HP firması şu anda 640x240 piksel ekranı destekleyen tek firma olarak görünüyor).

■ Internet üzerinden elektronik posta gönderilebilecek ve Web sayfalarına erişilebilecek.

■ PCMCIA kart standardı desteklenecek.

■ Fiziksel ölçüleri cebe sığacak şekilde olacak.

■ Seri bağlantı çıkışları olacak.

■ En az 2 MB RAM ve 4 MB ROM kapasitesinde olacaklar.

■ İçinde Excel, Word ve Internet Explorer'ın bu bilgisayarlara uyarlanmış versiyonları (Pocket Excel, Pocket Word gibi) olacak. Ancak, bu programların, kişisel bilgisayarlarda kullanılmakta olan programların özelliklerine yüzde yüz sahip olması beklenilmemeli. Programları bu boyuta sığdırabilmek için bazı fonksiyonlardan fedakarlık edilebilecek.

■ Bilgisayarlarda PIM (Personal Information Manager) denilen ve ajanda, telefon, adres, not vb günlük ihtiyaçları karşılayacak programlar olacak. Bu programlar her markada farklı olacak.

■ ROM'ları Upgradable olacak. Yani WindowsCE'nin yeni versiyonları çıktığında bir chip takarak yeni işletim sistemi kullanılabilecek.

■ Genel olarak bu bilgisayarlar HPC (Handheld Personal Computer) olarak adlandırılacak.

■ Ekranda VGA uyumu standart olacak.

■ WindowsCE'de program geliştirmek isteyenler için açık bir platform olduğundan programcılar zorluk çekmeyecek.

■ En belirgin dezavantaj, DOS programlarının bu bilgisayarlarda çalışmayacak olması. Kullanıcılara sadece Windows95 işletim sistemi ile çalışan kişisel bilgisayarlara bağlanabilme olanağı verildiği belirtiliyor.

■ Windows95 için yazılmış programların WinCE bilgisayarlarında direkt olarak çalışmayacağı da beklenen gelişmelerden. Bu nedenle Windows95 programlarının ayrıca WinCE versiyonlarının çıkması beklenmekte.

Bu özellikler, Casio, NEC, Lucky Goldstar, Compaq, Phillips ve Hewlett Packard'da olacağı söylenen ortak özellikler. Ancak, bu markaların hepsinin henüz piyasada olmadığını ve bu bilginin bir ön bilgi olduğunu ekleyelim. Her markada bu özellikler olmayabileceği gibi ilave değişik özellikler de beklenmelidir. Dolayısıyla WindowsCE tabanlı bilgisayar almak istiyorsanız önce bütün bu markaların özelliklerini öğrenip ona göre karar vermekte yarar var.

Gelişmeleri zaman içinde CHIP'de bulacaksınız.

Gelecek?

Evet. WindowsCE henüz bir başlangıç. Uzaklarda görünen ise herşeyin birleştiği taşınabilir bir cihaz. Telefon, TV, Internet, faks, GPS (Global Positioning System: Uydulardan yararlanarak yön bulma sistemi), uzaktaki cihazları kontrol edebilme özelliği (örneğin evinizdeki ısıtma sistemi veya fırın gibi cihazlar), bilgisayar ve belki başka özellikler de hepsi birarada. Tek bir taşınabilir cihazla evdeki veya işteki yaşantıyı bazı sınırlamalar olsa da devam ettirebilmek. Görünen hedef bu. Ancak, zamanlaması birçok pazarlama ve teknolojik yatırım kararlarını bekleyecek gibi görünmüyor. □

Ahmet G. Özışık
aozisik@ihm.net

PC Alırken DİKKAT!...

Bir bilgisayar almadan önce, o bilgisayarı ne amaçla kullanacağınıza kesin olarak karar vermeniz gerekir. Bu karar, hem fiyat hem de performans açısından, sizin için en uygun bilgisayarı almanızı sağlayacaktır.

Önceleri sadece iş amacı ile kullanılan bilgisayarlar, günümüzde evlerdeki yerlerini almaya başladılar. Özellikle teknolojinin gelişmesi ve bu bağlamda fiyatların düşmesi pek çok kişinin bilgisayar sahibi olmasını sağladı. Eğer halen bir bilgisayarınız yoksa ve artık almanın zamanı geldi diyorsanız ya da ikinci bir bilgisayar almayı düşünüyorsanız, bilgisayarla ne yapmak istediğinizi iyi düşünmeli ve ona göre karar vermelisiniz. Bu hem fiyat hem de performans açısından, sizin en uygun bilgisayara sahip olmanızı sağlayacaktır. Eğer bilgisayar sadece kelime işlem ve basit hesaplar için kullanacaksanız, Multimedia özelliği olmayan 16 MB Ram'e

sahip bir Pentium 133 işinizi görecektir. Eğer bilgisayarınızda oyun oynamak, film seyretmek ve müzik dinlemek de istiyorsanız, Multimedia özelliklerine sahip bir bilgisayar almalısınız. Multimedia özellikleri ile kastedilen, bilgisayarda ses kartı ve CD-ROM sürücünün bulunmasıdır. Günümüzde üretilen tüm ses kartları 16 bittir. 16 bitlik ses kartları 44.1KHz'e kadar (CD kalitesi) stereo ses verebilir ve kaydedebilirler.

Günümüzün ses kartlarını birbirlerinden ayıran en önemli özellik Wave-Table Synthesizer'a sahip olup olmadıklarıdır. Wave-Table Synthesizer'a sahip olan ses kartları, MIDI formatındaki müzikleri çalarlarken gerçekçi enstrüman sesleri verirler.

Wave-Table özelliği ses kartının çıkartabileceği ses efektlerini etkilemez. Bu özellik Sadece MIDI müzikleri için önem taşır. Wave-Table Synthesizer, özellikle, ister amatör olsun ister profesyonel, müzik ile uğraşanların işine yarayacak bir özelliktir. Ancak günümüzde satılan Multimedia özelliklerine sahip bilgisayarlardaki ses kartlarında, Wave-Table özelliğine rastlamak biraz zor. Bunun nedeni, Wave-Table özelliğinin fiyatı artırmasıdır. Bu nedenle Wave-Table, genellikle isteğe bağlı bir özelliktir. Test ettiğimiz PC'ler arasında da Wave-Table özelliği taşıyan bir ses kartına rastlamadık. Bir Multimedia PC'nin CD-ROM hızı da önemli bir kriterdir. Günümüzde 16 hızlı CD-ROM'lara piyasada sıkça rastlamak mümkün. CD-ROM'ların hızları gün geçtikçe artmaya devam ediyor.

Bu nedenle alacağınız bir Multimedia PC'nin CD-ROM'unun en az 8 hızlı olmasına dikkat etmelisiniz. Hatta 8 hızlıdan daha hızlı CD-ROM'a sahip bir bilgisayar almanız, geleceğe yönelik bir yatırım yapmanızı sağlayacaktır.

DİSK KAPASİTESİ

Bilgisayarın sabit disk kapasitesi ise kullanacağınız yazılımlara göre değişebilir. Eğer bilgisayar sadece kelime işlem, basit hesaplar ve oyun oynamak amacı ile kullanacaksanız 1.2 GB'lık bir sabit disk yeterli olacaktır. Eğer fazla yer kaplayan veriler üzerinde işlem yapmanız gerekiyorsa daha büyük bir sabit diske ihtiyacınız var demektir. Sözgelimi, bilgisayar bir Network'te ana makine olarak kullanacaksanız en az 2 GB'lık bir sabit disk almanız gerekli. Bu hem sabit diskin hızı hem de kapasitesi açısından sizin yararınıza olacaktır. Sabit disk modellerinde, genellikle kapasite arttıkça hız da artar. Bir bilgisayarın RAM miktarının ne kadar olması gerektiği ise önemli bir konudur. Günümüzde en yaygın kullanıma sahip olan ve piyasada sa-

ulan bilgisayarlarla birlikte verilen Windows 95 işletim sistemi tam anlamıyla bir RAM canavarıdır. Aslında bir tek Windows 95 değil. Windows NT ve OS/2 gibi diğer 32 Bit işletim sistemleri de çok RAM istemektedirler. Bunun anlamı sözü edilen işletim sistemlerinin az RAM'de çalışmaya-
cağı değildir. Bu işletim sistemleri, RAM miktarı az olan bilgisayarlarda da çalışırlar.

Daha doğrusu sürünürler. Sürünürler çünkü RAM yetmediği zaman sabit disk sanal RAM olarak kullanırlar. Sabit disk üzerinde açılan bir takas dosyası ile RAM arasında sürekli veri transferi yapılır ve bu da bilgisayarın performansını fena halde düşürür. Bir bilgisayarın performansı ile CPU hızı karıştırılmamalıdır. CPU hızı, bilgisayarın yapabileceği matematiksel ve mantıksal işlemlerin hızını belirler. Performans ise bilgisayarın tüm parçalarına bağlıdır. Özellikle de RAM'e.

Sabit disk çok yavaş olan bir bilgisayarı düşünelim. Disk erişimi, diske yazma ve diskten okuma işlemleri yavaş gerçekleşeceği için bilgisayar sabit disk işlemleri sırasında bekleyecek ve dolayısıyla performans düşecektir. Günümüzde bir PC'nin idare edecek bir performansta çalışabilmesi için gereken minimum RAM miktarı 16 MB'dır. Eğer aynı anda birden fazla uygulama ile çalışılacaksa bu miktar bile yeterli gelmeyebilir. Sözgelimi, 8 MB RAM'e sahip bir

Pentium 166 ile 32 MB RAM'e sahip bir Pentium 133'ü gözönüne alalım. Pentium 166'nın işlem hızı Pentium 133'den çok daha fazladır. Ancak RAM miktarları arasındaki farktan dolayı 32 MB RAM'e sahip olan Pentium 133 daha performanslı çalışır. Yani daha hızlıdır. Alacağınız bilgisayarın RAM miktarının minimum 16 MB olmasına dikkat etmeniz fayda var. Hatta 32 MB RAM'e sahip bir bilgisayar almanız, daha performanslı bir bilgisayara sahip olmanızı sağlayacaktır.

RESİM İŞLERKEN

Eğer resim işlemek gibi bir düşünce-
niz varsa RAM miktarı daha da artmalıdır. Bu durumda bilgisayarın ne kadar RAM'e ihtiyaç olduğunu hesaplamak için, üzerinde çalışacağımız en büyük resmin kaç MB yer kaplayabileceğini düşünün ve bu sayıyı 2 ile çarpın. Çıkan sonuç ihtiyacınız olan RAM miktarını verecektir. Sözgelimi, üzerinde işlem yapacağımız en büyük resim 30 MB olsun. Bu durumda en az 64 MB RAM'e ihtiyacınız var demektir. Tabii, resim işlerken hızlı bir ekran kartına da ihtiyacınız olacaktır. Bilgisayarınızla Internet'e bağlanmayı da düşünüyorsanız, bilgisayarınızda bir de modem bulunmasına dikkat etmeniz gerekir. Bu modem hızının da en az 28800 olması tavsiye edilir. Gerçi daha hızlı modemler ile Türkiye'nin telefon hatlarında bağlantı kurmak biraz zor olur ama telefon hatlarının ileride düzeleceğini düşünerek hızlı bir modeme sahip olmanızda fayda var. Eğer bilgisayarda 3 boyutlu animasyon yapmayı düşünüyorsanız, alacağımız bilgisayarın ekran kartının donanımsal olarak 3D (3 boyutlu grafik çizimlerini) desteklemesinde fayda var. 3D ekran kartları, üzerlerinde bulundurdıkları bir 3D chip sayesinde, 3 boyutlu karmaşık görüntüleri çok kısa bir sürede hesaplayıp ekrana basabilirler. Bu işlem o kadar hızlıdır ki, 3 boyutlu görüntüler ekrana peşpeşe gelerek bir animasyonu oluşturabilirler. 3D kartlar saniyede yüzlerce poligon hesaplayarak ekrana basabilecek hızdadırlar. Bu işlem animasyon yaparken kullanılan ön izlemede çok işe yaramaktadır.

işletmeler ve
ev kullanıcıları için

yeni adres

Bilgisayar sektöründe ilk ve tek KATALOG ile SATIŞ sistemi
En seçkin bilgisayar ürünlerine, en uygun koşullarla ulaşabilirsiniz için...

ADI SOYADI

GÖREVİ

FİRMA

FAALİYET ALANI

ADRES

TEL

FAKS

ÜYE KAYIT NO

TARİH

- Üyelik için bu formu doldurup faks veya posta yolu ile bize ulaştırın.
- Katalog, üyelere ücretsiz olarak ulaştırılacaktır.

Soko Market

KATALOG İLE SATIŞ

KÖRE ŞEHİTLERİ CAD. NO: 37/3

D : 3 ZİNCİRLİKUYU - İSTANBUL

TEL : (0 212) 212 33 12

FAKS : (0 212) 212 33 17

Bir **InterActive** A.Ş. kuruluştur.

1000 - 1200 USD arası

TEKNUM TITAN 133

Bilgi için: Transteknik
Fiyatı: 1000 \$ + KDV
Garanti: 1 yıl
Tel: (0.212) 254 54 14
Faks: (0.212) 253 49 69

Teknum'un bu modelinde Intel Pentium 133 işlemci bulunuyor. Ana kart üzerinde bulunan BIOS, AWARD marka. Ana kartın chipseti ise Intel 437VX.

Bilgisayar 8 MB RAM ile geliyor. RAM miktarının düşük olması nedeniyle bilgisayarın performansı da biraz düşük. Bilgisayarda ekran kartı olarak S3 Trio64V+ kullanılmış. Ekran kartının VGA RAM'i ise 1 MB.

Bilgisayarda modem kartı ile ses kartı mevcut değil. Ayrıca CD-ROM da içermeyen bilgisayarın sabit disk ise Fujitsu marka. Sabit diskin kapasitesi 1222 MB. Bilgisayarla birlikte Windows 95 işletim sistemi de geliyor.

Teknik Özellikler: İşlemci: Intel Pentium 133 BIOS: AWARD Chipset: 437VX RAM: 8 MB EDO, 60ns Ekran Kartı: S3 Trio64V+, 1 MB RAM Ses Kartı: Yok Modem: Yok Sabit Disk: Fujitsu, 1222 MB CD-ROM: Yok Kasa: Mini Tower Klavye: 105 tuşlu, Windows 95 uyumlu Monitör: 14"

Performans	: 2796
Donanım Genel Toplamı	: 28.8
Ergonomi Genel Toplamı	: 80.7
Kalite Genel Toplamı	: 31.0
Dokümantasyon	
Genel Toplamı	: 8.0
Anakart Genel Toplamı	: 20655.8
Grafik Kartı Genel Toplamı	: 30
Monitör Genel Toplamı	: 9.7
CD-ROM Genel Toplamı	: yok

KT SIEMAX

Bilgi için: Kartel Bilgi İşlem
Fiyatı: 1000 \$ + KDV
Garanti: 1 yıl
Tel: (0.212) 212 06 71
Faks: (0.212) 212 06 60

Intel Pentium 133 işlemci ile çalışan KT Siemax, 16 MB EDO RAM ile geliyor. Ana kartın kullandığı chipset ise Intel 437VX. Bilgisayar 16 bit ses kartı içeriyor. Ses kartı Avance Logic marka işlemci kullanıyor.

Ses kartının Wave-Table Synthesizer özelliği yok. Ekran kartının kullandığı chip S3 Trio64V+ . Ekran kartının hafızası ise 1 MB. Bilgisayarla birlikte 1275 MB büyüklüğünde bir sabit disk geliyor. Sabit diskin markası ise Seagate. Bilgisayara ayrıca Toshiba marka 12 hızlı bir CD-ROM takılmış. Bunlara ek olarak bilgisayar bir modem kartı da içeriyor.

Modemin hızı ise 33600 bps. Bilgisayar Mini Tower kasaya sahip. Windows 95 işletim sistemi ise bilgisayarla birlikte lisanslı o-

larak geliyor.

Teknik Özellikler: İşlemci: Intel Pentium 133 BIOS: AWARD Chipset: Intel 437VX RAM: 16 MB EDO, 60ns Ekran Kartı: S3 Trio64V+, 1 MB RAM Ses Kartı: 16 Bit PnP (Avance Logic) Modem: 33600 bps Sabit Disk: Seagate, 1275 MB CD-ROM: Toshiba, 12 hızlı Kasa: Mini Tower Klavye: 105 tuşlu, Windows 95 uyumlu Monitör: 14"

Performans	: 1273
Donanım Genel Toplamı	: 57.8
Ergonomi Genel Toplamı	: 84.7
Kalite Genel Toplamı	: 31.0
Dokümantasyon	
Genel Toplamı	: 9.8
Anakart Genel Toplamı	: 20360.2
Grafik Kartı Genel Toplamı	: 30.0
Monitör Genel Toplamı	: 9.7
CD-ROM Genel Toplamı	: 24.4

MITAC PRONTO 133 (DESKTOP)

Bilgi için: Albim
Fiyatı: 1070 \$ + KDV
Garanti: 1 yıl
Tel: (0.216) 349 33 51
Faks: (0.216) 347 70 69

Intel Pentium 133 işlemci kullanan Mitac'ın bu modeli, teste katılan bilgisayarlar arasında masaüstü kasaya sahip olan tek bilgisayar. Ana kart üzerinde bulunan BIOS, AWARD marka. Ana kartın chipseti ise Intel 437VX. Bilgisayar ile birlikte gelen RAM ise 16 MB. RAM'lerin 50 ns hızında olması ise iyi bir özellik.

Bilgisayarda ekran kartı olarak S3 Trio64V+ kullanılmış. Ekran kartının RAM'i ise 1 MB. Bilgisayar modem ve ses kartı içermiyor. Ayrıca CD-ROM'u da olmayan bilgisayarın sabit disk ise Western Digital'ın oldukça hızlı bir modeli olan Caviar 21600. Sabit diskin kapasitesi 1624 MB. Bilgisayarla birlikte Windows 95 işletim sistemi de geliyor.

Teknik Özellikler: İşlemci: Intel

Pentium 133 BIOS: AWARD Chipset: 437VX RAM: 16 MB EDO, 50ns Ekran Kartı: S3 Trio64V+, 1 MB RAM Ses Kartı: Yok Modem: Yok Sabit Disk: Western Digital Caviar 21600, 1624 MB CD-ROM: Yok Kasa: Desktop Klavye: 105 tuşlu, Windows 95 uyumlu Monitör: 14"

Performans	: 1226
Donanım Genel Toplamı	: 36.6
Ergonomi Genel Toplamı	: 80.7
Kalite Genel Toplamı	: 31.0
Dokümantasyon	
Genel Toplamı	: 19.0
Anakart Genel Toplamı	: 21240.8
Grafik Kartı Genel Toplamı	: 30.0
Monitör Genel Toplamı	: 9.7
CD-ROM Genel Toplamı	: yok

CASPER LIBRA

Bilgi için: Yıldız Elektronik
Fiyatı: 1085 \$ + KDV
Garanti: 1 yıl
Tel: (0.212) 288 10 05
Faks: (0.212) 212 02 62

Intel Pentium 133 işlemciye sahip olan bilgisayarın ana kartı Intel 437VX chipsetini kullanıyor. Bilgisayarın BIOS'unun markası ise AWARD. Bilgisayar 16 MB RAM'e sahip.

Bilgisayar ile birlikte gelen ekran kartı ise S3 Virge. Ekran kartı, donanımsal olarak 3 boyutlu grafik destekliyor. Bilgisayarın sabit disk ise oldukça hızlı bir sabit disk olan Western Digital Caviar 21600. Sabit diskin kapasitesi ise 1624 MB. Bilgisayarda ses kartı, modem kartı ve CD-ROM mevcut değil. Windows 95 işletim sistemi bilgisayar ile birlikte geliyor.

Bilgisayarla birlikte gelen bir diğer yazılım ise MS Works 4.0 Türkçe.

Teknik Özellikler: İşlemci: Intel Pentium 133 BIOS: AWARD Chip-

set: 437VX RAM: 16 MB EDO, 60ns Ekran Kartı: S3 Virge, 2 MB RAM Ses Kartı: Yok Modem: Yok Sabit Disk: Western Digital Caviar 21600, 1624 MB CD-ROM: Yok Kasa: Mini Tower Klavye: 105 tuşlu, Windows 95 uyumlu Monitör: 14"

Performans	: 1184
Donanım Genel Toplamı	: 36.6
Ergonomi Genel Toplamı	: 80.7
Kalite Genel Toplamı	: 31.0
Dokümantasyon	
Genel Toplamı	: 20.0
Anakart Genel Toplamı	: 20898.2
Grafik Kartı Genel Toplamı	: 30
Monitör Genel Toplamı	: 9.7
CD-ROM Genel Toplamı	: yok

Bilgi için: Fecom Bilgisayar

Fiyatı: 1147 \$ + KDV

Garanti: 1 yıl

Tel: (0.216) 342 94 96

Faks: (0.216) 334 56 88

QUARK WHITE

Intel Pentium 120 işlemci ile gelen Quark White'in ana kartı üzerinde bulunan BIOS'u AWARD marka. Ana kartın chipseti ise Intel 439HX. Bilgisayar 8 MB RAM ile geliyor.

Bilgisayarda, Asus marka, ATI Mach64 chipini kullanan bir ekran kartı bulunuyor.

Ekran kartının RAM'i ise 2 MB. Bilgisayarda modem kartı ile ses kartı mevcut değil. Bunun yanı sıra bilgisayarın CD-ROM'u da yok.

Bilgisayarda bulunan sabit diskin markası ise Quantum Fireball. Oldukça hızlı olan bu sabit diskin kapasitesi ise 2011 MB. Ayrıca bilgisayarla birlikte Windows 95 işletim sistemi de geliyor.

Teknik Özellikler: İşlemci: Intel

Pentium 120 BIOS: AWARD Chipset: 439HX chipset RAM: 8 MB EDO, 60ns Ekran Kartı: Asus (ATI Mach64), 2 MB RAM Ses Kartı: Yok Modem: Yok Sabit Disk: Quantum Fireball, 2011 MB CD-ROM: Yok Kasa: Mini Tower Klavye: 105 tuşlu, Windows 95 uyumlu Monitör: 14"

Performans	: 3374
Donanım Genel Toplamı	: 40.6
Ergonomi Genel Toplamı	: 80.7
Kalite Genel Toplamı	: 31.0
Dokümantasyon	
Genel Toplamı	: 25.0
Anakartı Genel Toplamı	: 19176.7
Grafik Kartı Genel Toplamı	: 30
Monitör Genel Toplamı	: 9.7
CD-ROM Genel Toplamı	: yok

Bilgi için: Deniz Bilgisayar

Fiyatı: 1150 \$ + KDV

Garanti: 1 yıl

Telefon: (0.212) 266 62 45

Faks: (0.212) 266 62 42

FLASH 133

Intel Pentium 133 işlemci ile gelen Flash 133'ün ana kart üzerinde bulunan BIOS'u AWARD marka. Ana kartın chipseti ise Intel 437VX. Bilgisayar 16 MB RAM ile geliyor.

Bilgisayarda ekran kartı olarak S3 Virge bulunuyor. Ekran kartının RAM'i ise 2 MB. S3 Virge chipi sayesinde, ekran kartı, 3 boyutlu çizimleri donanımsal olarak destekliyor. Bilgisayarda modem kartı mevcut değil. Ses kartı olarak ise Sound Blaster 16 bulunuyor. Bilgisayarın CD-ROM'u ise 16 hızlı. Bilgisayarda bulunan sabit diskin markası Maxtor.

Sabit diskin kapasitesi ise 1328 MB. Ayrıca bilgisayarla birlikte Windows 95 işletim sistemi de geliyor.

Teknik Özellikler: İşlemci: Intel

Pentium 133 BIOS: AWARD Chipset: 437VX RAM: 16 MB EDO, 60ns Ekran Kartı: S3 Virge, 2 MB RAM Ses Kartı: Creative Sound Blaster 16 PnP Modem: Yok Sabit Disk: Maxtor, 1328 MB CD-ROM: Mocom, 16 hızlı Kasa: Mini Tower Klavye: 105 tuşlu, Windows 95 uyumlu Monitör: 14"

Performans	: 1269
Donanım Genel Toplamı	: 57.0
Ergonomi Genel Toplamı	: 84.7
Kalite Genel Toplamı	: 31.0
Dokümantasyon	
Genel Toplamı	: 18.1
Anakartı Genel Toplamı	: 21815.6
Grafik Kartı Genel Toplamı	: 30.0
Monitör Genel Toplamı	: 9.7
CD-ROM Genel Toplamı	: 16.6

1300 - 1500 USD arası

VESTEL ASTEO 133

Intel Pentium 133 işlemci ile gelen Vestel'in bu modeli, AWARD marka BIOS chipine sahip ve Intel 437VX chipsetli bir ana kart kullanıyor. Bilgisayarın ses kartı 16 Bit ve Creative marka chip içeriyor. Ancak ses kartının Wave-Table Synthesizer özelliği yok. Bilgisayarın RAM miktarı ise 16 MB. Ekran kartı olarak S3 Trio64V+ kullanan bilgisayarın ekran kartının VGA RAM miktarı ise 2 MB. Bilgisayarda modem olarak US Roboticks'in Sportster modeli bulunuyor. Modemin hızı ise 28800 bps. Bilgisayarın sabit diskinin markası Western Digital. Hızlı sabit diskler üreten Western Digital'in bu bilgisayarda kullanılan Modeli Cavair 21200. Sabit diskin büyüklüğü ise 1220 MB. Bilgisayarda ayrıca Acer marka 8 hızlı bir CD-ROM bulunuyor. Bilgisayarın kasası ise Mini Tower. Bilgisayarla birlikte, işletim sistemi olarak Windows 95 geliyor.

Teknik Özellikler: İşlemci: Intel Pentium 133 BIOS: AWARD Chipset: Intel 437VX RAM: 16 MB EDO, 60ns Ekran Kartı: S3 Trio64V+ 2MB RAM Ses Kartı: Creative Sound Blaster 16 PnP Modem: US Roboticks Sportster 28800 Sabit Disk: Western Digital Cavair 21200, 1220 MB CD-ROM: Acer, 8 hızlı Kasa: Mini Tower Klavye: 105 tuşlu, Windows 95 uyumlu Monitör: 14"

Performans	: 1235
Donanım Genel Toplamı	: 57.9
Ergonomi Genel Toplamı	: 86.7
Kalite Genel Toplamı	: 31.0
Dokümantasyon Genel Toplamı	: 33.0
Anakart Genel Toplamı	: 20282.0
Grafik Kartı Genel Toplamı	: 30
Monitör Genel Toplamı	: 11.9
CD-ROM Genel Toplamı	: 21.5

Bilgi için: Vestel

Fiyatı: 1339 \$ + KDV

Garanti: 1 yıl bilgisayar,

3 yıl monitör

Tel: (0.212) 282 36 00

Faks: (0.212) 283 04 79

MITAC PRONTO 133 (MINI TOWER)

Intel Pentium 133 işlemci içeren Mitac'ın bu modelinin Pronto 133 Desktop modelinden tek farkı kasası değil. Ana kart üzerinde bulunan BIOS, AWARD marka.

Ana kartın chipseti ise Intel 437VX. Bilgisayar ile birlikte gelen RAM miktarı ise 16 MB RAM. RAM'lerin 50 ns hızında olması dikkat çekiyor.

Bilgisayarda ekran kartı olarak S3 Trio64V+ bulunuyor. Ekran kartının VGA RAM'inin miktarı ise 1 MB.

Bilgisayarda ayrıca 16 Bit ses kartı ve Aztech marka 12 hızlı CD-ROM bulunuyor. Bilgisayarın sabit diski ise Segate marka ve 1705 MB büyüklüğünde. Bilgisayarla birlikte Windows 95 işletim sistemi de geliyor.

Teknik Özellikler: İşlemci: Intel

Pentium 133 BIOS: AWARD Chipset: 437VX chipset RAM: 16 MB EDO, 50ns Ekran Kartı: S3 Trio64V+, 1 MB RAM Ses Kartı: 16 Bit Modem: Yok Sabit Disk: Seagate, 1705 MB HDD CD-ROM: Aztech, 12 hızlı Kasa: Mini Tower Klavye: 105 tuşlu, Windows 95 uyumlu Monitör: 14"

Performans	: 1326
Donanım Genel Toplamı	: 60.3
Ergonomi Genel Toplamı	: 84.7
Kalite Genel Toplamı	: 31.0
Dokümantasyon Genel Toplamı	: 13.4
Anakart Genel Toplamı	: 21359.5
Grafik Kartı Genel Toplamı	: 30.0
Monitör Genel Toplamı	: 9.7
CD-ROM Genel Toplamı	: 14.3

Bilgi için: Albim

Fiyatı: 1350 \$ + KDV

Garanti: 1 yıl

Tel: (0.216) 349 33 51

Faks: (0.216) 347 70 69

QUARK MEDIA RAINBOW

Quark Media Rainbow, Intel Pentium 150 işlemci içeriyor. Ana kart, chipset olarak Intel 439HX kullanıyor. Ana kart üzerindeki BIOS'un markası ise AWARD. Bilgisayar 16 MB RAM içeriyor. Bilgisayarda, ekran ve ses kartlarını birarada bulunduran, Asus marka bir kart mevcut. Bu kart VGA için ATI Mach64 chipini, ses içinse Creative'in Vibra 16 chipini kullanıyor.

Ekran kartının RAM'i ise 2 MB. Bilgisayarda modem kartı mevcut değil. Bilgisayarda bulunan sabit diskin markası ise hızlı bir sabit disk olan Quantum Fireball. Sabit diskin kapasitesi ise 2011 MB. bilgisayarla birlikte Windows 95 işletim sistemi de geliyor.

Teknik Özellikler: İşlemci: Intel

Pentium 150 BIOS: AWARD Chipset: 439HX RAM: 16 MB EDO, 60ns Ekran Kartı: Asus (ATI Mach64), 2 MB RAM Ses Kartı: Creative Vibra 16 Bit Modem: Yok Sabit Disk: Quantum Fireball, 2011 MB CD-ROM: Wearnes, 12 hızlı Kasa: Mini Tower Klavye: 105 tuşlu, Windows 95 uyumlu Monitör: 14"

Performans	: 1227
Donanım Genel Toplamı	: 55.1
Ergonomi Genel Toplamı	: 84.7
Kalite Genel Toplamı	: 31.0
Dokümantasyon	
Genel Toplamı	: 23.3
Anakart Genel Toplamı	: 22429.2
Grafik Kartı Genel Toplamı	: 30
Monitör Genel Toplamı	: 9.7
CD-ROM Genel Toplamı	: 23.1

Bilgi için: Fecom Bilgisayar

Fiyatı: 1439 \$ + KDV

Garanti: 1 yıl

Tel: (0.216) 342 94 96

Faks: (0.216) 334 56 88

CASPER ASTRA

Bilgisayar, Intel Pentium 150 işlemci ile çalışıyor. Ana kartı ise Intel 437VX chipsetini kullanıyor. Bilgisayarın BIOS'u ise AWARD. Bilgisayar 16 MB RAM'e sahip. Bilgisayar ile birlikte gelen ekran kartı ise S3 Virge. Ekran kartında göze çarpan en önemli özellik 4 MB RAM'e sahip olması. Bu sayede yüksek çözünürlüklerde yüksek miktarda renk kullanımı mümkün oluyor. Ayrıca ekran kartı, donanımsal olarak 3 boyutlu grafik destekliyor. Bilgisayarın sabit diski ise oldukça hızlı bir sabit disk olan 1624 MB kapasiteli Western Digital Caviar 21600. Bilgisayarda modem kartı yok. Ses kartı ise Creative Sound Blaster 16. Ayrıca bilgisayarda Lite-On marka 16 hızlı bir CD-ROM da var. Bilgisayarla birlikte gelen işletim sistemi ise Windows 95. Ayrıca Logo Tangram ve Logo Yap-boz CD'leri de bilgisayar ile birlikte hediye olarak gelmekte. Bilgisayarla birlikte gelen bir diğer yazılım ise MS Works 4.0 Türkçe. Bilgisayar ile bir-

likte gelen Mouse ise Microsoft Intelli Mouse. Ayrıca 14400 Voice fax-modem kartının yanısıra Raksnet'ten 15 saat + 10\$ telefon dahil ücretsiz Internet bağlantısı da bilgisayar ile birlikte geliyor.

Teknik Özellikler: İşlemci: Intel Pentium 150 BIOS: AWARD Chipset: 437VX RAM: 16 MB EDO, 60ns Ekran Kartı: S3 Virge, 4 MB RAM Ses Kartı: Creative Sound Blaster 16 PnP Modem: 14400 bps Sabit Disk: Western Digital Caviar 21600, 1624 MB CD-ROM: Lite-On, 16 hızlı Kasa: Mini Tower Klavye: 105 tuşlu, Windows 95 uyumlu Monitör: 14"

Performans	: 1216
Donanım Genel Toplamı	: 60.6
Ergonomi Genel Toplamı	: 84.7
Kalite Genel Toplamı	: 31.0
Dokümantasyon	
Genel Toplamı	: 14.8
Anakart Genel Toplamı	: 21521.9
Grafik Kartı Genel Toplamı	: 30.0
Monitör Genel Toplamı	: 9.7
CD-ROM Genel Toplamı	: 15.2

Bilgi için: Yıldız Elektronik

Fiyatı: 1500 \$ + KDV

Garanti: 1 yıl

Tel: (0.212) 288 10 05

Faks: (0.212) 212 02 62

NASIL TEST ETTİK?

Teste katılan bilgisayarlar, Almanya CHIP Test Merkezi'nde, Windows 95 ve Windows NT tabanlı bilgisayarları test etmek için hazırlanmış olan Bapco SysMark 32 ve Benchmark programları kullanılarak test edildi. En çok kullanılan 8 farklı uygulama, her bir bilgisayar için, bilgisayar her defasında baştan açılmak suretiyle, 3'er kez test edildi. Bu testin bir bilgisayar da tamamlanmasının ortalama süresi 4 saattir. Testimize katılan bilgisayarlardan performansı yüksek olanlar, testi bu sürenin altında bitirdi. Fakat bazı bilgisayarlar 9.5 saate varan sürede tamamlayabildiler. Bunun başlıca nedenleri ise yetersiz RAM ve yavaş sabit disklerdir.

Kemal Akçam-Attila Uygun

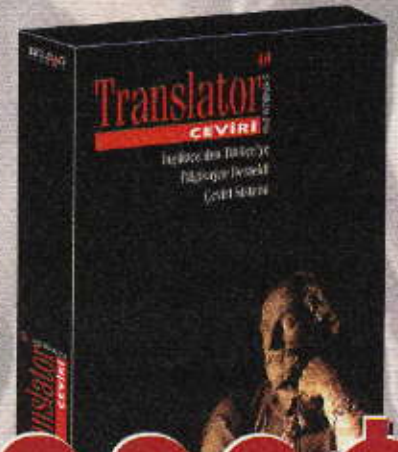

Çeviri yazılımının en gelişmiş versiyonu!

Translator^{4.0.1} ÇEVİRİ

İngilizce'den Türkçe'ye
Bilgisayar Destekli
Çeviri Sistemi

**Etkileşimli çeviri.
MSWORD içinde kullanım.
Yüksek başarı oranı.**

220\$

**İsterseniz
Scanner+Translator**

sadece 485 \$

Recognita Plus OCR & Image-in
yazılımlarıyla birlikte

BİLSAG
BİLGİSAYAR LTD. ŞTİ.

Ahmet Mithat Efendi Sok. 22/1 Çankaya-ANKARA
Tel:0.312. 441 48 34 - 439 28 50 Fax:0.312. 439 93 47
e-mail: bilsag@bilsag.com.tr.
<http://www.bilsag.com.tr>.

1600 - 1700 USD arası

VESTEL ASTEO 166

Bilgi için: Vestel

Fiyatı: 1632 \$ + KDV

Garanti: 1 yıl bilgisayar,

3 yıl monitör

Tel: (0.212) 282 36 00 (10 hat)

Faks: (0.212) 283 04 79

Vestel'in Asteo 166 modeli, Intel Pentium 166 işlemciye sahip. Bilgisayar, AWARD marka BIOS chipli ve Intel 437VX chipsetli bir ana kart kullanıyor. Bilgisayarın ses kartı 16 Bit ve Creative marka chip ile çalışıyor. Ancak ses kartı Wave-Table Synthesizer chipi içermiyor. Bilgisayarın RAM miktarı ise 16 MB. Bilgisayara, ekran kartı olarak S3 Trio64V+ takılmış. Bilgisayarın ekran kartının RAM miktarı ise 2 MB. Bilgisayarda modem bulunmuyor. Bilgisayarın sabit diskinin markası Western Digital. Modeli Caviar 21600 olan sabit disk oldukça hızlı. Sabit diskin büyüklüğü ise 1624 MB. Bilgisayar ayrıca Acer marka 8 hızlı bir CD-ROM içeriyor. Bilgisayarın kasası ise Mini Tower. Bilgisayarla birlikte, işletim sistemi olarak ise Windows 95 geliyor.

Teknik Özellikler: İşlemci: Intel Pentium 166 BIOS: AWARD Chipset: Intel 437VX RAM: 16 MB EDO, 60ns Ekran Kartı: S3 Trio64V+ 1MB RAM Ses Kartı: Creative Sound Blaster 16 PnP Modem: Yok Sabit Disk: Western Digital Caviar 21600, 1624 MB CD-ROM: Acer, 8 hızlı Kasa: Mini Tower Klavye: 105 tuşlu, Windows 95 uyumlu Monitör: 14"

Performans	: 1246
Donanım Genel Toplamı	: 50.9
Ergonomi Genel Toplamı	: 86.7
Kalite Genel Toplamı	: 31.0
Dokümantasyon	
Genel Toplamı	: 33.0
Anakart Genel Toplamı	: 24857.1
Grafik Kartı Genel Toplamı	: 30
Monitör Genel Toplamı	: 11.9
CD-ROM Genel Toplamı	: 22.5

CASPER CRIPTON

Bilgi için: Yıldız Elektronik

Fiyatı: 1720 \$ + KDV

Garanti: 1 yıl

Telefon: (0.212) 288 10 05

Faks: (0.212) 212 02 62

Teste katılan bilgisayarlar arasındaki en hızlı CPU'ya ve en çok RAM'e sahip olan bu bilgisayar, Intel Pentium 200 işlemciye sahip. Ana kart, Intel 437VX chipsetini kullanıyor. Bilgisayarın BIOS üreticisi ise AWARD. Bilgisayar 32 MB RAM'e sahip. RAM miktarının yeterli olması nedeniyle bilgisayarın performansı yüksek. Bilgisayar ile birlikte, donanımsal olarak 3 boyutlu grafik destekleyen S3 Virge ekran kartı geliyor. Bilgisayarın sabit disk ise Western Digital Caviar 22100. Oldukça hızlı çalışan bu sabit diskin kapasitesi ise 2111 MB. Bilgisayarın ses ve modem kartı yok.

Ayrıca bilgisayar CD-ROM da içeriyor. Bilgisayar ile birlikte gelen işletim sistemi ise Windows 95. Bilgisayarla birlikte gelen bir diğer yazı-

lım ise MS Works 4.0 Türkçe.

Teknik Özellikler: İşlemci: Intel Pentium 200 BIOS: AWARD Chipset: 437VX RAM: 32 MB EDO, 60ns Ekran Kartı: S3 Virge, 2 MB RAM Ses Kartı: Yok Modem: Yok Sabit Disk: Western Digital Caviar 22100, 2111 MB CD-ROM: Yok Kasa: Mini Tower Klavye: 105 tuşlu, Windows 95 uyumlu Monitör: 14"

Performans	: 1255
Donanım Genel Toplamı	: 55.1
Ergonomi Genel Toplamı	: 80.7
Kalite Genel Toplamı	: 31.0
Dokümantasyon	
Genel Toplamı	: 21.0
Anakart Genel Toplamı	: 27258.4
Grafik Kartı Genel Toplamı	: 30.0
Monitör Genel Toplamı	: 9.7
CD-ROM Genel Toplamı	: yok

MITAC PURSUIT 150

Intel Pentium 150 işlemci ile çalışan Pursuit 150, 16 MB EDO RAM ile geliyor. Kullanılan RAM'lerin 50 ns hızında olması ise iyi bir avantaj. Ana kartın kullandığı chipset Intel 437VX. BIOS ise AWARD marka. Bilgisayarda ekran kartı olarak S3 Virge bulunuyor. Ekran kartının VGA RAM'inin miktarı ise 2 MB.

Ekran kartı, kullandığı S3 Virge chipi sayesinde donanımsal olarak 3 boyutlu grafikler çizabiliyor. Bilgisayarda ayrıca, 16 bit ses kartı ile 28800 bps hızında bir modem kartını içeren tek bir kart bulunuyor. Aztech marka 12 hızlı CD-ROM'a da sahip olan bilgisayarın sabit disk ise Seagate marka ve 1705 MB büyüklüğünde. Windows 95 işletim sistemi de bilgisayar ile birlikte geliyor.

Teknik Özellikler: İşlemci: Intel Pentium 150 BIOS: AWARD Chipset: 437VX RAM: 16 MB EDO, 50ns Ekran Kartı: S3 Virge, 2 MB RAM Ses Kartı: 16 Bit Modem: 28800 bps Sabit Disk: Seagate, 2011 MB HDD CD-ROM: Aztech, 12 hızlı Kasa: Mini Tower Klavye: 105 tuşlu, Windows 95 uyumlu Monitör: 15"

Performans	: 1269
Donanım Genel Toplamı	: 61.9
Ergonomi Genel Toplamı	: 84.7
Kalite Genel Toplamı	: 31.0
Dokümantasyon	
Genel Toplamı	: 13.4
Anakart Genel Toplamı	: 22361.5
Grafik Kartı Genel Toplamı	: 30.0
Monitör Genel Toplamı	: 9.7
CD-ROM Genel Toplamı	: 18.4

Bilgi için: Albim

Fiyatı: 1743 \$ + KDV

Garanti: 1 yıl

Tel: (0.216) 349 33 51

Faks: (0.216) 347 70 69

TEKNUM HEL MM166

Teknum 166 MMX'in göze çarpan en önemli özelliği, Intel'in Multimedia uygulamalar için geliştirdiği Pentium 166 MMX işlemciyi kullanıyor olması. Ana kart üzerinde bulunan BIOS ise AWARD marka. Ana kartın chipsetinin Intel 439HX olması da oldukça iyi. Bilgisayarın RAM miktarı ise 16 MB. Bu RAM miktarı, Pentium 166 MMX işlemciye sahip bir bilgisayar için yeterli değil. Bilgisayara oldukça hızlı bir ekran kartı olan Diamond Stealth 3D 2000 takılmış. S3 Virge chipini kullanan ekran kartı 2 MB RAM'e sahip ve donanımsal olarak 3 boyutlu grafik destekliyor. Bilgisayarda ayrıca Crystal marka chip kullanan 16 Bit bir ses kartı mevcut. Bilgisayarın modem kartı yok. Bilgisayara sabit disk olarak Fujitsu marka, 2013 MB'lık bir disk takılmış. Bilgisayar ayrıca Octec marka, 12 hızlı bir CD-ROM içeriyor. Windows 95 işletim sistemi de bilgisayar ile bir-

likte geliyor.

Teknik Özellikler: İşlemci: Intel Pentium 166 MMX BIOS: AWARD Chipset: 439HX RAM: 16 MB EDO, 60ns Ekran Kartı: Diamond Stealth 3D 2000 (S3 Virge), 2 MB RAM Ses Kartı: Crystal 16 Bit (Sound Blaster uyumlu) Modem: Yok Sabit Disk: Fujitsu, 2013 MB CD-ROM: Octec, 12 hızlı Kasa: Mini Tower Klavye: 105 tuşlu, Windows 95 uyumlu Monitör: 15"

Performans	: 1251
Donanım Genel Toplamı	: 60.8
Ergonomi Genel Toplamı	: 91.7
Kalite Genel Toplamı	: 31.0
Dokümantasyon	
Genel Toplamı	: 21.7
Anakart Genel Toplamı	: 25368.9
Grafik Kartı Genel Toplamı	: 30
Monitör Genel Toplamı	: 13.2
CD-ROM Genel Toplamı	: 14.6

Bilgi için: Transteknik

Fiyatı: 1762 \$ + KDV

Garanti: 1 yıl

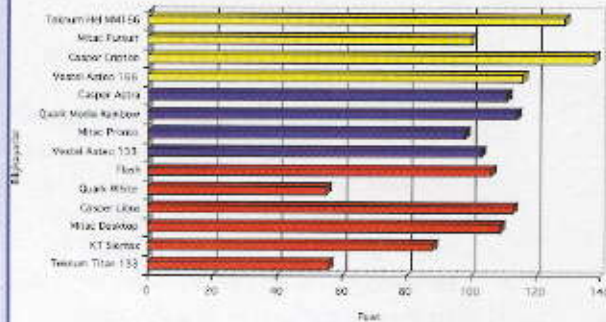
Tel: (0.212) 254 54 14

Faks: (0.212) 253 49 69

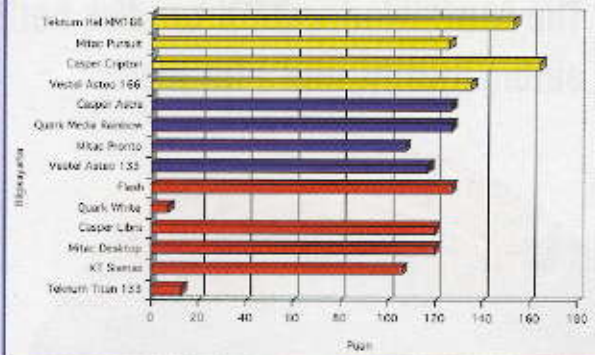

TEST SONUÇLARI

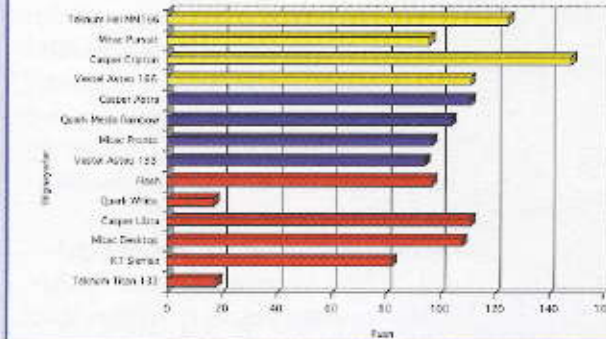
Adobe PageMaker 6.0 Testi

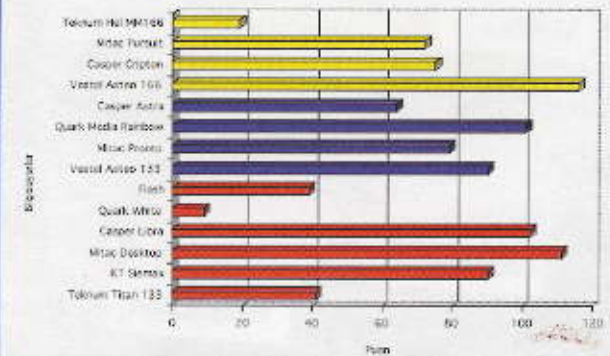
Corel Draw 6.0 Testi

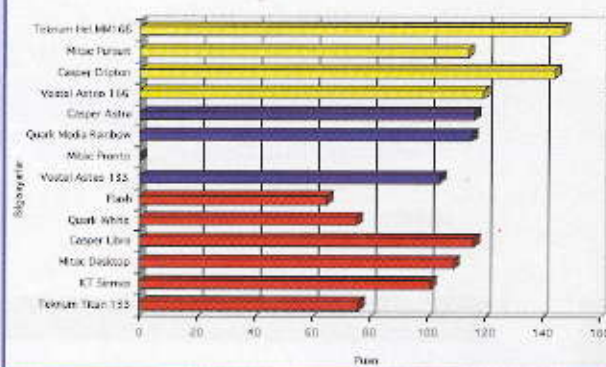
Lotus WordPro 96 Testi

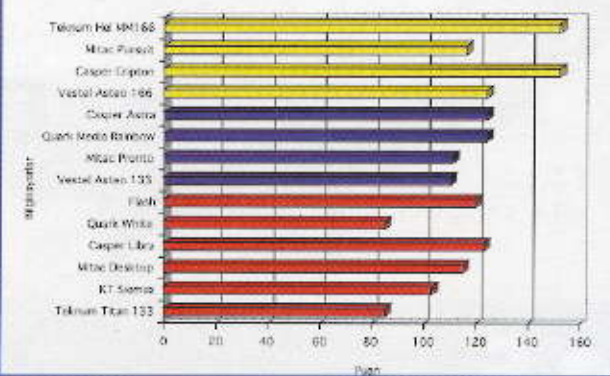
Lotus Freelance 96 Testi

MS Excel 7.0 Testi

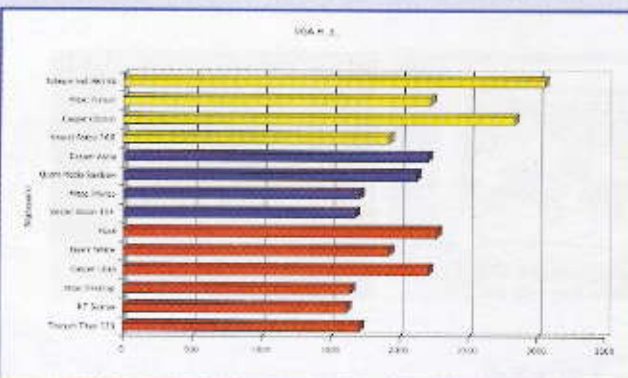
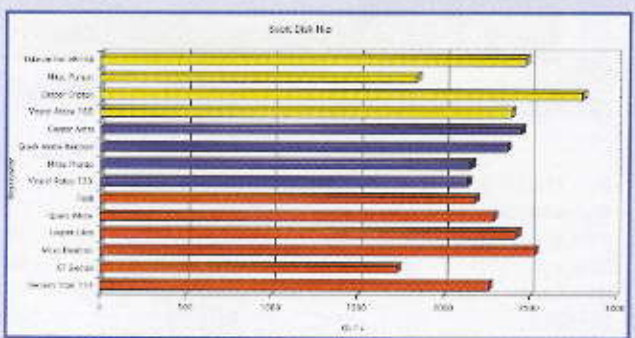
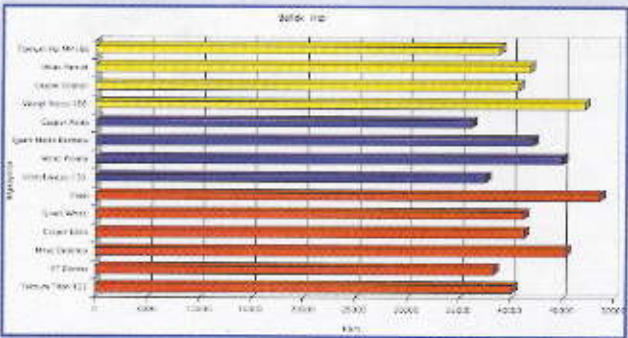
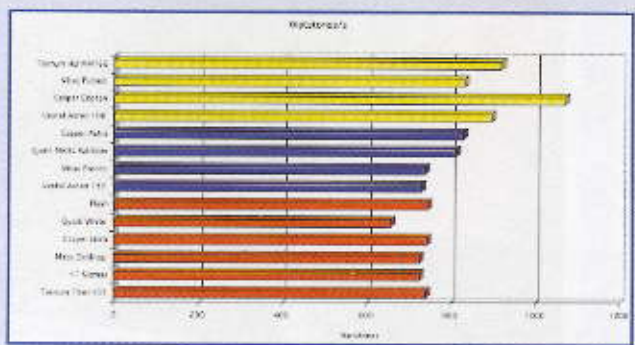
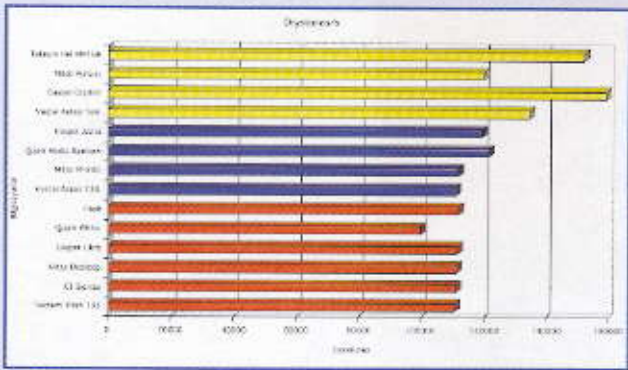
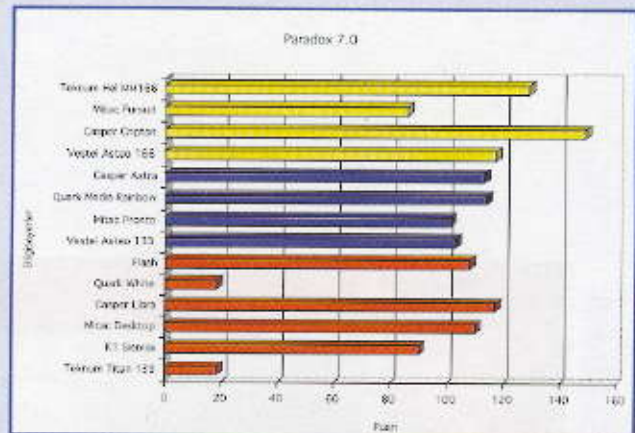
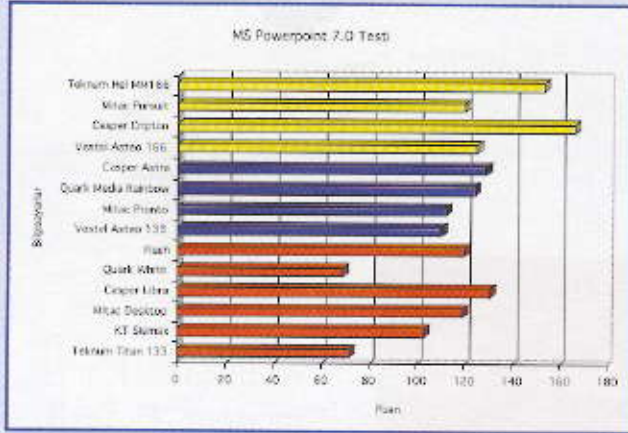

MS Word 7.0 Testi

TEST SONUÇLARI

Bilgisayarlar en düşükten en yükseğe doğru fiyat sırasına göre dizilmiştir.

1000-1200\$

1300-1500\$

1600-1700\$

MAYIS 97 CHIP-CD'si

Son günlerde Internet'e olan ilgi katlanarak çoğalıyor. Bu nedenle bu ay CD'de yer alan programlar ağırlıklı olarak Internet'e yönelik. Bunun yanı sıra CD'de çeşitli yazılım geliştiricilerin eğitim programlarının demoları ve firma adres ya da telefonları mevcut. Oyun bölümünde yeni piyasaya sürülen Blood adlı 3D oyunun oynanabilir demosu, Detektif Fırtına oyununun demosu, Internet altında oynanabilecek oyunlar ve geçen sayıda bahsedilen (iki adet) yeni Quake bölümü var. Ayrıca Shareware bölümünde yer alan WorldCraft ile istediğiniz bölümü kendiniz de geliştirebileceksiniz. Programlama ile ilgilenenler için ise CD'de QTOOLS dizininde, C'de yazılmış çeşitli kod örnekleri (oyun konusuyla ilgili olması nedeniyle, Quake ile ilgili...) yer alıyor.

Shareware programlar bölümünde yer alan Gif Construction Kit ile oluşturduğunuz Web sayfanıza hareketli GIF dosyaları ekleyebileceksiniz. PaintShop Pro, ViruSafe ve diğer yardımcı programlar da bu dizinde bulunabilir.

Internet ana başlığı altında ele aldığımız bölümde, Internet telefon yazılımları, çeşitli dağıtıcılara bağlanarak dosya aktarmakta kullanabileceğiniz FTP ve TELNET yazılımları, Netscape Navigator Pro R3 ve Microsoft Internet Explorer 3.01'in Türkçe sürümü bulunuyor. Derginin diğer sayfalarında adı geçen Internet ile ilgili yazılımları CD'deki CONT\WEB\YENI dizininde bulabilirsiniz.

Ses örnekleri ve MIDI-MOD müzik dosyalarını CD'de SES dizininde bulabilirsiniz. Sayıca çok olmaları nedeniyle arabirime eklenmeyen bu dosyaları, CD'den çift tıklayarak ya da arabirimin yükleyebileceği MOD çalıcısından dinleyebilirsiniz.

Arabirimi Nasıl Kullanacaksınız?

CHIP Multimedia tarafından geliştirilmiş olan CD arabirimi, sadece CD'nin içeriği ile ilgili açıklama, sınıflandırma ve kolay yükleme yapmaya yöneliktir. CD'deki programlar arabirimi kullanmaksızın, CONT dizini altından yüklenebilirler.

Windows 95, her bakımdan daha pratik olduğu için kullanıcıların işi daha kolay olacak. CD'yi CD-ROM sürücünüze yerleştirin ve birkaç saniye bekleyin. Açılış ekranından sonra Bastat tuşuna tıklamanız arabirime girmek için yeterli olacaktır. Sisteminde bir ses kartı olmayanlar, açılış ekranında ve arabirimde bir uyarıyla karşılaşabilirler.

Window 3.1 kullanıcıları ise ilk önce sistemlerine W32S dizininden Win32s'i, daha sonra eğer sistemlerinde mevcut değil ise VFW dizininden Video For Windows'u yüklemeliler. Bu iki eklenti, sadece arabirim ve CD'deki birkaç programın çalışması için gerekli olup, CD'de bulunan tüm programlar için ihtiyaç duyulan bir yazılım değildir. Yüklemeleriniz bittikten sonra CD-ROM'da bulunan AUTORUN.EXE dosyasını çalıştırarak arabirimi kullanabilirsiniz.

Arabirim'in ekranlarına gözüatacak olursanız, programları sınıflandırmak için kullanılan standart yapı dikkatinizi çekecektir. Bu, Windows 95'in standart kontrolleri ile hazırlandığı için, temelde günlük kullanımınıza daha yakın olacağı inancındayız. Windows 3.1 kullanıcıları ise kısa sürede bu yeni

şekille alışacaklardır. Sayfada görüldüğü gibi, her konu başlığı için her sayfada ana konu başlığı açıklaması, kurulum ya da CD'den çalıştırmak için ortak bir tuş, seçili programın hangi sistem ya da sistemlerde çalışabileceğini belirten bir gösterge, seçili program ile ilgili açıklama ve her öge için fare imlecini takip eden kısa açıklamalar bulunuyor.

Ye bir kullanım notu: Arabirim kurduğu her

programın kurulumu boyunca kendisini simge durumuna küçültecektir. Tekrar eski haline dönmek için simgesini tıklamanız yeterli olacaktır. Arabirimden çıkmak için penceresini kapatmanız yeterlidir.

Yeni bir konu başlığına geçmek için, üst satırda yer alan başlık metni üstüne bir kez tıklamanız yeterli olacaktır. Değişen sayfada yer alan listeden, yukarı ve aşağı ok tuşlarını kullanarak istediğiniz programı seçip, bir kez tıkladığınızda ise, program ile ilgili kısa bilgi ve çalışabileceği ortamları belirten simgeleri göreceksiniz. Listede küçük bir klasör (dizin) simgesi olarak gördüğünüz öğeleri çift tıklayarak açabilirsiniz. Bir programı yüklemek ya da çalıştırmak için Çalıştır/Yükle tuşuna tıklamanız gerekmektedir.

Son Söz

CHIP Multimedia, arabirimin kullanımı ile ilgili her zaman her soruya açık. CD'de bulunan programların sorumluluğu yazan kişiye ya da firmaya ait olup, tümü tanıtım amaçlı olarak CD'de yer almaktadır. Bu yüzden programlarla ilgili sorularınızı lütfen ilgili firmaya ya da kişiye bildirin. Daha ayrıntılı bilgi ya da şikayetleriniz için chipyaz@chip.com.tr'ye e-mail atabilir, ya da telefonla arayabilirsiniz.

Sorun Söyleyeyim...

MIDI DOSYALARINDAN SES GELMİYOR

Merhaba Chip Çalışanları,

Ben Lise 2. sınıf öğrencisiyim. Pentium 120, 8 Mb Ram, 850 Mb HDD, 1 Mb ekran kartı ve ses kartı olan bir makineye sahibim. (Sound Vision) Ayrıca 1-2 ay sonra bilgisayarı 16 Mb Ram'e yükselteceğim. 1. Derginizi neredeyse çıktığından beri alıyorum. Oyunları ve programlarınızı çalıştırmakta hiçbir zorluk çekmiyorum. Fakat ben bilgisayarda görüntü izlemesini seven bir kişi olarak, sizden bundan sonra çıkacak CD'lerinizde Türk veya Yabancı kliplerine yer vermenizi isterim.

2. Elimde birkaç tane MIDI dosyası var. Bu MIDI dosyalarını çalıştırmak istediğim zaman ortam yürütücüsünü açıyorum ve çalışmak istediğim MIDI'yi seçiyorum. Fakat ortam yürütücüsünün çubuğu ilerliyor. Ama ses gelmiyor.

Başarılar,

Onur Çetin/Kırklareli

CHIP-Kullandığınız Windows işletim sisteminin hangi versiyon olduğunu belirtmediğiniz için size yardımcı olmamız biraz zor. MIDI müziklerini dinleyememenizin sebebi, ses kartınızın mikser ayarlarında MIDI seslerinin kısılması olmasından veya iptal edilmiş olmasından kaynaklanıyor olabilir. Eğer Windows 95 kullanıyorsanız, bu ayarları kontrol etmek için, görev çubuğunun solunda yer alan hoparlör simgesine Mouse'un sol tuşu ile iki kez tıklayın. Karşınıza mikser ayarlarını gösteren bir pencere çıkacaktır. Bu pencereden MIDI seslerinin açık durumda olup olmadığını kontrol edin. Eğer Windows 3.1 kullanıyorsanız mikser programını çalıştırabilmek için ses kartınızla birlikte gelen yazılımları yüklemiş olmanız gerekir. Windows 3.1'in içerisinde herhangi bir mikser

programı çıkmamaktadır. MIDI müziklerini duyamamanızın sebebi, MIDI müziklerini çalıştırmak için kullandığınız program olamaz. İster Windows'un Ortam Yürütücüsü isimli programını ister Audio Rock programını kullanın, sonuç değişmez. Çünkü MIDI müziklerini çalan aslında o program değil, Windows'a yüklenmiş olan MIDI sürücü yazılımıdır. Bu yazılımın yüklü olup olmadığını, yüklü ise aktif olup olmadığını kontrol etmek içinse, Windows 95'in Denetim Masası (Control panel) menüsünden Çoklu Ortam (Multimedia) bölümüne gireriz gerekli. Çoklu Ortam seçeneğinin Windows 3.1'de bulunduğu yer ise Ana Gurup (Main) isimli program gurbundaki Denetim Masası (Control Panel) bölümündedir.

MODEM OYUNLARI

Sayın Chip Dergisi Çalışanları,

İlk önce sizi böyle muhteşem bir dergi hazırladığınız için en içten dileklerle kutluyorum. Benim Pentium 200, 32 Mb Ram, 2 Mb ekran kartı, 12XCD-Rom, 32 bit ses kartı, 28800 fax-modem özelliklerinde Escort marka bilgisayarım var. Soruma gelince:

1. Bir gün arkadaşlarımla modemle Fifa 96 oynamak istedim. Fakat Com Port Setting menüsünde modemimi seçtikten sonra (Hayes 28800) IRQ'sunu ve Com'unu bulamadım. Dolayısıyla Dial veya Wait For Call dediğinde ekrana Error Establish Connection gibi bir yazı çıktı. Sonra bilgisayarın Setup'ına girdim ve bütün IRQ'larının yanında Ignored yazdığını gördüm, değiştirmek istediğimde ise sadece monitör yapabildiğimi gördüm. Lütfen derdime bir çare.

Efe Özmen/Ankara

CHIP-Fifa 96'yı modem ile oynayabilmek için modemi-

nizin Base-I/O ve IRQ numaralarını bilmeniz gerekir. Bu ayarlar bilgisayarı Setup'ından değil, modem kartının üzerindeki ayarlarından yapılır. Bu ayarlar, bilgisayara takılı olan diğer kartların ayarları ile çakışmayacak şekilde ve bir kez yapılır. Eğer kart PnP (tak ve çalıştır) özelliğine sahip değilse, bu ayarlar kartın üzerinde bulunan jumper'lar ile yapılır. Bu durumda kartın ayarlarını öğrenebilmeniz için bilgisayarın içini açmanız gerekebilir. PnP kartlarda ise bu ayarlar otomatik olarak yapılır. Bilgisayara takılan kartların donanımsal ayarları bilgisayarın Setup programından yapılmaz. Eğer Windows 95 kullanıyorsanız modeminizin hangi IRQ ve Base-I/O değerlerini kullandığını öğrenmeniz kolay. Windows 95'in görev çubuğu üzerindeki Başlat (Start) tusuna mouse ile tıklayın. Gelen menüden Ayarlar (Settings) bölümüne girin. Açılan bu menüden Denetim Masası (Control Panel) seçeneğini seçin. Karşınıza gelen pencereden Sistem (System) isimli seçeneğini Mouse'unuzun sol tuşuna iki kez tıklayarak çalıştırın. Açılan pencereden Device Manager bölümüne girin. Buradaki listede Modem seçeneğini bulun ve bu seçeneğin solundaki + simgesine tıklayın. Modem seçeneğinin altına bilgisayarınızda şu an yüklü olan modem sürücüsünün ismi gelecektir. Bu seçeneğe mouse ile iki kez tıklayın. Açılacak olan yeni pencereden Resources isimli bölüme girin. Burada size modeminizin hangi IRQ ve Base-I/O değerlerini kullandığını gösterecektir. Bu değerleri bir

kenara not edin ve oyunun Setup bölümüne girerek bu ayarları yazın. Eğer oyunun Setup bölümünde modem kartının kullandığı Base-I/O numarası değil de COM port numarası soruluyorsa, modeminizin kullandığı Base-I/O değerine karşılık gelen COM port numarasını yazmalısınız. Base I/O değerlerine karşılık gelen COM port numaraları: 3F8 - COM1, 2F8 - COM2, 3E8 - COM3, 2E8 - COM4 (Base-I/O numaraları 16'lı tabanda [Hexadecimal] olarak yazılmıştır).

OYUN YÜKLEDİKTEN SONRA...

Sayın Chip Yetkilileri,

Ben KKTC'den 15 yaşında bir okurum. Fazla konuşmadan sorunuma geçiyorum. 3-4 ay önce bir PC aldım. İçinde Windows 95 (Türkçe) bulunuyordu. Aldığım Miro'yu yükledim. Sanırım o zaman çıkan Windows sorununa bu oyun sebep oldu. Sorunum şuydu: Oyunu

sabit diske kopyaladım ve bilgisayarımı kapattım. Daha sonra bilgisayarı tekrar açtığımda oturumu kapat bölümünden ilk seçeneği seçtikten sonra, kırmızı olarak "Şimdi Bilgisayarınızı Kapatabilirsiniz" yazıyordu. Windows 95 tekrar yükledim. Çünkü CD'si bende yoktu. Bu yüzden aldığım yere kasayı götürüp bu sorunu düzeltmesini istedim ve düzeltti. Sonra bu sorunla tekrar karşılaştım. Bu sefer bilgisayarına Multimedia Kit taktırıırken yüklemelerini söyledim ve onlar da Windows 95 (İngilizce'yi) yüklediler. Aynı sorunla tekrar karşılaştım. Bunu nasıl düzeltebilirim?

Yayın hayatınızda başarılar dilerim.

Mehmet Ünlüer

CHIP-Bu sorunun bilgisayarınızda bulunan virüsten kaynaklanıyor olma olasılığı oldukça yüksek. Öncelikle bilgisayarınızdaki virüsten kurtulmanız gerekli. Virüsü temizlediğiniz halde tekrar karşınıza çıkmasının sebebi, siz virüsü temizlemeye çalışırken virüsün bilgisayarınızda aktif durumda olması olabilir. Bu durumda siz virüsü temizledikten sonra zaten hafızada aktif durumda olan virüs tekrar sabit diskteki programlara bulaşabilir. Virüsü temizlemeden önce, virüssüz olduğundan emin olduğunuz bir sistem disketi ile bilgisayarınızı açmalısınız. Kullandığınız antivirüs programının da virüssüz olduğundan emin olun. Eğer bu şartları yerine getirirseniz virüs bilgisayarınızdan silinecektir. Ancak kullandığınız disketlerde de virüs olabilir. Bu durumda sabit disk virüsten arındırıldıktan sonra virüslü bir disket kullandığınız takdirde, virüs sabit diskinize tekrar bulaşabilir. Bu nedenle kullandığınız disketleri de antivirüs programı ile kontrol etmelisiniz. Virüs bilgisayarınıza, bilgisayarı aldığınız yerde de bulaşmış olabilir. Bilgisayarınızı servise götürdükten sonra tekrar bir virüs tara-

ması yapmanızda fayda var. Virüsü temizledikten sonra bilgisayarınızdaki sorun çözümlenmeyebilir. Bunun sebebi virüsün Windows 95'in bazı dosyalarına zarar vermiş olması olabilir. Bu nedenle virüs temizlendikten sonra Windows 95'in tekrar yüklenmesi gerekebilir.

PC ÇUBUKLARI HAKKINDA...

Sayın Chip Dergisi Yetkilileri ve Super ChipMan,

Öncelikle böyle güzel bir dergi çıkartmanız için size teşekkür ederim. Derginizi ilk çıktığından beri takip ediyorum. Bu 1 sene içinde bence çok ilerlemişsiniz. CD-Rom'lara bayılıyorum. Sorularına gelince; 1.Modemlerimiz olduğuna göre, arkadaşımın evi 100 m uzakta, arkadaşıyla bağlanıp beraber oyun oynayabilir miyiz? 2.Bilgisayarımın herhangi bir yerini Upgrade etmem gerekiyor mu? 3.Bir bilgisayara nasıl format atıp tekrar işletim sistemini yükleyebilirim? 4.Piyasadaki PC oyun çubukları hakkında bilgi verirseniz sevinirim. 5.Bana Sound Blaster veya %100 uyumlu bir ses kartının Setup disketlerini gönderirseniz sevinirim.

İbrahim Tokkan/Kıbrıs

CHIP-1.Modem ile arkadaşınızın bilgisayarına bağlanabilmek için, her iki bilgisayarın modeminin de telefon hattına bağlı olması gerekir. Bu arada oynamak istediğiniz oyunun da modem destekli olması gerekli. Modem destekleyen oyunların genellikle Setup bölümlerinde modem ile ilgili ayarlar yapılır. Bu ayar, modemin hangi COM porta bağlı olduğunu gösteren ayarlardır. Bu ayarlar yapıldıktan sonra oyun sizden karşı taraftaki bilgisayarın bağlı olduğu telefon numarasını isteyecektir. Daha sonra bağlantı kurulacak ve oyun başlayacaktır. 2.Bilgisayarınızın herhangi bir yerini Upgrade etmeniz gerekli olup olmadığına siz karar vermelisiniz. Eğer bilgisayarınızın hızı ye-

terli gelmiyorsa RAM miktarını artırabilir ve CPU'yu daha hızlı bir CPU ile değiştirebilirsiniz. Sabit diskinizdeki boş yer miktarı yeterli gelmiyor ise ikinci bir sabit disk alabilirsiniz. 3.Bu işlem kulanacağınız işletim sistemine göre değişir. DOS işletim sistemi ile sabit diske format atmak için "format c: /s" yazmak yeterlidir. Buradaki s parametresi format işleminden sonra sabit diskinize DOS işletim sistemini yüklemeye yarar. Bu işlem sonucunda yüklenen işletim sistemi sadece DOS işletim sisteminin açılış dosyalarıdır. DOS işletim sisteminin tamamını yüklemek için orijinal DOS işletim sistemi disketlerinde Setup programını çalıştırmak gerekir. Bu arada format işleminin sabit diskinizdeki tüm bilgileri sileceğini unutmayın. Windows ise tam anlamıyla bir işletim

sistemi değildir. Aslında Windows DOS üzerinden çalışır. Windows 95 ile birlikte DOS işletim sisteminin 7.0 versiyonu gelmektedir. Windows bilgisayara yüklenirken önce DOS 7.0 işletim sistemini yükler. Windows 95 işletim sistemi ise disketlerden ya da CD'den yüklenebilir. Bu işlem için disket ya da CD'deki Setup programını çalıştırmak gerekir. 4.PC'ler için üretilen oyun çubukları (Joystick) iki çeşittir. Aslında çalışma prensipleri temelde aynıdır. Birincisi: simülasyon oyunlarında kullanılan analog Joysticklerdir. Bunlar, Joystick kolunun ne kadar büküldüğünü algırlarlar. Dijital olanlar ise sadece sola, sağa, yukarı ve aşağı hareketleri algılayabilirler. Joystick kolunun ne kadar büküldüğünü algılamazlar. Bu türler genellikle simülasyon haricinin-

Live, Naked Women!
FREE!

The Juiciest
ONLINE SITE

HIGHLY EXPLICIT SEXUAL ENTERTAINMENT!

Over 100,000 Adult Gifs, Shareware - Updated Daily!

LIVE VIDEO SEX - 24 HRS.

FREE UNLIMITED DOWNLOADS! NO SUBSCRIPTION REQUIRED!

Use Your Modem To Dial!

00-1-416-297-4496

VISIT OUR WEBSITE: <http://www.moresex.com>

INTERNATIONAL AND LONG DISTANCE RATES APPLY. 18+.

elde edemiyorum. Böyle oyun oynamanın hiçbir zevki olmuyor. Yardımlarınızı bekliyorum şimdiden teşekkür ediyorum.

Soner Mutlu/Malatya

CHIP- Ses kartınızın Sound Blaster'in hangi modeli ile uyumlu olduğunu bilmeniz gerekir. Oyunların Setup bölümünden bu modele göre ayar yapmalısınız. Ayrıca ses kartınız yüzdeyüz Sound Blaster uyumlu olmayabilir. Temel olarak bu sorunun oynadığınız oyunun ses kartınızı tam olarak programlayamamasından kaynaklanıyor. Bu da ses kartınızda bir uyumsuzluk olduğunu gösterir.

HANGİ PC'LER İYİDİR?

Sayın Chip Dergisi Yetkilileri, Bilgisayar aldığım dan beri 10 aydır Chip dergisini takip etmekteyim. Bilgisayar aldığım dan beri cevabını bulamadığım bir sorum var. No-name PC'ler mi daha iyidir, yoksa markalı PC'ler mi?

Öğüt Alankaya/İzmir

CHIP- Bu sorunun cevabı bilgisayarın satan firmaya göre değişir. Firma kaliteli parçaları kullanıyor ve garanti veriyorsa, servisi de iyiye, ister no-name olsun ister markalı olsun arada bir fark yoktur.

MODEM ALMAK İSTİYORUM

Sevgili Chip,

Derginizi çok beğeniyorum. Benim Pentium 95, 16 Mb Ram'li olan IBM marka bir bilgisayarım var. Ben yurtdışına bağlanırken zorluk çekmeyeceğim yeni bir modem almak istiyorum. Acaba hangi hızda almalıyım? Tavsiyelerinizi bekliyorum. Benim markasını bilmediğim 3 tuşlu bir Mouse'um var. 3. tuşu kullanmıyorum, buna bir çare. Faks programında Türkçe karakterler düzgün çıkmıyor. Acaba bu problemi nasıl çözebiliriz?

Antil Çetin/İsparta

CHIP-1. Alacağınız modemin en az 28800 bps hızın-

da olmasına dikkat etmenizi öneririz. 2 - 3 tuşlu Mouse'lar Microsoft, Mouse modunda çalışırken 2 tuşlu gibi çalışırlar. 3. tuşu da kullanmak isterseniz Mouse'u, Mouse System modunda çalıştırmalısınız. Bunun için genellikle Mouse'un üzerinde bir Switch bulunur. Bazı Mouse'lar ise bu işlemi otomatik olarak yaparlar. 3. Tuşu kullanabilmek için Windows'un mouse sürücüsünü de Mouse System sürücüsü olarak ayarlamak gerekir. 3 tuşlu Mouse'ların 3. Tuşları genellikle pek bir işe yaramazlar. Sadece bazı özel amaçlar için kullanılırlar. Standart olan 2 tuşlu Mouse'lardır. 3. Faks programınız Türkçe'yi desteklemiyor olabilir. Eğer Windows üzerinden çalışan bir faks programı ise Türkçe fontları kullanın.

2000 YILINDA NE OLACAK?

Sevgili Chip Yetkilileri,

Size Mart ayında bir mektup göndermiştim ve Fifa 97 oyunu ile bir sorunun olduğunu anlatmıştım. Sizde bu sorunu çözmek için bilgisayarıma aldığınız satıcı ile görüşün demistiniz. Bilgisayarımı aldığım satıcı ile görüştüm ve bilgisayarımın Ram sorunu olduğu ortaya çıktı ve artık bilgisayarımın 32 Mb Ram'i var. Bunun dışında birkaç ekleme daha yaptırdım, örneğin bilgisayarımın artık 2 Gb HDD var ve bilgisayarım Pentium Pro 200. Fakat bu eklemeleri yaptıktan sonra 2000 yılında bütün bilgisayarlarda büyük bir değişiklik olacağını öğrendim. Bu konu hakkında biraz bilgi verir misiniz? Bir sorunun da Şubat 97 CD'sindeki Disc World2 oyununu bilgisayarına yükleyip çalıştırdıktan sonra Can't change to D: yazısı ekrana geliyordu, sonra oyunu CD'den çalıştırmayı denediğimde oyun kendini hemen bilgisayara yükleyip ve çalıştırdığımız zaman tekrar ekrana Can't change to D: yazısı geliyor. Bu sorunu

çözmek için ne yapabiliriz?

Emre Çiftçi/Yozgat

CHIP-1. Bios chipinizi değiştirdiğinizde 2000 yılı sizin için bir problem olamayacaktır. Günümüzde Pentium sınıfı işlemcilerin geldiği son nokta Pentium Pro işlemciler. Sizin de bir Pentium Pro işlemci sahibi olmanız çok iyi. Bu bilgisayar size oldukça uzun bir süre yeterli gelecektir. 2. DiskWorld oyununun Şubat CD'sinde yer alan sürümündeki hata sonucu, oyunun oynanabilmesi için SUBST komutunun kullanılması gerekiyor. Haziran ayı içerisinde CD'de düzeltilmiş versiyonu yer alacak. Şubat CD'sindeki oyunu oynayabilmek için SUBST E: DISCWOLD yazmanız gerekmektedir.

MONİTÖRE ZARAR VEREN ŞEYLER

Sevgili Chip,

Öncelikle sizi bu kadar kaliteli ve okuyucu sorunlarına önem veren bir bilgisayar dergisi çıkardığınız için kutlarm. Benim merak ettiğim bir konu var. 1. Monitörler televizyonlardan teknik alt yapı olarak üstün mü? Yani monitörde yatay tarama frekansı (khz) var. Bu ne ifade ediyor? TV'lerde bu var mı? Tarama olarak hangisi üstün? Video bant aralığı ne anlama gelir? Benim monitörümde (45 Mhz) bu rakam çok mu düşük? 2. Movie Vision Mpeg kartım var. Bu kart nasıl performansta bir kart? Mpeg kartları nasıl çalışıyor? Mpeg kartları bir tür ekran kartı mı? Video CD'lerin çözünürlüğü 640x480. Bu çözünürlük nasıl artırılır? Video CD'ler izlenim açısından TV'de mi yoksa monitörde mi daha nettir? 3. 14" monitörlerin ortalama MTBF ömrü ne kadardır? Monitörü sık açıp kapamak zararlı mıdır? Monitöre zarar veren şeyler nelerdir?

Sinan Çağdaş

CHIP-1. Günümüzde en çok kullanılan televizyon ve bilgisayar monitörleri CRT (Cathode Ray Tube) teknolojisini

deki oyun türlerinde kullanılırlar. 5. Maalesef size Sound Blaster ses kartının disketlerini göndermemiz mümkün değil. Bu disketleri elde etmek için ses kartını aldığınız firmaya başvurun.

SFX SESLERİNİ ALAMIYORUM

Değerli Yetkili,

Soruma geçmeden önce okurlarımıza ve size saygılarımı sunuyorum. Benim 486 DX4 100 Mhz, 8 Mb Ram, 1 Mb ekran kartı, 8xCD-Rom, 630 Mb HDD, 16 bit ses kartına sahip olan Windows 95 işletim sistemiyle çalışan bir bilgisayarım var. Sorum şu, oyunların (örneğin Duke 3D, Descent 2 vs.) bazılarında SFX seslerini alamıyorum. Ancak müzik sesi geliyor. Oyunların Setup dosyalarını çalıştırdığımda IRQ numarası hatalı mesajı geliyor. Ancak aynı IRQ ile diğer oyunlardan ses alabiliyorum. Ses kartım Sound Blaster uyumlu, ancak diğer ses kartı tiplerini ve bütün IRQ numaralarını denememe rağmen bir sonuç

kullanılanlardır. Bu monitörler bir elektron tabancası ile ekran yüzeyine elektron fırlatarak yüzeydeki parçacıkların renklenmesini sağlayarak görüntü elde ederler. Elektron tabancası ekranı yukarıdan aşağıya doğru tarama. Tarama hızının fazla olması yüksek çözünürlükte ekranın titrememesini sağlar. Televizyonların tarama hızları monitörlerden daha düşüktür. Ayrıca monitörlerin pikselleri televizyonlarınkinden daha sıkıdır. Dolayısıyla monitörlerin oluşturduğu görüntü televizyonların görüntülerinden daha nettir. Günümüzde kullanılan diğer bir teknoloji de LCD'dir [Liquid Cristal Display]. LCD teknolojisi genellikle Notebook bilgisayarlar da kullanılmaktadır. Ancak LCD teknolojisi ile üretilmiş olan masa üstü monitörler ve televizyonlarda vardır. 2. MPEG bir film sıkıştırma formatıdır. MPEG formatında sıkıştırılmış filmleri izlemek için mutlaka MPEG çözücü bir karta sahip olmak gerekmez. Hızı yeterli bir bilgisayar ile MPEG çözücü kart olmadan da MPEG formatındaki filmler seyredebilir. Bunun için MPEG çözücü yazılımlar kullanılır. Bu işlem için bir Pentium bilgisayar yeterli. Hızlı bir bilgisayara gereksinim duyulmasının sebebi ise MPEG çözme algoritmasının oldukça yoğun işlemler içeriyor olmasıdır. Yavaş bilgisayarlar MPEG seyredebilmek içinse MPEG çözücü kart gerekir. MPEG çözücü kart kullanılması halinde, MPEG formatında sıkıştırılmış olan film kart üzerinde bulunan işlemci tarafından çözülür ve ekrana gönderilir. Hızlı bir bilgisayarda MPEG filmlerini seyredebilmek için her ne kadar MPEG çözücü kart

gerekmesede, bazı avantajları vardır. Eğer MPEG çözme işlemi kart olmaksızın yazılım ile CPU'ya yaptırılsa, CPU bu iş ile meşgul olacağından başka bir iş yapamaz. Başka bir iş yaptırılmak istendiğinde ise film duraksar. MPEG çözücü kart kullanılması halinde ise CPU serbesttir ve başka işlerle uğraşabilir. Bu esnada film de duraksamadan oynamaya devam eder. Ayrıca MPEG kartları film görüntüsünü oluşturmak için Overlay yöntemini kullandıklarından dolayı, ekran modunun renk sayısı ne olursa olsun, film 24 Bit renkte ekrana basılır. Overlay yönteminde filmi ekrana basma işlemini ekran kartı yapmaz. Ekran kartından gelen görüntü önce MPEG çözücü karta gider. MPEG çözücü kart, yazılımdan aldığı koordinat bil-

gisine göre, belirli bir renk üzerine film görüntüsünü Overlay eder (üzerine yazar). Bunun haricinde MPEG kartının bir avantajı yoktur. MPEG filimlerinde görüntü netliği, ister yazılım ile oynatılsın ister MPEG çözücü kart kullanılsın değişmez. Bir MPEG filiminin görüntü netliği sadece film sıkıştırılırken belirlenir. Filimin ne kadar az yer kaplaması istenirse görüntü netliği o kadar düşer. MPEG filimlerinde çözünürlük de sıkıştırma sırasında belirlenir. 640x480 çözünürlükte görüntüler içeren bir Video-CD'sinin çözünürlüğü değiştirilemez. Daha yüksek çözünürlüklerde seyretilse bile sonuçta filmin çözünürlüğü aynıdır. Sadece görüntüyü oluşturan noktalar büyür. Video-CD'lerini bilgisayar monitöründe izlemekle TV'de izlemek arasında pek bir fark yoktur. Monitörde izlemek belki biraz daha net olabilir. Çünkü monitörlerin pikselleri televizyonlarınkinden daha sıkıdır. 3. Monitörleri sık açıp kapatmak zararlı bir işlem değildir. Monitöre en büyük zararı sabit görüntüler verir. Sürekli aynı görüntüyü gösteren monitörlerde zamanla bu görüntü iz bırakır. Dolayısıyla monitör değişik görüntüler gösterirken bu izler belli olur. Bunu önlemenin en iyi yolu ekran koruyuculardır. Ekran koruyucu, bilgisayar belirli bir süre kullanılmayınca devreye girer. Ekran koruyucularının amacı, monitördeki görüntünün sürekli değişerek sabit kalmamasını sağlamaktır.

MASAÜSTÜMDE UYARI İSTEMİYORUM

Sevgili Chip,

Sizi çok seviyorum. Derginizi 5 aydır takip ediyorum. Verdiğiniz oyunlar çok güzel. Ben 16 yaşında bir lise öğrencisiyim.

Ve bilardo oynamayı çok seviyorum. Mümkünse Nisan 97 sayınızda bir bilardo oyunu verirsiniz çok sevinirim. Size bir sorum var. Bende bir PC bilgisayar var. Bilgisayarımı açtığımda Windows masaüstünde ilk olarak Security.exe dosyası ve bileşenlerinden biri bulunamıyor diye bir uyarıda bulunuyor. Ben bu uyarının masaüstünde çıkmasını istemiyorum. Bunu nasıl düzeltebilirim?

Recep Çetin/İstanbul

CHIP-Bu dosya büyük bir olasılıkla Windows 95'e sonradan yüklenmiş ve daha sonra silinmiş olan bir programa ait. Program silinmiş ancak Windows'un INI dosyaları düzeltilmemiş. Windows dizininde bulunan INI dosyalarının içerisinde bu program ile ilgili satırları bularak iptal etmelisiniz. Bu program Windows'un Start-up menüsüne de yerleşmiş olabilir. Eğer Startup'a yerleşmişse Windows'un Start (başlat) tuşuna Mouse'un sağ tuşu ile tıklayarak menüyü açın ve Open seçeneğini seçin. Çıkan pencereden programlar dizinini, oradan da Startup dizinini açın. Gelen pencerenin içerisinden programı silin.

MMX İŞLEMCİLER PENTIUM'LARDAN HIZLI MI?

Sayın Chip Dergisi Yetkilileri, Öncelikle size böyle güzel bir dergi çıkardığınız için teşekkür ederim ve yayın hayatımızda bu başarıyı sürdürmenizi dilerim. Benim Pentium 75, 16 Mb Ram, 1 Gb sabit disk, 4x CD-Rom, 16 bit ses kartı ve Windows 95'i olan bir bilgisayarım var.

1. Pentium 75'den 133'e terfi etmek istiyorum. Fakat geçen sayınızda MMX işlemcilerle ilgili yazınızı okudum. Bu yazıda MMX işlemcilerin Pentium'lardan daha hızlı olduğunu yazmışsınız. O halde Pentium 133'e mi yoksa MMX 166'ya mı terfi etmeliyim? Bu iki işlemcinin fiyatları ne kadar? 2. HDD'i Drivespace ile sıkıştırırsam ne olur?

Her şey yine eskisi gibi çalışır mı? 3.Yedekleme ünitelerine oyunları kaydedip oradan çalıştırabilir miyiz? Sabit diske olduğu gibi. 4.Windows 97 ne zaman piyasaya çıkacak? Fiyatı tahminen ne olur? 5.CD'lerinizde verdiğiniz demo programların Türkiye içindeki satış yerlerini de yazar mısınız? 6.Fifa 97 ve NBA 97'yi Windows 95'ten yükleyince oyun yavaş çalışıyor ve sanırım bütün oyunu CD'den çalıştırıyor. Halbuki MS-DOS'ta böyle bir sorun olmuyor. Bunun sebebini ve çözümünü yazar mısınız?

7.Şubat sayısında 3 Gb'lık sabit disklerin yakında ucuz olarak piyasaya çıkacağını yazmıştınız. Çıktı mı? Ayrıca bilgisayara herhangi bir parça taktırmak istiyorsak bunu hemen yapabilir miyiz? Yoksa biraz beklemeli miyiz? 8.Bir müddet önce HP 600 DeskJet yazıcı aldım. İçinden çıkan CD'de ve yanında gelen belgelerde 5 saat bedava Internet ve 1 ay Compuserve ücretsiz üyelik hakkım olduğu söyleniyor. Fakat Internet'e bağlanmak için verilen Compuserve telefonlarının hepsi yurtdışı. Türkiye'den bağlanabileceğim bir yer var mı? 9.Benim 14.400 fax-modemim var. Voice değil. Yine de ses mesajları gönderebilir miyim?

Alper Akay/İzmir

CHIP-1.Pentium MMX işlemciler Pentium işlemcilerden daha hızlıdır. Bu hız farkı özellikle Multimedia uygulamalarında göze çarpmaktadır. Pentium MMX işlemcilerin 166 Mhz'den daha yavaş modelleri üretilmiyor. Pentium işlemci yerine Pentium MMX işlemci almak istiyorsanız en az 166 Mhz'lik bir işlemci almak zorundasınız. Eğer bütçeniz Pentium 133 yerine Pentium MMX 166 almak için yeterliyse Pentium MMX 166 işlemci almanız sizin için çok daha iyi olacaktır. 2.Sabit disk Drivespace ile sıkıştırmanın bir zararı yoktur. Bilgisayarınızın performansı biraz azalır ancak buna karşılık sabit

diskinizde daha fazla boş yere sahip olursunuz. Ancak yine de Drivespace'i kullanmamanızı tavsiye ederiz. Eğer sabit diskinizde boş yer kalmadı ise ikinci bir sabit disk almanız daha verimli ve güvenlidir olacaktır. 3.Bir yedekleme ünitesine kaydedilmiş bir programın, kaydedildiği ortamdan çalıştırılabilmesi, yedekleme ünitesinin tipine bağlıdır. Stream (Tepy kartusu kullanan yedekleme üniteleri) tipinde bir yedekleme ünitesi kullanılıyor ise bu mümkün değil. Çünkü Stream ünitelerinde rastgele erişim (isteğe bağlı erişim) yoktur. Programı çalıştırmak için sabit diske geri yüklemek gerekir. Bir CD-R sürücü kullanılması halinde ise programlar daha sonra bir CD-ROM sürücü kullanılarak, sabit diske geri yükleme yapılmadan çalıştırılabilir. Ancak program herhangi bir dosyaya yazma işlemi yapmak isterse yine sorun çıkacaktır çünkü CD-R'lar sadece bir kez yazılabilirler. Bu nedenle bir CD-R'a kaydedilmiş programlardan bazıları çalışmayabilir. Birden fazla yazma ve okuma işlemlerini destekleyen ve rastgele erişimi mümkün kılan bir yedekleme ünitesi kullanılırsa (sözelimi ZIP Drive, Magneto-optik sürücü gibi), programı geri yükleme yapmadan çalıştırmak mümkün olur. Ancak yedekleme üniteleri sabit diskler kadar hızlı değildirler. Bu nedenle programları çalıştırmak amacı ile değil, korumak amacı ile kullanılırlar. 5.Mümkün olanları yazabiliriz. 6 - Sözü ettiğiniz oyunlar DOS işletim sistemi için yazılmış oyunlardır. DOS işletim sisteminde çalışacak şekilde tasarlanmış olan oyunların bazıları Windows 95'de yavaş çalışabilir. Bazıları ise hiç çalışmaz. Bunun bir çözümü yoktur. Bu tür oyunları DOS ortamından çalıştırmalısınız. 7. Yeni çıkacak ürünlerle ilgili CHIPPAzar'ı takip edin. 8.Almış olduğunuz HP marka yazıcının

içerisinden çıkan Internet bağlantısı paketi ile ilgili bu sorunuza, ürünü aldığınız firmaya sormalısınız. 9-Modem ile ses mesajı gönderebilmek için modemini Voice özelliğine sahip olması gerekmez. Bu işlem Voice özelliği ile bir ilgisi yoktur. Çünkü ses sayısal veri olarak gönderilir. Modem de zaten sayısal veri iletimi kurar. Voice özelliği ise modemi aynı zamanda telesekreter olarak kullanmaya yarar. Ses kartı olması ve uygun yazılımın kullanılması halinde modem ile ses gönderebilir ve alabilirsiniz.

İKİ VGA KARTI BİRARADA

Değerli Chip Dergisi,

Sizden bazı isteklerim olacaktır.

1.Piyasadaki bazı TV kartlarında "1Mb-2Mb" VGA mevcut. Şayet bilgisayarımızda VGA kartı varsa ve biz sonradan böyle bir TV kartı alsak (örnek: Chip Mart 97/sf. 181-Pixe View Combo TV Plus) malumunuz bilgisayarda iki VGA kart oluşacak. Her ikisi de bir bilgisayarda sorunsuz çalışabilir mi? Adres çakışması olur mu? Şayet böyle bir çakışma olursa TV kartından VGA kartını pasif duruma getirecek Jumper olabilir mi?

2.8x Creative CD-Rom sürücüm var ve ses kartındaki (SB16) IDE portuna bağlı. Bilgisayarımı açtığımda "Autoexec ve Config dosyalarından" CD-Rom sürücüyü yüklenmiyor. Windows 95'te "oturumunu kapat, bilgisayarı MS-DOS modunda başlat/tamam" deyince bu sefer CD-Rom sürücüsünü yükleyiyor. etcm.exe ile ilgili satır Autoexec.bat ve config.sys'de CD-Rom sürücülerinden önce yüklü ve Smartdrive ile ilgili satırı kaldırdım. CD-Rom sürücüyü Jumper ayarlarından Slave konumunda bıraktım. Çare bulamadım. Windows 95 CD-Rom Controller'da sorun olduğunu söylüyor. (Sistem donanımları) Adres çakışması yok. Pek çok kez tekrar yüklemeyi yaptım. Normalde

Windows 95 altında CD-Rom'u kullanabiliyorum. Ama sorunsuz kullanmak istiyorum. Özellikle MS-DOS ortamında. Yardımcı olur musunuz? Anakartta tek IDE port var ve HDD tarafından kullanılıyor.

Orhan Çakmak/Erzurum

CHIP-1.Eğer VGA kartı üzerinde olan bir TV kartı alırsanız eski VGA kartınızı çıkarmanız gerekir. Bu tür kartların üzerinde VGA'yi iptal etmek için bir Jumper bulunmaz. Çünkü TV kartı ile VGA kartı arasında bağlantı olması gerekir. Eğer mevcut VGA kartınızı kullanmaya devam etmek istiyorsanız VGA kartı bulundurmeyen TV kartı almalısınız. 2- Eğer CD-ROM sürücü Windows 95'de sorunsuz çalışıyor ise sorun yok demektir. Windows 95 CD-ROM Controller'da sorun olduğunu gösteriyor olabilir. CD-ROM sorunsuz çalışıyor ise bu hatalı bir gösterim demektir. Açılışta CONFIG.SYS dosyasında CD-ROM sürücüsünün yüklenmemesi de normal. Windows 95, CD-ROM için DOS sürücülerini kullanmaz. Windows 95'den çıkarmak sitediğinizde CD-ROM'a ait olan DOS sürücüsünün yüklenmesi de normal bir durumdur.

BAD SECTORS

Sayın Chip Dergisi Yetkilileri,

Derginizi 7 aydır beğenerek okuyorum. Benim bilgisayarım 486 DX66, 8 Mb Ram, Windows 3.1, DOS 6.22, Vesa ekran. Sorularım şunlar.

1.Bad Sectors nedir, nasıl oluşur, nasıl engellenir? 2.BBS hatlarının işlevi nedir? Bağlanmak için neler yapmak gerekir, telefon ücreti nasıldır? 3.Bilgisayarımda görüntü oynatırken CD-Rom sürücüsü kilitleniyor. Nedeni nedir? Ayrıca kilitlenme olduğu sırada ekrana sürücünün eskidiğini, yeni bir sürücü alman gerektiğini söyleyen bir yazı çıkıyor. 4.Ekrana kartımı 256 yaptım. Ama video MPEG dosyaları yine yavaş çalışıyor. Neden? 5.Mart 97 CD'nizde

ara virüs programını çalıştıramadım. Programı çalıştırdığımda kilitlenme oluyor.

İbrahim Erilmez/İstanbul

CHIP-1. Sabit disk ve disketlerin fiziksel olarak bozulmuş olan sektörlerine Bad Sector denir. Bu bozulma zaman içerisinde oluşan aşınmadan ve çeşitli dış etkenlerden dolayı meydana gelir. Sözgelimi bir disketin yüzeyini ser bir cisimle çizmek, o diskette Bad Sector'ler oluşmasına sebep olabilir. Aynı şekilde bir sabit diske yapılacak her hangi bir darbe (sözgelimi yere düşürmek), sabit diskin kafasının disk yüzeyini çizmesine dolayısıyla Bad Sector'ler oluşmasına sebep olabilir. Bad Sector oluşmasını engellemek için disk ve disketler iyi korunmalıdır. Bad Sector'ler fiziksel bozukluklar oldukları için bunları düzeltmenin bir yolu yoktur. Bad Sector'lerde bulunan

bilgiler de okunamaz hale gelirler. DOS ve Windows 95 ile birlikte gelen SCAN-DISK isimli program ile disk ve disketleri tarayarak Bad Sector olup olmadığını anlayabilirsiniz. Eğer Bad Sector varsa program ilk olarak burada bulunan verileri kurtarmaya çalışacaktır. Kurtarıldıklarını güvenli sektörlere taşıyacak ve fiziksel olarak bozulmuş olan sektörleri Bad Sector olarak işaretleyecektir. İşaretlemedeki amaç bu sektörlerin bir daha kullanılmamasıdır. 2-BBS'ler, kullanıcıların dosya, bilgi ve mesaj alışverişini yapmalarını sağlama amacını taşıyan amatör ruhlu kuruluşlardır. BBS'lere bağlanmak için kullanılan yazılımlara terminal emülasyon yazılımları denilmektedir. Windows 95 ile bu amaca yönelik Hyper Terminal isimli bir yazılım gelmektedir. Windows 3.1'de ise Terminal i-

simli programı kullanarak BBS'lere bağlanabilirsiniz. Bir BBS'e bağlanıldığında ödenecek olan telefon ücreti ise normal telefon konuşması ücretinden farklıdır. 3-Bilgisayarınızın kilitlenmesi, bilgisayarınızda donanımsal bir arızanın olabileceğini gösterir. Büyük bir olasılıkla CD-ROM sürücünüzde bir sorun var. 4-Ekran kartınızı 256'ya çıkardığınızı yazmışsınız. Bununla ne kastettiğinizi anlayamadık. Eğer 256 renk moduna geçtiğinizi söylemeye çalışıyorsanız, bu işlemin hızı etkilemeyeceğini belirtelim. MPEG formatında sıkıştırılmış filmlerin seyredebilir bir hızda çözülebilmesi için hızlı bir bilgisayara ihtiyaç var. 486 DX66 bir bilgisayarın hızı MPEG çözmek için yeterli değildir. Bu işlem için bir Pentium'a ihtiyacınız var. 5.Kendi bilgisayarlarımızda yaptığımız denemelerde Ara isimli antivirüs programı kilitlenmeye sebep olmadı. Bu program bilgisayarınızda kilitlenmeye yol açıyor ise problem sizin bilgisayarınızda demektir.

DOS'TA DOSYA ÇALIŞMIYOR

Sevgili Chip,

Size bu ay içinde 2. faks çektim. Bu seferki sorunun şu, bilgisayarımı geçenlerde formatladım ve DOS 6.0 üstüne DOS 6.22 kurdum. DOS dizinine girdiğimde hiçbir dosya çalışmıyor. Incorrect DOS Version diye bir mesaj geliyor. Ayrıca DOS dizini dışında da bazı dosyalar, mesela FDISK, çalışmıyor. Ne olur bana bir çare.

Anıl Çetin/İsparta

CHIP-Bunun sebebi DOS 6.22'yi orijinal disketlerinden yüklememiş olmanızdır. Bir işletim sistemini yüklemek demek sadece o işletim sistemine ait olan sistem açılış programlarını yüklemek demek değildir. Şu an bilgisayarınız DOS 6.22 ile açılıyor fakat DOS dizindeki programlar DOS 6.0'a ait. DOS 6.0'a ait o-

lan programlar DOS 6.22'de çalışmazlar. Ya orijinal DOS 6.22 yükleyin ya da tekrar eski kullandığınız DOS 6.0'a geri dönün. DOS dizini dışında DOS dizininin içerisinde bulunan programların çalışmaması ise PATH taniminin silinmiş ya da değiştirilmiş olmasından kaynaklanır. PATH taniminin bilgisayarın her açılışında yeniden yapılmasının sağlanması için, bu tanım AUTO-EXEC.BAT isimli dosyaya yazılır. AUTOEXEC.BAT isimli dosyayı edit edin. Buradaki PATH satırının sonuna; işareti koyun ve hemen peşine C:\DOS ifadesini ekleyin. Eğer PATH tanımı yoksa bir satır açın ve bu satıra PATH=C:\DOS yazın ve bilgisayarınızı reset edin.

DOS'TA CD'YE GİREMİYORUM

Sevgili Super ChipMan,

Benim Pentium 75, 8 Mb Ram, 1.2 GB HDD ve 2 Mb ekran kartım var.

1.Bu donanımlarla ve yazılımsız video CD'lerini izleyebilir miyim? 2.Yaza bir modem almak istiyorum. Acaba Internet'e bağlanmadan diğer bir bilgisayarla kontak kurabilir miyim? Mesela Duke Nukem gibi oyunları modemle başka bir bilgisayarı olan arkadaşım ile oynayabilir miyim? 3.Bilgisayarım da DOS'da CD'ye giremiyorum. Bu yüzden CD oyunlarımı Windows 95'de oynamak zorunda kalıyorum. Acaba bu sorunu nasıl giderebiliriz?

Güçlü Onur Özel/Denizli

CHIP-1. Video CD'lerini yazılım olmadan seyretneniz imkansız. Tabii bir de CD-Rom sürücüye ihtiyacınız var. Video CD'lerini seyredebilmek için ya MPEG çözücü kart ya da MPEG çözücü yazılım gereklidir. Yazılım ile MPEG çözmek için ise hızlı bir bilgisayara ihtiyaç vardır. Bilgisayarınızın hızı bu işlem için yeterli. 2-Bir modem ile başka bir bilgisayara bağlanarak oyun oynamak mümkün. Bu işlem için Internet'e bağlanmak zorunda değils-

niz. Modem bağlantısı destekleyen her oyunu modem ile arkadaşınızın bilgisayarına bağlanarak oynayabilirsiniz. 3-DOS ve Windows CD-ROM için farklı sürücü yazılımları kullanılır. Sizin bilgisayarınızda DOS için gereken CD-ROM sürücü programı yüklenmemiş. Bu program, CD-ROM sürücü ile birlikte bir disket içerisinde gelir. Bilgisayarınızı DOS işletim sistemi ile açın ve bu disketteki programı bilgisayarınıza yükleyin. Eğer bu disket sizde yoksa CD-ROM sürücüyü aldığınız firmadan bu disketi isteyin.

ANTI-VİRÜS PROGRAMLARI

Super ChipMan Köşesine,

Ben Antakya M.Y.O. bilgisayar programcılığı 1. sınıfta okuyorum. Size bazı sorularım olacak. Yanıtlarsanız sevinirim. 1.Piyasadaki anti-virüs programlarının kullanımı ve açıklamalarını gönderebilir misiniz? 2.Derginizi son altı aydır sürekli takip ediyorum. Abone değilim. Verdiğiniz CD'lerin birinde bu anti-virüs programlarını verebilir misiniz? Bu anti virüs programları bazı Shareware programlar ve basit program örneklerini gönderebilir misiniz? 3.Okulda kullandığım bilgisayar 386 DX-40 ve bilgisayarda DOS 6.22, Win 3.1, NC, PW yüklü. Bilgisayarın performansını parça değiştirmeden nasıl artırabiliriz? Bilgisayar diğer öğrencilerle ortak kullanılıyor. 4.NC nasıl kullanılır? Amacı nedir? 5.Bana faydalı olacak programlama ile ilgili kitap ve programlar nelerdir?

Hanifi Demir/Hatay

CHIP-1. Chip 3/87'de anti-virüs yazılımları ile ilgili bir yazıya geniş yer verdik. 2 - Verdiğimiz CD'lerde yeni versiyonu çıkan Shareware anti-virüs yazılımlarını zaten vermekteyiz. 3. Bir bilgisayarın performansı neyse odur. Parça değiştirmeden performansı arttırmak imkansızdır. 4. NC, DOS komut işleticisi olan COM-

MAND.COM'a benzer bir programdır. Kullanımı daha kolay ve görseldir. NC ile dosya kopyalama, silme, taşıma ve isim değiştirme gibi işlemler menüler aracılığı ile daha kolay bir şekilde yapılır. 5. Programlarla ilgili olarak her ay dergi ile birlikte verdiğimiz programlama ekinde faydalanabilirsiniz.

ONLU TABANDA SAYI GİRİŞİ

Sayın Chip Dergisi,

Derginizi ve her ay verdiğiniz CD'leri çok beğeniyorum. Bu günlerde Assamblar öğrenmeye çalışıyorum. Size birkaç sorum var. 1.EAX, EBX gibi 32 bit Register'leri bir türlü kullanamıyorum. Makro Assamblar 4.0 kullanıyorum. Versiyonu mu düşük geliyor? Versiyondansa nereden bulabilirim? 2.Onlu tabanda sayı girişi nasıl sağlanır?

3. 32 bit ve daha üstü sayılarda matematik işlemleri nasıl yapılır? 4.Sıkıştırma programlarının çalışma prensibi nedir?

İrfan Demirci/Samsun

CHIP-1. 32 Bit Register'leri kullandığınızda ne gibi bir hata ile karşılaştığınızı yazmamışsınız. Tahminimiz, bu Register'leri kullanmadan önce programın başına ".386p" yazmamış olmanızdır. 32 Bit Register'lar 386 ve yukarı model Intel sınıfı işlemcilerde bulunur. Bir Assembly programı yazmadan önce derleyiciye hangi işlemcinin komut setini kullanmak istediğinizi belirtmelisiniz. Eğer bilgisayarınız 486 ise ".486p" kullanmanız da mümkün. Eğer Pentium sınıfı bir işlemciye sahipseniz, programın başına ".586p" yazarak Pentium işlemcilerin komutlarını da kullanabilirsiniz. 2.Assembly dilinde 16'lı tabanda girilen sayıların sonuna "h" harfi konulmalıdır. Eğer bu harf konulmazsa sayının 10'lu tabanda girildiği varsayılır. 10'lu tabanda sayı girmek için sayının sonuna hiçbir şey yazmayın. (Örnek: 356

(10'lu tabanda bir sayı), 453h (16'lı tabanda bir sayı)). 3.Eğer programın başına ".386p" (minimum 386 içi) yazarsanız yapılacak olan matematiksel işlemler zaten 32 Bit Register'ler üzerinden yapılacaktır. 4 - Sıkıştırma programları, temel olarak, dosyalardaki Bit dizileri arasındaki benzerlikleri bularak bir tablo yaparlar. Bu tablo genellikle 2'ser Byte'dan oluşan elemanlar içerir. Bu 2'ser Byte'dan her biri dosyada 4 Byte uzunluğunda ve sık tekrarlanan elemanlara karşılık gelir. Tablodaki elemanlar ile dosyadaki elemanlar eşleştirilir. Bunun sonucunda ortalama olarak 4 Byte 2 Byte'a indirilmiş olur. Yani ortalama %50 sıkıştırma oranı elde edilir. En yaygın olarak kullanılan sıkıştırma algoritmaları Huffman ve LZV isimli algoritmalar.

LOW LEVEL FORMATI

Sevgili Chip Yetkilileri,

Sorunlarımın cevaplarını en yakın zamanda derginizde yayınlamanızı rica ediyorum.

1.Bilgisayarın Setup'undaki Low Level formatın nasıl kullanıldığını açıklayabilir misiniz? 2.Disket sürücülerinin dönüş hızları var mıdır? Eğer varsa fazla bir hız farkı olur mu? Test eden programlar var mıdır? 3.Ram'lerin hızının kaç ns olduğunu nasıl anlayabilirim? 4.Bir Pentium 100 işlemciyi 120 ya da 133 olarak ayarlarsam (Jumper) çalışır mı? Yoksa işlemciye zarar mı verir? Çalışırsa hız artışı olur mu? 5.Ana kartlar hızı etkiler mi? Detaylı bilgi verir misiniz? 6.Ana karttaki Cache deyimlerini (Pipe lined burst cache, L2, asenkron, senkron, Second Level Cache) açıklar mısınız? Anakartın ne tür bir cache sahip olduğunu gösteren program var mı? 7.Joystick'ler hakkındaki yazınızı okudum. Yalnız bir sorunum var. Benim Joystick'im bazı oyunlarda normal bazılarında ise çok yavaş çalışıyor ve çok can sıkıyor. Joystick 16 bit ses kartındaki porta takılı. Joystick'i nasıl

hızlandırabilirim? Oyun kartı mı kullanmalıyım? Joystick'i mi değiştirmeliyim? 8..Sizin yapmış olduğunuz performans ölçen Bapco Benchmark Low Level Benchmark, LOW Level Integer, Low Level Fbat testleri hakkında bilgi verebilir misiniz? 9. Ekran kartlarındaki Feature Connectör ne işe yarar?

Ümit Sakıncı/Ankara

CHIP-1. Sabit diske Low Level Format atmak için bilgisayarın Setup programında bulunan Low Level Format seçeneğini seçmek yeterlidir. Ancak sabit diske Low Level Format atmak zararlı bir işlemdir. Günümüzde üretilen sabit diskler fabrika çıkışlarında zaten gereken biçimde Low Level olarak formatlanmaktadır. Setup programından yapılacak olan Low Level Format işlemi sabit diskte Bad Sector'ler oluşmasına yol açabilir. Bu işlemi kesinlikle yapmamanızı öneririz. 2 - Disket sürücülerinin veri erişim ve veri transfer hızları sabit disklerle göre oldukça düşüktür. Farklı markalandaki disket sürücülerin aralarında pek fazla bir hız farkı yoktur. 3 - Bir RAM'in kaç ns hızında olduğu genellikle üzerinde yazar. Ancak bazı RAM'lerin üzerinde kaç ns olduklarına dair bir bilgi olmayabilir. Bu sayılar, RAM'in tipini belirleyen rakam dizisinin en sonunda yer alan 60, 6, 70, 7 gibi sayılardır. Bazı RAM'lerde 60 yerine 6, 70 yerine 7 yazabilir. 6 rakamı RAM'in 60ns olduğunu gösterir. 4 - 100 Mhz'lık bir Pentium işlemcinin daha yüksek bir frekansta çalıştırılması bilgisayarın sık sık kilitlenmesine yol açabilir. Ayrıca CPU olması gerektiğinden daha fazla ısınacaktır. Bu da CPU'nun zara görmesine neden olabilir. 5 - Ana kartlar CPU'nun işlem hızını etkilemezler. Sözgelimi veri yolları yavaş çalışan bir ana kart, ekran kartı ve disk kontrol

kartı gibi bilgisayarın çalışma performansını etkileyen kartların yavaş çalışmasına yol açar. 6 - Ana kart üzerinde bulunan Cache hafıza, RAM'den CPU'ya transfer edilen verileri tutar. Tuttuğu bu veriler RAM'den CPU'ya transfer edilmiş olan en son verilerdir. CPU RAM'den bir kez daha veri istediğinde ilk olarak bu verilerin Cache hafızada olup olmadığı kontrol edilir. Eğer istenilen veri Cache hafızada bulunuyorsa, transfer işlemi Cache'den yapılır. RAM devreye sokulmaz. Bu bilgisayarın hızını oldukça artıran bir tekniktir. Pentium sınıfı işlemciler için geliştirilen ana kartlarda genellikle 256 KB Cache hafıza bulunur. Bu miktar Pentium işlemciler için yeterlidir. Cache hafızalar SRAM (Static RAM) cipleri kullanılarak üretildikleri için RAM'den çok daha hızlı çalışırlar. Pipe Line, CPU üzerinde komut ve verilerin işlendiği yerdir. Pentium işlemcilerde iki ayrı Pipe Line bulunur. Bunlarda birincisi komutları ikincisi ise Verileri alır. Cache hafıza sakladığı verileri CPU'nun Pipe Line'ına gönderir. 7 - Bir Joystick'in yavaş çalışması söz konusu olamaz. Eğer oyun yavaş çalışıyor ise bunun sebebi Joystick değil sizin bilgisayarınızın yavaş olmasıdır. Joystick'lerin takıldığı Game portlar ana kartlara 8 Bit'lik veri yolu ile bağlıdır. Ses kartınız 16 Bit olsa bile ses kartı üzerinde bulunan Game port veriyolunun sadece 8 Bit'ini kullanacaktır. Çünkü 8 Bit'lik veri yolu üzerinden yapılan veri transfer hızı bir Joystick yeterlidir. Bilgisayarınıza ayrıca bir Game port taktığınız da durumu değiştirmeyecektir. 8 -Ekran kartlarında bulunan Future Connector, TV, Video Capture ve MPEG gibi kartları ekran kartına bağlamaya yarar. Bu bağlantı sayesinde sözü edilen kartlar ekran kartının oluşturduğu görüntü üzerinde kendi görüntülerini oluşturabilirler.

MPG SOFTWARE

Sevgili Chip Dergisi,

1. 1,2GB bir HDD almayı planlıyorum. IDE ve SCSI. Bunlardan hangisi arabirimi seçmeliyim? 2. 33600 bps'lik bir modem satın almayı düşünüyorum. Hangi özelliklere sahip olmalı? 3.Active Movie ile bazı mpg dosyaları sorunsuz çalışırken bazıları hata yüzünden çalışmıyor. Bunun nedeni nedir? Ayrıca MPG Software nedir? 4.Windows 95'i ilk kurdugunda 30 Mb idi. Şu anda 65 Mb'a kadar çıktı. Bunun sebebi nedir? Ve önümüzdeki sayıda vereceğiniz CD'ye gereksiz sistem dosyalarını ve kullanılmayan DLL'leri bulan bir programı çekebilir misiniz?

Okan Onrat/Eskişehir

CHIP-1. SCSI diskler IDE disklerden daha hızlıdır. Ayrıca SCSI arabirimi 7 adete kadar SCSI cihaz (sabit disk, CD-ROM, CD-R, Scanner gibi) bağlantısını destekler. IDE arabirimine ise en fazla 4 adet IDE cihaz bağlanabilir. Ancak buna karşılık SCSI diskler IDE disklerle göre daha pahalıdır. Ayrıca bir de SCSI kontrol kartı almanız gerekir. Eğer fazla sayıda cihaz bağlamaya ihtiyacınız yoksa IDE diskler işinizi görecektir. 2-Alacağınız modem 33600 bps hızında olması yeterli bir özelliktir. 3-Bazı MPEG dosyalarının hata yüzünden çalışmadığını yazmışsınız. Bu sorunuza cevap verebilmemiz için hatanın ne olduğunu belirtmelisiniz. MPG Software, MPEG formatında sıkıştırılmış olan filmleri çözerek ekranda göstermeye yarayan yazılımdır. Bu işlemi, bilgisayara MPEG çözücü kart takarak donanımsal olarak yapmak da mümkündür. Ancak bilgisayarın hızı yeterli ise bu iş için kart almaya gerek yoktur. MPEG çözücü yazılımlar da aynı işi yapmaktadırlar. 4 -Windows 95'in fazla yer kaplamaya başlamasının sebebi, zaman içerisinde Windows 95 üzerine çeşitli yazılımlar yüklenmiş olmasıdır. Bu

miktarı azaltmak için kullanmadığınız programların dosyalarını tesbir etmeli ve Windows'un bulunduğu dizinden bu dosyaları silmelisiniz. Daha kolay bir yöntem ise Windows 95'i komple silip baştan yüklemektir.

8 AYDA 8 SORUN

Sayın ChipMan,

Derginizi her ay takip ediyorum, sizden birçok bilgi edindim ve sizden çok memnunum. Benim sorunuma gelince Pentium 100, 16 Mb Ram, 1.6 GB HDD (IDE), S3 Trio 64, ekran kartı ve 16 bit Sound Blaster Pro ses kartı 8551Expert Board özelliklerine sahip bir bilgisayarım var. Windows 95 kullanıyorum. Bilgisayarı alalı 8 ay oluyor ve aldığım ilk günden beri bana ayda 8 defa sorun yaratıyor. Bana sakın tamire götürün demeyin. Çünkü daha önce tamire gittiğinde bana sorunun nereden kaynaklandığını anlatmadılar. Bilgisayarım da birçok sorun oldu, en başta virüs (İstanbul ccc) bulaştı. Bu virüsü geç de olsa bilgisayardan sildik. Yani bu virüs hiçbir disket kullanmadığım halde aldığım ilk gün bilgisayarında bulunuyordu. Sonradan F-Prot ile bütün sürücü disketlerinde (orijinal disketlerinde) İstanbul ccc virüsünü tespit ettik ve bunu da sildik. Sildikten sonra HDD'i de F-Prot'tan geçirdikten sonra Windows 95 bir daha açılmadı. Tabi exe ve com dosyalarımın birçoğu silindiği için bu durum oluştu. Tabii Windows'u tekrar yükleyemedim ve buna bir çare olarak tamire verdik. Tamirden çıktıktan sonra alıp eve götürdüm. Bir de ne göreyim, denetim masasından sisteme tıkladığımda ayarlar açıldı. Ben de hepsini kapattım. Sürücülerin etkin olabilmesi için bilgisayarı yeniden başlattım. Fakat bu sefer donanım çıkışması ile karşı karşıya geldim. Ses kartı, yazıcı, com1, com2, com3, com4, sabit disk sürücüleri ve en son olarak da Pnp bios sistem kartı uzantısında (kendisi ile bilinen hiçbir şekilde eş-

lememektedir) yazısı yazıyordu. Mesaj olarak da donanım belgelerimize bakınız yazıyordu. Fakat benim öyle bir belgem yok ya da ben bilmiyorum. Windows yardımından yazıp istedim. Ve sorunları yavaş yavaş çözmeye başladım. Ama bu yetersiz kalıyordu. Neyse iyi ki siz varsınız ve ses kartı com portları ile ilgili çıkışmaları giderdim. Sabit disk sürücülerin çıkışmasını gideremedim. Sürücü değiştir kısmında EXP8551 sürücü disketini yüklediğimde bilgisayarı açılmadı açılmadı derken sabit diski tanımadı. İlk açılışta System device resource conflict yazısı ve altında 16000 KB/Wait dedikten sonra bir süre bekliyor ve "Primary HDC Failure" yazısı Press F1 to resume. F1'e bastığımda non system disk or boot error, please disk and try again. Bilgisayarımın setup ayarında sabit diski otomatik olarak tanıyan IDE, Auto Detection kısmında not detected yazıyor. HDD'i tanımadığı için Windows'u başlatamıyorum, yani HDD yok. Ben şimdi ne yapmalıyım.

Yayın hayatınızda başarılar dilerim.

Mustafa Şahin/İstanbul

CHIP-Bu sorun tamamen donanımsal bir sorundur. Sabit diskiniz veya disk kontrol kartınız arızalanmış olabilir. Eğer bu parçalar arızalı değilse sabit diskinizin kabloları gevşemiş olabilir. Hatta sabit diskinize elektrik gelmiyor olabilir. Sabit disk ile disk kontrol kartı arasındaki kabloyu ve sabit diskinize bağlı olan elektrik kablolarını kontrol edin. Eğer sorun kablolarda değilse bir arızanın gidermesi için bilgisayarınızı aldığınız firmaya başvurmanız gerekir.

DERS ÇALIŞMAK İÇİN

Sayın Chip Yetkilileri,

Ben bilgisayardan biraz anlayan ve derginizi okuyan bir kullanıcıyım. Hemen sorularına geçmek istiyorum.

1.Bilgisayarımı ders çalışmak için kullanmak istiyorum.

rum. Ve buna uygun bir program almak istiyorum. Bana hangi programı tavsiye edersiniz. 2.GW Basic bu ihtiyacı karşılar mı? GW Basic'in diğer (Q ve Visual Basic'ten) farkı nedir? 3.Bana yardımcı olabilecek kaynak önerebilir misiniz? Kendim programlar yazabilir miyim?

Bilgisayarımın konfigürasyonu, 486 DX2-66, 8 Mb Ram, 540 Mb HDD, MS-DOS 7.0, Windows 3.1.

Seçil Çantay/Izmir

CHIP-1. Bu sorunuzun cevabı okuduğunuz okula ve çalışmak istediğiniz derslere göre değişir. Yeterli bilgi vermediğiniz için bu sorunuza yanıtlayamıyoruz. 2-GW Basic bir programlama dilidir. Eğer çalışmak istediğiniz ders bilgisayar programlama dersi ise GW Basic başlangıç için iyidir. Qbasic dili GW Basic dilinin çok daha gelişmiş bir versiyonudur. Visual Basic ise Windows programlamada kullanılan bir dildir. 3-Bilgisayar programlama ile ilgili bilgiler arıyorsanız, her ay dergi ile birlikte ücretsiz olarak verdiğimiz programlama ekinden faydalanabilirsiniz.

VİRÜS PROBLEMİ

Sayın İlgili,

İnegöl'den İstanbul'a nakil ederken arkadaşımın ısrarı ile Olivetti 386SX bilgisayarını emaneten kendisine bıraktım. Geri geldiğinde programların üçüncü kişilerce kullanılıp bozulduğunu, virus bulaştığını gördüm. Derginiz ve diğer yayınların da yardımı ile bunları düzeltmeye çalıştım. Başarılı olamayınca HDD'yi formatladım. Elimdeki MS-DOS ve Windows 3.1'i disketlerinden yükledim. Bir süre F klavyeyi kurmak için uğraştım. Bunu da yayın organları aracılığı ile cihaza uyguladım. Problemin bilgisayar şu anda Türkçe karakterleri görmüyor. I, ü, ğ, ş gibi harfleri değişik şekillerde görüyor. Ne yapmam gerektiğini dergide yazarsanız memnun olurum. Başarılın dilerim.

A. Yılmaz Gürses

CHIP-Öncelikle yükleyeceğimiz Windows'un Türkçe destekleyen bir Windows olması gerektiğini belirtelim. Ayrıca kullandığınız fontların da Türkçe fontlar olması gerekir.

KLASİK SORUNLAR

Sayın İlgili,

Bir takım klasik sorunlarla karşılaşıyorum. Bilgisayarımı aldığım firma ne yazık ki çözüm üretilmiyor. Tıkandım kaldım. Siz aşağıdaki sorunlarımı çözmekte yardım ederseniz çok sevinirim.

Size izninizle önce sorunlarımı anlatmak daha sonra da bunlarla ilgili olduğumu düşündüğüm bilgileri aktarmak istiyorum.

1.Ses kartına ait Crystal Software'i Win 3.11'de sorunsuz çalışırken Win 95'e yükselttikten sonra (upgrade ettikten) sonra, program ikonları crystal klasörünün altında start menüsünde yer almasına rağmen aşağıdaki hata mesajını vererek çalışmıyor. "Error CS32BA11.DRV not present"

Oysa, ses kartının sürücüler bölümünde bu sürücü yüklü görünmüyor. Win 95 için ayrı Utilities Software'i mi var? Var ise nereden bulabilirim? Şu an ses kartım sorunsuz çalışıyor.

2.Setup'daki Advanced Power Management nasıl çalışıyor? Ben suspend'i çalıştırdığımda sistemi bu konumdan çıkarmayı başaramadım. Reboot zorunda kaldım. Monitörüm noname 14" SVGA ve Vestel'in neredeyse tıpkısı. Monitörde power management olmaması muhtemel mi? Ettiler mi? Olup olmadığımı nasıl anlarım?

3.Bulduğum yöredeki şebeke yüzünden kullanmak zorunda olduğum UPS'e ait Software'i seri port çıkışması yüzünden çalıştıramıyorum. Başvurduğum UPS (APC Back-UPS Pro 650-PnP W95) yetkilisi anakartta kendilerine ait dedicated bir Com Port sağlanmasını istiyorlar. Benim sistemimde bilgisayarım arkasında fiziksel olarak boş

bir seri port girişi bulunmasına rağmen (sanırım port çıkışmaları yüzünden) UPS ile bilgisayar arasında iletişim kurulamıyor. Bana önerdikleri şu testte Mouse'u halen bulduğum porttan söküp diğer porta taktığımda; (önce PnP sonucu olarak COM1'de SupraExpress 288i PnP ve COM2'de Mouse görünüyordu ve her ikisi de sorunsuz çalışıyor olmasına rağmen bu değişiklikten sonra) sistem Mouse'u bulamadı. Oysa ben, bu tür çıkışmaları önlemek ve arkasına Mouse ile UPS bağlayabilmek için Atlantis gibi, grafik (ATI mach64 PCI - macxw4-) ve ses kartı (Crystal CS4232 PnP Audio Hardware) içeren "On board" bir anakart ile Internal PnP bir fax-modem kartı satın almıştım. Fax ile Mouse şu an sorunsuz çalışmaktalar, ancak daha önceleri IRQ10'da olmasına rağmen sizin de aşağıda göreceğiniz gibi son IRQ Summery'de Supra fax-modem 288i görünmüyor.

4.Modemin Internet bağlantısı sırasında hattı koparması ile ilgili olarak şöyle bir şey duydum. Örneğin, US Robotics Sportser gibi bazı modemlerde MR Correction (?) gibi bir özelliğin, telefon hattında bazı çok kısa süren parazitlere rağmen, hızı düşürmek sureti ile hattı birkaç saniye tutarak bağlantının kopmasına engel olduğu söyleniyor. Bu doğru mudur? Doğru ise benim modemimde (Supra Express PnP 288i) de böyle bir ayar imkanı var mıdır? Var ise nasıl yapılır? Bağlantılarımda (RaksNet İzmir) hat birkaç dakika içinde kopuyor. 5.Bilgisayar sistemim hakkındaki özet bilgi: (istenirse daha ayrıntılı bilgi örneğin, System Resource Report vb gibi) gönderebilirim.

Botan Gündüz

CHIP-1 - Ses kartınıza ait olan yazılımın Windows 95'de çalışmamasının sebebi büyük bir olasılıkla, yazılımın Windows 3.1 için geliştirilmiş olmasından kaynaklanıyor.

Ses kartınızın Windows 95 için olan yazılımlarını elde etmek için ses kartını aldığınız firmaya başvurmalısınız. Ses kartınızın Windows 95 yazılımlarını, Internet'ten, ses kartını üreten firmanın Web sayfasına bağlanarak da elde etmeniz mümkün olabilir. 2 - Bilgisayarın Setup'ındaki Advanced Power Management, bilgisayarın belirli bir süre kullanılmaması halinde devreye girer. Monitör ve sabit disk gibi donanım birimlerini kapatır. Klavyeden bir tuşa basılması halinde donanım birimleri tekrar çalışmaya başlar. Monitörünüzün Power Management özelliğini destekleyip desteklemediğini öğrenbilmek için kitapçığına bakmalı veya aldığınız firmaya sormalısınız. 3 - Anladığımız kadarıyla normal şartlar altında bilgisayarınızda bir problem yok. Problem UPS'i bilgisayarınıza bağlamak istediğiniz zaman ortaya çıkıyor. Bu problem UPS'den veya UPS'in yazılımından kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca UPS'in çalışması için bilgisayar ile seri porttan bağlanması gerekmez. UPS'i seri porttan bilgisayara bağlamanın avantajı sadece bilgisayarın ekranında UPS ile ilgili bazı bilgilerin görünmesidir. Bu da pek önemli bir olay değildir. 4 - Günümüzde üretilen modemlerin hemen hepsi bu özelliğe sahiptir. Bu tür modemler hat koşullarını sürekli kontrol ederler. Eğer hattın durumu yüksek hızda bağlantı için yeterli değilse bağlantı hızını düşürürler. Bu özelliği kullanabilmek için ayrıca bir ayar yapmaya gerek yoktur. Ancak bu özellik her zaman işe yaramaz. Özellikle Türkiye'deki telefon hatlarının durumunu düşünecek olursak, bağlantının sık sık kesilmesi pek de anormal bir durum sayılmaz. Ancak yine de modeminizde bir arıza olabileceği ihtimalini göz ardı etmeyin. □

CHIP'ten Okurlarına Hizmet Tüm sorunlarınız, için **CHIP** emrinizde

Mayıs ayından itibaren

0.212.283 42 55 numaralı telefon
en büyük yardımcınız olacak.

CHIP Yardım Masası

Pazartesi, Cuma 14:00 - 15:00

Firma adreslerinden, ürün bilgilerine kadar istediğiniz bilgilere, dergiyle ilgili sorularınıza yanıtlara bu hattın ulaşın. CHIP Yazı İşleri emrinizde.

CHIP Editörleri

Salı, Perşembe 17:00 - 18:00

Dergideki yazılarla ilgili olarak editörlerle doğrudan konuşmak, onlara doğrudan soru ya da yorumlarınızı iletmek isterseniz, Chip editörleri bu saatler arasında sizlerle...

CHIP Destek Hattı

Salı, Perşembe 14:00 - 15:30

Yazılımdan donanıma kadar tüm teknik sorularınız CHIP Teknik Servisi sayesinde bu saatler arasında anında yanıtlanıyor, problemlerinizi çözülüyor.

CHIP Multimedia Destek

**Pazartesi, Çarşamba, Cuma
10:30 - 12:00**

CHIP tarafından hazırlanan CD'lerle ilgili soru ve sorunlarınız için bu saatler size ayrıldı. CD'leri çalıştıramıyorsanız, CD'ler içindeki programlar hakkında ayrıntılı bilgi istiyorsanız arayın.

CHIP Club-Ekstra

Çarşamba 14:00 - 18:00

Yalnızca CHIP Club üyeleri için. Abonelik sorunlarından, teknik sorulara, dergiye ilgili çeşitli bilgilerden CHIP Club'da satılan ürünler hakkındaki bilgiler için yalnızca CHIP Club üyelerine ait saatler.

CHIP Tüketici Köşesi

Pazartesi 15:30 - 16:30

Satın aldığınız bilgisayar ürünleriyle ilgili olarak satıcı firmalarla aranızda doğan her sorun için bu hatı arayın. Fima yetkilileri ile görüşülecek ve sorununuzun çözümü için yardım alınacaktır.

CHIP Okurlardan Bilgiler

Bilgisayar kullanırken karşılaştığımız yazılım ve donanım Bug'larını (hatalarını), kendi bulduğunuz chipuçlarını, çözüm yollarını bize yollayın dergide yayımlayalım.

CHIP Emrinizde

Her zaman olduğu gibi mektuplarınızı, mesajlarınızı, dergiye ilgili soru ve yorumlarınızı, SüperCHIPMan'e sorularınızı bekliyoruz.

Bu hattın dışında CHIP'e her türlü soru ve sorun için

e-mail: chip yaz@chip.com.tr'den

Faks: 0.212. 283 42 54'den

Adres: Peker sokak No:26 D.9 Levent/İstanbul adresinden ulaşabilirsiniz.

CHIP Telefonla Yardım Programı

Saat	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma
10:30-11:00					
11:00-11:30					
11:30-12:00					
14:00-14:30					
14:30-15:00					
15:00-15:30					
15:30-16:00					
16:00-16:30					
16:30-17:00					
17:00-17:30					
17.30-18:00					

CHIP Yardım Masası	CHIP Editörleri	CHIP Club-Ekstra
CHIP Destek Hattı	CHIP Multimedia Destek	CHIP Tüketici Köşesi

Not: Belirtilen saatler dışında telefonla gelecek teknik soru ve sorunlar yanıtlanmayacaktır. Ancak faks, e-posta ya da postadan gelecek soru ve sorunlar SuperCHIPMan köşesinde yeracaktır.

Amiga 500 ekranlı,
ayrıca Amiga 1200, 420
Mb HDD ekranı, Amiga
oyunlar bulunur.
Süleyman Ünal
Tel: (0.312) 363 03 55

Bilgisayarla elek.
cihazlarınıza kumanda
(hafızalı ve yazıcı portu
çıkışlı) Win uyumlu,
Timer ve ses fonks.
program.
Erol Fazlıoğlu
Tel: (0.216) 359 34 18

Loto tahmin programı.
Eğer sayıları tahmin
edemiyorsanız PC'niz
sizin için etsin.
Fiyatı: 10\$
Hakan Tolgay
Tel: (0.312) 343 92 95

En yeni CD'ler satılır ve
kiralılır. İsteyene her
çeşit Pentium bulunur.
Ve tüm Multimedia
ürünleri temin edilir.
Ayrıca Adult CD'lerin
tüm çeşitleri bulunur.
Engin&Orkun&Emre
Tel: (0.212) 556 36 10

Zodiac Game Pack 2
(20\$), oyunlar, Hertic,
Duke Nukem II, Ken's
Labyrinth, Ancient,
Baron Boldric, One
Must Fall, Outlaw 97.

Fiyatı: 20\$
Mesut Oytun Oktay
Tel: (0.212) 266 43 16 (4
ile 5 arası)

5x86-100, 8 Mb
Ram, 1 Gb HDD,
SB 16 ses kartı,
Creative CD
sürücü. 1000\$ Yeni.
Abdullah Gümüş
Tel: (0.282) 726 54 57
(15.00'den sonra)

IBM 286, 1 Mb Ram, 40
Mb HDD, 1.44 FDD,
klavye, Mouse, VGA
renkli ekran 220\$.
Ayrıca ekransız Aidata
386 DX40, 4 Mb Ram,
85 Mb HDD vs. 200\$.
Erhan Özbek
Tel: (0.262) 325 52 18

Sega Saturn kutusunda
380\$. Oyunlar takas
edilir.
Tamer Onbay
Tel: (0.266) 384 87
61 (19.30-23.30
arası)

Amiga 500 Plus,
Amiga 500 Plus'ı
Amiga 500'e çevirme
disketi dahil, 4 program
ve 72 oyun disketi
dahil, 4 program ve 72
oyun disketi,
Mouse+pad, adaptör,

14" Commodore 1084
9 renkli monitör, toz
örtüsü.

Fiyatı: 290\$
Burak Tepebaşı
Tel: (0.356)
214077 (18.00'den
sonra)

Uçantürk dergisi ilk
sayılar meraklısına
1958-1962
Cüneyt Sarıkaya
Tel: (0.312) 287 36 25 /
PK 26 Aşağı Ayrancı
06540 Ankara

Compaq Prosignia
vs 486 DX2-66, 8 Mb
Ram, Onboard
SCCI-2, 345 Mb
HDD, 525 Mb Tape
Backup+Ethernet Card
Server tasarımı
monitör.

Fiyatı: 475\$
Oğuzhan Kiroğlu
Tel: (0.212) 218 16 54
(8'den itibaren)

Philips Pentium
75 14" 0.28
monitör, 850 Mb
HDD, 16 Mb

Ram, 3 Mb
VGA+MPEG kart,
Goldstar 6xCD-Rom,
16 bit ses kartı.
Fiyatı: 950\$
Gökhan Yılmaz
Tel: (0.216) 307 27 86
Tezleriniz ve bitirme
ödevleriniz
WinWord'de
mükemmel kalitede
yazılır. Sayfası sadece
40.000.-TL.

Serpil Beytaş
Tel: (0.212) 556 70 10
(167 dahili)

Pentium 100, Intel
Triton Vx Board ve
Intel 100 Cpu, 2 Mb S3
Trio 64 Mpeg ekran
kartı, Samsung 8xCD-

Rom, 16 bit ses kartı,
Seagate HDD, 16 Mb
Edo Ram, 14" renkli
ekran monitör, klavye,
Mouse+pad,
hoparlör+kulaklık,
ekran filtresi, 4 adet
oyun ve program
CD'si, MS-DOS 7.00 ve
Türkçe Windows 95
özelliklerinde, çok az
kullanılmış ve çok
temiz garanti
kapsamında satılık
bilgisayar.

Fiyatı: 890\$
Murat Diker
Tel: (0.212) 243
13 11
(22.00'den
sonra)

Amiga 1000 bilgisayar.
Monitör, kasa, klavye,
2 Joystick, 1 Mouse, 50
disket, 200'lük disket
box.
Fiyatı: 200\$
Orhan Edige
Tel: (0.216) 360 25 52

En ekonomik Türkçe-
İngilizce sözlük.
Sadece 10\$. Üstelik
amacınıza uygun
olarak
geliştirebilirsiniz.
Okan Yılmaz
Tel: (0.312) 446 67 89

Uygun fiyata orijinal
CD'de oyunlar, Fifa 96,
Fifa 97, NBA 97, Red
Alert, Diablo.
Ömer Sökmen
Tel: (0.216) 345 46 02

Renkli Notebook Epson
486/50 Mhz, 4 Mb
Ram, 175 Mb HDD,
External 4xCD-Rom
sürücü+cep modemi,
birlikte ya da ayrı.
Fiyatı: 900\$
Şahin Uğurel
Tel: (0.312) 490 69 23

İngilizce öğrenmek şimdi çok eğlenceli!

Nasıl mı? İngilizce-Türkçe sözlükle hem
öğrenecek, hem de kelimelerle birlikte oyun
 oynayabileceksiniz. Veya yeni versiyonuyla çekiliş
kayıtları, numara seçimi yapabilen sayısal lotoyu
sizin yerinize bilgisayarınız tahmin etsin. İsterseniz
süper grafiklerle hazırlanmış pişti oyununa sahip
olabilirsiniz. 3 program sadece 1.990.000.-TL.

Mustafa Yavuz P.K. 631 34435 Sirkeci/İstanbul
(Adresinize ödemeli olarak isteyiniz.)

Kelepir Yazıcı

Mac için, kullanılmış Laserwriter II.

Kelepir

Ayrıntılı bilgi için: Özlem Sarar

Tel: (0.212) 283 42 44

Satılık A1200 arıyorum.
Mustafa Derya Akıncı
Tel: (0.232) 251 47 68

Satılık Amiga 500, 1
Mb modülör ve oyun
ve diğer disketleri
dahil.
Fiyatı: 20.000.000.-TL.
Tahsin Deniz Arpacı
Tel: (0.312) 467 02 42

Satılık 286, 1 Mb Ram,
1.44 disket sürücülü
Mono VGA ekranlı .
VGA kartlı, 16 Mhz
bilgisayar
Fiyatı: 80\$
İsmail Gökhan Kolancı
Tel: (0.258) 263 04 44

Çok temiz bilgisayar,
486 DX 2-66, 4 Mb.
Ram, 540 Mb HDD,
renkli monitör, 4
hızlı CD sürücü,
ses kartı, 1.44
Flippy, hoparlör,
ekran filtresi ile
900\$. Garantisi
dolmamış.
Savaş Kınay
Tel: (0.312) 379 18 15

Az kullanılmış HP
LaserJet yazıcı, renkli,
12Say./Dak. İki yıl
garantilidir. Pazarlık ve
eve teslim yapılır.
Fiyatı: 500\$
Şenol Sök
Tel: (0.216) 332 62 80

Escort marka AMDK-
500, 10XCD-Rom, 16
bit ses kartı, radyo
kartı, Internet kartı, fax-

modem kartı, 16 Ram
bellek, Midi Tower
kasa, 14" monitör
klavye Win 95.
Fiyatı: 1296\$
Osman Yiğit
Tel: (0.342) 360 04 90

Arçelik midi müzik seti,
CD Player, çift
kaset, AM-FM
radyo, Equalizer,
süper Bass tuşu ve
1 Cd hediye.
Fiyatı: 15.000.000.-
TL.
Ali Çetin Yılmaz
Tel: (0.212) 505 50 30
(19.00'dan sonra)

Intel 486 DX2-66, 256 K
Cache, 8 Mb Ram,
Quantum 1 Gb HDD,
14" 0.28 SVGA CL-1
Mb Graf+Kon+Car
sıfır Win95
klavye, Mouse.
Fiyatı: 520\$
Erhan Şahin
Tel: (0.282) 651 00 07

Pentium 100, Intel
Triton VX Board ve
Intel 100 Cpu, 2 Mb S3
Trio 64 Mpeg ekran
kartı, Samsung 8XCD-
Rom, 16 bit ses kartı,
Seagate HDD, 16
Mb EDO Ram, 14"
renkli ekran
monitör, klavye,
Mouse, Pad,
hoparlör, kulaklık,
ekran filtresi, 4 adet
oyun ve program CD'si,
MS-DOS 6.22 ve
Windows 95 (Türkçe)

Özelliklerinde çok az
kullanılmış ve çok
temiz garanti
kapsamında satılık
bilgisayar.
Fiyatı: 890\$
Murat Diker
Tel: (0.212) 243 13
11(22.00'den sonra)

Satılık bilgisayar
486 DX4-100, 500\$.
Pentium 100, 785\$.
Pentium 120, 850\$.
Pentium 133, 950\$.
Erkan Erdal
Tel: (0.312) 280 04 48
(19.00-23.00 arası
arayabilirsiniz.)

8x CD-Rom
sürücü Mitsumi
marka. Çok az
kullanılmış.
Ayrıca her türlü
bilgisayar yedek
parçası alınır-satılır.
Süleyman Kızıllırmak
Tel: (0.216) 334 39 51-
310 17 38

1996 model HP
Pentium 75, 8 Mb
Ram, 1 Gb HDD,
Windows 95 kurulu, 1
Mb Cirrus Logic SVGA
14" 1024x768.
Fiyatı: 800\$
İbrahim Alper
Tel: (0.232) 388 13 66

486 DX 2-66, 8 Mb
Ram, 420 Mb HDD, 6x
CD-Rom, 16 bit ses
kartı, 1 Mb Vesa ekran
kartı, renkli monitör, Q
klavye, Mouse
Office, Windows
3.1.
Fiyatı: 650\$
Yunus Arıkan
Tel: (0.212) 590
60 21

Amiga 1000 bilgisayar.
Monitör, kasa, klavye,

1 Mouse, 2 Joystick, 50
disket, 200'lük disket
box.
Fiyatı: 200\$
Orhan Edige
Tel: (0.216) 360 25 52
(Hafta içi 14.00'den
sonra, hafta sonu
18.00'den sonra.)

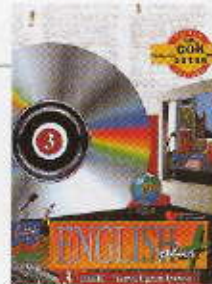
Media Maestro CD'si
içinde resimler ilginç
yazılar animasyonlar
videolar sesler (çok
çeşitli sesler) müzikler.
Fiyatı: 15\$
Orhan Edige
Tel: (0.216) 360 25 52

Satılık Aidata PC, IBM
586-100 CPU, 16 bit
Yamaha ses kartı, 16
Mb Ram, 14400
Rockwell, fax-modem,
1 Mb S3 Trio 64 ekran
kartı, PCI anakart, 428
Mb, 4x Goldstar CD-
Rom, 14" monitör.
Ali Kara
Tel: (0.212) 664 69 31

Garantisi 8 aylık cep
telefonu. Alcatel HC
800 Turkcel kartlı,
79.000.000.-TL., hatsız
59.000.000.-TL.
Hasan Yılmaz
Tel: (0.246) 223 37 20
(gündüz)

Kullanılmış SONY
Stereo Recording WM-
GX612. Özel pil
doldurma makineli
süper bir Walkmen.
27 milyon TL.
Muhammed Akyüz
Tel: (0.236) 313 85 55

Kullanılmış Hammer
Gb Dattape. Retrospect
yazılımıyla birlikte.
Kelepir
Bilgi için: Özlem Sarar
Tel: (0.212) 283 42 44
Saat 18.00'a kadar.

ENGLISH PLUS

12 CD-ROM'dan oluşan her düzeye uygun İngilizce eğitimi

Let's Start (Haydi Başlayalım) 1 CD-ROM

Basic (Temel Eğitim Düzeyi) 3 CD-ROM

Intermediate (Orta Eğitim Düzeyi) 3 CD-ROM

Advanced (İleri Eğitim Düzeyi) 4 CD-ROM

Executive (Üst Düzey) 1 CD-ROM

Dilediğiniz an yararlanabileceğiniz Türkçe sözlük, Türkçe gramer kitabı ve Türkçe yardım menüleri. 29.000'i aşkın sözcük ve deyim. Etkileşimli diyaloglarda kendi sesinizi kaydedip dinleme, orijinali ile karşılaştırma imkanı. Her CD'de 120 saatten fazla etkileşimli eğitim olanağı. Kullanılan tüm sözcük, cümle ve deyimlerin gramer özellikleri. Alıştırma ve testler. Gerçek video görüntüleri, animasyonlar, İngilizce oyunlar. Windows uyumlu.

HER BİR CD-ROM; Chip Satış 41\$+KDV

TALK NOW!

Uluslararası iş ilişkilerinizi geliştirebilmek, insanlarla daha kolay iletişim kurabilmek, ilgi duyduğunuz kültürlerle yakınlaşabilmek için öğrenecek yabancı dil çok.

Chip Satış 52\$+KDV

EPSON LX-300 PRINTER

Baskı Metodu: Dot matrix - 9 iğne

Baskı Hızı: Draft 10 cpi : 220 kar/sn

NLQ 10 cpi : 44 kar/sn

Kağıt Besleme: 80 kolon itme ve çekme tipi traktör A4 tipi kağıt (210 mmx297 mm) Orijinal + 2 kopya

Chip Satış 169\$+KDV

EPSON STYLUS COLOR 200 PRINTER

Baskı Metodu: Mürekkep püskürtmeli 720x720 dat/inç yoğunluk

Baskı Hızı : Siyah 3 sayfa/dk. Renkli 1.2 sayfa/dk.

Kağıt Besleme : 80 karakter 100 kağıtlık otomatik besleyici

Chip Satış 199\$+KDV

OKI PAGE 4 W

Dakikada 4 sayfa Baskı Siyah Beyaz

Hızı : 600 dpi

Win.3.1 Win.95 Dos ortamında uyumlu. Yazılım kontrolü panelden 3 adet Türkçe kod sayfası.

Chip Satış 290\$+KDV

SONY PLAYSTATION

Sony Computer Entertainment tarafından geliştirilen ve grafik yapısı, ses kalitesi ve yapay zekası emsalleri ile kıyaslanmayacak kadar güçlü ve gerçekçi bir eğlence merkezi, onlarca gerçekçi oyunu ile sizleri yeni bir evrene davet ediyor.

Chip Satış 34.900.000.

■ FİYATLARDA ÖZEL BİR NOT OLMADIKÇA KDV ORANI % 15'DİR.

■ FİYATLARIMIZ 15 MART 1997 TARİHİNE KADAR GEÇERLİDİR.

■ ÜRÜNLER STOKLARIMIZ İLE SINIRLIDIR.

■ DOLAR VE MARK KURU GÜNLÜK OLARAK MERKEZ BANKASI EFEKTİF SATIŞ OLARAK ALINACAKTIR.

LOGO PERFECT ENGLISH

Windows uyumlu versiyon 2.0

Mükemmel İngilizce için mükemmel bir kelime hazinesi. Akıcı bir İngilizce için zengin kelime bilgisi kaçınılmazdır. Perfect English, İngilizce kelime bilginizi geliştirmeniz için tasarlanmış bir Multimedia eğitim programıdır. İngiliz öğretmenler tarafından Türkler için özel olarak hazırlanan Perfect English vazgeçilmez başvuru kaynağınız olacaktır.

En Düşük Seviyeden En İleri Seviyeye; Perfect English'te 7 ayrı seviye bulunmaktadır. Henüz başlamış olanlar temel kelime bilgilerini oluştururken, belli bir düzeyin üstünde İngilizce bilenler de dağarcıklarını zenginleştirebilirler.

Geniş Terminoloji ; "Business", "Football", "Medical", "Body", "Nature", "Occupations" gibi konulara ait özel terminolojiyi, program sayesinde kolayca öğrenebilecek ve yabancı medyayı rahatlıkla izleyebileceksiniz.

Eğlenirken Öğrenin; İngilizce'yi eğlenerek öğrenmenizi sağlayan 12 renkli oyun...

Testler; İçindeki testler sayesinde kelime bilginizi ölçebilir, öğrenmekte zorluk çektiğiniz kelimeleri tekrar tekrar çalışma fırsatınız olacak.

15.000 Kelime Ve Sözlük; Binlerce kelime, kelimelerin cümle içinde kullanımı ve seslendirilişi bulunmaktadır. İngilizce'den Türkçe'ye, Türkçe'den İngilizce'ye bir sözlük elinizin her an altında olacak.

Doğru Telaffuz; Bu programda tüm kelimeler İngiliz öğretmenler tarafından seslendirildi. Böylelikle kelimenin anlamı değil telaffuzunu da öğreneceksiniz.

Chip Satış 75\$+KVD

LOGO EĞİTİM / EĞLENCE ALTILISI

Dil Eğitiminden Oyunlara... Hepsi altılı pakette inanılmaz fiyata.
Eğitim Eğlence altılısında yer alan ürünler;

Logo Dr. Ekonomi; Yeni yılda gelir giderinizi daha iyi kontrol altına alabilecek, yatırımlarınızı daha iyi değerlendirebileceksiniz.

Logo 10 Parmak; 99 derste on parmak klavye kullanımını öğrenerek hem hızlı hem de doğru yazabileceksiniz. F ve Q klavye türünde.

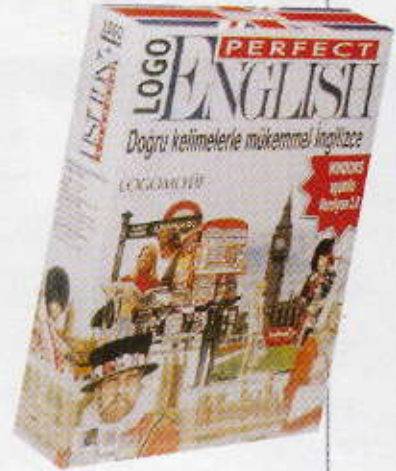
Logo Futbol; Bir futbol ansiklopedisi. Türk futbolu hakkında istediğiniz herşeyi öğreneceksiniz.

Logo Perfect English; (Versiyon 1.0) İngilizce'yi doğru kelimelerle mükemmel konuşabilmek için. İngilizce'yi gerçekten konuşmak isteyenler için.

Logo Tangram; Özellikle çocukların başlangıç geometri kavramlarını oluşturmaları için çok etkili bir oyun.

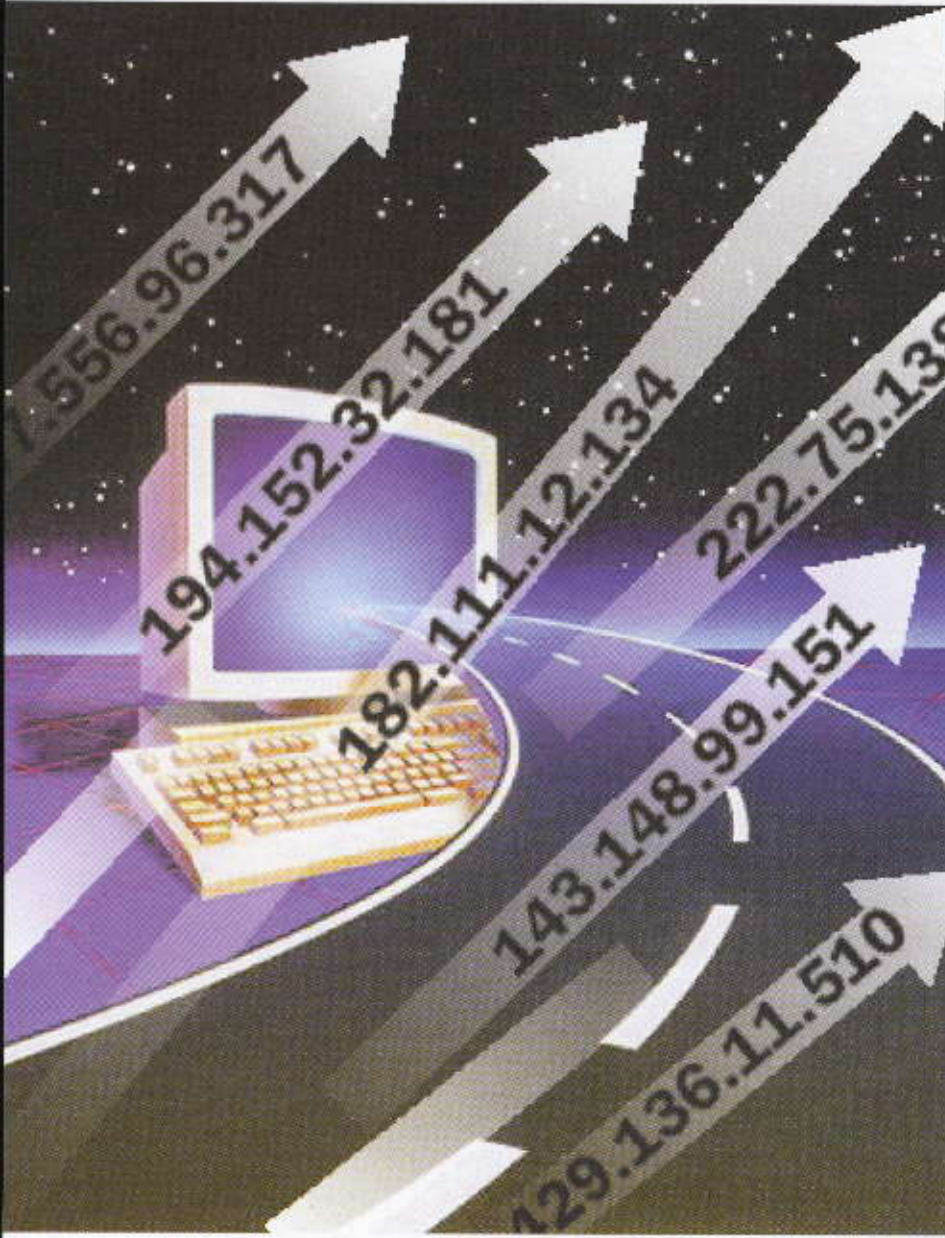
Logo Yap-Boz; Yap-Boz oyunu şimdi bilgisayarda... Tanıdık, bildik, özellikleriyle...

Chip Satış 55\$+KDV

Bilinmeyen Sayı Oyunu

'www.chip.de' gibi Homepage adları, upuzun bir sayı kombinasyonundan ibaret asıl Web adresleri için yalnızca bir semboldür. Bu IP adresleri ve yönetimi hakkında tam olarak bilgi sahibi olmanızı gerektiren durumlar ortaya çıkabilir.

İnternet büyüyor da büyüyor, peki bu dev yapının yönetimiyle kim ilgileniyor. Yanıt İnternet'in kendisinden başka bir şey değil. Bu arada yönetimin önemli bir bölümü Domain Name Service (DNS, bazen Domain Naming System de deniyor) üzerinde. İnternet programlarına (WWW-Browser, ftp-Client) çoğunlukla www.chip.de gibi sembolik Domain adlarıyla erişilir. Ama İnternet'teki veri paketi nakli 194.152.32.181 biçimindeki IP adresleri üzerinden cereyan eder.

Domain Name Service talep üzerine bir kullanıcı programı vasıtasıyla sembolik Domain adlarını IP adreslerine, IP adreslerini de sembolik Domain adlarına dönüştürür. Bu görevi Nameserver'lar yerine getirir. Bunlar İnternet Server'ları üzerinde bulunan özel programlardır.

Nameserver'ların sunduğu tek avantaj sembolik isimlerin IP adreslerine göre daha kolay okunabilirliği değildir. Bir Web Server'ın IP adresleri bir günün akışı içinde değişikliğe uğrayabilir. Böyle bir Site'nin işleticisi bakım çalışmalarından dolayı Server'ını devre dışına alırsa, gerçi bir yedek sistem onun yerine geçebilir, ama onun IP numarası değişik olacaktır. Server'ın sahibi yalnızca ilgili Nameserver'a bu değişikliği bildirmek zorundadır. Kullanıcı bu olayın farkına bile varmayacaktır.

Yaygın olarak kullanılan IP adresi Leasing de Name-Service'den faydalaniyor: İnternet servis sağlayıcılarının kullandığı yöntemde her müşteriye yalnızca modem bağlantısı ve kapatma süresi için dinamik olarak bir IP numarası verilir. Client'a diğer katılımcıların da ulaşabilmesi için, servis sağlayıcı kendi Nameserver'ında zamana bağlı kayıtlar yapar.

İnternet Server'ların adları ağaç şeklinde alanlara (Domain'lere) ayrılmış bir yapı izler. Ağacın köklerini Toplevel-Domain'ler oluşturur: Örneğin üniversiteler için EDU gibi. Toplevel-Domain İnternet adresinin sonunda bulunur, ondan önce Domain ağacının bir dalı olan bir sonraki Subdomain bulunur vs. Bu ağacın tümü genelden özele giden hiyerarşik bir yapı oluşturur.

Sembolik adların ve IP adreslerinin kendi bilgisayarınızda en basit eşleşmesi HOSTS dosyası aracılığıyla olanaklıdır. Bu ASCII dosya Unix sistemlerinde /etc alt dizininde, Windows 95'de Windows dizininde, OS/2'da /TCPIP/ETC dizininde bulunur. HOSTS dosyasında ayrıca yalnızca kendi bilgisayarınızda geçerli olan bir kısa ad serbestçe tanımlanabi-

lir. Eğer şimdi bir Internet programı, örneğin telnet www.chip.de çağrılırsa, sistem bu adı önce HOSTS dosyası yardımıyla çözmeye çalışır. Ondan sonra Nameserver bu dosyaya kayıtlı olmayan tüm Domain adlarıyla ilgilenir.

Kullanıcı olarak siz Nameserver'in IP adresinin ne olduğu sorusuyla TCP/IP konfigürasyonu sırasında karşılaşsınız. Windows 95 altında birçok Nameserver da belirtebilirsiniz; çünkü ne de olsa ilk Server'a zaman zaman ulaşamayabilir ya da Server'ın yükü çok fazla olabilir. Eğer birçok Nameserver arasında seçim yapabiliyorsanız, en hızlısını bulma şansına sahipsiniz demektir (Kutuya bakınız).

RESOLVER

Gerçek bir Nameserver, Resolver'dan ve DNS veritabanının kendisinden o-

luşur. Resolver gelen kullanıcı başvurularını (Queries) TCP/IP ailesinin tek tip bir protokolü üzerinden (UDP, Port 42) kabul eder ve /etc/resolv.conf adlı konfigürasyon dosyasında hangi Nameserver'in gerekli verileri içerdiğini kontrol eder. Bu testin sonucuna göre Resolver ya kendi ya da yabancı bir Nameserver'a uygun bir başvuru yöneltir.

Nameserver sonuç olarak istenen IP numarasını verir. Daha sonra Resolver bu numarayı yine UDP protokolü yardımıyla Client'a iletir. Resolver aynı türdeki başvurulara hemen yanıt verebilmek için başvurunun sonucunu bir süre için arabellekler.

SERVER

Server'ın kendisi bir Resource Records veritabanı yönetir. Record tipi-ne göre alanlarda ya adlar IP adresle-

Temel Bilgiler Önemli Kavramlar

IP adresi ya da IP numarası: 134.12.56.254 biçiminde 4 Byte'lık bir kombinasyon, bu sayı her Internet katılımcısının birbiriyle konuşmayacak bir biçimde tanıtılmasını sağlar.

Domain-Name: www.chip.de biçiminde her Internet katılımcısının sembolik adı; Domain adları bir Nameserver yardımıyla IP adreslerine dönüştürülür.

TCP/IP: Ağlarda veri trafiğini yöneten Internet'te kullanılan protokol ailesi. Bu protokol Internet'e katılmak için gereken tek önkoşul.

rine eşlenir ya da bir Domain bir Nameserver ile eşlenir.

Eğer şimdi bir Resolver Nameserver'a bir başvuruda bulunursa, Nameserver kendi veritabanının Resource Records'unu araştırır. Eğer adresi kendi çözebiliyorsa, başvuruyu hemen yanıtla. Aksi takdirde veritabanıyla bilgiye sahip olması gereken Nameserver'a başvuruyu yöneltir. Erişilen ikinci Nameserver da eğer adresi çözemiyorsa, en azından başka bir Nameserver'ın adresiyle yanıt verir ve bu böyle sürüp gider. Bu yöntem iteratif (yinelemeli) yöntem adı verilir.

Nameserver veritabanı serbestçe konfigüre edilebilir olan zaman dilimlerinde her iki yönde de başka Nameserver'ların bilgileriyle güncelleştirilir.

REVERSE MAPPING

Eğer örneğin Traceroute programını çalıştırsanız, o zaman gönderilen bir veri paketinin tüm ara aşamalarını elde edersiniz (Kutuya bakınız). Bu Server'ların gösterimi sembolik adlarla yapılır.

Bunu olanaklı kılmak için Nameserver da konsültasyona tabi tutulur. Ancak Nameserver bu kez ters yolu izlemelidir. IP numarasından bir adres yapma yolunu. Bunu gerçekleştirebilmek için Nameserver bir Reverse Mapping yönetim dosyasına sahiptir (dosya uzantısı .rev). Bu çözme sırasında izlenen yol ise yukarıda anlatıldığı gibidir. □

J.K.'dan çeviren Garo Antikactoglu

Nameserver'ımın Hızı Ne Kadar?

Bir Server'a ya da bir Nameserver'a ulaşip ulaşmadığınızı ve ne kadar hızla ulaştığınızı test ederken size Ping adlı küçük program yardımcı olacaktır. Bu program tüm işletim sistemi platformlarında kullanılabilir.

Compuserve firmasının Nameserver'a ulaşip ulaşmadığını öğrenmek isteyenler, Ping 149.174.211.5 yazmalıdır. Eğer ağ doğru bir biçimde konfigüre edilmişse, sonuç olarak aşağıdaki kutuda görüldüğü gibi bir metin çıktısı ekranda belirecektir. Teknik bakımdan olan ise şu: Sanayilerle ölçülecek bir hızda Ping, hedef bilgisayara IP paketleri yollar. Paket alıcıya ulaştığında, alıcı paketi Echo-Request

olarak geri yollar. Ping gönderme ile geri gelme arasındaki süreyi ölçer ve bunu milisaniye cinsinden belirtir.

Daha fazla heyecan uyandıran ise Traceroute komutudur (bu komutun Windows 95 altındaki adı Tracert'dir). Bu program da Ping gibi Server'ların yanıt süresini ölçer. Ancak yollanan paketlere Internet içinde eşlik eden, Böylelikle kullanıcı Routing denilen yolu izleyebilir ve verilerin hangi dalambacı yoldan gittiğine şahit olur. Bu yöntemle birçok Nameserver'da Routing'i kontrol ederseniz, en iyisini bulabilirsiniz. Bu en kısa yanıt süresi ve en kısa Route'a sahip olan olacaktır.

```
C:\WIN95>tracert 149.174.211.5
```

```
Pinging 149.174.211.5 with 32 bytes of data:
```

```
Reply from 149.174.211.5: bytes=32 time=416ms TTL=248
Reply from 149.174.211.5: bytes=32 time=420ms TTL=248
Reply from 149.174.211.5: bytes=32 time=446ms TTL=248
Reply from 149.174.211.5: bytes=32 time=414ms TTL=248
```

```
Tracing route to ari-name-svc-1.compuserve.com [149.174.211.5]
over a maximum of 30 hops:
```

```
 0 216ms 212ms 217ms mun-dial-50.compuserve.net [195.232.32.69]
 1 208ms 216ms 214ms mun-4500-2.compuserve.net [195.232.32.3]
 2 218ms 216ms 213ms fddi-border3.mun.compuserve.net [195.232.0.68]
 3 1009ms 810ms 705ms hss12-border1.ari.compuserve.net [206.175.73.29]
```

```
 4 438ms 393ms * 205.156.223.52
 5 422ms 442ms 409ms 149.174.5.134
 6 444ms 481ms 430ms ari-name-svc-1.compuserve.com [149.174.211.5]
```

```
Trace complete.
```


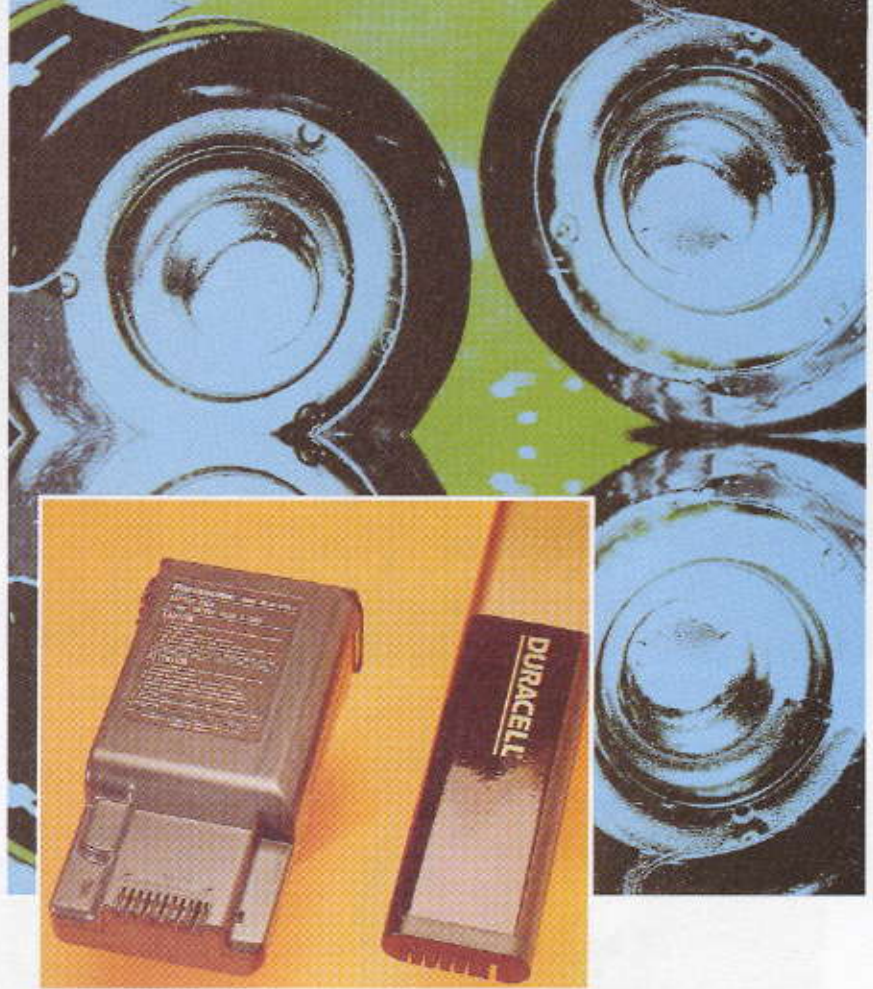

Aküler Nasıl Çalışır?

Aküler, Notebook ve Handy gibi taşınabilir cihazlarda, öncelikle seabe bağlantısı ve fazlaca bir ağırlık olmadan akım gereksinimi olduğunda enerji sağlayıcı olarak önemli bir rol oynuyorlar. Bu yazıda, akülerin nasıl çalıştığını ve nelere dikkat etmeniz gerektiğini bulacaksınız.

Dağa küçük, daha güçlü ve çevreye daha uyumlu olmaları gerekiyor, üstelik daha hafif ve daha ucuz olmaları da. Onlara yöneltilen talepler bitmek bilmiyor ve akü üreticilerinin işleri de başlarından aşıyor. Böylelikle kendini kanıtlamış tekniklerin yanı sıra daha güçlü akü tipleri de piyasaya çıkıyor. Ancak akü sistemlerinin çoğunluğunun bir dezavantajı da yok değil: Kullanıcılar bu ya da şu akümülatörün nasıl işlediğini ve hangi özel işlevler sunduğunu bilmekte güçlük çekiyor. Öyleyse teknik temeller hakkında bilgimizi tazelemenin zamanı gelmiş demektir.

Bir pil öncelikle birçok tek hücrenin ardarda dizilmesiyle oluşur. Temel ayırım tek kullanışlı piller ve yeniden doldurulabilir piller arasındadır. İkinci tip piller akümülatörün kısaltması olan akü adı ile bilinir.

Her sürücü, vasıtasının kaportası altındaki kurşunlu aküyü tanır. Burada tek bir hücre sülfürik asit içine batırılmış iki elektrodan oluşur: Saf kurşundan negatif elektrod ve kurşunoksitten pozitif elektrod. Cereyan eden kimyasal reaksiyon sırasında kurşun elektrod oksidasyona uğrar ve elektrolit üzerinden (elektrik geçiren madde, burada sülfürik asit) pozitif elektroda elektronlar yollar. Bu sırada sülfürik asit tüketilir ve su oluşturulur. Bu kimyasal reaksiyon tersinebilir ve eskiden damıtılmış suyu yeniden doldurmayı gerektiren, günümüzde kurşunlu aküler çoğun-

lukla bakım gerektirmemektedirler.

Bir akünün karakteristik nitelikleri arasında gerilim (birim: Volt), kapasite (birim: Wattsaat) ve enerji yoğunluğu (birim: Wattsaat/litre) bulunur. Yaşam süresi ise akünün kaç kez yeniden yüklenebileceğini, başka bir deyişle kaç boşalma/dolma süreci geçireceğini niteler.

Handy, Camcorder ya da Notebook gibi elektronik cihazlar için daha küçük boyutlu ve farklı elektrod materyali içeren akü sistemleri bulunmaktadır. Nikel-Kadmiyum (NiCd), Nikel-Metalhidrid (NiMH), Lityum-Metal ve Lityum-lyon (Li/Lyon),

NİKEL-KADMIYUM

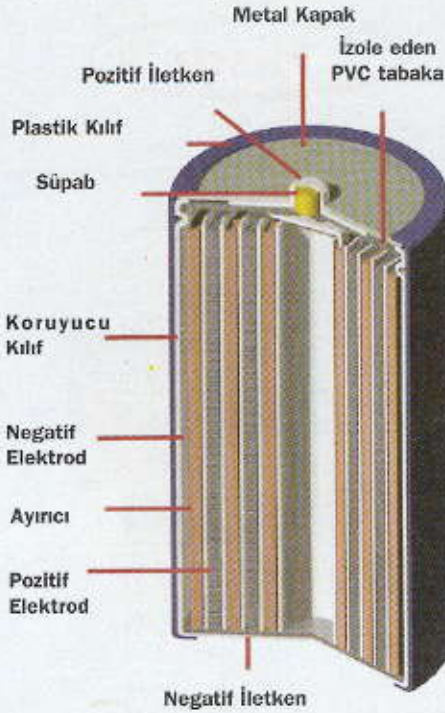
Taşınabilir cihazlar için bir klasik haline gelmiş bu aküde nikelden bir anod (oksidasyonun cereyan ettiği e-

lektrod) ve kadmiyumdan bir katod (redüksiyonun cereyan ettiği elektrod) çalışır. Yaşam süresi 1000 döngüye kadar olabilir. NiCd hücrelerinin düşük enerji yoğunluğu (yaklaşık 100 wattsaat/litre) ve yüksek kendini boşaltma, ki bu durum kullanılmayan akülerin de bir ayda kapasitelerinin %15'ini kaybetmelerine yol açmaktadır, bu akü tipinin artık yalnızca ucuz Notebook'larda kullanılmasına yol açmıştır. Elektrodlarda yüzeyin büyütülmesiyle ortaya çıkan yeni gelişmeler artık NiMH akülerin kapasitesine ulaşmayı olanaklı kılmıştır.

Büyük bir dezavantaj da Memory efektidir. Akü yüklenmeden önce yalnızca kısmen boşaltılırsa, kaybedilen enerjiyi aklında tutmaktadır. Artık bu noktayı geçmek olanaklı

Yuvarlak Bir NİMH Hücresinin Yapısı

olamamakta, gerilim düşmektedir. Bu yüzden bir NiCd aküyü yeniden yüklemekten düzenli aralıklarla boşaltmak tavsiye edilir. Ancak eğer söz konusu efekt bir kere gündeme gelmişse, bu durumda da birçok boşaltma ve yükleme süreci yardımcı olabilmektedir. Aynı şekilde aşırı yükleme ve derin boşaltma yüzünden meydana gelen kapasite kayıpları da sinir bozucudur.

NİKEL-METALHİDRİD

Bu tipin NiCd akülere göre en önemli farkı kadmiyumun hidrojen depolayan ve nikel elektroduyla değiş tokuşta bulunan bir metal alaşımıyla değiştirilmiş olmasıdır. Gerçi bu hücreler daha pahalıdır, ancak %50'ye varan oranda daha yüksek kapasite sunarlar. Bu aküler yüksek bir yaşam süresine sahiptir, memory efektinden neredeyse hiç etkilenmezler ve giderek orta sınıf Notebook'larda daha fazla kullanılır hale gelmeye başlamışlardır. Büyük

dezavantajları ise kendilerini yüksek boşaltma oranıdır (bir ayda yaklaşık %25).

NiCd ve NiMH aküleri karşılaştırılabilir bir yüklenme karakteristiğine sahip olduklarından, Nikel-Kadmiyumdan Nikel-Metalhidrid'e geçmek olanaklıdır. Ancak yüklenmenin sonunu daha güvenli bir biçimde tanıyabilecek yüklenme cihazlarına gereksinim vardır.

LİTYUM-METAL, LİTYUM-İYON

Lityum-metal aküleri bir lityum anodundan, bir metaloksit katodundan ve polimer bir lityum tuzu elektrolitinden ibarettir. En büyük avantajları yüksek enerji yoğunluklarıdır, ancak yaşam süreleri 150 yüklenme döngüsünün altındadır. Eğer dış yüzeyin yaralanmasıyla metalik lityum dışarı çıktığında yanabilir. Yangın yalnızca oksijeni engelleyerek (su ile değil) söndürülebilir.

Lityum-iyon akülerinde pozitif elektrod olarak belirli lityum-metaloksit alaşımları (örneğin lityum-kobaltoksit), negatif elektrod olarak da karbon içeren bir malzeme olan grafit kullanılır. Elektrolit olarak organik bir çözelti içinde lityum tuzu hizmet verir. Yüklenme sırasında lityum iyonları rahatsız edici noktalar olarak grafitin kristal kafesine girerler. Boşalma sırasında pozitif elektrodta geri dönerler (Lityum-swing). Yeni gelişmeler sonucunda sıvı elektrolit yerine katı bir polimer kullanılmaktadır (SPE, Solid Polymer Electrolyt).

Lityum-iyon teknolojinin nikel tiplerine göre avantajları arasında yaklaşık iki katı enerji yoğunluğu, uzun bir yaşam süresi ve memory efektinin olmaması bulunmaktadır. Bu aküler High-End-Notebook'lar için lityum içermediğinden, yangın tehlikesi de yoktur.

STANDART AKÜLER

Her Notebook üreticisi şimdiye kadar kendi modelleri için ısmarlama aküler geliştirdi. Biçimlerdeki bu çokluğu pil üreticisi firma Duracell standartlaşma ile ortadan kaldırmaya çalışmakta. Smart Batteries denen aletler beş çeşit olarak sunul-

Notebook Kullanıcıları için Chipuçları

- ❑ Notebook'un işletim süresini uzatmak için, Advanced Power Management'in olanaklarından yararlanın. APM aktif haldeyken, giriş yapılmayan uzun zaman dilimleri sırasında çeşitli bileşenler yavaşlatılır ya da devre dışı bırakılır.
- ❑ Yoldayken PCMCIA çıkışları gibi arabirimleri, enerjiden tasarruf etmek için kapatın.
- ❑ Bazı Notebook'lar modüler bir yapıya sahiptir. Böylelikle yolculuklarda uzun süre şebekeden bağımsız olarak çalışmak istiyorsanız, CD-ROM sürücü ya da disket sürücü yerine ikinci bir akü kullanabilirsiniz.
- ❑ Notebook'la nikel akümülatör boşalınca kadar çalışın. Böylelikle tehlikeli Memory efektini önlemiş olursunuz. Birçok Notebook'da bir Refresh işlevi bulunur. Bu işlev aküyü yüklenmeden önce boşaltmaya yarar.

- ❑ Notebook'unuzu eğer yalnızca sebeke üzerinden çalıştırıyorsanız, nikel-kadmiyum ve nikel-metalhidrid akülerin çalışma süresini kısaltırsınız.

Sık sık seyahat edenlere Li/iyon akülü bir Notebook tavsiye edilir. Bu akünün avantajları arasında düşük ağırlık, yüksek enerji yoğunluğu ve düşük kendini boşaltma bulunmaktadır.

makta ve kullanıcılar ve üreticiler için masrafları kısması beklenmektedir.

Üstelik konforlu bir Power Management da çalışma süresini uzatır. Bunun için aküye entegre edilmiş bir Microcontroller, akünün durumunu tesbit etmekte ve bunu seri bir veriyolu (SMBus, System Management Bus) üzerinden Notebook'a ya da özel yükleme aletlerine iletmektedir. Aküye özel bir tanıma yanında yerleştirilmiş chip üzerinden çevre ısı ve çalışma süresi iletilmektedir. Standart aküler ek olarak yüklenme durumunu gösteren ışıklı diyodlara sahiptir.

ÇEVREYE UYUMLULUK

Notebook'larda kullanılan gaz izolasyonlu aküler normal olarak çevre için bir tehlike teşkil etmezler. Üstelik bunları çoğunlukla çöpe giden tek kullanışlı pillere tercih etmek gerekir. NiCd aküleri ilk bakışta ağır metal kadmiyum yüzünden çevre için bir yük gibi görünse de, bunların neredeyse tümüyle geri dönüşümlü olduğu unutulmamalıdır. Oysa aynı şekilde zararlı maddeler içeren NiMH ve lityum-iyon aküler henüz yeniden kullanılabilir hale getirilememektedir. Bunların yakmak suretiyle yok edilmesine alternatif olacak bir teknoloji gerekmektedir.

AKÜLERİN BAKIMI

Akülerin yaşam süresini uzatmak için bazı şeylere dikkat edilmelidir. Öncelikle nikel tipleri yüklemeye önce tümüyle boşaltılmalıdır. Eğer hücre yalnızca kısmen boşalmışsa, Memory efekti yüzünden kapasitesi azalacaktır. Eğer enerji tükenmişse, derin boşalmayı engellemek için aleti çalıştırmak denenmemelidir. Aşırı yükleme de aynı şekilde zararlıdır; bu yüzden verilen azami yükleme süresi aşılmamalıdır.

Uzun süreli depolamalarda aletin kuru bir yerde ve 0 ila 35 derecelik bir ısıda bulunmasına dikkat edilmelidir. Uzun bir işletme arasından sonra aküler, üreticilerin söyledikleri doğrultusunda işleminden geçirilmelidir.

J.S.'den çeviren Garo Antikacıoğlu

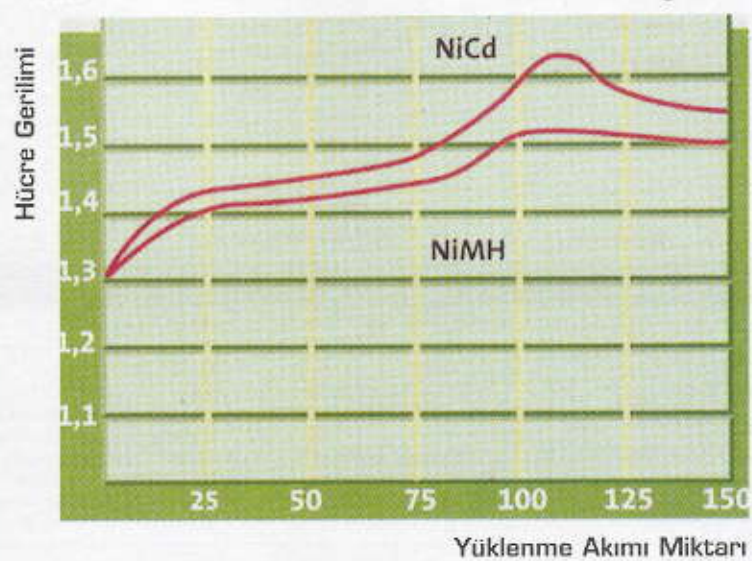
Doğru Yükleme

Bir Notebook aküsünün yüklenmesi sırasında karmaşık bir kimyasal reaksiyon cereyan eder. Bu reaksiyon akü tipine, yüklenme akımına, yüklenme durumuna ve ısıya bağlıdır. Öncelikle önemli olan yükleme aletinin akımı doğru anda kapatmasıdır. Basit aletlerde bu söz konusu değildir; bu tip aletler ya aküyü gereğinden fazla doldurur ya da aküyü tümüyle doldurmaz. Özel bir yükleme aleti önce akünün statüsünü kontrol eder, yani akünün doğru kutuplanmış olup olmadığına ve akünün tümüyle boşalmış olup olmadığına bakar. Bir hata gördüğünde alet alarm sinyali verir.

Yükleme akımının zamanında devre dışı bırakılması için, akü gerilimi ile akü ısısının etkileşimi önemlidir. İyi aletler ek olarak Memory efektini de en aza indirirler. Smart Batteries teknolojisi eğer yükleme aleti de bu standarta uyuyorsa, akü yükleme aletine bilgi yollamaktadır. Birçok üretici özel olarak Notebook aküleri için yükleme aletleri sunmaktadır.

Ayarlanmamış bir yükleme aleti kullanmaktan kaçınınız; bir sabit akım aleti daha iyidir. Ancak eğer yükleme sürecini zamanında kesmezseniz, akü gereğinden fazla doldurulmuş olacaktır. Sabit akımlı bir hızlı yükleme aleti gerilim ve ısıyı da gözlemelidir. Akü dolduğunda kendi kendini kapatmalı ve izin verilen en yüksek ısıya da dikkat ederek birçok yükleme döngüsü sağlamalıdır. Titreşimli bir sabit akıma sahip bir yükleme aleti aralarda akünün yüklenme durumunu kontrol eder; eğer boşaltma titreşimleri de yayıyorsa, bu durum NiCd akülerde Memory efektinin azaltılmasına yol açar. Li/iyon aküler önce sabit akımla, daha sonra da sabit gerilimle doldurulmalıdır.

NiCd Ve NiMH Akülerinin Yükleme Gerilimi Eğrisi

Benzerlikler: NiCd ve NiMH akülerinin yüklenme karakteristiği birbirleriyle karşılaştırılabilir.

İletişim 3 Dosyası

CHIP bu sayıda sizler için "İletişim" bölümünde Internet ve Network konularında yoğun bir dosya hazırladı. Bu dosyada Internet bağlantı protokollerinden, Internet'te ekonomik gezintiler için chipuçlarına, kullanılan programlardan Internet'te 3. boyuta kadar geniş bir yelpazede incelenen Internet bölümünü ve A'dan Z'ye Network yazı dizisinin giriş bölümünü bulabileceksiniz.

Derleyen: Ufuk Yamankılıçoğlu

Windows 95 ile Internet'e bağlanmak: Cevirmeli ağ kurulumu	sf. 133
Internet yolculukları için Ekonomik çözümler-Süper chipuçları ve programlar	sf. 138
3 boyutlu buluşma noktaları-3D Chat	sf. 148
Web'de üçüncü boyut-Yeni VRML standardı	sf. 152
Web'de grafik objeler-Web sayfalarında renk problemi	sf. 156
A'dan Z'ye Network-Giris bölümü	sf. 160

Windows 95 ile Internet'e Bağlanmak...

Windows 95, bir modemle Internet'e bağlanabilmek için ihtiyaç duyacağınız her şeyi sunuyor, "Çevirmeli Ağ (Dialup Networking)" Internet bağlantılarınızda en büyük yardımcınız. CHIP adım adım, "Çevirmeli Ağ" kurulumunu ve ayarlarını açıklıyor.

Internet'e bağlanmak için bir Internet Servis Sağlayıcısı'na üye olmanız gerekiyor. Bu Online hizmetler az ya da çok zahmet-siz ve sorunsuz bir Internet bağlantısı sağlıyorlar ve müşterileri için özel konfigüre edilmiş Internet erişim yazılımları sunuyorlar. Ancak bazen şu veya bu şekilde sorunlar yaşanabiliyor Windows 95 acil durumlarda kendi başınıza Internet dünyasına açılan kapıyı açabilmeniz için birçok özelliği içeriyor.

Windows 95 altında Internet bağlantısını "Çevirmeli Ağ (Dialup Networking)" programı sağlar. Bu da, yerel ağ yazılımlarının (ünlü Winsock formundaki TCP/IP Stack'i) modem ve Point-to-Point protokol (PPP) aracılığıyla servis sağlayıcısının bilgisayarına bağlanması demektir. Bunun için şunlar gereklidir:

1. Belli bir Internet Servis Sağlayıcısı için TCP/IP protokolü kurulumu
2. Çevirmeli Ağ'ın servis sağlayıcı ile bağlantı için uygun şekilde konfigüre edilmesi
3. İlgili Internet erişimi için "Çevirmeli Komut Dosyası Aracı'nın

(Dialup Scripting Tool)" oluşturulması.

Örnek olarak Internet Servis Sağlayıcısı Prizmanet'e bağlantıyı konfigüre edelim.

Prensip olarak istenilen tüm hizmetler bu şekilde otomatik olarak konfigüre edilebilir, ancak ender de olsa bazı istisnalar olabilir. Örneğin yurtdışında bir online hizmet olan AOL (America Online), bu hizmet Windows'un Winsock'u ile erişimi olanaklı kılmıyor. Bunun için bu hizmetin sağladığı özel bir Winsock dosyası gerekiyor.

Konfigürasyon prensip olarak her servis sağlayıcıda aynı şekilde gerçekleşiyor; sonuç olarak sadece ilgili hizmetin verileri gerekiyor. Bu veriler genel olarak bir servis sağlayıcıya üye olduğunuzda size bir kâğıda yazılı olarak veya Hotline ile bildiriliyor.

1. TCP/IP Protokolünün Kurulumu

Öncelikle Internet bağlantısı için gereken TCP/IP protokolünün kurulması gerekiyor. Bunun için "Denetim Masası'nda" "Ağ" sembolü üzerine çift tıklayın. Açılan pencere-

de "Resim1'de" gördüğümüz ağ bileşenlerini daha önce yüklemeyeniz "Ekle" butonu ile bu bileşenleri yükleyin. "Ekle" butonuna tıkladığınızda "Ağ Bileşeni Türünü Seç" isimli başka bir pencere açılacaktır. Buradan gerekli bileşenleri listeden seçerek yükleyebilirsiniz.

"Çevirmeli Bağdaştırıcı"nın kurulumu

1. "Ağ Bileşeni Türünü Seç" penceresinde "Bağdaştırıcı" ve "Ekle" simgelerine tıklayın.

2. Üreticiler listesinden Microsoft'u ve ağ bağdaştırıcısı "Çevirmeli Bağdaştırıcı"yı seçip "Tamam" butonuna tıklayın. Eğer listede "Çevirmeli Bağdaştırıcı" bulamadıysanız, önceden "Çevirmeli Ağ"ı kurmalısınız (Bunun için "Çevirmeli Ağ nasıl kurulur?" kutucuğuna bakın).

Microsoft Ağları için İstemci (Client) seçimi

1. Yine "Ağ Bileşeni Türünü Seç" penceresinde "İstemci" ve "Ekle" simgelerine tıklayın.

2. Üretici listesinden Microsoft'u, ağ istemcisi olarak da "Microsoft

Ağları için İstemci'yi seçin ve "Tamam" butonuna tıklayın.

TCP/IP İletişim Kuralı'nın (protokol) eklenmesi

1. "İletişim Kuralları" ve "Ekle" simgelerine tıklayın.
2. Üretici olarak Microsoft, "Ağ İletişim Kuralları" olarak da "TCP/IP'yi" seçin.

TCP/IP ayarlarının belirlenmesi

Şimdi TCP/IP bağlantısını konfigüre etmeniz gerekiyor. Bu protokol bir yığın seçenek sunuyor. Bunun için "Ağ" penceresinde az önce eklediğiniz ağ bileşeni "TCP/IP" üzerine ve sonra da "Özellikler" butonuna tıklayın. Şimdi "Resim2'de gördüğünüz pencere görünecektir.

1. "IP Adresi" simgesine tıklayın ve "Otomatik olarak bir IP adresi al" seçeneğini işaretli duruma getirin. İnternet'teki her bilgisayarın belirli bir adrese sahip olması gerekir. Bu seçenek, PC için kullanılan IP adresinin, her bağlantıda servis sağlayıcı tarafından dinamik olarak yeniden atanmasını sağlar.

2. Şimdi de "DNS Yapılandırması" kaydına tıklayın.

3. "DNS'yi Devreye Sok" seçeneğini aktif hale getirin. DNS, "Domain Name Service"nin kısaltmasıdır. Bu hizmet, İnternet bilgisayarlarının isimlerinin (mesela www.chip.com.tr) nümerik bir IP

adresine dönüştürülmesi için kullanılır.

4. "Ana Makine" alanına servis sağlayıcınızın size bildirdiği "Host-name" bilgisini girin. Prizmanet örneğinde "Lokum" kelimesinin girilmesi gerekiyor.

5. "Etki Alanı" alanına servis sağlayıcınızın Domain ismini girin. Bu bilgileri de yine servis sağlayıcınızdan öğrenebilirsiniz. Prizmanet örneğinde "prizma.net.tr" girilmelidir.

6. "DNS Sunucusu Arama Düzeni" alanına en azından bir DNS Server'ının (sunucusunun) IP adresini girin. Prizmanet örneğinde "194.54.44.1" sayılarını girmelisiniz.

7. "Ekle" butonuna tıkladığınızda IP adresi aktarılacaktır.

8. Aynı şekilde ikinci IP numarasını da ekleyebilirsiniz.

9. "WINS Yapılandırması" simgesine tıklayın ve "WINS çözünürlüğünü devreden çıkar" seçeneğini işaretleyin.

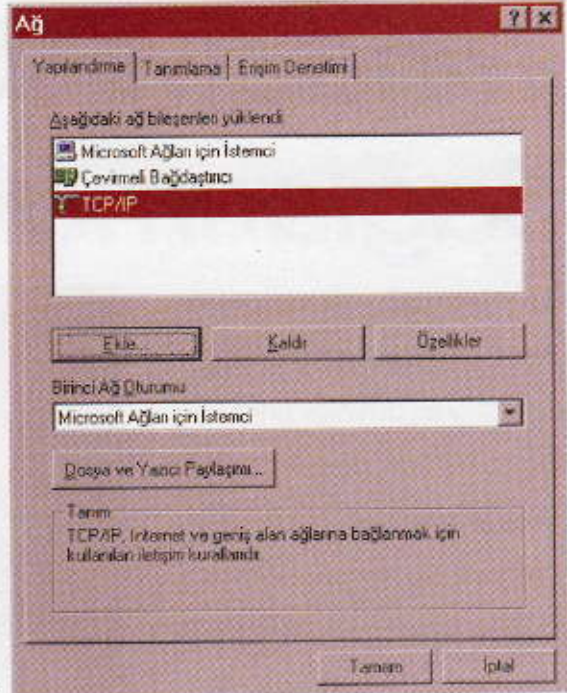
10. "Ağ Geçidi, Gelişmiş ve Bağlantılar" bölümlerinde bir değişiklik yapmanız gerekmiyor.

2. Çevirmeli Ağ kurulumu

Artık TCP/IP ağı hazır. Sadece otomatik bir arama işlemi ve PPP protokolüyle servis sağlayıcı bağlantısını gerçekleştirecek bileşen eksik: "Çevirmeli Ağ (Dialup Network)". Çevirmeli Ağ kurulumundan ("Çevirmeli Ağ nasıl kurulur" kutucuğuna bakın) sonra "Başlat / Programlar / Donatılar" bölümünde bu programı bulabilirsiniz. Programı ilk kez çağırdığımızda hemen "Yeni Bağlantı Yap" penceresi ile karşılaşsınız.

Yeni bir bağlantının oluşturulması

1. "Aradığınız bilgisayar için bir ad yazın:" alanına bağlantınız için bir ad verin. Örneğimizde "Prizmanet" diyebilirsiniz. Bu isim altında,

Resim1: "Ağ" penceresinde "TCP/IP" özelliklerini belirleyebilirsiniz.

sonradan daha fazla bağlantı konfigüre ettiğinizde, bunların içinden belli birini seçebilirsiniz.

2. İkinci alanda bağlantı için kullanacağınız modemi seçin. Modeminizi daha önce Windows 95 için kurmadıysanız "Denetim Masası/Modem" ile listeden modeminizi seçin ve "İleri" butonuna tıklayıp modeminizi kurun.

3. Şimdi de İnternet Servis Sağlayıcınızın telefon numarasını girebilirsiniz. Prizmanet örneğinde alan kodunu boş bırakabilir, Telefon Numarası bölümüne "08222111006" girebilir, "Ülke Kodu" listesinden de "Türkiye (90)"'yi seçebilirsiniz.

4. İki defa "İleri" butonlarına tıkladığınızda çevirme bağlantısı kurulacak ve Çevirmeli Ağ penceresinde verdiğiniz bağlantı ismi görünecektir.

Bağlantı özelliklerinin ayarlanması

Çevirmeli Ağ penceresinde oluşturduğunuz bağlantı üzerine sağ fare butonu ile tıklayın ve açılan menüden "Özellikler"i seçin. Bu pencerede servis sağlayıcının telefon numarasının doğru girilip girilmediğini kontrol edebilir ve gerek-

Çevirmeli Ağ nasıl kurulur?

1. Denetim Masası'nda "Program Ekle/Kaldır / Windows Kur" simgelerine tıklayın.

2. Şimdi de "İletişim" ve "Ayrıntılar" simgelerini tıklayın.

3. "Çevirmeli Ağ" ifadesi önündeki kutucuk işaretli değilse tıklayıp işaretleyin ve "Tamam" butonuna tıklayın. Kurulum tamamlandığında "Denetim Masası"nda, "Ağ" bölümü altında "Çevirmeli Bağdaştırıcı" ifadesi belirlenmelidir.

tiğinde düzeltebilirsiniz. "Ülke kodu ve alan kodu kullan" seçeneğini de örneğimizde iptal edebilirsiniz.

1. "Yapılandır" butonuna tıklayın.

2. "Bağlantı / Gelişmiş" simgelerine tıkladıktan sonra "Donanım (RTS/CTS)" seçeneğini işaretleyin.

3. "Tamam / Tamam" butonlarına tıkladıktan sonra yine ana pencereye ulaşırsınız.

4. Şimdi de "Sunucu Türü" butonuna tıklayın ve "Çevirmeli Sunucunun Türü" alanında "PPP:Windows 95, Windows NT 3.5, Internet"i seçin. Böylece Point to Point protokol aktif hale gelecektir. Servis sağlayıcınız eski SLIP'i kullanıyorsa burada "SLIP:Unix Connection"i seçmeniz gerekiyor.

5. "Gelişmiş seçenekler" alanında tüm seçenekleri sol taraftaki kutucuklara tıklayarak iptal edin.

6. "İzin verilen ağ iletişim kuralları" alanında sadece "TCP/IP" seçeneğini işaretleyin, diğer seçenekleri iptal edin (Resim3'e bakın).

7. "TCP/IP Ayarları" butonuna tıklayın.

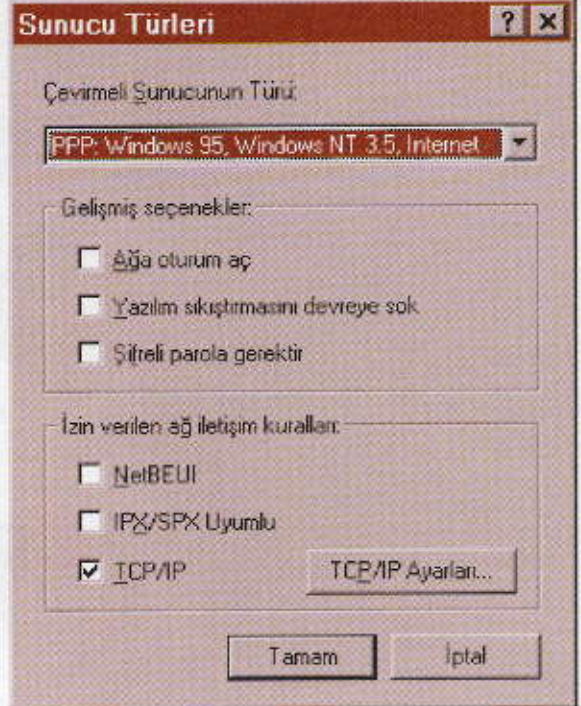
8. Açılan konfigürasyon menüsünde "Sunucunun atadığı IP adres" ve "Sunucunun atadığı ad su-

nucusu adresi" seçeneklerini işaretleyin.

9. "IP başlığı sıkıştırması kullan" ve "Uzakdaki ağın üstündeki ağ geçidini kullan" seçenekleri de aynı şekilde seçili olmalıdır. IP başlık (Header) sıkıştırması, her IP veri paketinin başındaki başlık bilgilerinin büyüklüğünü azaltır, böylece genel olarak daha az verinin transfer edilmesi gerekir. Standart ağ geçidi (Gateway seçeneği genel IP veri trafiğinin otomatik olarak modem üzerinden Servis Sağlayıcı'ya (ISS) gönderilmesini sağlar. Tüm işlemleri "Tamam" ile onayladıktan sonra Çevirmeli Ağ yapılandırmasından çıkın.

3. Çevirmeli Komut Dosyasının Ekleneşi

Windows 95'i yeniden başlattığınızda ağ yazılımınız ilk deneme için kullanıma hazırdır. Önceden bir çevirmeli ağ komut dosyasının (Dialup Script) oluşturulması faydalı olacaktır. Prizmanet bağlantısı kurulduktan sonra bir uçbirim (Terminal) penceresinde size kullanıcı adınız ve şifreniz sorulacaktır. Sonra da "Devam" butonuna tıklamanız gerekecektir. Bunları her Internet bağlantınızda yeniden girmek için Windows 95 bu prosedürün otomatize edilmesi için bir imkan sağlıyor. Sihirli sözcüğün adı: "Çevirmeli Komut Dosyası Aracı (Dialup Scripting Tool)". Bu araç bir tür mini bir programlama dili yardımıyla bağlantı yapılandırmasının görevini bir çevirmeli komut dosyasına aktarıyor.

Resim3: "Sunucu Türleri" seçiminde sadece "TCP/IP" seçeneği seçili olmalıdır.

"Komut Dosyası Aracının" yüklenmesi

Windows 95 ne yazık ki Çevirmeli Ağ ile birlikte otomatik olarak "Çevirmeli Komut Dosyası Aracı"nı yüklemiyor - bu yüzden sizin kurmanız gerekiyor. Bunun için Windows 95 CD'nizi sürücünüze yerleştirin.

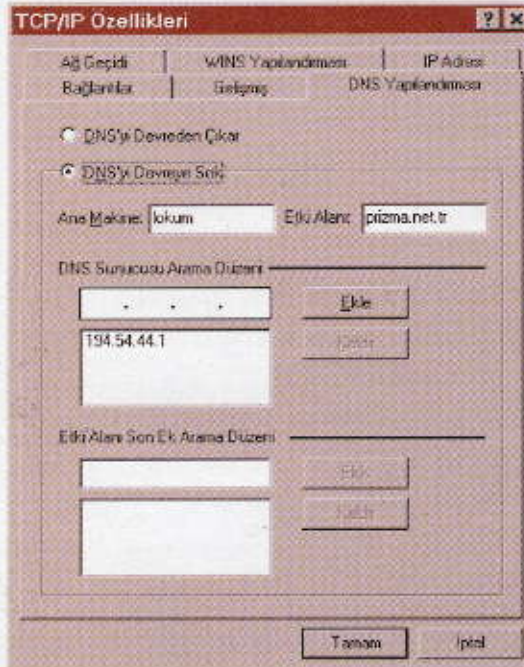
1. "Başlat / Ayarlar / Denetim Masası / Program Ekle/Kaldır" ile "Windows Kur" simgelerine tıklayın.

2. Şimdi de "Disketi Var..." butonuna tıklayın. "Disketten Yükle" isimli bir pencere açılacaktır.

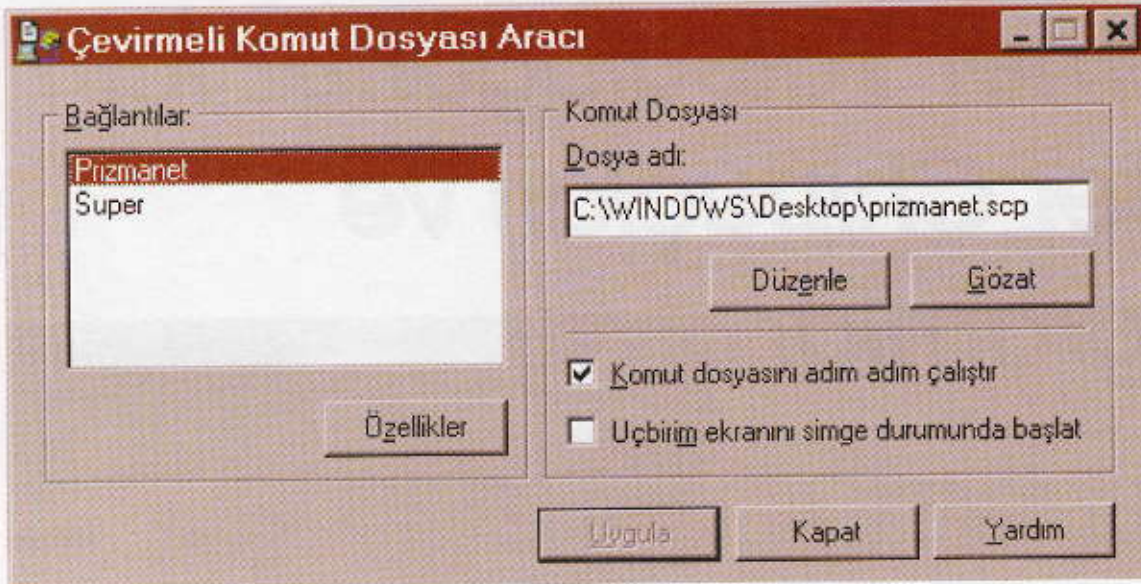
3. "Gözet" butonu yardımıyla Windows 95 CD'nizin dizin ağacında "admin\apptools\dscript" dizinine geçin.

4. Burada "rnplus.inf" dosyası işaretli olarak ekranda belirecektir. "Tamam" butonuna iki defa tıklayarak dosya seçimi işlemi sona erdirin.

5. Şimdi "Çevirmeli Ağ için SLIP ve Komut Dosyası Hazırlama" kayıtlı bir pencere açılacaktır. Bu ifadenin sol tarafındaki kutucuğa ve "Yükle" butonuna tıklayıp bu aracı yükleyin. Şimdi Windows 95'te "Donatılar" altında "Çevirmeli Ko-

Resim 2: "DNS Yapılandırması (Domain Name Service)" verilerini Internet Servis Sağlayıcı'nızdan sorup öğrenmelisiniz.

Resim4:
"Çevirmeli
Komut
Dosyası
Aracı'nda"
bir Script
seçilir ve
nasıl
çalıştırılacağı
belirlir.

mut Dosyası Aracı" kullanıma hazır olacaktır.

Örnek komut dosyasının oluşturulması ve seçimi

Şimdi bir Windows editörü ile, mesela Notepad (Not Defteri) ile küçük bir program yazmamız gerekiyor. Program şu şablonunda olmalıdır:

```
proc main
  waitfor "Username:"
  transmit $username
  transmit "^M"
  waitfor "Password:"
  transmit $password
  transmit "^M"
endproc
```

Önemli olan tüm Script'in "proc main" ve "endproc" ifadeleri arasında yazılmasıdır. Yazdığınız bu programı "internet.scp" ismini veya örneğimizde "prizmanet.scp" ismini vererek istediğiniz dizine kaydedebilirsiniz. "Waitfor" komutu Script'i, ırtak içinde yazan ifade uçbirim penceresinde belirinceye kadar durdurur. Normal Internet bağlantınızda Terminal penceresinde "Username" yerine başka bir ifade, mesela "Login:" veya "User ID:" belirliyorsa "Username:" yerine bu ifadeyi girmelisiniz. "transmit \$username" satırında da "\$username" yerine kullanıcı adınızı (Username) girmelisiniz. Yine "Transmit \$password" satırında da "\$password" yerine kendi şifrenizi girmelisiniz. "^M" komutu "Enter" tuşu-

nun işlevini görür. Diğer Script komutları hakkında bilgileri "Çevirmeli Ağ Komut Dosyası Aracı" penceresinde "Yardım" butonuna basarak bulabilirsiniz. Maalesef diğer çoğu yardım dosyasında olduğu gibi burada da İngilizce metinler Türkçe'ye çevrilmemiş.

Program kodunu yazıp kaydettikten sonra "Çevirmeli Komut Dosyası Aracı"nı çalıştırın. "Bağlantılar" alanından istediğiniz bağlantıyı seçin, örneğimizde Prizmanet'i seçiyoruz. "Dosya Adı" alanında az önce yazıp kaydettiğiniz dosyanın dizinini ve adını girin veya "Gözet" butonu yardımıyla dosyayı seçin (Resim4'e bakın). "Komut Dosyasını Adım Adım Çalıştır" seçeneği bir hata söz konusu olduğunda hatayı kolayca bulabilmenizi sağlar.

İlk denemede seçili duruma getirirseniz her adımdan sonra bir tuşa basmanız beklenecektir, böylece programda hata olan satırı bulup düzeltebilirsiniz. "Uçbirim ekranını simge durumunda başlat" seçeneğini Script'inizin hatasız çalıştığından emin olduğunuzda seçili duruma getirin. İlk denemenizde bu seçeneği iptal edin. Son olarak "Uygula" butonuna tıklayıp "Çevirmeli Ağ" ile bağlantı simgesine (örneğimizde Prizmanet) tıklayın. "Bağlan" butonuna tıklayın. Adımları "Automated Script Test" penceresinde "Step" butonuna tıklayarak

tek tek onaylayın. Bir hata bulduğunuzda "Çevirmeli Komut Dosyası Aracı'na" geri dönüp "Düzenle" butonu ile bulduğunuz hatalı yerleri düzeltin. Son adımdan sonra "Continue" butonuna tıklayın. Script'iniz hatasız çalıştıktan sonra "Komut Dosyasını Adım Adım Çalıştır" seçeneğini iptal edip "Uçbirim ekranını simge durumunda başlat" seçeneğini aktif duruma getirin.

Artık her seferinde kullanıcı adınızı ve şifrenizi girmeye gerek duymadan, sadece bir çift tıklama ile Internet'e bağlanabileceksiniz. Bağlantı kurulduktan sonra istediğiniz Internet programını çalıştırabilirsiniz.

Bu programlar Netscape Navigator MS Internet Explorer, FTP-Clients, IRC programı, Online bir oyun, Mail programı ve başka Internet araçları olabilir. Aynı anda birçok Internet programını da birlikte kullanabilirsiniz. Gerçi bu veri transfer hızını düşürür, ancak modemi aynı anda faks alıp göndermek veya bir Mailbox bağlantısı için kullanmakla karşılaştırırsak hiçbir sorun yaşamazsınız, çünkü tüm iletişim merkezi bir ağ protokolü üzerinden gerçekleştirilir.

Ayrıca bazı programlar, bir Internet bağlantısı mevcut olmadığında (mesela Netscape Navigator 3.0.1) çevirmeli ağ iletişim kutusunu otomatik olarak çalıştırmıyorlar.

İnternet Yolculuğunuz İçin Süper Chipuçları ve Programlar

İnternet yolculuğuna çıkanlar iyi bilirler: Bazı şeyler zahmetlidir, birçok şey de fazla masraflıdır; hem zamanınızdan hem de paranızdan çok şey götürürler. CHIP, nasıl sörf etmeniz gerektiğini ve paradan ve zamandan nasıl tasarruf edebileceğinizi gösteriyor.

Çoğu İnternet kullanıcısı kendisini genellikle World Wide Web'de sörf yapmakla ve e-Mail alıp göndermekle sınırlıyor. Bu yüzden de, Microsoft İnternet Explorer ve Netscape Navigator gibi programlar her iki uygulamayı tek bir uygulamada birleştiriyorlar ve bu sayede de en popüler İnternet programları durumundalar. Bu ayki CD'mizde de bu programların Windows 95 ve Win-

dows 3.1 için en son sürümleri mevcut. Ancak en çok beğendiğiniz Browser programınızla Mail alıp göndermeden önce bazı ayarlar yapmanız ve bazı engelleri aşmanız gerekiyor.

Web-Browser'ların E-Mail Client Olarak Kullanımı

Netscape Navigator 3.01

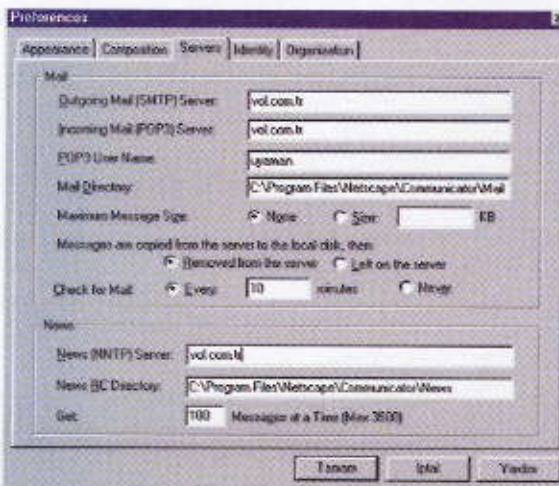
Navigator'da gerekli ayarlara "Options / Mail and News Preferences" ile ulaşabilirsiniz. E-Mail yönetimi için ön koşul Navigator'ın uygun Server'ı bulabilmesidir. Gerekli adresleri servis sağlayıcınızdan (Provider) sorup öğrenmeli ve "Server" simgesine tıklayıp "Outgoing Mail (SMTP) Server, Incoming Mail (POP3) Server ve POP3 User Name" alanlarına uygun verileri girmelisiniz. POP3 User Name alanına çoğunlukla kişisel E-Mail adresinizin @ karakterinden önceki bölümünün yazılması gere-

kir. Mesela Mail adresiniz "isim@mail.provider.com.tr" ise POP3 user Name alanına "isim" girmelisiniz. Navigator Mail yönetimine başlamadan önce "Identity" alanında da gerekli yerleri doldurmalısınız. Buradaki verileri girmek kolay: kendi isminizi, E-Mail adresinizi, cevapladığınız Mail'lerin gideceği adresi belirtiyorsunuz. Kendi E-Mail adresiniz ile cevap E-mail adresi genelde aynıdır.

Microsoft İnternet Explorer 3.01

Bu programın Türkçe sürümü de mevcut. Ayrıca 3.02 sürümü de çıkmış durumda. Bu ayki CD'mizde hem Türkçe sürümünü hem de 3.02 İngilizce sürümünü bulabilirsiniz.

Konfigürasyon ayarlarını "İnternet Mail'de (kurduktan sonra "Götür / Posta oku" ile ulaşabilirsiniz) "Posta / Seçenekler" ile tekrar düzenleyebilirsiniz. Önemli olan ayarlara "Sunucu ve Bağlantı" simgelerine tıklayarak ulaşabilirsiniz. Netscape Navigator'da olduğu gibi "Sunucu (Server)" altında isminizi, Elektronik-Posta adresinizi (E-Mail) ve gelen ve giden postalar için sunucu adreslerini giriyorsunuz. "POP3 Hesabı" bölümün-

Netscape Navigator: E-Mail transferi için Server isimlerini doğru belirtmelisiniz.

de yine Account isminizi, yani E-Mail adresinizin @ karakterinden önceki bölümünü girebilirsiniz. Mail programı ayrıca E-Mail şifrenizi de girmenizi talep ediyor.

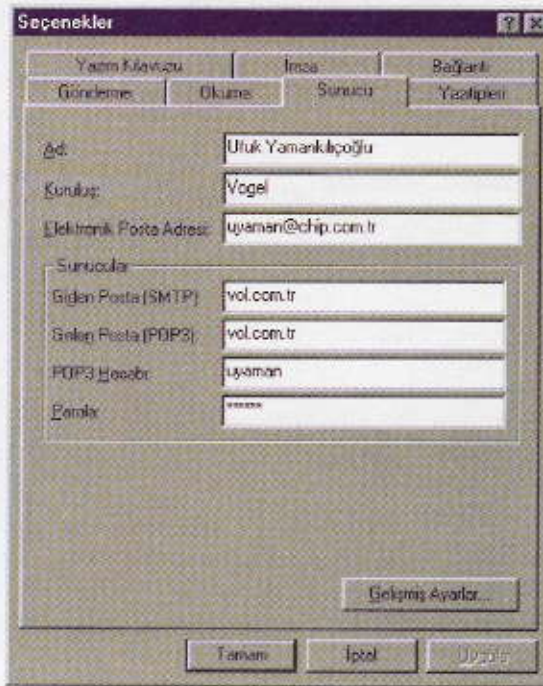
Program posta gönderiminin sorunsuz işlemesi için Internet bağlantısı ile ilgili verilere de ihtiyaç duyuyor. "Bağlantı" bölümünde "LAN bağlantısı kullanıyorum", "El ile bağlanıyorum", "Elektronik postama erişmek için modem kullanıyorum" seçeneklerinden uygun olanı (çoğu durumda modem bağlantısı doğru seçim olacaktır) seçebilirsiniz. Bağlantının aranacak telefon numarası ve şifre gibi detaylarını Windows 95'in Çevirmeli Ağ ile belirleyebilirsiniz. Ayarlı tüm bağlantılara "Bu Çevirmeli Ağ bağlantısını kullan" liste alanı ile ulaşabilir ve gerektiğinde "Ekle" butonu ile yeni bir bağlantı yaratabilirsiniz.

Browser'lara Alternatifler

Eudora Light

Netscape ve Explorer'ın Web Browser'larının Mail programlarına bir yığın alternatif Mail programı mevcut. Özellikle de şaşırtıcı olan Freeware veya Shareware E-Mail Client programlarının çokluğu. Eudora da Mail programlarının klasığı durumunda. Güncel sürümün numarası 1.5.4 ve hem Windows 95 hem de Windows 3.1 altında çalışıyor. Bu program da yine bu ayki CD'mizde yer alıyor. Web adresi şöyle: "www.eudora.com".

Bu yazılım oldukça hızlı ve gelişmiş bir Mailbox yönetimi sağlıyor. "Nickname'ler (takma kısaltma adlar)" oldukça faydalı bir özellik. Bunlar kullanıcı tarafından tanımlanan E-Mail adresleri için kısaltmalar, Mail gönderirken otomatik olarak bu Nickname'ler yerine gerçek E-Mail adresi aktarıyor, yani diyelim ki chipyaz@chip.com.tr'ye bir Mail göndereceksiniz, önceden bu adresi "C" olarak tanımlarsanız, Mail gönderirken adres bölümüne sadece "C" yazmanız yeterli. Eudora ayrıca kendi yaratabileceğiniz değişik dizinlerdeki Mail'lerin organizasyonunu da sağlayabiliyor. Mail'ler bunların ara-

Microsoft Internet Explorer: En önemli E-Mail seçeneklerine "Sunucu" ve "Bağlantı" simgelerine tıklayarak ulaşabilirsiniz.

sında transfer edilebiliyor. Silinen Mail'lerin istenildiğinde bir güvenlik yedeğini de alıyor.

Ancak belki de programın en güzel özelliği Offline fonksiyonu. Kullanıcı böylece Internet'e bağlı olmadan değişik Mail'ler yazabilir ve sonradan toplu olarak bunları gönderebilir. Bu da kullanım saatinizin Mail yazarak heba edilmemesini ve telefon faturasından da önemli ölçüde tasarruf edebilmeyi sağlıyor. Aynı prensip Mail alırken de geçerli: elektronik posta bir seferde alınabilir ve sonra da rahatça huzur içerisinde yavaşça Offline olarak (ağa bağlı olmadan) okunabilir ve cevaplanabilir.

Pegasus Mail

Aynı şekilde ücretsiz ve çok popüler bir program da Pegasus Mail 2.53. Eudora'nın sahip olmadığı çok parlak bazı ekstra özellikleri var. Mesela otomatik Mail düzenlemesi için bazı kurallar ("rules") tanımlanabiliyor. Profesyonel kullanıcılar için ilginç bir özellik de Netware-MHS hizmetinin de desteklenmesi, böylece Pegasus Mail Novell Network'lerde de çalışabiliyor.

Başka bir parlak özellik de şu: MultiPOP ile birden fazla POP3 Mail-

box'u (posta kutusu) paralel olarak sorgulanabiliyor. Ve bu adresler de değişik Server'lar üzerinde bulunabilir. Birden fazla E-Mail adresine sahipseniz oldukça faydalı bir fonksiyon, bir seferde size gelen Mail'lerin tümünü alıp okuyabilirsiniz, her seferinde POP3 User Name'i değiştirmek zorunda kalmıyorsunuz. Pegasus Mail'in 16 ve 32 bit sürümleri mevcut ve bu ayki CD'mizde de yer alıyorlar. Internet adresi: "http://www.pegasus.usa.com".

Yeni ve ilginç bir program da Pronto 96, güncel sürümü Windows 95 için 3.05. Pronto 96'da oldukça faydalı "Rules" yönetimi ve Voicemail dikkati çekiyor: Voicemail ile bir Voice Recorder çağrılabilir ve E-Mail ile gelen haber Attachment olarak okunabiliyor. Bu programı da bu ayki CD'mizde bulabilirsiniz. Web adresi: "http://www.commtouch.com".

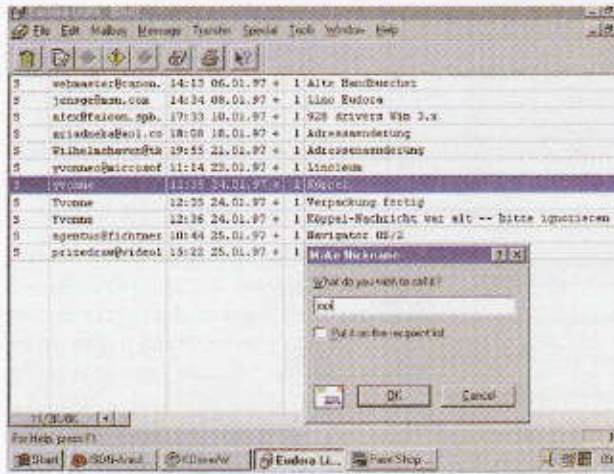
Microsoft Exchange (Gelen Kutusu)

Windows 95'in "postanesi" Exchange ile sadece Microsoft Network ve Faks hizmeti sağlamıyor. Birkaç chipucu ile Internet Provider'ınızda E-Mail hesabınıza da ulaşabilirsiniz.

Internet Provider üzerindeki bir E-Mail Account'una erişebilmek için Çevirmeli Ağ'da servis sağlayıcınız ile bir bağlantının yapılandırılmış olması gerekir. Bunun nasıl gerçekleştiğini öğrenmek için "Windows 95 ile Internet'e bağlanmak" başlıklı yazıyı okuyabilirsiniz.

Çevirmeli Ağ bağlantısı hazırsa, bu bağlantı Exchange'e entegre edilir. Burada da yine gerekli Server ve Mail verilerini girdikten ve Çevirmeli Ağ'da tanımlanan bağlantıyı seçtikten sonra Mail'lerinizi alabilirsiniz. Bu programda da Offline çalışmak mümkün.

Exchange, gerekli seçeneği işaretledikten sonra Mail'lerin sadece başlıklarını gösteriyor. Böylece Offline olarak, Mail Server'a bağlanıldığı anda seçili haberlerden hangilerinin alınıp alınmayacağını belirleyebiliyor

Eudora Light: Bu çok popüler E-Mail programı hafta Nickname'leri destekliyor. Bunlar Mail'lerin adreslenmesini kolaylaştırıyor.

ve istenmeyen mesajların önüne geçebiliyorsunuz. Ayrıca çoklu posta yazıp giden kutusuna atıp sonradan bir seferde hepsini göndermek de mümkün.

E-Mail ile Dosya Göndermek

Online hizmetlerde olduğu gibi İnternet'te de Mail ile birlikte dosyalar göndermek de mümkün; resimler, Word dokümanları hatta programlar bu şekilde dünyanın bir ucundan öbür ucuna cabucak gönderilebilir. Bu tip binary dosyalar 255'e kadar karakter değerlerinden oluşabiliyor. Ancak İnternet sadece 127'ye kadar olan karakter değerlerini tanıyabiliyor, yani ASCII karakter setini; değerleri bunun üzerindeki karakterler yanlış olarak iletilir.

Bu yüzden Binary dosyaları transfer edebilmek için bu dosyaların tekst dosyalarına çevrilmesi gerekir. Bu iş için kullanılan programlar çoğunlukla tekste dönüştürmek için "Uencode" ve tekstin tekrar açılması için "Udecode'dur". Uencode/decode yazılımları İnternet ile sadece basit metinler alıp göndermeyecekse mutlaka sahip olmanız gereken programlardır.

Uencode sadece karakterleri birbirine çevirmez aynı zamanda dosyaları 64 KB uzunluğunda parçacıklara ayırır. Bu sadece 64 Kilobyte uzunluğunda mesajlara izin veren bazı Network'lerde gerekli olabilir.

Alıcı alınan verileri Udecode yardımıyla eski hallerine geri çevirir. Artık bu işi gerçekleştiren Windows yazılımları da mevcut. Böylece parametrelerle dolu DOS komutları ile

boğuşmak zorunda kalmıyorsunuz. Bu tip faydalı programlardan bazıları WinCode ve Udeview'dir. Bunlar sadece Uencode formatını tanımıyorlar, zira E-Mail transferinde sık kullanılan ikinci bir formatı da, MIME'i destekliyorlar (MIME formatı bölümüne bakın). Her iki programı da Mayıs CD'mizde bulabilirsiniz.

MIME Formatı

İnternet'te tekstlerde sıkça kullanılan ASCII formatı aynı zamanda mesaj (Mail) metinlerinin kalın, italik ya da değişik yazı tiplerinde gönderilmesine de izin vermiyor. İşte burada da MIME ortaya çıkıyor. MIME "Multipurpose Internet Mail Extensions"un kısaltması. Bu yöntem çoğu Mail programında zaten hazır olarak entegre edilmiş durumda, biçimlenmiş metinlerin ya da Binary dosyaların çevrilmesini üstleniyor, bu durumda Uencode/decode yazılımlarına gerek kalmıyor. Bu şekilde Mail'lere grafikler de eklenebiliyor. Uencode'da olduğu gibi tüm Binary dosyalar da Mail'e eklenebilir, mesela ses veya program dosyaları da. Ancak tek bir koşul var: Mail'i alacak kişinin de uygun MIME fonksiyonuna sahip bir Mail programına sahip olması gerekir, aksi halde MIME-Mail'lerini okuyamaz.

E-Mail alıp göndermek için standart bir yazılım haline gelen Eudora, yabancılaşmaktan çekmeyeceğiniz Windows ya da Macintosh arabirimine ve Uencode ve MIME fonksiyonlarına da sahip.

Bu bağlamda Mail'lerin büyüklüğü de önemli olabilir. Biçimlenmiş me-

tinler veya eklenmiş dosyalar Mail'in büyüklüğünü oldukça artırabilir. Normalde bu bir sorun yaratmaz, ancak bu her zaman bir sorun çıkmaya çağrı anlamına da gelmez. Mail, alıcısına çoğunlukla gönderildiği büyüklükte ulaşır. Bu da genelde 2 Megabyte'a kadar olan Mail'ler için geçerlidir. 2 MB'tan büyük Mail'ler parçalara ayrılıp öyle gönderilmelidir.

Subnet'ler de bazen zorun çıkartabiliyor. Subnet, İnternet'e bağlı büyük ağı ifade eder. Bunlar firmaların yerel ağı ya da Online hizmetlerin kendi ağı da olabilir. Bunlar özel bir bağlantı bilgisayarı ile (Gateway, ağ geçidi) İnternet'e bağlıdır. Bu Gateway gönderilen Mail'leri silebilir. İlgili Subnet'lerin yükünü artırmamak için büyük dosyaların geçişine izin vermeyen Gateway'ler de vardır. Bunlar sadece 64 KB büyüklüğünde Mail'lere geçit verirler.

Ekli dosyalara sahip Mail'leri sorunsuz olarak gönderebilmek için, bu dosyaları Mail'e eklemeden (Attach File) önce sıkıştırmak gerekir. PKZIP, ARJ, LZH veya RAR gibi sıkıştırma programları bu iş için çok uygundur. Bu yüzden bu tip programlar her "sibernetotun" sahip olması gereken programlardır.

NewsGroups: İnternet'te Tartışma ve Haber Grupları

İnternet'in sunduğu ikinci en büyük hizmet binlerce Newsgroup'a sahip Usenet'tir. Aslında herkesin kendi kağıdını (mesajını) içineleyebileceği kocaman bir panodan başka bir şey değildir. Konuların çeşidi sonsuz gibidir, herkes istediği şeyi sansürsüz olarak tartışabilir ve fikir alışverişinde bulunabilir. Teknik konular bunlardan sadece biridir. Burada edebiyat veya ekonomi hakkında da tartışabilirsiniz, eskiyen donanımınızı satılabilmek için ilan verebilirsiniz, yemek tariflerinizi değişik tokuş edebilirsiniz, çözemediğiniz bir oyun hakkında bilgi alabilirsiniz, politikaya meraklıları bir eyleme çağırabilirsiniz. Kısacası A'dan Z'ye her şey var, olmayanları da kendiniz yaratabilirsiniz.

Netscape ve Microsoft Browser programlarına sadece Mail fonksiyonları değil, aynı zamanda Use-

net'in haber gruplarını okumak için Newsreader fonksiyonları da entegre etmişler. Dünya üzerinde 20.000'den fazla Newsgroup olduğu tahmin ediliyor. Bunlardan sadece 50 tanesi düzenli olarak kullanılacaksa bile üstün özellikleri olan iyi bir programa ve biraz da zamana ihtiyaç var. Yazılım doğru olarak konfigure edildiği sürece Navigator ve Internet Explorer bir Newsreader olarak da çok iyi hizmet verebiliyorlar.

Netscape Navigator 3.01

Newsreader'in temel yapılandırması oldukça basit. "Options / Mail and News Preferences" ile ana ayarlara ulaşabilirsiniz. E-Mail'de olduğu gibi, Navigator'un Newsserver'a bağlanabilmesi belirleyicidir. Adresi Internet Servis Sağlayıcı'nızdan öğrenebilirsiniz.

Gerekli bilgileri "Servers" simgesine tıkladıktan sonra "News (NNTP) Server" bölümüne girin. "News RC Directory" alanında Navigator'un News Server için belirlediği bilgi dosyalarının konumu belirir. Yazılım birden fazla Server'ı kullanabilir ve her biri için bir profil oluşturmaktadır. Bazı Newsgroup'larda aşırı bir mesaj trafiği olduğu için aynı anda kaç tane mesajın alınacağını da belirleyebilirsiniz. Bilgi selinde boğulmamak için

mantıklı bir değer girmelisiniz.

Microsoft Internet Explorer 3.01

"Internet News" in Newsreader'ın Internet Explorer'dan "Posta" ikonuna tıklayarak çağırabilirsiniz. "Haber Oku" menü seçeneği Usenet dünyasının kapısını açacaktır. Temel ayarları "Haberler / Seçenekler" altında bulabilirsiniz. Burada özellikle "Sunucu" ve "Gelişmiş" bölümleri önemlidir.

"Sunucu" altında "Haber Sunucusu (News Server)"nu belirtmelisiniz; çünkü bu bilgi olmadan hiçbir şey çalışmaz. Microsoft-Newsreader haberleri lokal olarak kaydettiği için arada bir sabit diskinize yığılan bu mesajları silmenizi şiddetle tavsiye ediyoruz. Hangi zaman aralıklarında bunun gerçekleşeceğini ve haber dosyalarının ne zaman sıkıştırılacağını da "Gelişmiş" bölümünde belirleyebilirsiniz. Bu parametreler için genelgeçer chipuçları yok, ancak varolan parametreler çoğunlukla uygun olacaktır. "Şimdi Temizle" butonu da oldukça faydalı. Burada "Gerekli yerel dosyalar" alanında istediğiniz haber sunucusundan ve grubundan gelen haberleri seçip (isterse hepsini) silebilir veya sıkıştırabilirsiniz, böylece sabit diskinizde de boş yer açmış olursunuz.

Shareware Newsreader'lar

İyi Internet yazılımları söz konusu olduğunda Shareware programlar çok zengin bir kaynak oluşturuyorlar. Bunların içerisinde Newsreader'lar da önemli bir yer tutuyor. Newsxpress 2.0 for Windows (<http://www.malch.com/nxfaq.html>) da oldukça yeni bir program ve yine CHIP Mayıs'97 CD'sinde de yer alıyor. Fazla karmaşık olmayan program temel fonksiyonlara sahip ve ilk denemeler için oldukça uygun.

WinVN 0.99

WinVN, Newsxpress'den daha eskilere dayanıyor (<http://www.ksc.nasa.gov/software/winvn/>). Yazılım tüm Windows sürümlerinde çalışıyor.

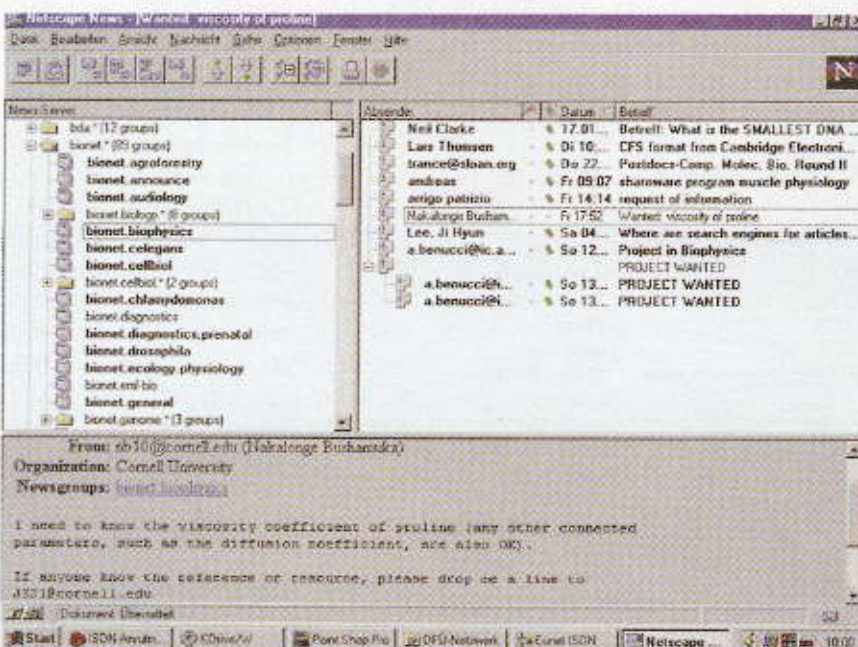
Program ücretsiz ve bu ayki CD'de yer alıyor, aynı zamanda kaynak kodunu da bu adresten indirebilirsiniz. WinVN sadece önemli olan üzerinde yoğunlaşıyor; arabirimi kullanmak kolay, anlaşılır ve gereksiz şeylerle dolu değil. WinVN Multitasking ortamlarında birden fazla Server'a aynı anda erişilebilir.

Free Agent 1.1

Netscape Navigator'un Newsreader'ının en önemli dezavantajlarından biri Online işletimle sınırlı olması, yani mesajlarla sadece Internet'e bağlıyken anlamlı bir şekilde çalışabiliyorsunuz. Bu da zaman ve para gerektiriyor. İşte bu noktada da Forté yazılımevinin (<http://www.fortecinc.com>) Free Agent programı imdadına yetişiyor. Bu yazılım Online ve telefon masraflarınızı düşük tutmayı sağlıyor, bu yüzden de bu ayki CD'de de mevcut.

Free Agent 1.1 talep halinde seçilen haber sunucusuna bağlanıyor, a-bone olduğunuz haber gruplarında yeni başlıklar ve konular arıyor ve bunları indiriyor, sonra da bağlantı kesiliyor.

Kullanıcı bundan sonra Offline olarak başlıklar ve konular arasında istediği gibi gidip gelebilir kendisine ilginç gelenleri Download için seçip işaretleyebilir. Bir sonraki Online oturumunda daha önce seçilen bu başlıklar komple bilgisayara çekilecektir. Bilgisayara kopyalandıktan

Netscape Navigator: Bu Web-Browser'in News fonksiyonu özel News programlarıyla karşılaştırılabilir. Ancak Offline bir fonksiyonun eksikliği hissediliyor.

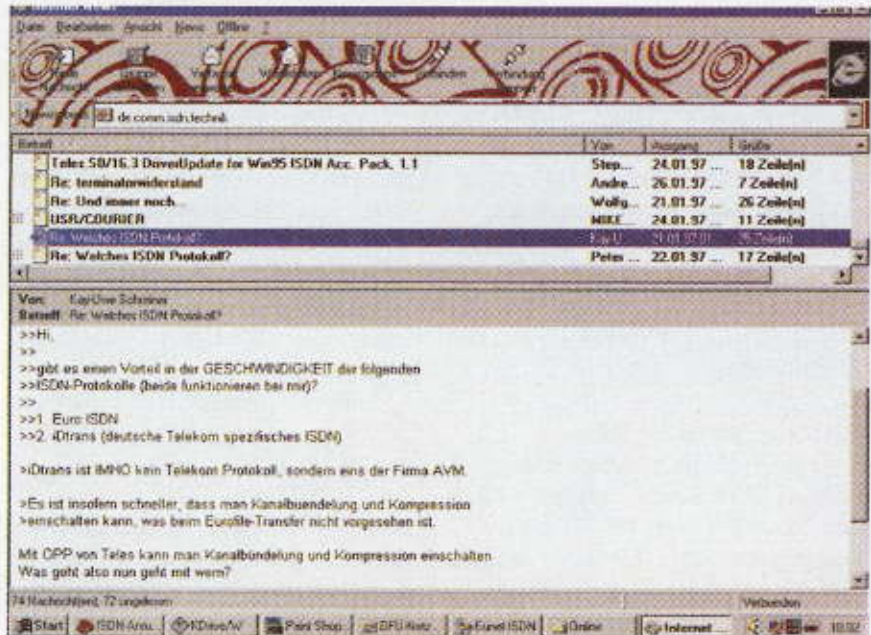
sonra PTT'ye ödeyeceğiniz telefon faturasını ve servis sağlayıcınıza ödeneniz gereken ücretleri düşünmeden huzur içerisinde bu mesajları okuyabilir ve gerektiğinde cevap yazabilirsiniz. Free Agent'in Windows 3.1 ve 95 sürümleri mevcut. Yazılım ücretsiz ve ticari versiyon olan Agent'e istah kabartmak için tasarlanmış. Siz yine de Free Agent ile yetinebilirsiniz.

Mailing Listeleri

E-Mail ve Newsgroupların karışımı Mailing listeleridir. Bu tip bir listeye dahil olmak isteyen biri liste sunucusunun adresine bir E-Mail göndererek abone olabilirler. Burada sözkonusu olan listenin yönetildiği bir bilgisayardır. Başarılı bir kayıt işleminden sonra her abone, E-Mail ile diğer abonelerin yazdığı haberleri veya mesajları elde edebilir. Tabii ki siz de abone olduktan sonra Mailing listesinin abonelerine, listeye bir şeyler göndererek haber ulaşabilir veya mesaj gönderebilirsiniz.

Bir listeye abone olmak için standart komut "SUBSCRIBE liste adı kendi adınız'dır. Bu satırı haber metnine yazmanız gerekiyor. "Subject" önemli değildir. UNSUBSCRIBE liste adı kendi adınız ile bir listeden çekilebilirsiniz. İlgili Server, gönderme adresini E-Mail'inizden otomatik olarak alacaktır. Tüm komutlar hakkında genel bilgiyi HELP ile alabilirsiniz.

Günümüzde 3000'den fazla aktif Mailing listesi mevcut. Belirli bazı konularla ilgili Listserver adreslerini

Microsoft Internet Explorer: Navigator'da olduğu gibi bölünmüş News penceresi genel haber görünümünü sağlıyor.

<http://catalog.com/vivian/interest-group-search.html> adresinde bulabilirsiniz. <http://www.tile.net/listserv> adresinde de listeleri arayabilirsiniz.

Netscape Plug-In'leri

Web-Browser'lar sürekli gelişiyorlar, bunda çoğunlukla Netscape Navigator için tasarlanmış Plug-In'lerin de büyük bir etkisi var. Plug-In'ler, Netscape'in kendisinin veya başka firmaların geliştirmesiyle Browser'ın fonksiyonlarını genişlettiği, opsiyonel olarak kurulabilen program eklentileridir. Bu eklentiler sayesinde binbir çeşit dosyayı açmak mümkün olabilir.

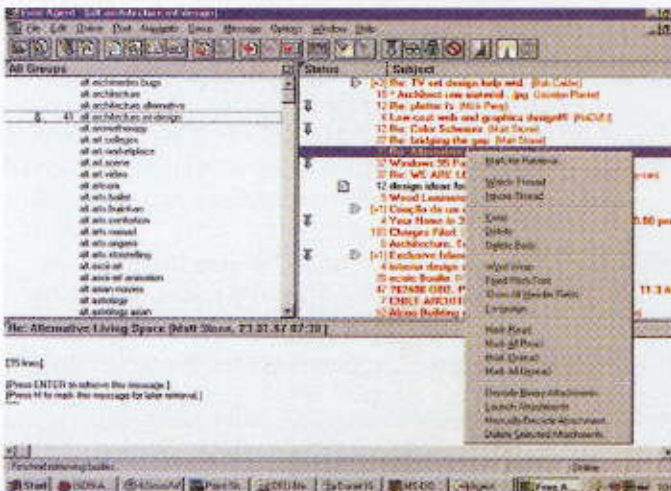
3D ve animasyon, multimedia, ti-

cari uygulamalar ve Utility'ler için Plug-In'ler mevcut. Yardımcı uygulamalara karşın Plug-In'ler, kolayca ve sorunsuz olarak Browser arabirimine entegre edilebiliyorlar. Yani yardımcı uygulamalarda açılan bu programların kendilerine özgün pencerelerin yerine Plug-In'lerde ayrıca özel bir pencere açılmıyor. Netscape Navigator uzun süre Plug-In'leri destekleyen tek programdı. Günümüzde artık Microsoft Explorer da bu program eklentilerini destekliyor.

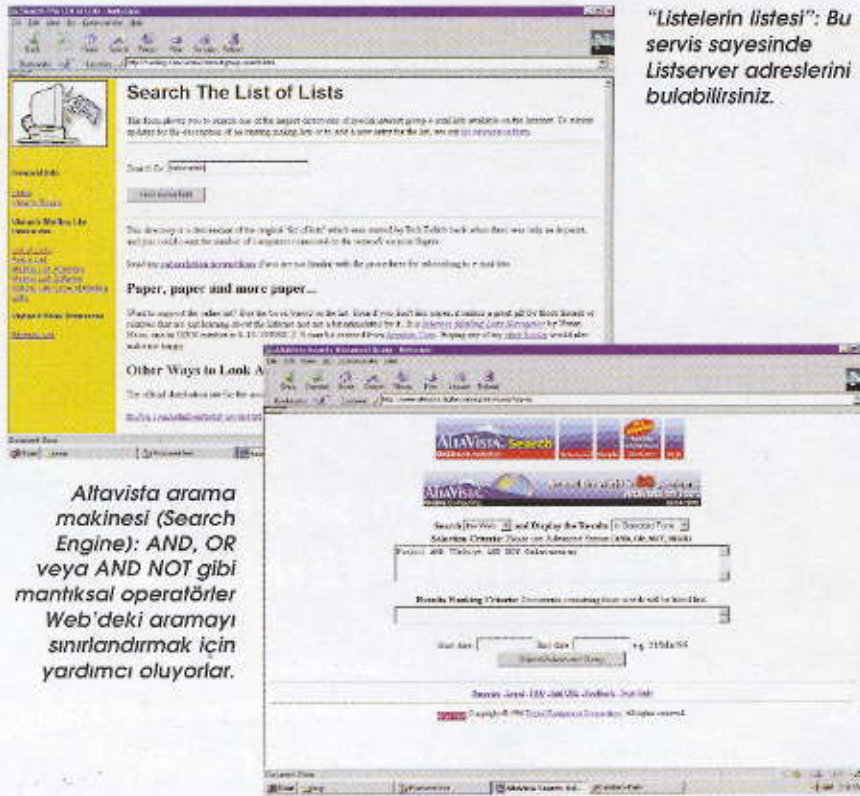
Navigator için 100'den fazla Plug-in bulunduğu için bunların bir listesini vermek mümkün değil, ancak en önemlileri şunlar: Animasyonlar için Shockwave, Internet'te telefon görüşmeleri için Netscape'in Cooltalk'i, Live3D (VRML), Adobe'nin Acrobat Reader'i, Microsoft'un Powerpoint Animations Player'ı ve Corel'in CMX Grafikviewer'ı. Güncel Plug-In'lerin listesini Netscape'in Web sitesinde bulabilirsiniz: "http://home.netscape.com/comprod/mirror/navcomponents_download.html". Ayrıca bu Plug-In'lerden bazıları da bu ayki CD'mizde yer alıyor.

Internet'te Arama

Arama makineleri (Search Engines) hiç kuşkusuz Web'de belirli bilgileri ararken büyük yardım sağlıyorlar, bunlardan en önemlileri Altavista,

Free Agent: Bu News programı haberler ve mesaj başlıklarını offline olarak işaretleyp sonradan hepsini birden Download edebilmeyi sağlıyor. Bu da telefon ve Provider ücretlerinden tasarruf ettiriyor.

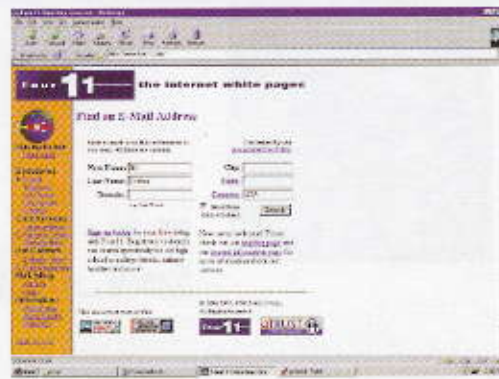

Altavista arama makinesi (Search Engine): AND, OR veya AND NOT gibi mantıksal operatörler Web'deki aramayı sınırlandırmak için yardımcı oluyorlar.

Yahoo, Lycos ve List2000. Ancak bazı durumlarda aşırı fazla sayıda site buluyorlar ve istediğiniz bilgiye ulaşmak bazen imkansız oluyor. Sorgulamalarınızı sınırlandırmazsanız, bulunan öge sayısı çok fazla olacaktır. Mesela Altavista'da "Futbol" yazıp bir arama yaptığınızda 10.000'in üzerinde isabet sağlanıyor, istediğiniz bilgiyi arayıp bulabilmeniz için bunlara tek tek gözetmeniz ise mümkün değil.

Bu yüzden arama işleminin belirli kriterlerle sınırlandırılması gerekiyor. Bu da mantıksal operatörlerle gerçekleşiyor. Çoğu arama makinesi AND, OR, NOT ve NEAR gibi ifadeleri destekliyor. Örnek bir kombine edilmiş arama denemesi olarak Altavista'yı ele alalım. Diğer arama makinelerinde de bu işlem benzer şekilde gerçekleşiyor. Ayrıntıları bunların Web sitelerine Online olarak sorup öğrenebilirsiniz. "http://www.altavista.digital.com" ile Altavista'ya bağlandıktan sonra "Advanced" veya "Help" ikonlarına tıklayarak gelişmiş arama seçeneklerine ulaşabilirsiniz. Mesela içerisinde "Futbol" ve "Türkiye" kelimeleri geçen tüm dokümanlarla ilgileniyorsanız, girişi altına ("Selection Criteria") "Futbol

AND Türkiye" yazmanız ve "Submit Advanced Query" butonuna tıklamanız yeterli. Bu arama işleminin sonucu bir önceki aramaya göre çok daha düşük ve sadece istediğiniz bilgileri içeriyor, içerisinde "Türkiye" ve "Futbol" kelimeleri geçen yaklaşık 57 dokümanla karşılaşıyorsunuz. Bu şekilde istediğiniz gibi arama yaptırabilirsiniz. Mesela Fenerbahçe taraftarıysanız içerisinde "Galatasaray" kelimesi geçmeyen dokümanları atarmak için arama kriterinin sonuna "AND NOT Galatasaray" ekleyebilirsiniz. Bu durumda da 32 tane dokümanla karşılaşıyorsunuz.

Four 11: Burada Amerikan E-Mail adreslerinin en kapsamlı listelerinden biri bulunuyor.

Arama Makinelerinin Otomatik Olarak Kombine Edilmesi

Bir konu hakkındaki tüm dokümanlara sahip olmak istiyorsanız ve tek bir arama makinesi ile yetinmek istemiyorsanız birden fazla arama makinesinde arka arkaya arama yaptırabilirsiniz. Ancak bu oldukça zahmetli ve aynı dokümanları birbirinden ayıklamak da oldukça uzun bir iş. Metacrawler, Savy Search ya da Internet Sleuth gibi Meta Search Engine'ler bu iş için biçilmiş kaftan. Bu tip meta arama makineleri ile ilgili bir listeyi "http://www.yahoo.com/Computers_and_Internet/Internet/World_Wide_Web/Searching_the_Web/All_in_One_Search_Pages" adresinde bulabilirsiniz.

Ancak bu yöntemin de dezavantajları var.

Sonuçların çoğunlukla içeriği tam olarak anlaşılamıyor ve aynı dokümandan birden fazla bulunabiliyor. Symantec'in bir ürünü olan Fast find for Windows 95 ve NT (http://www.symantec.com) ile daha iyi sonuçlar elde edilebiliyor. 50 \$'lık bu araç birden fazla arama makinesini ve endeksi sorgulayabiliyor ve bulunan yerleri birleştirebiliyor. Ancak programın en iyi özellikleri, bulunan çift dokümanları silmesi, adresleri önem sırasına göre sıralaması ve kullanımı kolaylığı ile kolay anlaşılır dokümanları.

İnternet'te Aradığınızı Nasıl Bulabilirsiniz?

Her İnternet kullanıcısı, başka bir arkadaşının veya İnternet sörfçüsünün E-Mail adresini bulmak konusunda sorunlar yaşamıştır. Eğer bu kişiye direkt olarak E-Mail adresini soramıyorsanız, özel listeler az da olsa yardımcı olabiliyorlar. Gerçi bunlar çoğunlukla uluslararası adresleri listeliyorlar, ancak aradığımız kişinin E-Mail adresini bulabilme şansımız az da olsa var. En önemli listeler Four 11 (http://www.four11.com), Whowhere (http://www.whowhere.com) ve Bigfoot'tur (http://www.bigfoot.com). Hepsinde de ana arama kriteri aranan kişinin ismidir. Ancak

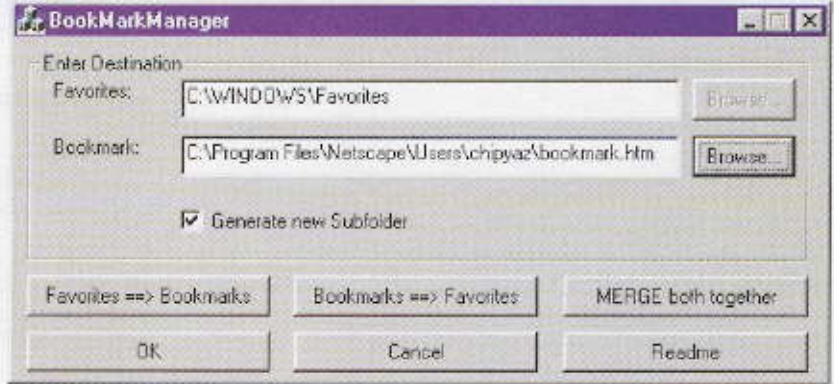
çoğu durumda coğrafik ya da organizasyonlara göre sınırlandırmalar yapmak mümkün.

Başka bir imkan da Newsgroup katılımcılarını temel alan bir e-Mail adresleri arşivinde sorgulama yaptırmak: "http://usenet-addresses.mit.edu". 1991 ve 1996 arasında bir Usenet haber grubuna katılmış birini bulma olasılığı oldukça yüksek. Liste 4 milyardan fazla kayıttan oluşuyor.

Browser'ı Birden Fazla Pencerede Çalıştırmak

Windows 95 gibi modern işletim sistemlerinin en büyük avantajlarından biri Multitasking ve Threading yetenekleri. Bunlar birden fazla işlemin aynı anda çalıştırılabilmesini sağlar. Netscape Navigator ve Internet Explorer'ın 32-Bit sürümleri bu özelliklerden faydalanabiliyorlar. Bu programlar birçok birbirinden bağımsız Browser penceresini aynı anda açabiliyorlar. Bu özellik, mesela trafiği oldukça yoğun ve sayfaları çok yavaş yüklenen bir sunucuya bağlandığınızda avantajlı olabiliyor. Bu durumda ikinci bir Browser penceresi açıp paralel olarak başka bir Web sitesine bağlanabilirsiniz. Sonradan ilk pencereye döndüğünüzde sayfa büyük bir ihtimalle yüklenmiş olacaktır. Netscape Navigator'da yeni bir pencereyi "File / New Web Browser" ile MS Internet Explorer'da ise "Dosya / Yeni Pencere" simgelerine tıklayarak açabilirsiniz.

Netscape Navigator'da aynı anda açılacak maksimum paralel bağ-

Bookmark Manager dünyalar arasındaki yolcular için: Bu program Navigator ve Explorer Bookmark'larını birbirlerine dönüştürüp birleştirebiliyor.

lantı penceresi için bir ayar bulunuyor. Bu ayara "Options / Network Preferences / Connections" seçenekleri ile ulaşabilirsiniz. Aynı anda bir çok bağlantı veri transfer hızını düşürecek için çok yüksek bir değer ayarlamayın. Hızlı bir Internet bağlantısına sahipseniz öndeğer olan 4'ü artırabilirsiniz.

Bookmark ve Cache Yönetimi

Netscape Navigator'da "Bookmarks" ile Internet Explorer'da ise "Sık Kullanılanlar (Favorites)" ile Bookmark'larınıza ulaşabilirsiniz. Bookmark, kullanıcının ihtiyaç halinde çabucak Browser'ın ana menüsünden ulaşabileceği kendisinin oluşturduğu sunucu adreslerinden oluşan bir listedir.

Bookmark'ları en basit şekilde, listeye eklemek istediğiniz Web sitesine bağlı olduğunuz anda ilgili menü komutunu seçerek oluşturabilirsiniz.

Netscape Navigator'da "Bookmarks / Add Bookmark" ile Internet Explorer'da "Sık Kullanılanlar / Sık Kullanılanlara Ekle" ile bu işlemi gerçekleştirebilirsiniz. Burada konu başlıkları belirlemeniz ve Web sitelerini buna uygun olarak Bookmark'a eklemeniz, ileride liste uzadığı zaman, istediğiniz siteyi listeden bulup seçebilmek açısından faydalı olacaktır. her iki Browser da kayıtları gruplandırmaya, silmeye ve yeniden adlandırmaya olanak tanıyor. İlgili pencereye Navigator'da "Bookmarks / Go to Bookmarks" ile

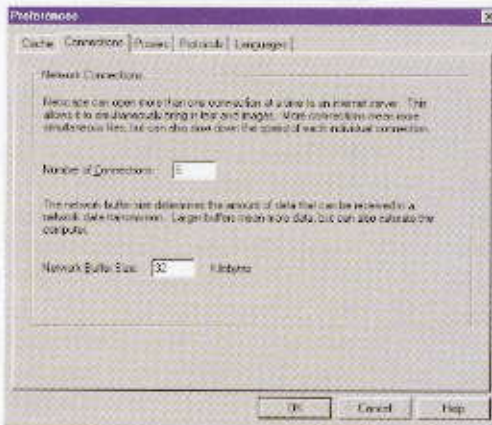
Internet Explorer'da "Sık Kullanılanlar / Sık Kullanılanları Düzenle" ile ulaşabilirsiniz.

Bookmark düzenlemesi için faydalı bir program olan Bookmark Manager 2.0 (http://ourworld.compuserve.com/homepages/Edgar_Hofer/BookMM.htm) bu ayki CD'mizde de yer alıyor. Bu yardımcı program MS Internet Explorer'ın "Sık Kullanılanlar"ını ve Netscape Navigator'un "Bookmark"larını birbirine dönüştürebiliyor. Bu programın desteği ile her iki Browser aynı Bookmark'lara sahip olarak yanyana kullanılabilir.

Cache Utility'leri

Hem Navigator hem de Internet Explorer, komple HTML dosyalarını ve grafikleri önbellekleyen bir Cache oluşturuyorlar. Bunun amacı Web erişimini hızlandırmak. Browser'lar Web sayfasının içeriği değişmemişse, tekrar bağlandığınız Web sayfalarını Internet'ten tekrar çekip yüklemiyor, bunun yerine sabit diskinizden veya aynı oturumda bağlanırsanız RAM'den yüklüyor. Böylece belirgin bir hız avantajı elde edilebiliyor.

Cache genelde Browser'ı kapattığınızda da silinip gitmiyor. Böylece zamanla sabit diskinizde Megabytelar dolusu Web sayfası ve grafik dosyaları oluşabiliyor, bunlara belirli bazı programlarla erişilebiliyor. Böylece belirli koşullarda Offline çalışmanız ve bu sırada mesela arkaplan resimlerini, butonları ve grafikleri kaydetmeniz mümkün olabiliyor. İki Shareware Utility bu amaç için çok uygun: MS Internet Explorer Cache Explorer 1.21 ve Netscape Cache Explorer

Netscape Navigator: Olanaklı bağlantı sayısı aşırı yüksek belirlenirse zaten düşük olan ortalama veri transfer hızı daha da düşecektir.

E-Mail'ler için küçük tavsiyeler

İnternet'te zamanla uyulması gereken bazı görgü kuralları oluşmuş durumda, bunlar kişiler arasındaki iletişimi daha sağlıklı kılıyorlar. İnternet iletişimi (çoğunlukla) metin transferi ile sınırlandırıldığı için bu değişik görgü kurallarının çoğu metinlerin görünümü (biçimi) ile ilgili. Bu kurallar ayrıca Online hizmetler ve BBS'lerde de geçerli.

Görüşler

Haber ve mesaj değiş tokuşu İnternet'te E-Mail'lerde, haber gruplarında veya Chat'lerde (sohbetlerde) hiçbir zaman direkt olarak gerçekleştirilmediği için sıkça radikal görüşler hatta küfürlerle karşılaşılabilir. Yine de bunlar bu mesajı okuyanları gerçek bir konuşma veya mektupta olduğu kadar kızdırabiliyor. Hatta bazen bu insanların kişiliklerinin zedelenmesine veya onulmaz yaralar açılmasına neden olabiliyor. Yani ölçüyü hiçbir zaman kaçırmamak gerekiyor, normal günlük konuşmalarınızdaki kadar nazik olmanız gerekiyor.

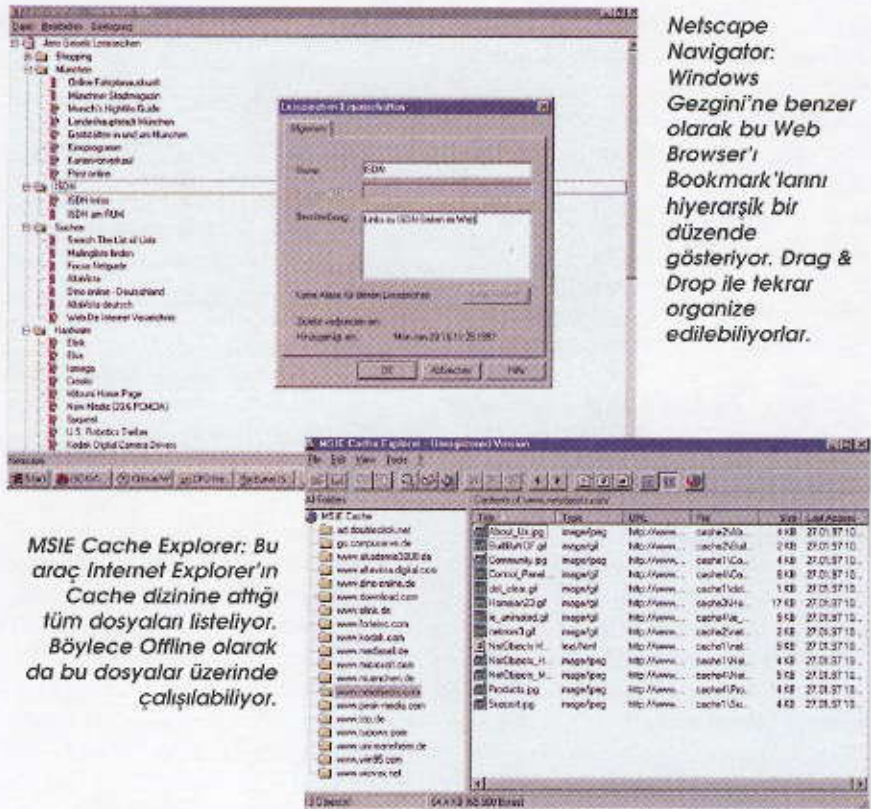
Açıklık

Bir Usenet grubuna mesaj gönderen biri bunun herkes tarafından okunacağını (umuma açık olduğunu) gözönünde bulundurmalıdır.

Yazım şekli

Mail'ler her mektup gibi yazım kurallarına uygun olarak yazılmalıdır. Sadece küçük harflerle yazmak, Mail alıcısını rahatsız etmeyecekse uygun olabilir. Ancak sadece büyük harfler kullanan biri BAĞIRIYORDUR ve bu da oldukça RAHATSIZ EDİCİ ve TERBİYESİZCE'dir. AYRICA EKRAN DA OKUNMASI ÇOK DAHA ZORDUR.

Türkçe karakterler gibi özel karakterlerin kullanılması da sorunlara yol açabilir. İnternet ASCII karakter seti ile çalışır. Türkçe karakterler bu karakter setine dahil değildir. Bunlar kullanılan işletim sistemine bağlı olarak Mail alıcısında değişik karakterler olarak ekranında belirecektir, bu da Mail'in okunmasını ve anlaşılmasını oldukça zorlaştırılabilir.

MSIE Cache Explorer: Bu araç Internet Explorer'in Cache dizinine atıldığı tüm dosyaları listeliyor. Böylece Offline olarak da bu dosyalar üzerinde çalışılabilir.

11.20 (bu programları da bu ayki CD'mizde bulabilirsiniz). Ayrıca isterseniz http://ourworld.compuserve.com/homepages/M_Wolf adresinden bu programları indirebilirsiniz. Her iki program da Windows 95'in Windows Gezgin'i'nin (Explorer) dizaynına dayanıyor. Bunlar içerikleri Cache'de bulunan tüm siteleri listeliyorlar. Kaydedilmiş HTML dokümanlarını ve grafikleri bir fare tıklaması ile açabilir, kaydedebilir, E-Mail ile gönderebilir ve sıraya göre dizebilirsiniz. Bir arama fonksiyonu da mevcut.

Dosyaların Bulunması ve Yüklenebilirliği - Archie ve FTP

Shareware, sürücü, Trial ve demo yazılımları indirebilme imkanı sadece Web sayfaları ile sınırlı değil. Server arşivlerinin hiyerarşik dizin sistemlerinde binlerce yazılım bulabilmek mümkün. Burada söz konusu olan serbestçe erişilebilen özel sunuculardır. Bunlara sadece özel bir protokol ile bağlanabilmek mümkündür: File Transfer Protocol (FTP).

FTP ile kendi bilgisayarınız ve Host bilgisayar arasında bir bağlantı kurabilirsiniz. Sunucuya genelde "anonymous" kullanıcı adı ve şifre ola-

rak E-Mail adresi ile bağlanıldığı için buna "anonymous FTP" de deniliyor. Netscape Navigator ve Internet Explorer belirli koşullarda FTP'yi destekliyorlar, ancak grafik arabirimine sahip özel Client programları FTP'den sonuna kadar faydalıyorlar ve çok daha kullanışlılar. Mesela Download için birden fazla dosyayı işaretleyebiliyorlar ve sürükte ve bırakarak (Drag & Drop) gibi gelişmiş teknikleri kullanabiliyorlar.

Bir Ftp Client'ı arıyorsanız WS-Ftp (http://www.ipswitch.com/pd_wsftp.html) ve Cuteftp 1.8 (<http://www.cuteftp.com>) işinizi görecekler. Bu programlar da bu ayki CD'mizde bulunuyor. Her iki program da Windows altında çalışıyor. FTP Explorer 1.0 for Windows 95 and NT de (<http://www.ftpx.com>) denemeye değer bir program. Kullanım olarak Windows Gezgin'i'ni andırıyor. Bu program da Mayıs-CD'sinde bulunuyor.

Ancak yardımcı araçlar olmadan FTP sunucularındaki veri yığınları hakkında bilgi sahibi olmak mümkün değil. Burada da Archie imdadına yetişiyor. Archie, FTP sunucularındaki programları listesini içeren devasa bir veritabanı. Bu veritabanı,

Netscape Navigator: Windows Gezgin'i'ne benzer olarak bu Web Browser'ı Bookmark'larını hiyerarşik bir düzende gösteriyor. Drag & Drop ile tekrar organize edilebiliyorlar.

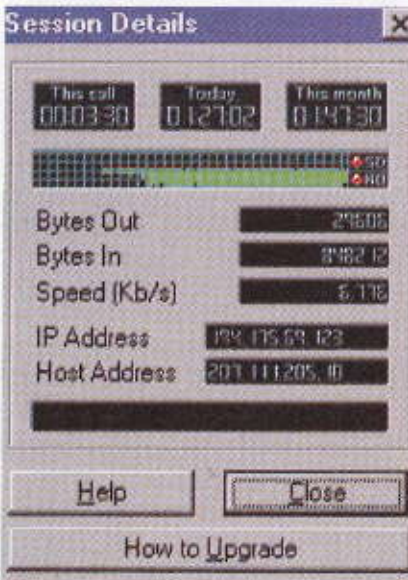
Archie yazılımları ile kolayca sorgulanabilen değişik bilgisayarlar üzerinde bulunuyor. Sonuç, aranan dosyanın Ftp ile Download edilebileceği sunucuların bir listesidir.

Bu bağlamda başarılı Archie Client'ları WS-Archie 1996-09-29 (<http://dSPACE.dial.pipex.com/town/square/cc83/wsarchie.html>) veya File Ferret'tir (<http://www.viro-nix.com/netferret/fileferret.htm>). Bu yazılımları da sizler için bu sitelerden Download edip bu ayki CD'ye koyduk.

Virüs Korumaları

Internet üzerinden ücretsiz yazılımlar çekebilmenin önlem alınmadığında dezavantajları da yok değil: Dikkat etmeyen ve bilgisayarına Download ettiği her dosyayı virüs taramasından geçirmeyen birinin başı kolayca bir virüsle belaya girebilir.

Tüm arşivleri tek tek açıp bir anti-virüs programı ile kontrol etmek çok zahmetli bir iş olduğu için akıllı programcılar oturup düşünmüşler. Sonuç Virusafe 2.1 (<http://www.elishim.com>) olmuş. Bu yazılım çoğu Web-Browser ile birlikte çalışabiliyor, kendiliğinden Internet'ten Download edilen tüm dosyaları kontrol ediyor ve bu ayki CD'de yer alıyor. Bu yazılım sıkıştırılmış dosyaları da tarayabiliyor.

Internet Meter: Starfish'in bu yazılımı ortalama veri transfer hızını ve bağlantı süresini ölçüyor

Protokol Yazılımları

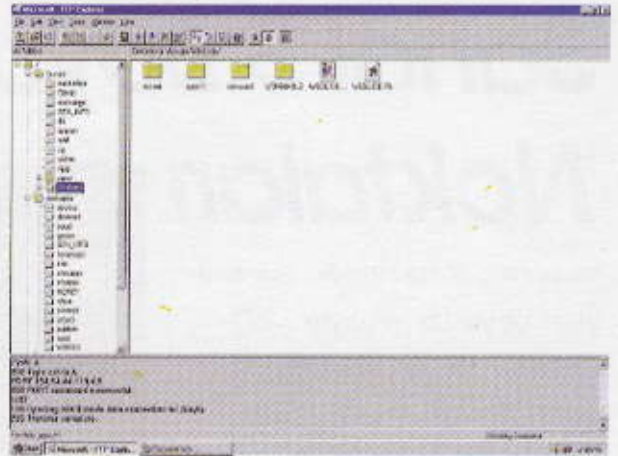
Herkes Internet'in yavaşlığından şikayetçi. Artık kişisel izleniminizi isterseniz çıplak sayılarla da kanıtlayabilirsiniz - Starfish Inter-meter 2.0 buna olanak tanıyor (<http://www.starfish-software.com>). Bu küçük program ücretsiz ve bu ayki CD'de de yer alıyor. Inter-meter, bağlantının süresini ve ortalama veri transfer hızını ölçüyor. Güncel sürüm Windows 95 altında ve Navigator veya Explorer ile birlikte çalışabiliyor.

Masraflarınızı Kısın

Yüksek telefon faturaları ve Internet Servis Sağlayıcı'sına ödenmesi gereken ücretler her Internet kullanıcıyı düşündürüyor. Bu amaçla telefon ve servis sağlayıcı masraflarınızı ölçen yazılımların kullanılması oldukça faydalı olacaktır. Ancak sadece bağlantı süresini ölçen basit yazılımlar bu iş için uygun değil. Internet sörfçülerinin istediği program, telefon ücretlerini ve oluşan Provider masraflarını toplayıp hesaplayan bir program. İşte bu talepleri karşılayan W-Online Pro (<http://members.aol.com/hille01/index.htm>) Shareware bir program ve bu ayki CD'de o da yer alıyor. Bağlantı süresi ve telefon ücretleri yanında program gerçek bağlantı hızını da ölçebiliyor. Telefon kontör ücretini Türkiye'ye göre ayarlayabilirsiniz. Comrate de yine W-Online Pro'ya benzer bir program.

PGP ile Güvenlik

Internet'teki dosya transferleri, özellikle de Mail'ler ne kadar güvenli? Cevabı oldukça açık: Bir kartpostal göndermekten farkı yok, bunu da teorik olarak herkes okuyabilir. Internet Mail'leri sonuçta normal, korumasız (şifrelenmemiş) metin dosyaları olarak transfer ediyorlar. Mail'ler Internet'te birçok bilgisayar üzerinden geçip aktarılı-

FTP Explorer gibi programlar kullanıcılarını komplike FTP komutları ile uğraştırmıyorlar. Böylece dosyaların Download edilmesi daha kolay oluyor.

yor. Teorik olarak bu tip bir bilgisayarların her sistem yöneticisi istediği gibi bu Mail'leri okuyabilir, silebilir veya değiştirebilir. Ancak pratikte binlerce E-Mail arasından sizin Mail'inizin okunma olasılığı oldukça düşük, ancak yok değil. Ne de olsa Internet'in denetlenmesi kesinlikle mümkün değil, zaten Internet'i bu kadar çekici kılan da belki de en çok bu özelliği.

Yine de çok önemli dosyalar gönderiyorsanız ve Mail'lerinizin istenmeyen kişiler tarafından okunmasından korkuyorsanız Mail'lerinizi şifrelemelisiniz. Bu bağlamda Philip Zimmerman'ın PGP (Pretty Good Privacy) adlı programı oldukça popüler.

Bu yazılımın şifreleme tekniği o kadar iyi ki, Amerikan hükümetinin görüşüne göre silah satma kanununa aykırıymış. Zimmerman bu programı Freeware olarak herkese ücretsiz sunduğu için hüküm giymekten son anda kurtulmuş.

PGP'nin üç değişik sürümü mevcut: ABD ve Kanada için ticari ve ticari olmayan bir sürüm ile ticari olmayan uluslararası bir sürüm. Bu programla ilgilenen biri mutlaka bu programın uluslararası bir sürümünü temin etmeli. Bu sürümde bir patent sorunu mevcut değil. PGP'nin her bilgisayar platformu için sürümleri mevcut ve bu ayki CD'de de Windows için bir PGP programı bulunuyor.

Sanal 3 Boyutlu Buluşma Noktaları

İnternet iletişimde sürekli yeni boyutlar açılıyor. 3D-Chat'ler de üç boyutlu gösterimleri klasik Chat, Multimedia ve oyun bileşenleriyle birleştiriyor.

Basit metin temelli Chat sistemleri oldukça popüler. İlk defa bir Internet Relay Chat Server'ına bağlanan biri bilgisayarın başından saatlerce kalkamayabiliyor, binlerce kullanıcı da iletişim ihtiyaçlarını bu şekilde gideriyorlar. Aynı patlama 3D-Chat sistemlerinde de yaşanacak gibi görünüyor. İşte 3D-Chat zevkini doyasıya yaşayabileceğiniz adresler:

Black Sun

<http://ww3.blacksun.com>

3 boyutlu dünyaların Chat meraklısı ziyaretçilerinin en sık ve ilginç uğrak yerlerinden birisi Black Sun Interactive'in Server'ı. Java tabanlı Cyberhub Client'ının başarılı yazılımı potansiyel müşterileri kendine çekecek gibi görünüyor. Bu sayfaların izlenebilmesi için Netscape Navigator gibi bir Web-Browser'a ihtiyacınız var. Gerçi bu program 8 MB RAM'e sahip 486 bilgisayarlarda çalışıyor ancak 3D-Chat'in zevkini doyasıya yaşayabilmek için en azından 16 MB RAM ve güçlü bir Pentium işlemciye sahip olmalısınız. Grafikler de oldukça detaylı olduğu için bu sayfaların büyüklüğü de normal sayfalara göre oldukça büyük, bu yüzden de İnternet bağlantınız en azından 28.800 bps hızında olmalıdır.

Cyberhub Client şimdiye kadar sadece Netscape 3.0 ile çalışıyor, Navigator Gold, alternatif Web-Browser'lar veya eski sürüm kullanıcılarının pek bir şansı yok. Netscape eklentisi Live3-D olmadan da hiçbir şey çalışmıyor. Bu modül pratik ola-

rak bu Client'ın Download edilmesinde birlikte transfer ediliyor.

Kullanıcılar Sun'ın başlangıç sayfasında sanal yolculuğu için gerekli bilgileri bulabilirler. Burada "Scene" olarak da tanımlanan dünyalar mevcut. Burada asıl Online maceralar gerçekleşiyor. Fare ikonunu program penceresi üzerine sürükleyen ve bu sırada neler olduğunu dikkatlice izleyen biri yolculuğun nereye gittiğini kestirebilir. Fareyi bir giriş alanı üzerine sürüklediğinizde bir yazı, arkasında saklı olan dünya hakkında bir fikir veriyor ve bir tıklama ile bu dünyanın içerisinde kendinizi buluyorsunuz.

Bu yazıyı yazarken Sun'ın interaktif sunucusunda 5 değişik dünya bulunuyordu, bunların da yine alt bölümleri mevcuttu. Firmaların ticari gösterimleri ağırlıkta - alışveriş ve sanal gerçeklik hakkında bir izlenim edinebilmek için bunlar fazlasıyla yeterli.

Frame tekniği genel bakışı sağlıyor: Global çağrılabilen bilgiler arasında o an erişilebilen dünyalar, o anki ziyaretçi sayıları, takma ad gibi kullanıcı bilgileri ile ilgili bir sayfa ve Chat merkezi bulunuyor. Klavye

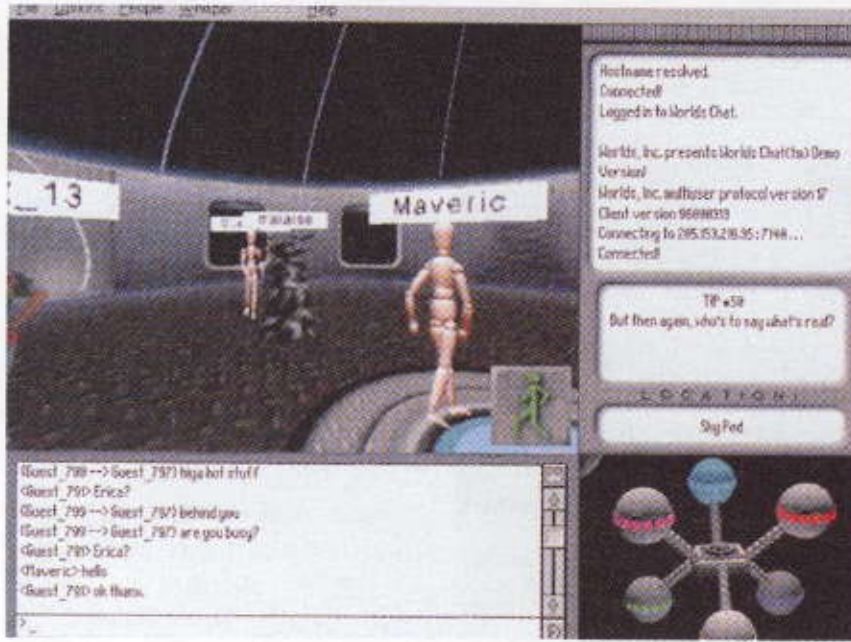
girişleri yardımıyla özel konuşmalar ("1:1 Chat") yapabilmek de mümkün, ancak toplu muhabbetlere katılmak da mümkün. Toplu sohbetlerde tanışıp ilişkilerini ilerletenler bire bir sohbete geçiyorlar.

Netscape Navigator'ın Plu-In'lerinden alışık olduğumuz bir başarımla navigasyon için yardımcı oluyor. Sağ fare butonuna tıklayıp "Options / Navigation Bar" ile açabileceğiniz bu araç ile hareket modunu ve gösterge parametrelerini aktif hale getirebiliyorsunuz. Alternatif olarak programı VRML penceresinden de kumanda edebiliyorsunuz. Kontaktların sağlanması (ve gerektiğinde kesilmesi için) için özel butonlar mevcut: Bunlar istenilen bir Avatar'a yaklaşmayı, Chat'i sağlamayı ya da Chat yapmak istemediğiniz birinin size ulaşmasını engellemeye yarar.

Worlds Chat Demo 1.1b

<http://www.worlds.net>

Worlds Chat, Cyberhub Client gibi İnternet üzerinden üç boyutlu Chat dünyalarına bağlanmayı olanaklı kılıyor. Ücretsiz olarak Download edebileceğiniz test sürümü Windows altında çalışıyor ve ticari

World Chat: Burada sanal sahneye çıkışlarının provasını yapan firmaları bulmak mümkün.

Uzmanlar İçin

Worlds Chat için kendi Avatar'ınızı kendiniz yapın

Worlds Chat'in standart figürleri artık çok sıkıcı geliyorsa kendi figürünüzü kendiniz yaratabilirsiniz. Bunun için bir Compiler bir de BMP dosyası yaratabilen bir grafik editörüne ihtiyaç var. Compiler'i Internet'te <ftp://ftp.worlds.net/pub> adresinden ücretsiz olarak temin edebilirsiniz. Arşiv dosyasının ismi COMPIMGC.ZIP.

Öncelikle 2 ve 8 arasında BMP dosyası oluşturmalsınız. Bu dosyalarda figürün değişik açılardan görüntüleri bulunmalıdır. Sadece iki dosya varsa, bunlar önden ve arkadan görünüşleri olmalıdır, bunlar aynı motiften de oluşabilirler. Tüm resimler aynı formata ve arkaplana sahip olmalıdır ve RGB ile (PLE ile değil) kodlanmalıdır. Performans nedenleri yüzünden 200*200 pikselden büyük bir format kullanmayın.

Tüm resimler hazırsa kullanıcı ASCII formatında yeni Avatar'ın dosya adlarının bulunduğu bir liste hazırlamalıdır. Liste adı olarak Avatar'ın ismi girilebilir. Listenin

dosya uzantısı .LST olmalıdır. Her kayıt (dosya ismi) ayrı bir satırda girilmelidir. Her satır ek bir Linefeed ile birbirinden ayrılmalıdır. Son dosya adından sonra da ek bir Linefeed gerekiyor.

Dosyayı kaydettikten sonra Compile işlemine başlayabilirsiniz. Bunun için DOS altında COMPMOV derleyicisini yanına listenin dosya adını ekleyerek çalıştırmalsınız. Sonuç .MOV uzantılı bir dosya ve .CMP uzantılı bir resim dosyası olacaktır. Her iki dosyayı da Worlds Chat Avatar dizinine kopyalayamazsınız, mesela C:\WORLDS\CHAT\AVATAR.

Buradaki güzel tüyo, normalde Worlds Chat'in okuduğu dosyaların yeni dosyalarla takas edilmesidir. Bir Chat katılımcısı, sizin değiştirdiğiniz standart bir Avatar ismini seçtiğinde, yeni Avatar sizin bilgisayarınızda ve sadece o chat katılımcısının bilgisayarında aktif hale gelecektir. Daha ayrıntılı bilgiyi <http://sting/yrams.nl/creation.html> adresinde bulabilirsiniz.

karlı hızlı bir bilgisayara sahipse fon müzikleri, ses efektleri ve Voice Chat'in zevkini doyasıya yaşayabilir. Zamanla işkence haline gelen klasik Chat sistemlerindeki klavyeden tuşlamanın da böylece sonu gelmiş oluyor.

Fon müziklerinden ve seslerinden sözedince rahatsız edici ses efektlerini hayal edenler yanıhıyorlar. Chat sırasında bir adada martı sesleri eşliğinde denizin hışırtısını dinleyebiliyorsunuz. Diğer Internet'çilerle iletişimde en son teknoloji kullanılıyor. Uygun bir ses kartı ile Full-duplex (siz konuşurken aynı anda karşı tarafın sesini de duyabiliyorsunuz) yöntemiyle sohbetler yapmak mümkün.

Bu kadar lüks, elbette ki yüksek bir bilgisayar performansı gerektiriyor: Online Traveller'in dokümanlarında minimum sistem gereksinimi olarak Pentium işlemci, 16 MB-RAM belirtiliyor. Internet bağlantısı Point to Point protokol olarak 14.400 bps hızında gerçekleşmelidir.

Chat ortamının kendisi diğer sunuculara göre daha az çekici. Gerçi yazılım üç boyutlu bir ada manzarası sunuyor, ancak Avatar'lar diğer 3 boyutlu Chat sistemlerine oranla basit kalıyor, komple figürler yerine sadece kafalar görünüyor. Jestler ve mimikler biraz değişiklik arz ediyorlar. Bir menü aracılığıyla kullanıcı figürünün mimiklerini değiştirebiliyor. Nötr, sevinçli, kızgın, şaşkın gibi duyguları ifade etmek mümkün.

Kullanıcılar o an kendisiyle birlikte bağlı kullanıcıların kimler olduğuna gözetabiliyor ve hangi adada potansiyel Chat partnerleri olduğunu görebiliyorlar. Başka bir komut da kendi Avatar'ınızı Chat partnerinizin yanına getirmeyi sağlıyor. Çok meraklılar da ayrıca başkasının profilini, eğer o kişi profilini doldurmuşsa gözetebilme imkanına sahipler. Voice bağlantısı gerçekleşmezse karşı taraftaki partnerinizin profilini gözatarak E-Mail adresini öğrenebilir ve iletişimi bu şekilde sağlayabilirsiniz. Tüm bu komutlara değişik menüler üzerinden ulaşılıyor.

Web'de 3 Boyut

Pencereli ve menü çubuklu grafiksel arabirimlerin devri sona mı eriyor? Web'deki üç boyutlu gösterimlerin standardı VRML, World Wide Web'in eskiyen çehresini değiştirmek üzere Web'de start çizgisindeki yerini almış durumda.

Sıkça sözü edilen ve övülen küreselliğini dikkate almasak World Wide Web (WWW) bazen gerçekten de çok yüzeysel kalıyor. Buna fazla şaşmamak gerek, zira Web'de temelde kocaman bir kitaptır, sırayla değil de istediğiniz sayfayı doğrudan açıp okuyabileceğiniz dijital bir ansiklopedi olsa bile. Ancak Internet çok yakında büyük bir ihtimalle daha fazla "derinlik" kazanacak gibi görünüyor - üçüncü boyut açısından. Bunu da VRML 2.0 sağlayacak. VRML, Virtual Reality Modelling Language'in kısaltması, sanal 3 boyutlu dünyaların

veri hatları üzerinden iletilmesinin standardını ifade ediyor. Bunun arkasında, WWW'deki üç boyutlu nesneleri tanımlamak için platformdan bağımsız bir dosya formatı gizli. Teorik olarak bu şekilde doğa manzaraları veya her türlü fantastik sanal dünyalar yaratılıp izlenebiliyor. Bu iş de sandığı kadar zor değil, çünkü Internet'te 3D bir sahne yaratmak için özel Authoring sistemlerine gerek yok. Bir VRML dosyası, Web sayfalarının hazırlanıp gösterilmesindeki HTML dosyası gibi bir VRML dosyasından oluşuyor. Sonuçta biraz programlama bilgisi gerekiyor.

Ayrıca: Uzmanlar VRML'yi telaffuz ederken, VRML kısaltmasını hecelemiyorlar. SCSI kısaltmasında olduğu gibi özel bir deyim oluşmuş durumda. Uzman ağızlarından bir çırpıda dökülürken sözcük "vörm".

VRML henüz deneme aşamasında. Günümüzde VRML örnekleri daha çok 3D-Chat ortamlarında ("3D-Chat sistemleri" başlıklı yazıya bakınız) karşımıza çıkıyor. Bunlar da henüz sadece üreticilerinin özel uğraşları olmaktan öteye gidemiyor. Bu da bu tip bir Chat sistemine katılabilmek için üreticinin sağladığı özel bir Browser veya Viewer'ı Download edip kurmak demek. Yüklendi bu yazılımlar da sadece kendi firmasının özel 3D formatını destekliyor, standart dosya formatları henüz oluşmadı, başka üreticilerin 3D formatları henüz desteklenemiyor.

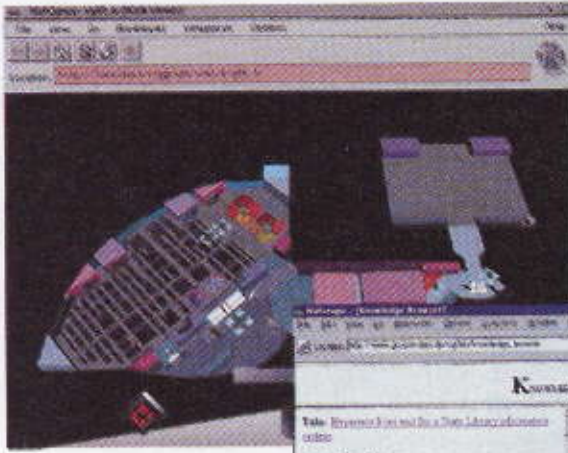
Buna karşın daha ciddi uygulamalar, veritabanları için 3D arabirimlerdeki gelişmeler, mesela Geoforschungszentrum'un ve Potsdam meslek yüksek okulunun (GFZ) Knowledge Browser'ı, Darmstadt'taki Volltext Retrieval System Lyberworld der Gesellschaft für Mathematik und Datenverarbeitung (GMD) veya Minnesota Üniversitesi'nin WebViz'i gibi. Bunlar kullanıcıyı, ilgili sözcüğün katalogu hakkında bilgi sahibi olmasına rağmen, istediği bilgiye güvenilir bir şekilde ulaştırabiliyorlar. Ancak bilgi ortamlarının görselleştirilmesi için VRML uygulamalarının bu türü henüz başlangıç aşamasında.

Internet'i üreticilerin kendi 3D standartlarının kaplaması VRML 1.0'in yetersizliği yüzünden kaynaklanıyor.

VRML 1.0'in yaratıcıları Marc Pesce ve Tony Parisi VRML ile ilk başta Web sörfçüsünün önünde sanal komple 3 boyutlu dünyalar oluşmasını tasarlanamışlar. Bu tasarımın arkasında daha çok kullanıcılar için daha rahat bir kullanıcı arabirimi oluşturmak düşüncesi hakimmiş. Bu düşünce de günlük bilginin nasıl kullanıldığına dayanıyordu. Marc Pesce şunları söylüyor:

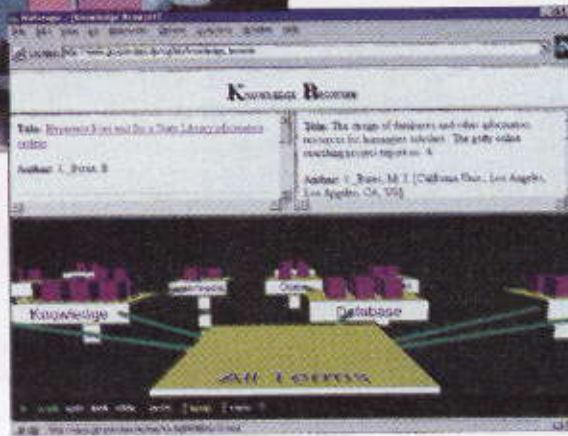
"VRML, iki boyutlu Web'deki soyut URL boyutunun düzeltilmesi olarak ortaya çıktı."

WWW'nin büyük patlaması Inter-

3D manzaralı veritabanı:
Potsdam'daki GFZ'nin
Knowledge Browser'i
bilgileri sanal hacimlere
dönüştürüyor.

*Bir hologram gibi:
Siggraph'ın Web sayfası,
bilgisayar grafiği
konusunda liderlerden
biri, resimde bir VRML
örneği görülmüyor.*

net'te üç boyutlu gösterimlerin daha iyi olması istegini beraberinde getirdi. VRML 1.0 oldukça duragan kaldı. Kullanıcıyla sadece çok sınırlı bir etkileşimi mümkün kılıyor. Eklenen metinleri sadece ASCII formatında okuyabiliyor. Bu da özel, ulusal veya Türkçe karakterlerin kullanılamaması anlamına geliyor.

1996 başında VRML Architecture Group (VAG), Şubat ayına kadar yeni bir VRML standardı için önerilerde bulunulması için çağrıda bulundu. VAG, Siggraph'95'deki başarısından sonra VRML 1.0'ı geliştirme kararı aldı. VRML uzmanlarından oluşan bu grupta 1.0 standardının yara-

tıcıları Parisi ve Pesce de bulunuyordu. Başvurma süresinin sona ermesiyle birlikte kurulun önünde 6 adet tasarı mevcuttu. Öneri sahipleri arasında tanınmış isimler de vardı: Microsoft'un önerisi "Active VRML" ve Apple'ın "Quickdraw"ı da bunlardan ikisiydi. Alman GMD'de de Dynamic Worlds ile temsil ediliyordu.

Sonuçta ileriki tartışmaların üzerinde çalışılacak temeli olarak Silicon Graphics'in "Moving World" tasarısı seçildi. 50'den fazla firma bunu destekliyordu, bunların arasında mesela (Microsoft'un ezeli rakipleri de) Adobe, Borland, Bryce-Metatools, IBM, Macromedia, Netscape veya Sega da bulunuyordu.

Silicon Graphics geliştirme esnasında Sony ile birlikte çalışmıştı. Silicon Graphics, Open Inventor formatının temelinde VRML 1.0'ı geliştirmişti. Ağustos 1996'da da Moving Worlds VRML 2.0 standardı olarak kabul edildi.

Günümüzde kullanıcılar bazı Browser'lar yardımıyla VRML 2.0 manzaralarında gezinebiliyor. Sony'nin Cyberpassage'ini Web'de <http://vs.spiw.com/vs/> adresinden Download edebilirsiniz.

Pratik VRML kullanımı: USA'nın istatistiksel haritası
üç boyutlu gösterimi çok iyi kullanıyor ve sayıların
daha iyi anlaşılmasını sağlıyor.

VRML 2.0'daki yenilikler

1996 Ağustos'unda VRML Architecture Group (VAG), Silicon Graphics'in Moving Worlds tasarısını yeni VRML 2.0 standardı olarak kabul etti. En önemli yenilikler şunlar:

Collision (çarpışma) kontrolü: Nesneler artık geçişgen ve geçişgen olmayan olarak tanımlanabiliyor.

Gösterim için detaylı bilgiler: Mesela arkaplan kaplamaları, hareket şekli (uçmak, yürümek), seyir hızı, kamera veya ışık kaynağı için çarpışma açısı tanımlanabiliyor.

İşik: Sis, duman veya buğu gibi efektler mümkün.

Metin gösterimi: Metinlerde İngilizce dışındaki bazı dillerin özel karakterlerini kullanabilmek mümkün.

Yaklaşma kontrolü: Kullanıcı bir objeye yaklaştığında bile artık o objeye tepki verebiliyor.

Zamana ayarlı akışlar: Kullanıcı bir sahne içerisinde gezindiğinde, tanımlanan belli bir zaman zarfından sonra tanımlanmış bazı olayların gerçekleşmesi sağlanabilir.

Etkileşim: Kullanıcı isterse bir sahneye müdahale edebilir, nesneleri değiştirebilir, mesela eşyaları yerinden oynatıp başka yerlere taşıyabilir.

niz. Netscape Navigator için full Plug-In paketi 8.48 MB büyüklüğünde. Silicon Graphics kendi 3D-Browser'ı Cosmo Player'ı VRML 2.0 fonksiyonları ile geliştirdi: "<http://vrml.sgi.com/cosmoplayer/download.html>".

Dimension X'in yazılım geliştirme aracı Liquid Reality'yi <http://www.dimensionx.com/products/lr/> adresinde bulabilirsiniz.

VRML 2.0 ile hazırlanmış bir sahne, kullanıcının hemen dikkatini çekecektir: Artık arkaplan grafikleri ve taban örnekleri (yer kaplamaları) de mevcut. 1.0 sürümünde bunlar yoktu. Sahneler genelde bir oda içerisinde gerçekleşiyordu, bir yer kaplaması geometrik yüzeylerle çizilmek zorundaydı. Mesela şimdi bir bulut grafiğini gökyüzü olarak tanımlayabilmek mümkün (Quake gibi 3D oyunlarda olduğu gibi) - böylece bir sah-

ne çok daha canlı ve geçişe yakın olabiliyor, basit, şematik bir gökyüzü olsa bile.

Bulutların yanında sahneyi aydınlatan ışığın düzeni ve ahengi de geliştirilmiş. Sis, buğu veya duman yeni 3 boyutlu konseptinin elemanlarından bazıları.

Bazı geliştirmelerin farkına da ancak uzun bir süre manzaranın (sahnenin) içerisinde dolaştığınızda varabiliyorsunuz. En önemlileri de kullanıcı etkileşiminin imkanlarının geliştirilmesi. Programcı, VRML 2.0 nesnelerini sensörlerle donatabiliyor, bu sensörler sayesinde bu objeler, üzerlerine tıklandığında veya kendilerine yaklaşıldığında "hissettiklerinde", "canlanıyorlar". Bunlar kullanıcının hareketlerine tepki verebilmek için gerekli önkoşullardır.

Nesneler tepkiler verebilmek için VRML 2.0'da bir Script dili var. Bu dille, nesnelerin gerektiğinde nasıl hareket etmeleri gerektiği programlanabiliyor. Arabirimler şimdiye kadar sadece Java ve C için belirlenmiş. Script'lerin VRML 2.0'a eklenmesinde ise kullanıcıya neredeyse hiçbir sınır koyulmamış.

Hatta bir bilgisayardaki Script'ler Internet'teki başka bir bilgisayardaki Script'lerle bilgi değiş tokuşu yapabilirler. Bu da mesela Tokyo'daki bir Japon'la İstanbul'daki bir Türk'ün aynı sanal dünya üzerinde konuşabilmesine veya başka bir şekilde (mesela hareketlerle) iletişim sağlamalarına olanak tanıyor. Ancak bu-

nun nasıl gerçekleştiği henüz tam olarak izah edilmiş değil. Burada standartların biraz daha gelişmesi gerekiyor. Yine de VRML dünyalarının programcılarının fantezilerinin önüne hiçbir engel konulmamış.

Ayrıca bir sahne sesler, animasyonlar veya videolar ile donatılabilir. VRML 1.0'da buna imkan yoktu. İzleyiciler rüzgarın bile esmediği hayalet şehirlerde gezinip duruyorlardı. Ancak bir sahnedeki metinler özel karakterleri de kabul etmeli. Yani mesela Türkçe karakterlerin de desteklenmesi gerekiyor. Şimdiye kadar sadece saf ASCII tekstindeki, 127'ye kadar ASCII kodları girebilmek mümkün. Bunun mutlaka geliştirilmesi gerekiyor.

VRML verilerinin transfer süresini düşük tutabilmek için bu standardın özelliklerine ASCII formatı yanında bir binary formatı da dahil edilmiş. Bunun temeli için de Apple'ın Quickdraw-3D Metafile formatı hizmet veriyor.

VRML 2.0'ın sağladığı tüm bu aşırı canlılık tutkusu, bazı faktörler tarafından baltalanıyor. En önemli faktör iletişim ağlarının bant genişliği. Bir dünya ne kadar detaylıysa, o kadar çok veri Internet'ten kullanıcıların bilgisayarlarına ulaşmalıdır. İkinci belirleyici faktör de bilgisayarınızın performansdır. VRML sadece 3 boyutlu nesnelerin özelliklerini transfer eder. Nesnelerin kendileri son kullanıcının bilgisayarlarında yaratılır. Burada da iletişim ağlarındaki gi-

Temel Bilgiler Başlayanlar için VRML

VRML (Virtual Reality Modelling Language), Internet'teki üç boyutlu nesnelerin ve sahnelerin tanımlanması için kullanılan bir dosya formatıdır. Bu formatın yaratıcıları Marc Pesce ve Tony Perisi, sanal gerçeklikler yaratma imkanını pek dikkate almamışlar. Asıl düşünceleri kullanıcı için alışık olduğu, gerçek insan düşüncesi ve çalışma şekline yakın grafiksel bir arabirim oluşturmaktır.

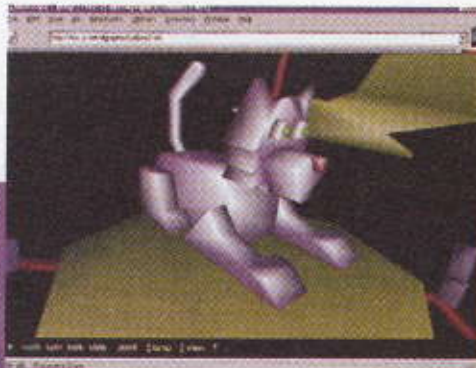
VRML 1.0 oldukça statik. Kullanıcı etkileşimi oldukça kısıtlı. Nesneler sadece Link olarak tanımlanabiliyor, yani üzerlerine tıklandığında başka bir Web sayfasına veya Web'de bir yerde bir VRML sahnesine isinılıyorlar.

VRML 2.0 kullanıcı etkileşimi imkanlarını oldukça arttırıyor. Nesneler artık anime edilebiliyor. Bir sahne ses ve video bileşenlerine sahip olabiliyor.

VRML açık bir standart. Yani üçüncü şahıslara, kendi yazılımlarına, mesela Viewer, editor veya Web Browser'larına VRML özelliği ekleme imkanı sağlıyor. Üreticiler isterlerse kendi geliştirmelerini ekleyebilirler, böylece kural olarak sadece bu üreticinin kendi yazılımıyla okunabilen formatlar ortaya çıkıyor.

En önemli Web Browser'lar Netscape Navigator ve Microsoft Internet Explorer sadece VRML 1.0'ı destekliyorlar. Ne zaman VRML 2.0'ı destekleyecekleri henüz belli değil.

3D sohbet: Çağdaş sfenks formundaki VRML, fantezi dolu Web sayfalarından biri.

Lyberworld: GMD'nin bu veritabanı arabirimi, küre şeklindeki bir hacmin yardımıyla bilgiler arasındaki ilişkiyi daha belirgin bir hale getiriyor.

bi yine aynı şeyler geçerli: Sanal dünyalar ne kadar detaylıysa, işlemci de o sahneyi oluşturabilmek için o kadar çok çalışmalıdır, yani işlemciniz yeterince hızlı olmalıdır. Ayrıca her uygulama VRML arabirimiyle donatılmaya uygun değildir. Word'ü bir 3D uygulama olarak düşünebiliyor musunuz? VRML herhalde öncelikle eğlence, Multimedia alanlarında patlama yapacak gibi görünüyor. Sonrası ondan sonra belli olacak. Temeller artık hazır. Gerisi insanlığın hayalgücüne kalmış. □

Web Sayfalarında 40 Renk Problemi

Mönitörlerin RGB renkleri gösterme kapasiteleri birbirinden farklıdır. Tasarımcıların Web sayfası için ürettiği grafik objelerin renklerini Web izleyicileri farklı biçimlerde algırlar. Ve farklı değerlerdeki RGB fonlar bu renk farklılığını daha artırır.

Technik açıdan renkler, gerçek hayatta göründükleri kadar basit ve güzel değildir. Renk konusu, baskı ve iletişim teknolojisinin gelişmeye başladığından bu yana, oluşumları, tanımları ve renk uzayları ile her zaman hassas noktalardan birisi olmuştur.

Web ortamında, geleneksel baskı teknolojisinde (ofset, flekso, tıfdruk vb.) kaos düzeyinde olmasa da renk ile ilgili çeşitli problemler yaşanıyor. Problem, hızlı indirme ve erişim nedeniyle Web'de kural haline gelen 'resimlerde daha az dosya büyüklüğü' hedefinin yanı sıra Internet'in farklı monitör ayarları ve işletim sistemlerine yayılmış olması yüzünden kronikleşebilir.

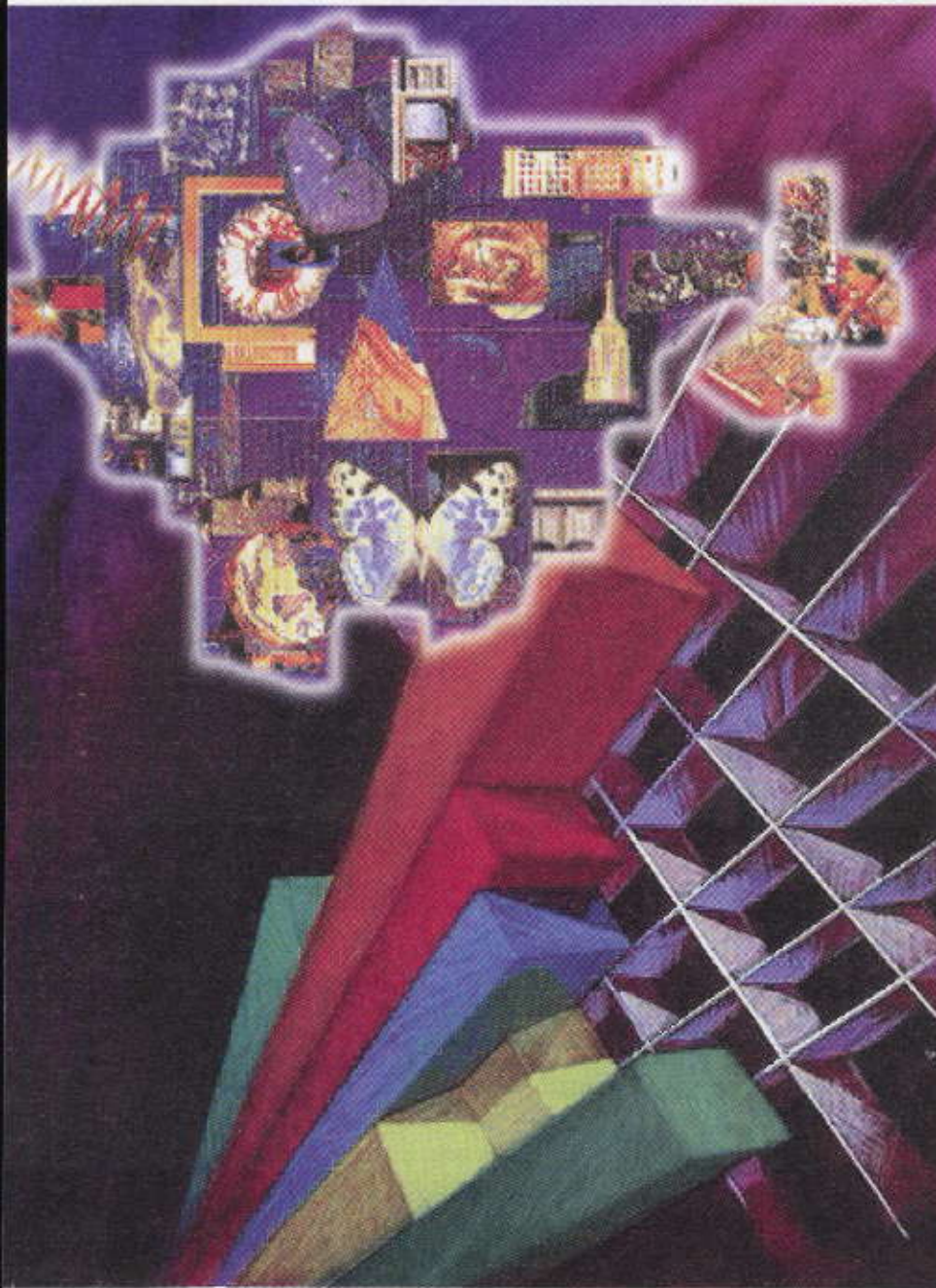
Biliyorsunuz, renkler en başta ikiye ayrılır: insan gözünün görebildiği renkler, göremediği renkler. Görülebilen renkler de kendi aralarında Lab, HSB (HSL), RGB ve CMYK uzaylarına ayrılır. Web grafikleri de RGB monitörlerde izlenir.

Monitörünüz gerçek hayatta görebileceğiniz renklerin (Hue dünyası) önemli bir bölümünü size gösterir. Halbuki, bu renkleri üretmek için monitörün kullandığı üç ana renk vardır:

Red, Green ve Blue. RGB'nin mümkün olan 256 parlaklık değerinde birbiriyle karışması, görülen diğer renk tonlarını ortaya çıkarır. (Bu 256 rakamı da şuradan geliyor: İnsan gözünün, bir rengin en fazla 256 gri tonunu ayırabilmesi nedeniyle, endüstri standartları insan gözü kapasitesine göre belirlenmiştir.)

Problemlerden birisi bu safhada başlıyor. Sözgelimi, turuncuyu göstermek için Red, Green ve Blue'nun farklı değerlerde (sırasıyla 255, 120, 40 civarı) üstüste gelmesi gerekiyor. Böylece Mix-color (karışım rengi) ortaya çıkıyor. RGB'nin herbiri Solid-color olarak isimlendirilir.

Monitörlerin RGB renkleri gösterme kapasitesi farklıdır. Tasarımcının Web sayfası için ürettiği grafik objelerin renklerini, Web izleyicileri farklı biçimlerde algılayacaklardır. Üstüste gelmesi gereken farklı değerlerdeki RGB tonlar, bu renk farklılığını daha da artırır.

BROWSER-SAFE PALETİ

Bir başka problem de paylaşılmayan renklerden kaynaklanır. Macintosh ve Windows işletim sistemlerinin her ikisi de 256 rengi, standarda uygun tanır. Ancak her iki platformun sistem paletlerinin ortak renkleri sadece 216'dır. Arada her iki işletim sisteminde farklı görünen, 40 renk söz konusudur. Bu farklı renkleri dikkate alınmayarak hazırlanan Web grafikleri, skandal olabilecek sorunlara yolaçar ve aynı zamanda 'Dithering' adı verdiğimiz bir başka problemi daha ortaya çıkarır.

Sözgelimi Macintosh'da bazı alanları paylaşılmayan renklerle doldurulan bir resim, Windows'daki Browser programı tarafından, tanınmayan renklerin yerine başka renkte pikseller konularak gösterilecektir. Bu basit ve detay bazında, bir problem gibi görülebilir. Ama resmin ekranda Render edilmesi esnasında, bütün pikseller anormal cevrim uğrayabilir, yeşiller laciverte dönebilir. Hatta işletim sistemi, renk karşılığını hesaplayamadığında kilitlenme yaşanabilir.

Paylaşılmayan renkler problemi, fotografik resimlerden çok düz renkli (flat-color), geniş Background ve büyük yazı alanlarında, Line-art çalışmalarda (karikatürler) gibi kendini daha fazla gösterir. Fotoğraf içinde varolan uyumsuz renkler, Dithering etkisine yol açsa da (Noise) bazen kolay farkedilmez.

Eğer ürettiğiniz Web grafiklerinin her iki Browser tarafından sorunsuz görülmesini istiyorsanız, www.lynda.com adresinden Joy Silvermann'ın yaklaşık 60 saatini harcayarak oluşturduğu 216 ortak renk paletini alabilirsiniz. Bu palet Browser-safe adı veriliyor.

216 renk paletini, Adobe Photoshop'un Swatches paletine Load Palettes komutuyla getirebilirsiniz.

Renk derinliği (Color-depth)

Renk derinliği basitçe, ara tonların gösterilebilme kabiliyeti olarak tanımlanabilir. 1 bitlik resimde yalnızca siyah ve beyaz renk bulunur ancak beyazlar için değer atanmamıştır (beyaz şeffaftır). 2 bitlik resimde ise $2^2=4$ renk tonu vardır. (Yandaki ci-

zelgede bit derinliğinin karşılık geldiği renk tonlarını inceleyebilirsiniz.)

Başından bu yana sözünü ettiğimiz 256 rakamı, aynı zamanda 28 değerine karşılık gelmektedir. Yani, bir rengin (sözgelimi Red'in) 256 gri tonda gösterilmesi, ilgili renkte 8 bitlik verinin bulunmasını gerektirmektedir. Üç rengin bir arada kaynaşması (3x8) ise 24 bitlik bir verinin oluşmasını sağlar. Bu da 16.7 milyon renge karşılık gelir.

Kısacası, insan gözünün, taranmış bir fotoğrafı, ekranda 'gerçek' gibi görebilmesi için 24 bit renk derinliğine ihtiyaç vardır. Bit derinliği arttıkça resmin Kb cinsinden büyüklüğü de artar.

Fakat Web üzerinde dosya büyüklüğü yüksek resimler, yüklemenin yavaşlamasına neden olur. İlave olarak profesyonel kullanım haricindeki çoğu monitör sadece 8 bit rengi destekler. Web'in indirilme kuralı ve genelde 8 bit monitörlerin kullanıcılar için standart olması, tasarımcıları bu kalitede grafik ve resimler oluşturmaya yöneltmiştir.

Macintosh ve Windows'un ortak kullandığı 216 renk ve RGB Karşılıkları

000000 R: 0 G: 0 B: 0	000080 R: 0 G: 128 B: 0	0000FF R: 0 G: 0 B: 255	008000 R: 0 G: 128 B: 0	008080 R: 0 G: 128 B: 128	0080FF R: 0 G: 128 B: 255	00FF00 R: 0 G: 255 B: 0	00FF80 R: 0 G: 255 B: 128	00FFFF R: 0 G: 255 B: 255	800000 R: 128 G: 0 B: 0	800080 R: 128 G: 0 B: 128	8000FF R: 128 G: 0 B: 255	808000 R: 128 G: 128 B: 0	808080 R: 128 G: 128 B: 128	8080FF R: 128 G: 128 B: 255	80FF00 R: 128 G: 255 B: 0	80FF80 R: 128 G: 255 B: 128	80FFFF R: 128 G: 255 B: 255	FF0000 R: 255 G: 0 B: 0	FF0080 R: 255 G: 0 B: 128	FF00FF R: 255 G: 0 B: 255	FF8000 R: 255 G: 128 B: 0	FF8080 R: 255 G: 128 B: 128	FF80FF R: 255 G: 128 B: 255	FF0000 R: 255 G: 0 B: 0	FF0080 R: 255 G: 0 B: 128	FF00FF R: 255 G: 0 B: 255	FF8000 R: 255 G: 128 B: 0	FF8080 R: 255 G: 128 B: 128	FF80FF R: 255 G: 128 B: 255
000001 R: 0 G: 0 B: 0	000081 R: 0 G: 128 B: 0	0000FF R: 0 G: 0 B: 255	008001 R: 0 G: 128 B: 0	008081 R: 0 G: 128 B: 128	0080FF R: 0 G: 128 B: 255	00FF01 R: 0 G: 255 B: 0	00FF81 R: 0 G: 255 B: 128	00FFFF R: 0 G: 255 B: 255	800001 R: 128 G: 0 B: 0	800081 R: 128 G: 0 B: 128	8000FF R: 128 G: 0 B: 255	808001 R: 128 G: 128 B: 0	808081 R: 128 G: 128 B: 128	8080FF R: 128 G: 128 B: 255	80FF01 R: 128 G: 255 B: 0	80FF81 R: 128 G: 255 B: 128	80FFFF R: 128 G: 255 B: 255	FF0001 R: 255 G: 0 B: 0	FF0081 R: 255 G: 0 B: 128	FF00FF R: 255 G: 0 B: 255	FF8001 R: 255 G: 128 B: 0	FF8081 R: 255 G: 128 B: 128	FF80FF R: 255 G: 128 B: 255	FF0001 R: 255 G: 0 B: 0	FF0081 R: 255 G: 0 B: 128	FF00FF R: 255 G: 0 B: 255	FF8001 R: 255 G: 128 B: 0	FF8081 R: 255 G: 128 B: 128	FF80FF R: 255 G: 128 B: 255
000002 R: 0 G: 0 B: 0	000082 R: 0 G: 128 B: 0	0000FF R: 0 G: 0 B: 255	008002 R: 0 G: 128 B: 0	008082 R: 0 G: 128 B: 128	0080FF R: 0 G: 128 B: 255	00FF02 R: 0 G: 255 B: 0	00FF82 R: 0 G: 255 B: 128	00FFFF R: 0 G: 255 B: 255	800002 R: 128 G: 0 B: 0	800082 R: 128 G: 0 B: 128	8000FF R: 128 G: 0 B: 255	808002 R: 128 G: 128 B: 0	808082 R: 128 G: 128 B: 128	8080FF R: 128 G: 128 B: 255	80FF02 R: 128 G: 255 B: 0	80FF82 R: 128 G: 255 B: 128	80FFFF R: 128 G: 255 B: 255	FF0002 R: 255 G: 0 B: 0	FF0082 R: 255 G: 0 B: 128	FF00FF R: 255 G: 0 B: 255	FF8002 R: 255 G: 128 B: 0	FF8082 R: 255 G: 128 B: 128	FF80FF R: 255 G: 128 B: 255	FF0002 R: 255 G: 0 B: 0	FF0082 R: 255 G: 0 B: 128	FF00FF R: 255 G: 0 B: 255	FF8002 R: 255 G: 128 B: 0	FF8082 R: 255 G: 128 B: 128	FF80FF R: 255 G: 128 B: 255
000003 R: 0 G: 0 B: 0	000083 R: 0 G: 128 B: 0	0000FF R: 0 G: 0 B: 255	008003 R: 0 G: 128 B: 0	008083 R: 0 G: 128 B: 128	0080FF R: 0 G: 128 B: 255	00FF03 R: 0 G: 255 B: 0	00FF83 R: 0 G: 255 B: 128	00FFFF R: 0 G: 255 B: 255	800003 R: 128 G: 0 B: 0	800083 R: 128 G: 0 B: 128	8000FF R: 128 G: 0 B: 255	808003 R: 128 G: 128 B: 0	808083 R: 128 G: 128 B: 128	8080FF R: 128 G: 128 B: 255	80FF03 R: 128 G: 255 B: 0	80FF83 R: 128 G: 255 B: 128	80FFFF R: 128 G: 255 B: 255	FF0003 R: 255 G: 0 B: 0	FF0083 R: 255 G: 0 B: 128	FF00FF R: 255 G: 0 B: 255	FF8003 R: 255 G: 128 B: 0	FF8083 R: 255 G: 128 B: 128	FF80FF R: 255 G: 128 B: 255	FF0003 R: 255 G: 0 B: 0	FF0083 R: 255 G: 0 B: 128	FF00FF R: 255 G: 0 B: 255	FF8003 R: 255 G: 128 B: 0	FF8083 R: 255 G: 128 B: 128	FF80FF R: 255 G: 128 B: 255
000004 R: 0 G: 0 B: 0	000084 R: 0 G: 128 B: 0	0000FF R: 0 G: 0 B: 255	008004 R: 0 G: 128 B: 0	008084 R: 0 G: 128 B: 128	0080FF R: 0 G: 128 B: 255	00FF04 R: 0 G: 255 B: 0	00FF84 R: 0 G: 255 B: 128	00FFFF R: 0 G: 255 B: 255	800004 R: 128 G: 0 B: 0	800084 R: 128 G: 0 B: 128	8000FF R: 128 G: 0 B: 255	808004 R: 128 G: 128 B: 0	808084 R: 128 G: 128 B: 128	8080FF R: 128 G: 128 B: 255	80FF04 R: 128 G: 255 B: 0	80FF84 R: 128 G: 255 B: 128	80FFFF R: 128 G: 255 B: 255	FF0004 R: 255 G: 0 B: 0	FF0084 R: 255 G: 0 B: 128	FF00FF R: 255 G: 0 B: 255	FF8004 R: 255 G: 128 B: 0	FF8084 R: 255 G: 128 B: 128	FF80FF R: 255 G: 128 B: 255	FF0004 R: 255 G: 0 B: 0	FF0084 R: 255 G: 0 B: 128	FF00FF R: 255 G: 0 B: 255	FF8004 R: 255 G: 128 B: 0	FF8084 R: 255 G: 128 B: 128	FF80FF R: 255 G: 128 B: 255
000005 R: 0 G: 0 B: 0	000085 R: 0 G: 128 B: 0	0000FF R: 0 G: 0 B: 255	008005 R: 0 G: 128 B: 0	008085 R: 0 G: 128 B: 128	0080FF R: 0 G: 128 B: 255	00FF05 R: 0 G: 255 B: 0	00FF85 R: 0 G: 255 B: 128	00FFFF R: 0 G: 255 B: 255	800005 R: 128 G: 0 B: 0	800085 R: 128 G: 0 B: 128	8000FF R: 128 G: 0 B: 255	808005 R: 128 G: 128 B: 0	808085 R: 128 G: 128 B: 128	8080FF R: 128 G: 128 B: 255	80FF05 R: 128 G: 255 B: 0	80FF85 R: 128 G: 255 B: 128	80FFFF R: 128 G: 255 B: 255	FF0005 R: 255 G: 0 B: 0	FF0085 R: 255 G: 0 B: 128	FF00FF R: 255 G: 0 B: 255	FF8005 R: 255 G: 128 B: 0	FF8085 R: 255 G: 128 B: 128	FF80FF R: 255 G: 128 B: 255	FF0005 R: 255 G: 0 B: 0	FF0085 R: 255 G: 0 B: 128	FF00FF R: 255 G: 0 B: 255	FF8005 R: 255 G: 128 B: 0	FF8085 R: 255 G: 128 B: 128	FF80FF R: 255 G: 128 B: 255
000006 R: 0 G: 0 B: 0	000086 R: 0 G: 128 B: 0	0000FF R: 0 G: 0 B: 255	008006 R: 0 G: 128 B: 0	008086 R: 0 G: 128 B: 128	0080FF R: 0 G: 128 B: 255	00FF06 R: 0 G: 255 B: 0	00FF86 R: 0 G: 255 B: 128	00FFFF R: 0 G: 255 B: 255	800006 R: 128 G: 0 B: 0	800086 R: 128 G: 0 B: 128	8000FF R: 128 G: 0 B: 255	808006 R: 128 G: 128 B: 0	808086 R: 128 G: 128 B: 128	8080FF R: 128 G: 128 B: 255	80FF06 R: 128 G: 255 B: 0	80FF86 R: 128 G: 255 B: 128	80FFFF R: 128 G: 255 B: 255	FF0006 R: 255 G: 0 B: 0	FF0086 R: 255 G: 0 B: 128	FF00FF R: 255 G: 0 B: 255	FF8006 R: 255 G: 128 B: 0	FF8086 R: 255 G: 128 B: 128	FF80FF R: 255 G: 128 B: 255	FF0006 R: 255 G: 0 B: 0	FF0086 R: 255 G: 0 B: 128	FF00FF R: 255 G: 0 B: 255	FF8006 R: 255 G: 128 B: 0	FF8086 R: 255 G: 128 B: 128	FF80FF R: 255 G: 128 B: 255
000007 R: 0 G: 0 B: 0	000087 R: 0 G: 128 B: 0	0000FF R: 0 G: 0 B: 255	008007 R: 0 G: 128 B: 0	008087 R: 0 G: 128 B: 128	0080FF R: 0 G: 128 B: 255	00FF07 R: 0 G: 255 B: 0	00FF87 R: 0 G: 255 B: 128	00FFFF R: 0 G: 255 B: 255	800007 R: 128 G: 0 B: 0	800087 R: 128 G: 0 B: 128	8000FF R: 128 G: 0 B: 255	808007 R: 128 G: 128 B: 0	808087 R: 128 G: 128 B: 128	8080FF R: 128 G: 128 B: 255	80FF07 R: 128 G: 255 B: 0	80FF87 R: 128 G: 255 B: 128	80FFFF R: 128 G: 255 B: 255	FF0007 R: 255 G: 0 B: 0	FF0087 R: 255 G: 0 B: 128	FF00FF R: 255 G: 0 B: 255	FF8007 R: 255 G: 128 B: 0	FF8087 R: 255 G: 128 B: 128	FF80FF R: 255 G: 128 B: 255	FF0007 R: 255 G: 0 B: 0	FF0087 R: 255 G: 0 B: 128	FF00FF R: 255 G: 0 B: 255	FF8007 R: 255 G: 128 B: 0	FF8087 R: 255 G: 128 B: 128	FF80FF R: 255 G: 128 B: 255
000008 R: 0 G: 0 B: 0	000088 R: 0 G: 128 B: 0	0000FF R: 0 G: 0 B: 255	008008 R: 0 G: 128 B: 0	008088 R: 0 G: 128 B: 128	0080FF R: 0 G: 128 B: 255	00FF08 R: 0 G: 255 B: 0	00FF88 R: 0 G: 255 B: 128	00FFFF R: 0 G: 255 B: 255	800008 R: 128 G: 0 B: 0	800088 R: 128 G: 0 B: 128	8000FF R: 128 G: 0 B: 255	808008 R: 128 G: 128 B: 0	808088 R: 128 G: 128 B: 128	8080FF R: 128 G: 128 B: 255	80FF08 R: 128 G: 255 B: 0	80FF88 R: 128 G: 255 B: 128	80FFFF R: 128 G: 255 B: 255	FF0008 R: 255 G: 0 B: 0	FF0088 R: 255 G: 0 B: 128	FF00FF R: 255 G: 0 B: 255	FF8008 R: 255 G: 128 B: 0	FF8088 R: 255 G: 128 B: 128	FF80FF R: 255 G: 128 B: 255	FF0008 R: 255 G: 0 B: 0	FF0088 R: 255 G: 0 B: 128	FF00FF R: 255 G: 0 B: 255	FF8008 R: 255 G: 128 B: 0	FF8088 R: 255 G: 128 B: 128	FF80FF R: 255 G: 128 B: 255
000009 R: 0 G: 0 B: 0	000089 R: 0 G: 128 B: 0	0000FF R: 0 G: 0 B: 255	008009 R: 0 G: 128 B: 0	008089 R: 0 G: 128 B: 128	0080FF R: 0 G: 128 B: 255	00FF09 R: 0 G: 255 B: 0	00FF89 R: 0 G: 255 B: 128	00FFFF R: 0 G: 255 B: 255	800009 R: 128 G: 0 B: 0	800089 R: 128 G: 0 B: 128	8000FF R: 128 G: 0 B: 255	808009 R: 128 G: 128 B: 0	808089 R: 128 G: 128 B: 128	8080FF R: 128 G: 128 B: 255	80FF09 R: 128 G: 255 B: 0	80FF89 R: 128 G: 255 B: 128	80FFFF R: 128 G: 255 B: 255	FF0009 R: 255 G: 0 B: 0	FF0089 R: 255 G: 0 B: 128	FF00FF R: 255 G: 0 B: 255	FF8009 R: 255 G: 128 B: 0	FF8089 R: 255 G: 128 B: 128	FF80FF R: 255 G: 128 B: 255	FF0009 R: 255 G: 0 B: 0	FF0089 R: 255 G: 0 B: 128	FF00FF R: 255 G: 0 B: 255	FF8009 R: 255 G: 128 B: 0	FF8089 R: 255 G: 128 B: 128	FF80FF R: 255 G: 128 B: 255
000010 R: 0 G: 0 B: 0	000090 R: 0 G: 128 B: 0	0000FF R: 0 G: 0 B: 255	008010 R: 0 G: 128 B: 0	008090 R: 0 G: 128 B: 128	0080FF R: 0 G: 128 B: 255	00FF10 R: 0 G: 255 B: 0	00FF90 R: 0 G: 255 B: 128	00FFFF R: 0 G: 255 B: 255	800010 R: 128 G: 0 B: 0	800090 R: 128 G: 0 B: 128	8000FF R: 128 G: 0 B: 255	808010 R: 128 G: 128 B: 0	808090 R: 128 G: 128 B: 128	8080FF R: 128 G: 128 B: 255	80FF10 R: 128 G: 255 B: 0	80FF90 R: 128 G: 255 B: 128	80FFFF R: 128 G: 255 B: 255	FF0010 R: 255 G: 0 B: 0	FF0090 R: 255 G: 0 B: 128	FF00FF R: 255 G: 0 B: 255	FF8010 R: 255 G: 128 B: 0	FF8090 R: 255 G: 128 B: 128	FF80FF R: 255 G: 128 B: 255	FF0010 R: 255 G: 0 B: 0	FF0090 R: 255 G: 0 B: 128	FF00FF R: 255 G: 0 B: 255	FF8010 R: 255 G: 128 B: 0	FF8090 R: 255 G: 128 B: 128	FF80FF R: 255 G: 128 B: 255
000011 R: 0 G: 0 B: 0	000091 R: 0 G: 128 B: 0	0000FF R: 0 G: 0 B: 255	008011 R: 0 G: 128 B: 0	008091 R: 0 G: 128 B: 128	0080FF R: 0 G: 128 B: 255	00FF11 R: 0 G: 255 B: 0	00FF91 R: 0 G: 255 B: 128	00FFFF R: 0 G: 255 B: 255	800011 R: 128 G: 0 B: 0	800091 R: 128 G: 0 B: 128	8000FF R: 128 G: 0 B: 255	808011 R: 128 G: 128 B: 0	808091 R: 128 G: 128 B: 128	8080FF R: 128 G: 128 B: 255	80FF11 R: 128 G: 255 B: 0	80FF91 R: 128 G: 255 B: 128	80FFFF R: 128 G: 255 B: 255	FF0011 R: 255 G: 0 B: 0	FF0091 R: 255 G: 0 B: 128	FF00FF R: 255 G: 0 B: 255	FF8011 R: 255 G: 128 B: 0	FF8091 R: 255 G: 128 B: 128	FF80FF R: 255 G: 128 B: 255	FF0011 R: 255 G: 0 B: 0	FF0091 R: 255 G: 0 B: 128	FF00FF R: 255 G: 0 B: 255	FF8011 R: 255 G: 128 B: 0	FF8091 R: 255 G: 128 B: 128	FF80FF R: 255 G: 128 B: 255
000012 R: 0 G: 0 B: 0	000092 R: 0 G: 128 B: 0	0000FF R: 0 G: 0 B: 255	008012 R: 0 G: 128 B: 0	008092 R: 0 G: 128 B: 128	0080FF R: 0 G: 128 B: 255	00FF12 R: 0 G: 255 B: 0	00FF92 R: 0 G: 255 B: 128	00FFFF R: 0 G: 255 B: 255	800012 R: 128 G: 0 B: 0	800092 R: 128 G: 0 B: 128	8000FF R: 128 G: 0 B: 255	808012 R: 128 G: 128 B: 0	808092 R: 128 G: 128 B: 128	8080FF R: 128 G: 128 B: 255	80FF12 R: 128 G: 255 B: 0	80FF92 R: 128 G: 255 B: 128	80FFFF R: 128 G: 255 B: 255	FF0012 R: 255 G: 0 B: 0	FF0092 R: 255 G: 0 B: 128	FF00FF R: 255 G: 0 B: 255	FF8012 R: 255 G: 128 B: 0	FF8092 R: 255 G: 128 B: 128	FF80FF R: 255 G: 128 B: 255	FF0012 R: 255 G: 0 B: 0	FF0092 R: 255 G: 0 B: 128	FF00FF 			

aynı zamanda firmaların Logotype'larını da yakından ilgilendirmektedir. (Bir logonun paylaşılmayan 40 renkten birisi ile doldurulduğunu düşünün.)

Dithering, bir başka biçimde daha karşımıza çıkmaktadır. Web grafiğini hazırlayan tasarımcı, eğer 24 bit ekran derinliğinde çalışmış ve son safhada 8 bit ekran derinliği için renk kontrolü yapmamış ise, 24 bitte üretilen renkler, Web izleyicisinin 8 bitlik ekranında oldukça farklı görünecektir.

Bu yanlış algılamayı mümkün olduğu kadar engellemek için, Web tasarımlarını 256 ekran rengindeki monitörlerde yapmak gerekir.

Dithering'in üçüncü oluşumu ise, JPEG formatta kaydedilen resimlerin izlenmesinde yaşanmaktadır. Çünkü JPEG, 24 bit rengin altındaki veriyi kabul etmemekte ve JPEG kaydetmek için resmin RGB modda olması gerekmektedir. JPEG'deki 24 bit sorununu azaltmak için, resmi önce Indexed Color'a, sonra RGB'ye çevirebilirsiniz.

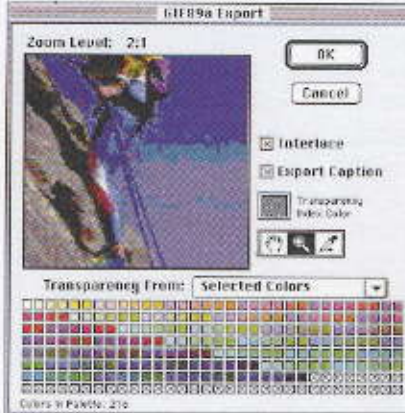
WEB DOSYA FORMATLARI: GIF VE JPEG

HTML kodu, geleneksel ve dijital yayıncılıkta olduğu gibi birçok dosya formatını tanıyorsa da Web dünyası, GIF ve JPEG'de karar kılmıştır. Bunun nedenlerini biliyoruz: Daha hızlı indirme. Bu iki format arasında ne zaman ve ne şekilde bir tercih yapabileceğiniz konusunda çeşitli fikirler var. (Bu arada PNG'nin de özellikle Alpha kanalı desteği nedeniyle rağbet görmeye başladığı söylenebilir.)

JPEG

JPEG'in en önemli özelliği 24 bit renk kalitesinde kayıt yapabilmesi ve sıkıştırma seçenekleridir.

JPEG sıkıştırma algoritmasını, üç boyutlu düşünün. Birinci boyutta resimdeki piksellerin yeri, ikinci boyutta renk değeri kaydedilir. Üçüncü boyut ise, seçilen sıkıştırma değerine göre benzer pikselleri aynı renkte kaydeder. Böylece, bir resimde birbirine benzeyen çok sayıda piksel olabileceğini kabul edersek, bir kısım pikseller gerçek renklerin-

Indexed Color moduna çevrilirken Adaptive paleti kullanılmış resim (en üstte) oldukça sorunsuz görünüyor değil mi? Ancak aynı resim, bir Web browser tarafından izleyiciye sunulurken hiç de hoş görünmüyor. (en alta) İşletim sistemlerindeki paylaşılmayan renklerin yol açtığı bu problemi gidermek için daima Web216 paleti kullanılmalı. Böylece sorunu baştan görerek gerekli düzenlemeleri yapabilirsiniz.

den farklı renklere çevrilecektir. Ancak bu yöntem, resmin dosya büyüklüğünün önemli ölçüde azaltmasını sağlar. Öyle ki, 24 bit resim, 8 bit resmin büyüklüğünde yer kaplayabilir. (Adobe Photoshop programı, 1/5 ile 1/15 oranında sıkıştırma uygulamaktadır.) JPEG algoritması, elimine edeceği pikselleri bulmak için resmi sol üst köşeden sağ alta doğru diyagonal biçimde tarar.

Resimdeki bu kayıplar, çok yüksek çözünürlüklerde çalışılan masa-

üstü yayıncılık sektöründe problemlere yol açmayabilmektedir. Fakat Web ortamında bir inçde 72 piksel ile sınırlandığımızda, adeta bir 'piksel fakiri' haline gelirsiniz ve farklı renge çevrilmiş pikseller kalitesi grafiğinizi bozabilir.

JPEG'in bir avantajı da, kaydettiği 24 bit renk kalitesindeki imgelerin, 24 bit ekranlarda muhteşem biçimde izlenmesidir.

Formattaki benzer piksel çevrimi, daha çok fotoğrafik olmayan imgelerde kendini göstermektedir. Sözgelimi vektörel bir programda çalışılmış Logotype veya çizimler, kroki veya teknik çizim benzeri Line-art taramalar, taranmış karakalem çalışmalar ve illüstrasyonlar, JPEG kaydedildiklerinde bir fotoğraf kadar iyi netice vermemektedir.

Yanısıra JPEG, keskin ve net görünmesi istenen eğimli hatların bulunduğu resimlerde, Anti-aliasing kayıplarını korkunç boyutlara çıkarmaktadır. Neticede, eğimli hatlar Web izleyicisi tarafından kırık ve kaba biçimde algılanabilmektedir. Bu özellikle Logotype'lar için önemli bir problemdir.

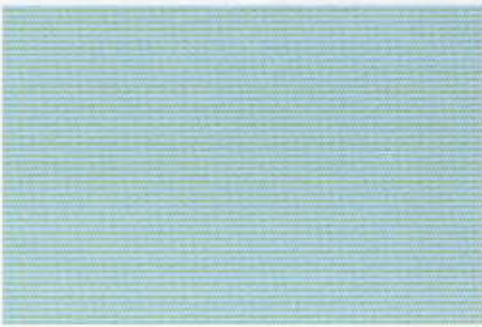
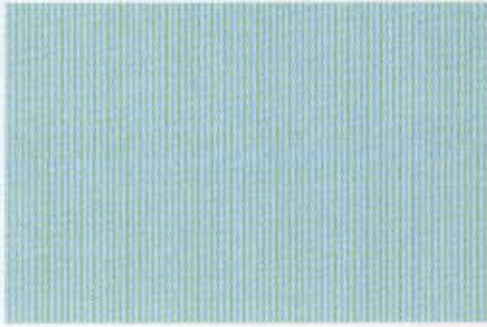
Yorum: JPEG'i, çok fazla rengin bulunduğu buna karşın geniş renk alanlarının yeralmadığı, detayları fazla fotoğraflar için kullanmaya çalışın.

Eğer Adobe Photoshop'un 3.0.x'i ni kullanıyorsanız, yeni versiyon 4.0'da Progressive JPEG'in bir seçeneği olarak sunulduğu haberi sizi sevindecektir.

GIF (Graphic Interchange Format)

CompuServe tarafından geliştirilmiş olan GIF, 8 ve daha az bit derinliklerini destekler. Bir fotoğrafı GIF kaydetmek için önce modunu (renk uzayını) Indexed Color'a çevirmelisiniz. Böylece resmi oluşturan gri tonları (RGB, Lab veya CMYK kanalları) tek bir kanala toplayarak, resimde en fazla 8 bitlik verinin kalmasını, diğer renk bilgisinin atılmasını sağlarsınız.

GIF algoritması, JPEG'den daha komplekstir. Integral hesaplamalar, GIF'in JPEG'e göre, daha fazla pikseli elimine etmesini sağlar.

Üst ve alttaki her iki zemin de 600x400 pikselde, interlaced GIF kaydedildi. Ancak yatay çizgili zemin 26 Kb yer kaplarken dikey çizgili olanı tam 39 Kb dosya büyüklüğüne erişti

GIF, soldan sağa doğru, yatay bir hat üzerinde, benzer pikselleri tarar. Sadece renk değişikliklerini kaydeder. Bu nedenle resimde yatay alanların aynı renkle doldurulması, GIF resmin daha az dosya büyüklüğünde olmasını sağlar. Yatayda farklı renkte piksellerin olması ve Noise etkisi, dosya büyüklüğünü artırır. Örneğin, aynı renkte yatay çizgilerin bulunduğu bir resim, aynı renkte dikey çizgilerin bulunduğu bir resimden (piksel büyüklükleri aynı olsa dahi) daha az yer kaplayacaktır.

GIF kaydedilecek resimlerde, degradelerin çizgi örneğindeki gibi yatay olarak uygulanması aynı amaca hizmet eder.

Benzer piksellerdeki elimine gücü, Background için kullanılan (genellikle çoğu Web tasarımcısının çekindiği) silme (bir uçtan öbür uca) zeminlerin GIF formatta çok az yer kaplamasını sağlar. Burada kural, zemin içinde birbirini tekrar eden öğelerin sayısının çok olmasıdır. Hele hele bu öğeler, yatay çizgi

şeklinde ise kocaman zemin, çok daha az yer kaplayacaktır.

GIF'DE PALET SEÇİMİ

Resmi Adobe Photoshop'tan GIF89a ile eksport ederken dikkat edeceğimiz bir nokta da palet seçimidir. (Programın 4.0 versiyonunda GIF89a filtresi Built-in olarak yüklenmektedir.)

Filtre eksport tablosunda Adaptive paletini seçmeniz durumunda, 8 bitlik resim, 24 bit kalitesine en yakın biçimde kaydedilecektir. Adaptive ile renkleri indekslerken, 7 veya daha düşük değerde bit derinliği seçebilirsiniz. Adaptive, renk kalitesini artırır ancak, kullanacağımız işletim sisteminin paletine bağlı olarak paylaşılmayan renkler problemiyle karşılaşabilirsiniz.

GIF kaydederken Web216 paletini kullanmalısınız. Muhtemelen bazı piksellerin değiştiğini farkedebilirsiniz ancak bunu sadece siz bilirsiniz. Çünkü resim, her iki (Macintosh ve PC) ortamda izleyiciler tarafından aynı şekilde görülecektir.

Eğer GIF89a eksport filtresinden önce RGB resmi, Indexed Color moduna çevirmeyi alışkanlık haline getirdiyseniz, -ki, bu doğru bir alışkanlıktır- Dither bölümündeki None seçeneğini kullanabilirsiniz.

GIF'İN İKİ AVANTAJI: INTERLACING VE ŞEFFAFLIK

Bir Web sayfasını çağırdığınızda resimlerin gelmesini beklemek sizi kahrediyorsa, aynı durumu başkalarının yaşamaması için GIF kaydederken 'Interlaced' seçeneğini mutlaka işaretleyin.

Interlaced, izleyicinin resmi önce, çok kaba, sonra kaba, daha sonra biraz anlaşılır ve en sonunda olması gereken kalitede görmesini sağlar. Resmin yukarıdan aşağıya doğru sı-

rasıyla önce 1, 9, 17, 25 ve ...'ci pikselleri görünürken, ardından 2, 10, 18, 26 ve ...'ci pikselleri de görmeye başlar. Böylece izleyici, ilk kaba görüntü ile resmin ne olduğunu anlar.

Interlaced, dosya büyüklüğünü artırır ama bunu pek fazla önemsemeyin.

GIF'in ikinci avantajı, transparan (şeffaf) kayıt özelliğidir. Transparency işlemi, resmin Web sayfasında şeffaf olmasını istediğiniz bölümlerinden, sayfanın zemin renginin (veya deseninin) görünmesini sağlar. Resimdeki bu bölgelere dolduracağımız rengi, eksport tablosunda Transparency Color olarak belirlediğinizde, Web Browser söz konusu alanları göstermeyecektir.

ALPHA KANALI MASKİ

GIF89a'nın eksport tablosundaki Transparency Pop-up menüsünden bir Alpha kanalını seçebilirsiniz. Resimde efekt için çalışırken Channels paletinde oluşturduğunuz Alpha kanallarını, tıpkı bir mask gibi şeffaf alanlar için kullanmanız mümkün. Böylece muhtemel Anti-aliasing kayıplarını da önlemiş olursunuz.

GIF'İN GÖRÜNTÜ KALİTESİ

GIF, özellikle birkaç rengin tonlarından oluşan geniş alanları kalitesini bozmaksızın gösterebilmektedir. Logotype'lar, degrade zeminler, eğimli hatların yoğun biçimde kullanıldığı illüstrasyonlar, kroki ve şematik çizimler ile karikatür benzeri Web grafiklerinde JPEG'e nazaran daha başarılıdır.

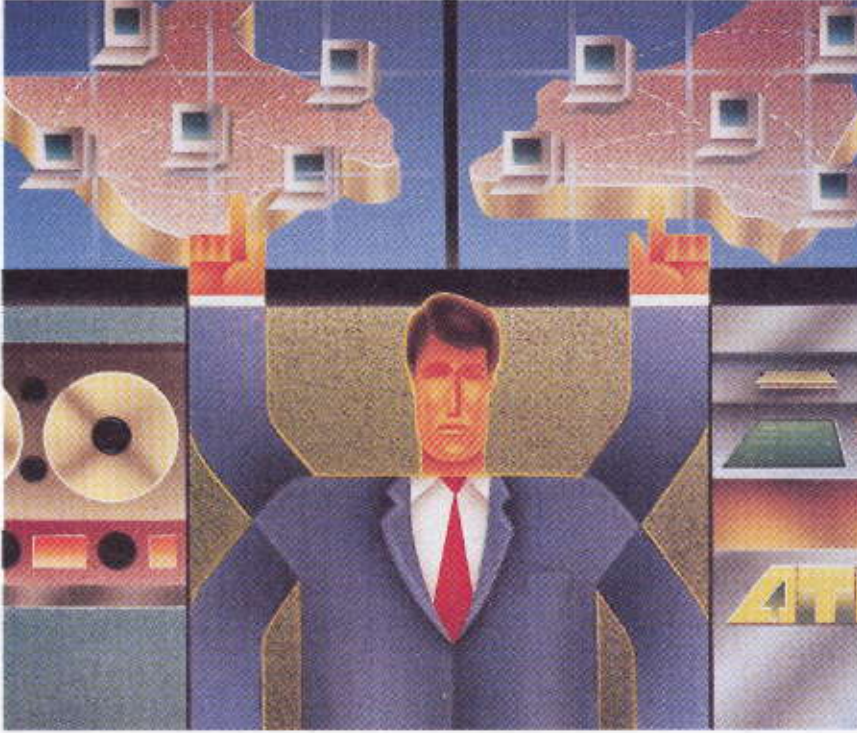
Yorum: Şu an için GIF favori. Sıkıştırma algoritmasının başarısı, palet seçimi imkanı nedeniyle. □

Sabri Varol

(Masafüstü yayıncılık ve grafik efekt üretimleri konusunda danışmanlık yapmaktadır. Bu konuda başta Photoshop 3.0 olmak üzere yayınlanmış 3 kitabı bulunmaktadır. Freelance çalışan yazara, svarol@ihlas.net.tr adresinden ulaşabilirsiniz.)

Şu "Ağ" dedikleri şey!

bilir. WAN bağlantılar için kullanılan cihazlara modem adı verilmektedir.

Modem terimi, Modulation-Demodulation kelimelerininin kısaltılması ile oluşturulmuştur. Görevi, bilgisayardan aldığı dijital veriyi analog veriye çevirerek göndermek ve aynı şekilde karşı taraftaki bilgisayardan gelen analog veriyi tekrar dijital veriye çevirerek bilgisayara iletmektir. Bu dijital-analog çeviri işleminin gerekli olmasının sebebi, bilgisayarları birbirlerine bağlamak için kullanılan hatların dijital veri taşıyamamalarıdır. Modemler bilgisayarlara seri port ile bağlanırlar. Bilgisayar veriyi seri porta gönderir. Seri porta bağlı olan modem veriyi alır ve analog veriye çevirerek telefon hattı ya da özel veri hattına gönderir. Karşı bilgisayardan gelen veri de aynı şekilde modem tarafından dijitalleştirildikten sonra seri port ile bilgisayara gönderilir. Modem ile yapılan bağlantıların hızı, modem hızına ve aradaki hatın kaldırabileceği maksimum hıza bağlıdır. Eğer parazit seviyesi yüksek olan bir hat kullanılıyorsa veri iletişimi yavaş olarak gerçekleşecektir.

Bilgisayardan modeme gönderilen dijital veriler 1 ve 0'lerden oluşmuş olan dizilerdir. Bu verilerin içerdiği 1 ve 0'ların herbirine Bit (Binary Digit) denilmektedir. Dijital verinin analog veriye çevrilmesi ise 1 için +V değerinde, 0 için ise -V değerinde voltaj kullanılması ile gerçekleşir. Bu işlemin nasıl gerçekleştiği tablo 1'de gösterilmiştir.

WAN türü bağlantının çeşitli kullanılan uygulamaya göre değişiklik gösterebilmektedir. Örneğin eğer bütün bilgisayarlar aynı yöneticiye bağlı ve yüksek miktarlarda veya sürekli veri transferi gerektirmekteyse buna bir çözüm mevcut telefon sistemi üzerinden hat kiralamaktır (Lease Line). Telefon santralı üzerinden kirala- nan bu hattın uçlarına özel anahartlar sistemi kurulup ne olup bittiği kontrol altına alınmalıdır. Büyük şirketler bu tür bağlantı şeklini

Artık bilgisayarlar yaşamımızın birer parçası oldular. Bilgisayarlar evlerde, iş yerlerinde, okullarda, bankalarda, her yerde çeşitli amaçlar için kullanılıyorlar. Kullanılan bu bilgisayarlar arasında yoğun veri transferleri gerçekleştiriliyor. Bilgisayarlar arası veri transferinin gerekli olduğu ortamlara örnek olarak evdeki bilgisayarda hazırlanan bir metnin işyerindeki bilgisayara transfer edilmesi, banka şubeleri arasındaki veri transferi, birden fazla kişinin evlerinde birbirleriyle oyun oynaması gösterilebilir. Bu da bilgisayarların çeşitli yollarla birbirlerine bağlanması ile gerçekleştirilir. Birbirlerine bağlı bilgisayarların oluşturduğu bu sistemlere Network adı verilmektedir.

Bilgisayarlar arasında bağlantı kurmak için birçok farklı yöntem kullanılabilir. Bunlardan en basiti iki bilgisayarın seri portlar aracılığı ile birbirine bağlanmasıdır. Bu işlem için bir seri kablo ve uygun bir yazılım yeterli olacaktır. İkiden fazla bilgisayarın birbirlerine bağlanması ise daha karmaşık

işlemler ve ek cihazlar gerektirir. Network sistemlerini uzak ve yakın bağlantılar olarak iki ayrı bölümde incelemek daha uygun olacaktır.

Yakın mesafelerde olan bilgisayarların birbirlerine bağlandığı Network sistemlerine LAN (Local Area Network), uzak mesafelerde bulunan bilgisayarların birbirlerine bağlandığı sistemlere ise WAN (Wide Area Network) adı verilir. Burada yakın ve uzak kelimeleri ile kastedilen aslında belli bir mesafe değildir.

LAN, belirli bir alan içerisinde birbirlerine bağlı olan bilgisayarları ifade etmektedir. Buna örnek olarak bir banka şubesinin içerisindeki bilgisayarların birbirlerine bağlanması veya bir ofis içerisindeki bilgisayarların oluşturduğu bir Network gösterilebilir.

WAN sistemler ise birbirlerine bağlanmak için harici hatlar kullanırlar. Önemli olan aralarındaki mesafenin ne uzunlukta olduğu değildir. WAN sistemlerine örnek olarak iki ya da daha fazla banka şubesinde bulunan LAN sisteminin birbirlerine bağlanması veya evdeki bilgisayardan Internet'e bağlanmak gösterile-

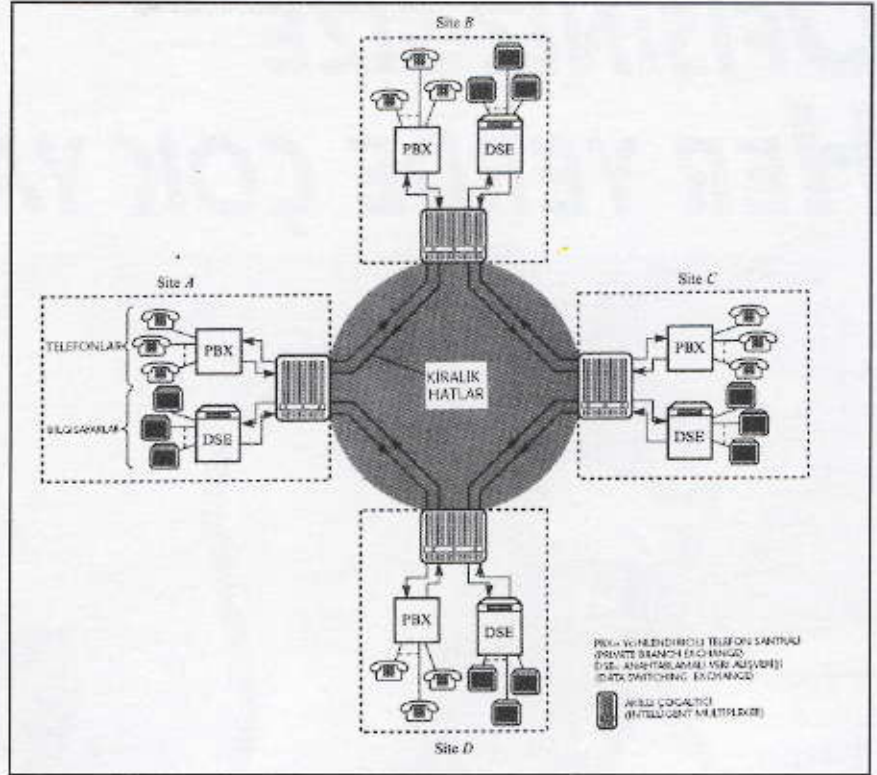
seçmektedirler ve bu yöntemle gidip gelen bütün ses ve veri transferini kontrol altında tutabilmektedirler. Genel şeması tablo 2'de gösterilmiştir. Bu tür bağlantı türleri sadece büyük şirketler için yararlı olmaktadır. Bunun sebebi ise hat kiralamanın masrafının yapılan ses ve veri transferinin maliyetini karşılamamasıdır.

Bunun dışındaki uzak mesafeli ağlarda telefon hattı sistemi kullanılmalıdır. Bugün çoğu yerde telefon santralleri veri transferi için bu hizmeti vermektedir. Aslında, bu tür ağ sistemleri artık uluslararası ortamlarda ve sesten ziyade veri aktarımında kullanılmakta.

FARKLI BAĞLANTI ÇEŞİTLERİ

Çoğunlukla, bu tür uygulamalarda ülke içinde (belki de uluslararası) bağlantıda PSDN (Public Switched Data Network) kullanılmaktadır. Alternatif olarak, bu tür servis sağlayan birçok santral mevcut PSTN sistemlerini modemsiz veri transfer edebilmek için çevirmektedirler. Sonuçta tamamen sayısal modda çalışan ağ sistemlerine ISDN (Integrated Services Digital Networks) denilmektedir.

LAN sistemlerde ise bağlantı için genellikle Ethernet adı verilen kartlar kullanılır. Bu kartlar bilgisayara seri port aracılığı ile değil veri yolu ile bağlanırlar. Veri iletişim hızları modemlerden daha yüksektir. Hızları 10 Mbit ile 100 Mbit arasında değişen çeşitleri vardır. Kullanılan kablolar ise modemlerde kullanılan kab-

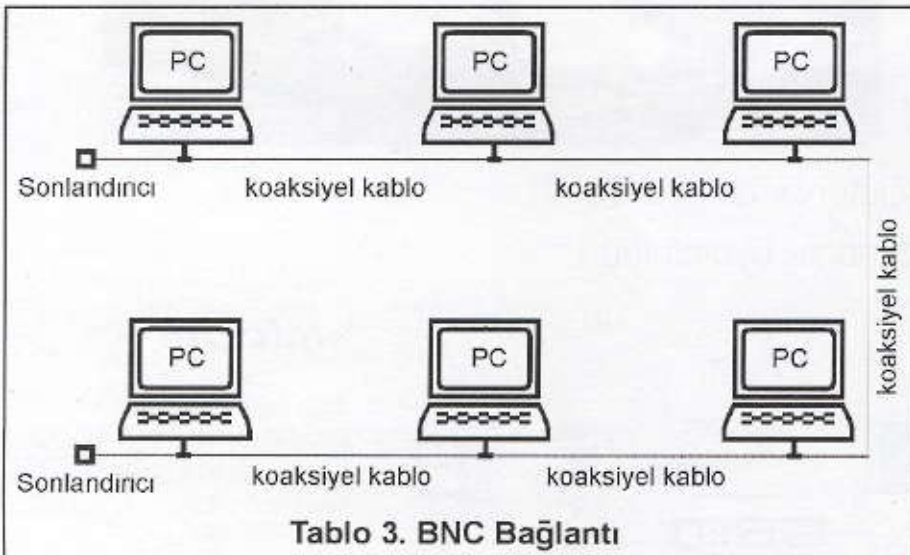
lolardan daha farklıdır. Ancak kullanılan kabloların uzunluğunun belirli bir mesafeyi geçmesi durumunda veri kaybı olur. Bu nedenle uzun mesafeler arasında yapılacak olan LAN bağlantılarında, araya çeşitli cihazlar konularak veri sinyallerinin güçlendirilmesi gerekir.

BNC VE TWISTED-PAIR BAĞLANTILAR

LAN sistemlerinde temel olarak iki farklı bağlantı şekli kullanmak müm-

kündür. Bu farklı bağlantı şekilleri farklı kablolar gerektirmektedirler. Bu bağlantılardan birincisini BNC kabloları ile yapılan bağlantılar olarak adlandırabiliriz. BNC bağlantılarda koaksiyel kablo kullanılır. Bu kablo genellikle 50 Ohm'lık bir kablodur (RG58). Kablo, bir bilgisayardan başlar ve tüm bilgisayarları dolaştıktan sonra sona erer. Bilgisayarlara T konektör takılır. Gelen kablo BNC konektör ile bilgisayara takılan T konektörün bir ucuna bağlanır. Kablo, bilgisayarda takılı olan T konektörün boşta olan diğer ucundan devam eder. Tüm bilgisayarları dolaştıktan sonra, kabloların boşta olan iki ucuna sonlandırıcı takılmalıdır. Sonlandırıcı ise 50 Ohm'lık bir dirençtir.

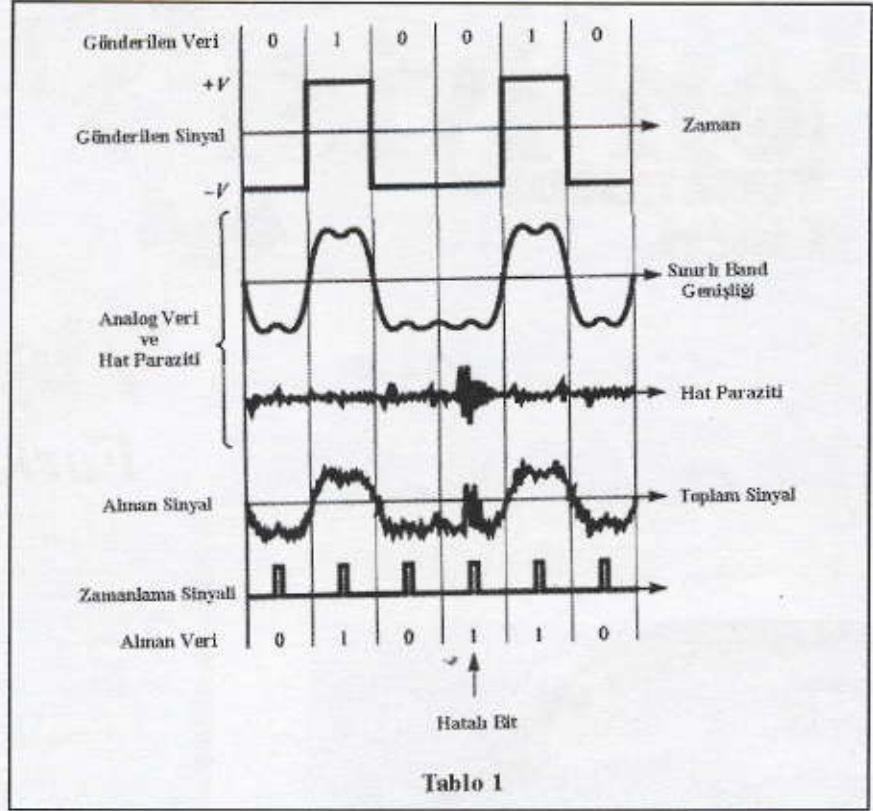
İkinci bağlantı türü ise Twisted-Pair bağlantıdır. Bu bağlantıda 4'lü kablo kullanılır. Kabloların uçlarına takılan konektörlerin tipi ise RJ45'dir. Bu konektörlerde 8 kablo girişi bulunsun da bunlardan sadece 4 tanesi kullanılmaktadır. Kullanılan bu pinler 1, 2, 3 ve 6 numaralı pinlerdir. Twisted-Pair bağlantıda, BNC bağlantıdan farklı olarak Hub adı verilen dağıtıcı bir cihazın kullanılması gerekir. Her bir kabloların bir ucu Hub'a, diğer ucu bilgisayara gider.

Twisted-Pair bağlantı BNC bağlantıdan daha avantajlı ve biraz daha masraflıdır. BNC bağlantıda, kabloların birinin kopması veya konektörlerden birinin gevşemesi durumunda tüm bilgisayarların bağlantısı kopar. Twisted-Pair bağlantıda ise herhangi bir kabloların kopması veya konektörün gevşemesi tüm sistemi etkilemez. Sadece o kabloların bağlı olduğu bilgisayarın bağlantısı kesilmiş olur. BNC ve Twisted-Pair bağlantıların nasıl gerçekleştiği 3. ve 4. No.lu tablolarda gösterilmiştir.

Şu ana kadar bütün uygulamaların aynı LAN veya WAN ortamına bağlandığını kabul ettik. Bazı uygulamalarda veri transferi LAN-WAN-LAN gibi değişik şekillerde olmak zorunda kalabilir. Örneğin bir iş istasyonu (Workstation - bilgisayar) bir bölgede LAN sistemine bağlı, ve diğer bölgedeki birbirine PSDN üzerinden bağlanmış iki LAN sistemine bağlanmak istenebilir. Bu tür bağlantı sistemine Internetwork veya Internet denilmektedir ve bu durumda bilgisayarların ve Network sisteminin kendisinin bir şekilde ilişkilendirilmiş olarak adreslendirilmesi gerekmektedir.

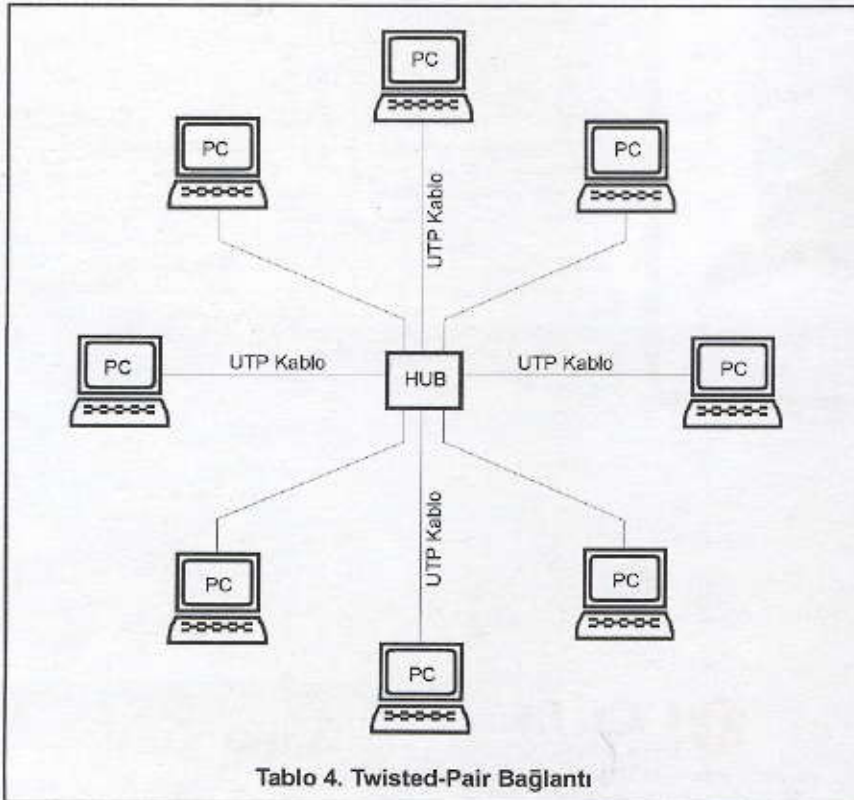

Buraya kadar bahsedilen konu öncelikle iş istasyonları ve sadece veri transferi yapan servis sağlayıcılar arasındaki sistemi idi. Yakın zaman i-

çerisinde veri aktarımının dışında bir takım bilgi türleri de transfer edilmeye başlandı. Bunlar video-telefon yeteneğine sahip masaüstü iş istasyonları, video konferans, ve genel amaçlı Multimedia servislerini de içermektedir. Daha zengin servis desteği için, yeni jenerasyon ağ sistemleri geliştirilmekte ki bunlara Broadband Multiservice Networks denilmektedir. Buradaki "Broadband" terimi kullanılmaktadır çünkü daha yüksek bit transfer hızlarından bahsedilmektedir. Veri iletişimi, ses ve video iletişiminin gösterdiği değişiklikler nedeniyle transfer ve Network anahtarlama sistemine yeni bir yaklaşım adapte edildi. Bu sisteme ATM (Asynchronous Transfer Mode) denilmektedir. ATM LAN'ları bu işletim moduna uygun olarak bugün bulunmaktadır. ATM WAN sisteminin yeni bir jenerasyonu içsel bağlantılı LAN sistemleri için geliştirildi. Buna ek olarak yeni bir tip olan MAN (Metropolitan Area Network) şehrin değişik yerlerindeki ATM LAN'ları (ve sadece veri iletimli LAN) birbirlerine bağlamak için lanse edildi.

Atilla Uygur

Internet'te Radyo Günleri...

Ülkemizde görsel ve işitsel yayıncılık alanında son birkaç yılda görülen gelişme, Internet üzerinde bir yıldan daha kısa bir sürede oldu. Artık 28800 Bps'lik bir modem ile sayıları giderek artan sitelerde gerçek zamanlı film seyretmek, Internet üzerinde yayın yapan radyoları dinlemek hayal olmaktan çıktı. Hatta bazı Internet radyolarına istek yapabilmemiz ve istek şarkı çaldirabilmeniz dahi mümkün.

Birçok plak şirketinin, kendilerine bağlı şarkıcıların kliplerini tanıtabilecekleri radyo programları var. Gerçek zamanlı ses ve görüntü aktarımı yapabilen programların en meşhurlarından biri de Realaudio. Yeni sürümlerinde video desteği de olan programın deneme sürümünü <http://get.real.com/products/player/download.html> adresinden alabilmeniz mümkün. Pek nasıl oluyor da, telefon hatları üzerinden neredeyse FM kalitesinde stereo yayını dinleme ya da fps'si düşük olsa da görüntüyü gerçek zamanlı izleme imkanı buluyoruz? Realaudio ya da Realvideo formatları aslında özel sıkıştırma yöntemlerinden farklı değiller. Bu tür formatları dinleyebilmek için önceden çalıcısını alıp Internet Browser'ınıza kurmanız gerekiyor. Bu tür dosyalar içeren sitelerden birine girdiğiniz zaman orada yeralan özel simgesine tıkladığınızda kurmuş olduğunuz çalıcı açılıyor ve netten gelen sıkıştırılmış veri, gerçek zamanlı olarak ses ya da görüntü formatına çevrilerek kullanıcının tarafında çalmaya başlıyor. Gerçek zamanlı çalma da şöyle gerçekleşiyor, program önce belirli bir miktar veri paketini depolayıp bunun açılıp çalınması sırasında yeni veri paketini alarak devam ediyor. Önceden kaydedilmiş dosyaları sitelere eklemek Server'lar için sorun değil. Asıl zor olan canlı yayın. Bu durumda yayın, 25-30 saniye gecikmeli olarak yapılabilir. Bu süre zarfında Server yayını alıp sıkıştırıyor ve sayfaya ekliyor. Tahmin edileceği gibi bunun yapılabilmesi için de kuvvetli bir Server gerekmeğe. So-

<http://www.sportsillustrated.com/sionwomen/groupefforts/index.html>

nuç olarak her iyi şeyin bir diyeti olduğu gibi burada da bu tür dosyaları izlemek için en aşağı 28800 bps bir modem gerekiyor. Tavsiye edilen ise bir ISDN hattı.

Internet üzerindeki hareketli dünyaya katılmak isteyenler için, Realaudio veya Realvideo standartlarını destekleyen sitelerin adreslerini sunuyoruz.

REAL/VIDEO SİTELERİ

Müzik

<http://www.secondcoming.com/u2>

U2'nun en son parçasında yer aldığı Internet sitesi.

<http://www.amrecords.com/realvid.html>

A&M plak şirketinin Internet sitesi. Sound Garden'in kliplerine buradan ulaşabilirsiniz.

<http://www.aegean.net>

George Micheal'a büyük bir yer ayrılan Aegean plak şirketinin Internet sitesi.

<http://www.atlantic-records.com>

Atlantic plak şirketinin sitesi. İçinde Jewel'in ünlü klibi de yer alıyor.

<http://www.music.sony.com/music/multimedia/realvideo>

Sony Music Online. Presidents of United States ve Corrosion of Conformity gruplarına buradan ulaşabilirsiniz.

<http://www.emirecords.com/realvideo>

Emirecords sitesinden Blessid Union of Souls grubunun "I believe" şarkısını dinleme şansına sahip olabilirsiniz.

<http://www.liveconcerts.com>

Blur ve çeşitli grupların ve şarkıcıların konser kayıtlarını dinlemek istiyorsanız işte siteniz.

<http://imusic.com/cgi-bin/imusic/mentu.html>

<http://www.polygram.com/polygram/realvideo>

Cecilia Bartoli'den Chan D'Amour adlı klasığı dinlemek için Polygram'ın bir alt sitesi.

<http://www.mcarecords.com/amp14/realvideo.html>

Mca Records'dan Elton John ve You Can Make History (Young again) karşınızda.

<http://www.polygram.com/polygram/realvideo/#vanmr>

Mca plak şirketinin Internet sitesinden Van Morrison'un "The Healing Game"ini dinleyebilirsiniz.

<http://www.repriserec.com/realvideodir/rv.html>

Eski ve köklü bir plak şirketi olan Reprise Records'un Internet sitesinden Muzzle ve Mike Oldfield'a ulaşabilirsiniz.

<http://www.virginrecords.com/realvideo.html>

Ünlü dağıtıcı firmanın sitesi ile Spice Girls, Smushing Pumpkins ve Enigma gibi ünlü grupların kliplerine ulaşabiliyorsunuz.

<http://www.wbr.com/rv>

Warner Bros'un Real video sitesinde Eric Benet, Rod Stewart ve şu günlerde Evita rolü ve "Don't cry for me Argentina" şarkısı ile çıkış yapan Madonna'ya ulaşmak mümkün.

<http://imusic.com/cgi-bin/imusic/menu.cgi>

Bu ayki konu başlığı altında yer alan siteler içinde en iyisi. Hem Rock, hem de Techno türü müzik yayını yapan Internet radyolarının bulunduğu sitede istek bildirebilmeniz de mümkün. En çok istenen parçalar sırası ile dönüşümlü olarak çalınıyor. Bu parçalar arasından istediğiniz birine olumlu ya da olumsuz oy vererek sıralamadaki yerine etki edebilirsiniz. Aynı zamanda Prodigy, Orbi-

tal gibi grupların konser kayıtlarını da buradan dinleyebilirsiniz.

<http://www.mercuryrecords.com/mercury>

Mercury Records'dan The Cardigans ve Lovefool'a ulaşıp klibe bir gözatabilirsiniz.

<http://www.islandrec.com>

The Cranberries'den "When you are gone" Island Records'un sayfasında yer alıyor.

<http://www.dgclassics.com>

Klasik müzik üzerine en iyi sitelerden biri.

<http://www.pointmusic.com>

Modern müzik varyasyonlarının yer aldığı bir site. Bowie Glass'la yapılan röportaj da Real video formatında yer alıyor.

<http://www.geffen.com>

Geffen Records'un sitesinde Beck, Counting Crows ve Garbage gibi ünlü gruplar ve klipleri yer alıyor.

Haberler

<http://www.c-span.org/realvid.htm>

C-Span Online. Canlı haberlerin yer aldığı bu sitede herhangi bir şekilde sansür yermiyor.

<http://www.fox.news.com>

Fox news networks. Site üzerinde Dünya genelinde yayın yapan Fox Haberler'den 24 saat canlı yayın yapılıyor.

<http://www.kron.com>

Haber ve spor yayını yapan Koron televizyonu.

<http://www.Bloomberg.com>

Dünya üzerinden iş hayatınıza yön verebilecek iş dünyasından haberler veren bir Real-video Internet sitesi.

<http://www.c-span.org/realvid.html>

<http://www.secondcoming.com/u2>

REALAUDIO SİTELERİ

Canlı Yayın Yapan Radyo İstasyonları

Türkiye'den yayın yapanlar:

<http://www.seas.gwu.edu/student/gokturk/turkishmusic.html>

<http://ato.org.tr/radio>

http://193.140.192.75/PowerFM/PowerFM.html?latin_1
PowerFM

<http://www.radio.metu.edu.tr/listen.htm>
Radyo ODTU

Yabancı Radyolar:

<http://www.virginradio.co.uk/realaudio/radio.ram>
Richard Bronson'un AM/FM/Uydu Radyo İstasyonu

<http://live.websters.ie/audio/live.ram>
İrlanda'nın en iyi radyo istasyonu. Pop müzik ağırlıklı.

<http://wbru.com/wbrulive.ram>
WBRU alternatif müzik arayanlar için.

http://rap4.controlroom.com/cgi-bin/playra_30.cgi?onair
On Air radio. Canlı konserler ve pop/alternatif müzik yayını yapıyor.

<http://www.worthwhile.com/wmuu/wmuu.ram>
Klasik

<http://www.audionet.com/radio/alternative/krnk/krnk.ram>
Rock müzik

<http://www.audionet.com/radio/alternative/krnk/krnk.ram>
Daha fazla Rock müzik

<http://www.capitalfm.co.uk/webobjects/capital/audio/capitalfmive.ram>

Londra/UK Londra civarı için ILR

<http://cgi.grit.com/grit.ram>
GRIT Internet Radio. Her şeyden biraz.

<http://www.hardradio.com/hardrock.ram>
Hardrock müzik

<http://www.realaudio.com/products/ra3.0/kingfmmi.ram>
Canlı olarak kesintisiz klasik çalan bir radyo.

Haber Yayını Yapan Radyo İstasyonları

<http://town.hall.org/Archives/radio/Mirrors/WRN/audio/1700.ram>
Rusya'nın sesi

http://www.voa.gov/programs/audio/realaudio/english_1800_world_news.ram
Amerika'nın sesi

<http://www.FT-Television.com>
Financial Times

<http://town.hall.org/Archives/radio/Mirrors/WRN/audio/0800.ram>
Avustralya Radyosu

<http://town.hall.org/Archives/radio/Mirrors/WRN/audio/un.ram>
United Nations Radyosu

<http://town.hall.org/Archives/radio/Mirrors/WRN/audio/1030.ram>
Radio Netherlands

<http://www.abcradionet.com/sound/wnews.ram>
ABC Radyo

<http://town.hall.org/Archives/radio/Mirrors/WRN/audio/1130.ram>
Afrika Kanalı

http://www.ebn.co.uk/redirect/redirect.exe?/SOUND/LIVE_ENG.RAM
EBN Canlı İş haberleri

<http://town.hall.org/Archives/radio/Mirrors/WRN/audio/0730.ram>
Uluslararası Kanada Radyosu

<http://www.abcradionet.com/sound/wntall.ram>
ABC World Haberleri

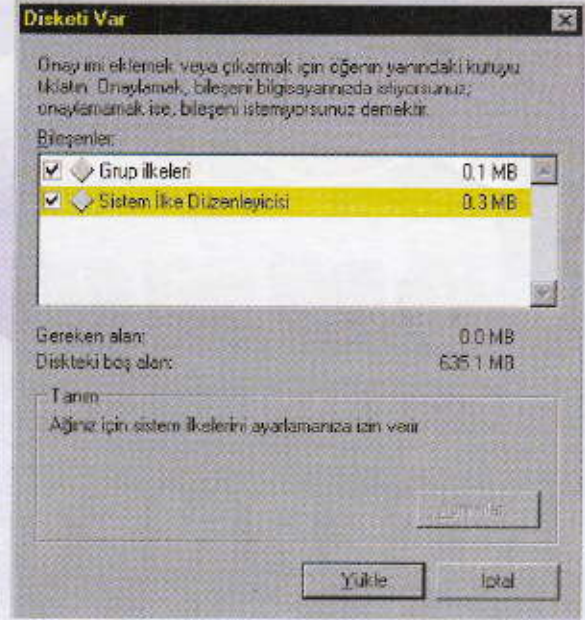
<http://www.abcradionet.com/sound/lanews.ram>
ABC Los Angeles Haberleri

<http://www.virginrecords.com/homepage.html>

1 İlk olarak Windows Kur üzerinden gerekli editörü kurmanız gerekiyor. Şimdi Windows 95 CD'sini takın ve Denetim Masası'nda bulunan "Program Ekle/Kaldır" seçeneğini çift tıklayın. Açılan pencerede Windows Kur kısmına geçin. Daha sonra Disketi Var seçeneğini ve sonraki pencerede Gözet'i tıklayın. Sürücü bölümünde CD-ROM sürücüyü seçin. Klasör alanında ADMIN\APPTOOLS\POLEDIT dizinine geçin. Listedeki POLEDIT.INF isimli dosyayı seçin ve iki defa Tamam'ı tıklayın. Sonraki pencerede SİSTEM İLKE DÜZENLEYİCİSİ seçeneğini aktif duruma getirin ve Yükle'yi tıklayın. Son olarak Tamam'ı seçin ve bilgisayarı yeniden başlatın. Artık, Başlat menüsünde bulunan Programlar - Donatılar - Sistem Araçları bölümünde "Sistem İlke Düzenleyicisi" seçeneğini tıklayarak editörü çalıştırabilirsiniz.

Güvenlik Sizden Sorulsun...

Windows 95'in Sistem İlke Düzenleyicisi'ni işletim sisteminin değişik güvenlik fonksiyonlarını yönetmenizi sağlar. Altı adımda Windows 95'in güvenlik sistemini kontrolünüz altına almanız mümkün.

6 Şimdi Windows'un yaptığınız değişiklikleri her açılışta TEST.POL dosyasından almasını sağlamanız gerekiyor. Varsayılan Bilgisayar simgesini çift tıklayın ve Ağ bölümüne geçin. Daha sonra Güncelleştir seçeneğinin yanındaki artı simgesini tıklayın ve Uzaktan Güncelleştir seçeneğini aktif duruma getirin. "Uzaktan Güncelleştir için ayarlar" kısmında Güncelleştirme Kipi olarak "El ile (belirtilen yolu kullan)" seçeneğini belirleyin. "El ile güncelleme için yol" kısmına POL uzantılı dosyanızın yolunu yazın (C:\TEST.POL). Daha sonra kaydırma çubuğunu kullanarak aşağıya inin ve Yük Dengesi seçeneğini aktif duruma getirin. Tamam'ı tıkladıktan sonra Dosya menüsünden Kaydet'i seçin ve Windows 95'i yeniden başlatın. Artık MS-DOS penceresini açmak istediğinizde bir hata mesajı ile karşılaşacağız. TEST.POL dosyasını bir ağ sürücüsüne kopyalayıp, editör ile uygun yolu belirttiğinizde, tanımladığınız erişim kısıtlamasını diğer bilgisayarlar için de geçerli duruma getirebilirsiniz.

Homepage'inizde İnce Rötüşlar

KURS BÖLÜMLERİ

- Bölüm1: Homepage için temel bilgiler
Bölüm2: Komplike tabloların oluşturulması
Bölüm3: Frame teknolojinin verimli kullanımı

Frame'ler Web sayfasına son rötuşları vermenizi sağlıyorlar. Bunlar sayesinde HTML sayfasına profesyonel bir menü sistemi eklemeniz mümkün. CHIP, kursun bu bölümünde Frame'lerden nasıl yararlanabileceğinizi gösteriyor.

Kursumuzun ilk iki bölümünü takip etmiş olanlar öğrendikleri ana komutlar sayesinde komplike ve zengin HTML sayfaları oluşturabilirler. Ancak Web sayfanıza bir menü sistemi eklemek istiyorsanız, bilinen komutlar sadece belli bir noktaya kadar yardımcı olabilirler.

Her sayfaya bir ya da birden fazla menü seçeneği eklemeniz mümkün. Bu noktada, prensipte hep aynı biçime sahip olan bir menü grubunu her sayfaya yerleştirmek doğru olmaz. Bunun iki nedeni var. Birincisi bu

menü grubunun her sayfa değişiminde tekrar yüklenmesi ve yapılandırılması. Bu durum Internet üzerinde sayfanıza bağlanan kullanıcının zaman kaybetmesine yol açacaktır. İkinci neden ise zaman zaman menü grubunda değişiklik yapılmasının gerekli olması. Her sayfada ayrı menü bulunduğu, yapacağınız bir

değişiklik duruma göre onlarca ya da yüzlerce sayfa üzerinde çalışmanızı gerektirebilir.

Diğer bir problem ise sayfa inceleirken menü seçeneklerinin de sayfa içeriği ile birlikte yukarıya doğru kayması. Profesyonel bir Web sayfasında menü seçeneklerinin ekranda sabit kalması gerekir.

1. FRAME'LER İLE MENÜ SİSTEMİNİN KURULMASI

Menü grubunun sürekli olarak baştan çağrılmasını ve seçeneklerin yukarıya doğru kaymalarını engellemek için Frame'leri kullanmalıyız. Bununla birlikte Frame teknolojinin her Browser tarafından desteklenmediğini de unutmamak gerekir.

Bir Frame, sayfa üzerinde belli bir alandan oluşur ve özellikle belirtilmediği sürece değişmez. Bu sayede, Web sayfası üzerinde belli bir bölgeyi tüm sayfanın tekrar çağrılmasına ve yeniden yapılandırılmasına gerek kalmadan değiştirebilirsiniz.

Frame kullanıldığı zaman tüm sayfanın Frame'lerden oluşması gerekir. Örnek olarak sayfanın üst ve sol kenarlarında birer menü grubu oluşturmak isteyebilirsiniz. Bu durumda

üç Frame kullanmanız gerekir. Bunlardan iki tanesi menüleri diğeri ise sayfanın kalan kısmını yapılandırmanıza yardımcı olurlar.

Frame'ler ile çalışırken her Frame için özel bir HTML dosyasına ihtiyaç duyulur. Bunlarla birlikte, tek tek Frame tanımlamalarını içeren bir kontrol dosyasının oluşturulması da gerekir. Bir sayfanın tüm Frame'ler ile birlikte tamamen çağrılması gerektiğinde (sayfaya ilk olarak ayak basıldığında) kontrol dosyası devreye girer ve belirlenmiş alanların gerekli HTML dosyaları sayesinde doldurulmalarını sağlar.

Profesyonel Web sayfalarında menülerin yukarıya doğru kayması engellenmelidir.

Kontrol dosyası az sayıda satırdan oluşur: Kullanılması zorunlu olan <html> ve </html> Tag'ları, pencere başlıklarının belirtilmesini sağlayan <title> ve Frame tanımlamaları.

Basit bir kontrol dosyası aşağıdaki yapıya sahiptir:

```
<html>
<head>
<title>CHIP</title>
</head>
<frameset rows=80,500>
<frame src="menu_ust.htm"
name="menu_ust">
<frame src="hosgeldiniz_icerik.htm"
name="hosgeldiniz">
</frameset>
</html>
```

2.

FRAME'İ İKİ TAG OLUŞTURUYOR

Daha sonra her iki alanın doldurulmasını sağlayacak olan dosyaların tanımlanmaları gerekiyor. Bunun için <frameset> tanımlaması içerisinde her alan için <frame> Tag'ını kullanın. Bu Tag üzerinden dosya ismini (src parametresi) ve alanın diğer Frame'ler tarafından da çağrılmasını sağlayacak olan bir Alias (name parametresi) belirleyebilirsiniz.

Kural olarak dosya isimleri ve Alias'lar için açıklayıcı isimler belirlemeniz gerekir. Böylece isim görüldüğünde anlamı kolayca anlaşılabilir. Örnek olarak ekranın üst bölümüne yerleştirilecek olan bir menü için MENU_UST.HTM dosyasını kullanabilir ve Alias olarak MENU_UST ifadesini yazabilirsiniz.

Pratik açıdan bakıldığında örnek kullanıma pek uygun değil. Çünkü iki alan da sabit büyüklüğe sahip. Ancak kural olarak sadece menü kısmının sabit büyüklükte olması gerekir. Diğer bölümün büyüklüğü ise seçilen sayfaya uygun olarak değişken bir yapıya sahip olmalıdır. Bu durumda sabit piksel büyüklüğünün yerine bir yıldız (*) kullanabilirsiniz. Böylece alanın büyüklüğü sayfanın içeriğine uygun olarak belirlenir. Bunun için yazmanız gereken satır şöyle:

```
<frameset rows=80,*>
```

Standart olarak Frame'ler bir çizgi ile ayrılırlar. Ancak bu çizgiyi kaldı-

Bir Frame tanımlamasını başlatmak için <frameset> Tag'ını, bitirmek için ise </frameset> Tag'ını kullanmanız gerekiyor. Böylece <frameset> ekranın iki Frame'e ayrılması gerektiğini bildirir. Bu ayırım yatay biçimde (rows parametresi sayesinde) ya da dikey biçimde (cols parametresi sayesinde) gerçekleşir. Parametreler ile her iki alanın büyüklüğü piksel cinsinden belirtilir. Örnekte alan yatay olarak bölünüyor ve üst bölüm 80, alt bölüm ise 500 piksel büyüklüğe sahip oluyor.

rabilirsiniz. Bunun için "frameborder=no" parametresini kullanın:

```
<frameset rows=80,*
frameborder=no>
```

Sayfada bir ayırım çizgisi bulunduğu bunu fare ile kaydırabilirsiniz. Böylece Frame büyüklüğü de değiştirilebilir. Bu durumda piksel cinsinden yapılan tanımlama için başlangıç değeri denilebilir.

Ayırım çizgisinin Homepage'inize bağlanan kullanıcı tarafından kaydırılmasını engellemek istiyorsanız, <frame> Tag'ının içerisinde "noresize" parametresini kullanın. Parametreyi iki <frame> Tag'ından sadece birinde yazmanız yeterlidir:

```
<frame src="menu_ust.htm"
name="menu_ust" noresize>
```

Bu parametre sayesinde, kullanıcının hata ile Frame büyüklüğünü içeriği görülemeyecek şekilde değiştirmesi engellenir. Ancak pratikte, sayfa çağrıldığında Frame içeriğinin görülememesi gibi bir problem yaşanabilir. Sonuç olarak kimse Web sayfasının her Internet kullanıcısının ekranında aynı şekilde görüleceğini garanti edemez. Pratikte görünümü etkileyen birçok faktör var. Örneğin farklı Browser sürümleri, farklı yazı tipleri, değişik ayarlar vb.

Bu durumda "noresize" parametresi kullanılsa, görünmesi mümkün olmayan bölümler kullanıcı tarafın-

FRAME'DEN ANLAMAYAN BROWSER'LAR

Frame'ler Netscape Navigator 2.0 ile başladı. Microsoft Internet Explorer 3.0 da Frame'leri destekliyor. Pek tanınmayan diğer Browser üreticileri genelde Frame teknolojisini Browser'larına eklemediler.

Hemen hemen tüm kullanıcılar Internet üzerinde Frame'leri destekleyen Browser'lar ile seyahat ediyorlar. Ancak pratikte her duruma hazırlıklı olmak gerekiyor. Bu noktada <noframes> Tag'ı yardımcı oluyor. Kontrol dosyasına eklenen bu Tag, Browser Frame tekniğini desteklemediğinde uygulanacak olan komutları belirtiyor. Bu durumda genelde sayfada durumu açıklayan ve Browser'ın değiştirilmesini tavsiye eden bir yazı belirir. Sayfaya kullanıcının Browser'ını güncellemesini sağlayacak bir bağlantı eklemek de doğru olacaktır.

Yapmanız gereken, Frame desteği olan ve olmayan kullanıcılar için iki sayfa yapısı oluşturmak. <noframes> Tag'ını kullanarak aşağıdaki gibi alternatif bir yapı oluşturabilirsiniz:

```
<frameset rows=80,*>
<frame src="menu_ust.htm"
name="menu_ust">
<frame src="hosgeldiniz_icerik.htm" name="hosgeldiniz">
</frameset>
<noframes>
```

Bu sayfa Frame tekniğini destekleyen bir Browser gerektiriyor. Lütfen uygun Browser'ı kurun.

```
</noframes>
```


dan düzeltilemezler. Bu nedenle "no-resize" parametresinin kullanılması daha doğru olur.

Diğer bir önemli parametre de Frame'e kaydırma çubuğu eklenmesini sağlayan "scrolling". Parametre de-

geri olarak "auto" verilirse, kaydırma çubuğu sadece sayfa üzerinde Frame için yeterli yer olmadığında ortaya çıkar. Bununla birlikte, "yes" değeri sayesinde kaydırma çubuğunun sürekli kullanımında olmasını sağlamak

ya da "no" değeri ile kullanılmasını engellemek mümkün;

```
<frame src="hosgeldiniz_icerik.htm" name="hosgeldiniz" scrolling=yes>
```

3. İKİ FRAME ÜÇÜNCÜYÜ DOĞURUR

Şimdiye kadar hep iki Frame'den bahsettik. <frameset> Tag'ı bir alanı iki Frame'e ayırıyor. Komut birinci ve ikinci alanın tanımlanmasını gerektiriyor. Örneklerde de anlatıldığı gibi bunun için iki <frame> Tag'inin kullanılması gerekiyor. Bununla birlikte, bir <frame> yerine <frameset> komutunu kullanarak alanlardan birini tekrar ikiye bölmek mümkün. Aynı yöntemle sayfa üzerinde istediğiniz sayıda Frame elde edebilirsiniz. Her <frameset> komutundan sonra komut grubunu en sonuna </frameset> ekleyerek kapatmayı unutmayın.

Pratikte üçten fazla Frame kullanmanın bir anlamı olmaz. Aksi halde sayfanın menüler üzerinden yönetimi zorlaşır.

Aşağıdaki kontrol dosyası daha önce verilen örneğin geliştirilmiş biçimi. Bu örnekte ek olarak sayfanın sol kenarına eklenen bir menü grubu bulunuyor. Bunun için, birinci ayırımında oluşan alt kısım dikey olarak tekrar bölünüyor (cols parametresi).

```
<html>
<head>
<title>CHIP</title>
</head>
<frameset rows=80,*>
<frame src="menu_ust.htm" name="menu_ust">
<frameset cols=120,*>
<frame src="menu_sol.htm" name="menu_sol">
<frame src="hosgeldiniz_icerik.htm" name="hosgeldiniz">
</frameset>
</frameset>
</html>
```

Artık Frame'leri tanımlarken dikkat etmeniz gereken noktaları biliyorsunuz. Frame'leri biçimlendirmek için gerekli olan HTML dosyalarını kursun önceki bölümlerinde anlatıldığı şekilde istediğinize uygun olarak oluşturabilirsiniz.

Ancak Link kullanmak istediğinizde dikkat etmeniz gereken bir nokta var. Link söz konusu olduğunda hedef Frame'in belirtilmesi gerekir, aksi halde HTML dosyası aktif durum-

daki Frame'e çağrılır. Bunun sonucunda menü Frame'inden yapılan bir Link sayesinde çağrılan sayfa "küçük" menü Frame'ine sıkıştırılır. Hedef Frame'i belirlemek için kontrol dosyasında tanımladığınız Alias değerini kullanmalısınız. Bunu <a href> Tag'inde "target" parametresi üzerinden belirtin.

Çağrılacak sayfanın gösterilmesini istediğiniz Frame örneğin ANAPENCERE ismini taşıyorsa, şu satırı yazmalısınız:

```
<a href="ChipVogel.htm" target="anapencere">
Chip<br>Vogel</a>
```

İçinde Frame bulunmayan bir sayfaya geçildiğinde Frame'lerin kaldırılması gerekir. Böylece çağrılan sayfa ekranın tümünü kullanabilir. Bunun için, örnekte de gösterildiği gibi "PSEUDO-ALIAS_TOP" ifadesini yazmalısınız:

```
<a href="http://www.ornek.com" target=_top>Ana Sayfa!</a>
```

4. FRAME İÇİNDE FARKLI BİR ADRESİN GÖSTERİLMESİ

Farklı bir Internet sitesinin de Frame içinde gösterilmesini sağlayabilirsiniz. Buradaki avantaj menü seçeneklerinin aynen kalması ve kullanıcının sizin Web sayfanıza kolayca geri dönebilmesi. Yabancı bir sitenin sizin sayfanızdaki bir Frame içinde gösterilebilmesi için şu şartların gerçekleşmesi gerekir:

Diğer sitede Frame ya da "target=_top" parametresi ile belirtilmiş bir Link bulunmamalı. Aksi halde si-

Sayfa üzerinde sabit olan menü seçenekleri kullanımı kolaylaştırıyor.

zin Frame'lerinizi kaldırılır ve kullanıcı menü üzerinden sayfanıza döner.

Sayfanıza Frame'ler yerleştirdiğinizde menü bölümlerinin sürekli aynı biçimde kalmaları sizi rahatsız edebilir. Aktif olan seçeneğe farklı bir biçim kazandırıp, Link'i pasif duruma getirerek bu monotonluğu ortadan kaldırabilirsiniz. Sonuçta zaten aktif olan seçeneğe tekrar geçiş yapmak anlamsız olacaktır.

Web sayfanıza Frame'ler yerleştirdiyse, bunların içerisinde değişik uygulamaların gösterilmesini sağlayabilirsiniz.

5.

DİNAMİK MENÜLERİN OLUŞTURULMASI

Problemin çözümü olası her durum için birbirlerinden minimum düzeyde farklı olan bir menü ve bir kontrol dosyası hazırlanmasında yatıyor. Böyle bir durumda da, yapılacak değişikliklerin birden fazla dosyada yürütülmesi problemi ile karşı karşıya kalıyorsunuz. Değişiklik aynı olsa da, dosya sayısı arttıkça çalışma süreniz de artıyor. Bununla birlikte, seçenek değiştirildiğinde menü grubunun baştan çağırılması ve yapılandırılması gerekiyor. Ancak bütün bunlara rağmen, yeni menü grubu sayesinde Web sayfasının daha kullanışlı bir duruma gelmesi bu

noktada daha ağır basıyor. Ayrıca her seferinde menü grubunun baştan çağırılması söz konusu değil, kullanıcı aynı seçeneğe dahil olan sayfaları taradığı sürece menü grubu aynen kalacaktır.

Bu şekilde bir sistem kurmak istediğinizde menüdeki Link'ler üzerinden uygun kontrol dosyasına ulaşmaya ve bunları "target=top" parametresi ile çağırmaya dikkat edin.

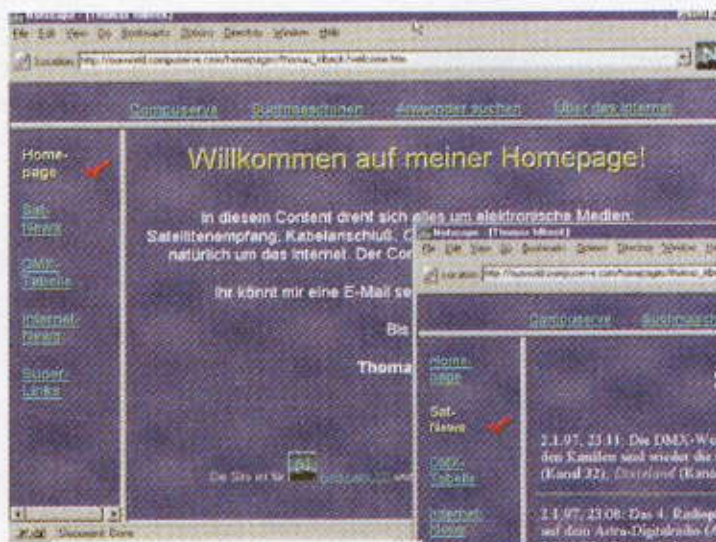
Kolaylık olması açısından ilk olarak birinci seçenek için bir menü grubu oluşturun. Daha sonra bunu gerekli sayıda kopyalayın ve istediğiniz değişiklikleri yapın.

Pratikte menü grubunda sayfa

başlangıcına dönüş için bir seçenek bulunması yararlı olur. Kullanıcı sayfanın başına dönmek istediğinde bu seçeneği tıklayarak isteğini gerçekleştirebilir. Bu seçeneğin yanına bir grafik obje (örneğin yukarıya doğru bir ok) yerleştirmek de anlamlı olacaktır. Böylece kullanıcı hem gerekli metni, hem de grafik objeyi tıklayarak sayfa başlangıcına dönebilir. Sayfa başlangıcına dönmelerini sağlayan bir Link oluşturmak için, gerekli HTML dosyasının adını "(home)" ifadesinden sonra yazın.

Hedef olarak büyük Frame'in ismini belirtmeyi unutmayın (uygun kontrol dosyasındaki tanımlamaya göre). Link'i oluşturmak için aşağıdakine benzer bir komut satırı kullanmalısınız:

Aktif seçeneğin grafiğinin değişmesi sağlanarak dinamik bir menü oluşturulabilir.

Menü kısmına, sayfa başlangıcına dönüş için bir seçenek eklenebilir.


```
<a href="hosgeldiniz_icerik.htm#home" target="hosgeldiniz">
```

Menülerle ilgili olarak farklı fikirler üretebilir ve bunları Web sayfalarınızda hayata geçirebilirsiniz. HTML bunun için yeterli potansiyele sahip. □

CHIPUCU KATALOĞU

İşinizi görecektir bir makro mu arıyorsunuz? İşletim sisteminizin derinliklerinde kayboldunuz ve pratik çözümlere mi ihtiyacınız var? O halde doğru yerdesiniz.

Chipucu Kataloğu'nda PC'lerle birlikte yaşamayı kolaylaştıran her şey var. Kesip biriktirebileceğiniz sayfalar kısa sürede kocaman, ciltli bir kataloğa dönüşecek. Ve biz sizin yerinizde olsak Chipucu Kataloğu'nu PC'mizin yanından hiç ayırmazdık.

MAYIS 97 İÇİN İNDEKS

Windows 95

1 Windows Gezgini: Dosyaların tek bir tıklama ile sıralanması.

MS-DOS Komut İstemi: DOS penceresinin başka bir dizinde açılması.

İmlec: Ek program olmadan animasyonun gösterilmesi.

2 Menü: Sadece gizli dosyaların ve sistem dosyalarının gösterilmesi.

3 Masaüstü: Arkaplan çözünürlüğünün değiştirilmesi.

Ağ: Dizin isimlerinde özel harflerin yarattığı problem.

Windows 3.1

4 Program Yöneticisi: Faresiz Windows kullanımı.

Program Yöneticisi: Yardım dosyasında anahtar kelimenin aranması.

Dosya Yöneticisi: İki pencere sayesinde kolay kopyalama.

Kullanıcı Adı: Kullanıcı adının değiştirilmesi.

DOS

5 Geçici Dosyalar: Geçici dosyaların otomatik olarak silinmesi.

Format: Etiketin sorulmasının engellenmesi.

Doskey: Doskey makrosu sayesinde MS-DOS altında Geri Dönüşüm Kutusu.

UYGULAMALAR

6 Excel 7.0: Değerlerin farklı gösterilmesi.

Word: Sütunları silinen tabloyu sayfa genişliğine uydurmak.

Excel: Tablo başlıklarının sürekli görünmesi.

**WINDOWS GEZGİNİ:
DOSYALARIN TEK BİR
TIKLAMA İLE
SIRILANMASI**

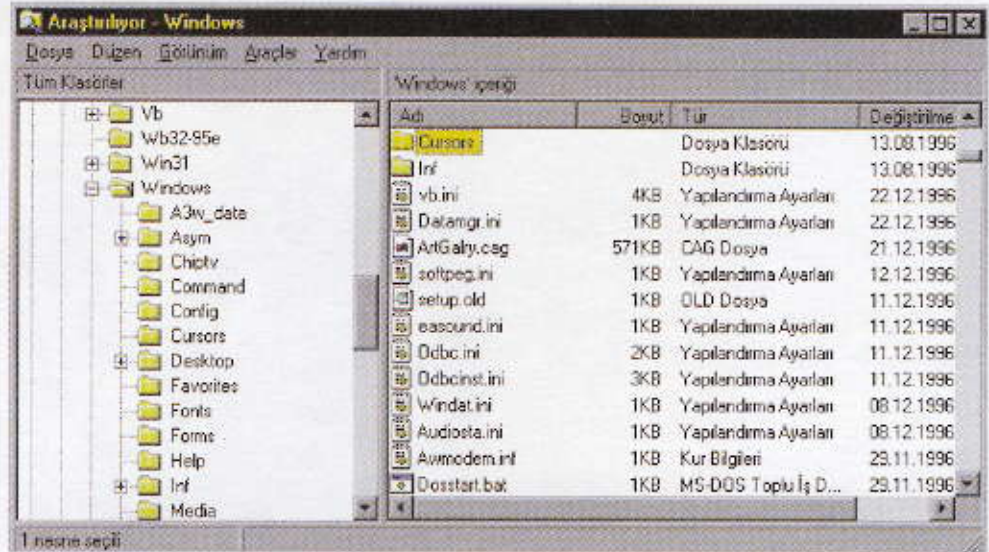
Windows 95'in WINDOWS GEZGİNİ kısmındaki GÖRÜNÜM-SİMGE-LERİ YERLEŞTİR menü seçeneği sağ bölümdeki pencerede bulunan dosyaları, dizinleri ve kısayolları sıralar. Bu seçenek üzerinden ada, türe, boyuta ya da tarihe göre sıralama yapmak mümkün. Yapılan bu sıralama her seferinde yukarıdan aşağı olacak şekilde gerçekleşiyor.

GÖRÜNÜM menüsünden AYRINTILAR seçeneğini tıklayarak bu modda çalışıyorsanız, fare ile gerekli seçenekleri tıklayarak sıralama işlemini hızlandırabilirsiniz. Bu gösterim modunda sağ bölümdeki

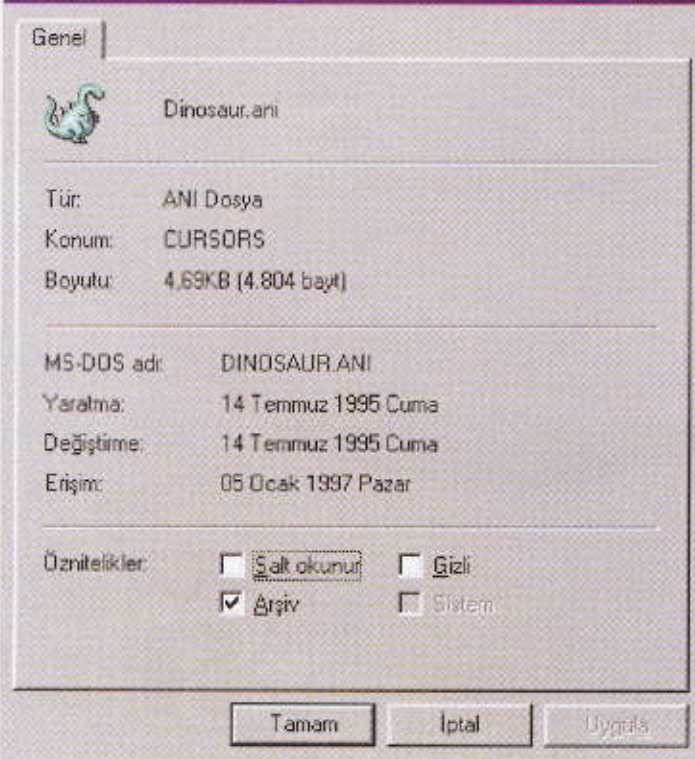
pencerenin üst kenarında ADI, BOYUT, TÜR ve DEĞİŞTİRİLMİYE ifadeleri belirir. Bu ifadeleri tıkladığınızda dosyalar, dizinler ve kısayollar seçtiğiniz ifadeye

uygun olarak sıralanır. Bu seçenekler sayesinde sıralama işlemini aşağıdan yukarı olacak şekilde de kolayca gerçekleştirebilirsiniz. Örneğin ADI seçeneğini tıkla-

dığınızda dosyalar, dizinler ve kısayollar yukarıdan aşağıya doğru sıralanır. Sıralamayı tersine çevirmek için aynı seçeneği bir defa daha tıklamanız yeterli.

Fare ile sütuna tıkladığınızda dizinler, dosyalar ve kısayollar belirtilen kritere göre sıralanır.

Dinosaur.anı Özellikleri

Animasyonlu imleçleri görebilmek için dosyaya ait menüden Özellikler'i seçmelisiniz.

**İMLEÇ:
EK PROGRAM
OLMADAN
ANİMASYONUN
GÖSTERİLMESİ**

Windows 95, Windows 3.1'den alıştığımız iz bırakan fare imlecinin yanında çeşitli animasyonlu imleçleri de destekliyor. Bu sevimli imleçleri İnternet üzerinde ya da Shareware CD-ROM'larında bulabilirsiniz. İmleçleri Windows 95 ile birlikte kullanmak ya da animasyonları görmek için ek bir programa ihtiyacınız yok. Gerekli imleç dosyasını seçin ve (Alt)(Return) tuş kombinasyonuna basın. Alternatif olarak dosyayı farenin sağ tuşu ile tıklayabilir ve menüden ÖZELLİKLER'i seçebilirsiniz. Böylece imlecin özelliklerini gösteren pencere açılır. Sol üst köşede imlecin animasyonunu görebilirsiniz.

**MS-DOS KOMUT
İSTEMİ: DOS
PENCERESİNİN BAŞKA
BİR DİZİNDE AÇILMASI**

BAŞLAT menüsündeki PROGRAMLAR kısmından MS-DOS KOMUT İSTEMİ'ni seçerek DOS ortamına geçtiğinizde, sürekli olarak Windows dizininde bulunmak sizi rahatsız mı ediyor? Öyleyse, DOS ortamına geçtiğinizde başka bir dizinin aktif olmasını sağlayabilirsiniz. Farenin sağ tuşu ile MS-DOS KOMUT İSTEMİ simgesini tıklayın ve menüden ÖZELLİKLER'i seçin. Açılan pencerede PROGRAM bölümünde ÇALIŞMA adında bir alan bulacaksınız. Bu bölüme, DOS ortamına geçtiğinizde aktif olmasını istediğiniz dizinin tam yolunu yazın. Örneğin C:\OYUNLAR.

MENÜ:**SADECE GİZLİ
DOSYALARIN VE
SİSTEM DOSYALARININ
GÖSTERİLMESİ**

Bir dizin üzerine sağ tuş ile tıkladığınızda bu obje için özel seçenekler içeren bir menü açılır. İstegınıza uygun yeni fonksiyonlar ekleyerek bu menüyü geliştirmeniz ve daha kullanışlı bir duruma getirmeniz mümkün.

Bunun için Registry'ye birkaç küçük eklemeye yapmanız yeterli. Registry Windows 95'in konfigürasyon bilgilerinin bir merkezde depolanmasını sağlayan veritabanıdır. Registry veritabanının üzerinde çalışmak için REGEDIT.EXE dosyası ile çalıştırılan KAYIT DÜZENLEYİCİ kullanılır. Kayıt Düzenleyici'yi çalıştırmak için Başlat menüsünde bulunan Çalıştırı seçmeli ve AÇ alanına REGEDIT.EXE yazarak Tamam'ı tıklamalısınız.

Normalde Windows Gezini kısmında bir dizinde bulunan gizli dosyalar gösterilmez. Görünüm

menüsünde bulunan Seçenekler kısmında "Tüm Dosyaları Göster" seçeneğini tıklayarak gizli dosyaların da gösterilmesini sağlayabilirsiniz. Ancak sadece bir dizinde bulunan gizli dosyaları görmek istiyorsanız bu seçenek kullanışlı olmayabilir. Çünkü bu seçenek sayesinde dizindeki tüm dosyalar gösterilir.

Dizini sağ tuşla tıkladığınızda açılan menüye işinizi kolaylaştıracak bir seçenek ekleyebilirsiniz. Yapmanız gerekenler ise şöyle:

İlk olarak, kutucukta gösterilen GIZLIBAT isimli dosyayı bir metin editörü kullanarak oluşturun. Daha sonra bu dosyayı istediğiniz bir dizine kopyalayın, örneğin CABATCH. Dosya üzerine sağ tuşla tıklayın ve menüden Özellikler'i seçin. Açılan pencerede Program kısmına geçin ve "Çıkışta Kapat" seçeneğini aktif duruma getirin. Siz Tamam'ı tıkladıktan sonra Windows masaüstünde GIZLI. PIF isimli bir dosya oluşturur.

GIZLI.BAT DOSYASININ LİSTESİ

```
@echo off
set dir=%1 | shift
if [%1]==() goto display
:loop
set dir=%dir% %1
shift
if not [%1]==() goto loop
set dir="%dir%"
:display
echo %dir% dizindeki gizli dosyalar
echo.
Dir %dir% /ah | find ".,"
echo Bir tusa basın...
pause >null
set dir=
```

Şimdi Kayıt Düzenleyici'yi çalıştırın ve HKEY_LOCAL_MACHINE\SOFTWARE\Classes\Folder\shell kısmına geçin. Burada Düzen menüsündeki Yeni seçeneği altında bulunan Tuş'u tıklayarak yeni bir Tuş oluşturun. Tuşun ismini Gizli Dosyalar olarak belirleyin. Daha sonra tekrar Düzen - Yeni -Tuş seçenekleri üzerinden Gizli Dosyalar'ın altında bir tuş daha oluşturun. Bu yeni tuşa "command" ismini verin.

Şimdi sağ taraftaki pencerede bulunan Öndeğer ifadesini tıklayın. Açılan pencerede Değer Verisi

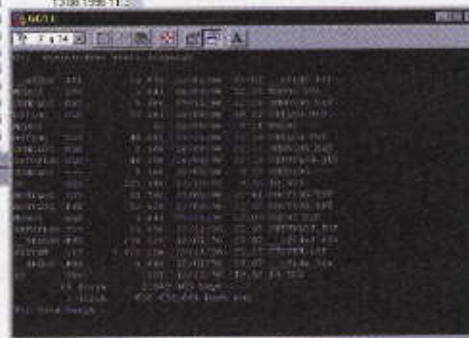
kısımına Command tuşu için geçerli olacak komut satırını yazmalısınız. Yazmanız gereken komut satırını şöyle: <CABATCH\GIZLIPIF %L>. Dosyanın yolunu doğru yazmaya dikkat edin.

Şimdi bir dizin üzerine sağ tuşla tıklayarak menüyü açın. Bu menüde hazırladığınız Batch dosyasını çalıştıran yeni bir seçenek bulunduğunu göreceksiniz. Batch dosyası parametre olarak üzerine tıkladığınız dizinin ismini alıyor. Uzun dizin isimleri ile bir problem yaşanmaması için program tüm parametreleri %dir% değişkenine okuyor ve bunları bölerek işleme devam ediyor (program listesinde ikinci satırdan sekizinci satıra kadar).

Menüden "Gizli Dosyalar" seçilerek GIZLIBAT dosyası çalıştırıldığında bir DOS penceresi açılıyor ve tüm gizli dosyalar ile sistem dosyaları bu DOS penceresinde listeleniyor.

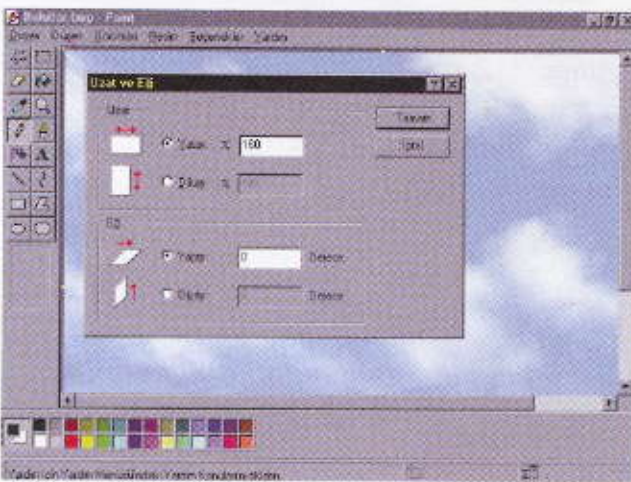

Bir Batch dosyası herhangi bir dizinde bulunan gizli dosyaların gösterilmesini sağlar.

**MASAÜSTÜ:
ARKAPLAN ÇÖZÜNÜRLÜĞÜNÜN DEĞİŞTİRİLMESİ**

Masaüstünün arkaplan resmini değiştirmek istiyorsanız ilk olarak masaüstünde boş bir alana sağ tuşla tıklayın ve menüden Özellikler'i seçin. Görüntü Özellikleri penceresinde arkaplan kısmında değişik "Desen" ve "Duvar Kağıdı" seçenekleri bulunur.

Paint programı sayesinde Windows 95'in bulutlar resmini istediğiniz büyüklüğe getirebilirsiniz.

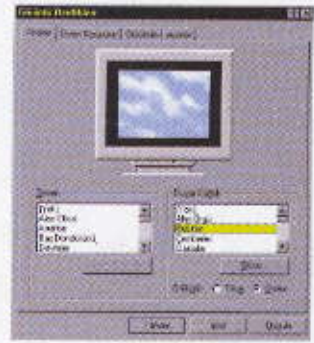
Ancak örnek olarak 1024 x 768 piksel ekran çözünürlüğünde çalışıyorsanız ve masaüstünüzü Windows 95 tarafından sunulan bulutlar ile donatmak istiyorsanız, bu arkaplan resminin çözünürlüğü problem yaratır. Bulutlar

duvar kağıdı sadece 640 x 480 piksel çözünürlükte olabiliyor. Bu durumda bir karar vermeniz gerekiyor: Birinci seçeneğiniz resmin sadece ekranın ortasında gösterilmesi. İkincisi ise Görüntü kısmındaki Döşe seçeneği sayesinde ekranın resimlerle kaplanması. Ancak ekran resimlerle kaplandığında resimleri birbirinden ayıran çizgilerin görünmesi rahatsız edici ola-

lım eklenir. Burada gerekli seçeneği işaretleyerek arkaplan resminin tüm ekranı kaplamasını sağlayabilirsiniz. Plus! Pack'e sahip değilseniz, Başlat - Programlar - Donatılar kısmında bulabileceğiniz Paint isimli çizim programı sayesinde ekranınızı bulutlarla kaplayabilirsiniz.

Paint programını çalıştırın ve Dosya menüsünden Aç'tı seçerek Windows dizininde bulunan BULUTLAR.BMP dosyasını açın. Resim menüsünde Uzat/Eg seçeneğini tıklayın. Açılan pencerede Uzat bölümündeki Yatay değerini 160 olarak belirleyin. Bulutlar resminin 800 x 600 piksel büyüklükte olmasını istiyorsanız yazmanız gereken değer 125. Tamam'ı tıklayarak değişikliği onaylayın ve aynı işlemi bu defa dikey değer için tekrarlayın.

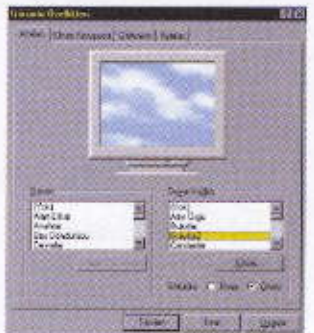
Son olarak, çözünürlüğünü değiştirdiğiniz Bulutlar resmini başka bir isimle kaydedin, örneğin "Bulutlar2". Şimdi Paint'in Dosya menüsünden "Duvar Kağıdı Olarak Ayarla (Ortalanmış)" seçeneğini tıklayarak bu resmi kullanıma sokabilirsiniz. Ayrıca Görüntü Özellikleri penceresindeki duvar kağıdı seçenekleri arasında yeni resmi de bulabilirsiniz.

Resmin sadece ekranın ortasında gösterilmesini sağlayabilirsiniz.

Birden fazla resim sayesinde ekranın bulutlarla kaplanması mümkün.

Plus Pack ya da Paint sayesinde tek resmin ekranı kaplamasını sağlayabilirsiniz.

**AĞ:
DİZİN İSİMLERİNDE
ÖZEL HARFLERİN
YARATTIĞI PROBLEM**

Windows 95'e sahip bir sistemin Netware Ağları İçin İstemci üzerinden bir Novell-Netware 4.1 Server'a bağlı olduğunu varsayalım. Ayrıca bu sistemde "NetWare Ağları İçin Dosya ve Yazıcı Paylaşımı" hizmeti de kurulu olsun.

Ayrıca Denetim Masası'nda Ağ bölümündeki "NetWare Ağları İçin İstemci" seçeneğine ait olan Özellikler kısmında bulunan Gelişmiş bölümünde, büyük/küçük harf yazımını ifade eden seçenek evet değerine sahip olsun.

Bu durumda Windows Gezgini kısmında Türkçe karakter içeren bir dizin oluşturduğunuzda bunu

ne Windows Gezgini'nden, ne de DOS penceresinde Deltree komutunu kullanarak silemezsiniz.

Örneğin NetWare 4.1 Server'ı üzerinde AnaMenü adında bir dizin oluşturduysanız, açmak üzere bu dizini çift tıkladığınızda dizinin bulunamadığını gösteren bir mesajla karşılaşabilirsiniz. Dizinin ismini değiştirme ya da silmek is-

tediğinizde de aynı mesaj verilir. Sonuç olarak normal yollardan bu dizini yoketmeniz mümkün değildir.

Bu tür dizinler sadece özel NetWare programlarının yardımıyla silinebilir (Örneğin NWADMIN). Bu programı kullanacak kişinin de tabii ki gerekli yetkiye sahip olması gerekir (Örneğin Supervisor).

PROGRAM YÖNETİCİSİ: FARESİZ WINDOWS KULLANIMI

Windows ile çalışırken aniden fare'niz işlemez duruma gelirse, Windows'u fare olmaksızın kullanabilmek için bazı küçük hileleri bilmeniz gerekir. Aktif olan bir uygulamadan Program Yöneticisi'ne geçiş yapmak istediğinizde, [Alt][Tab] tuşlarına basın. Siz [Alt] tuşuna basılı tutup [Tab] tuşuna ardarda basıncaya açık olan uygulamalar küçük bir pencerede sırayla gösterilir. Bu pencerede Program Yöneticisi'ni gördüğünüz zaman tuşları bırakın. Bunun yanında açık olan uygulamayı [Alt][Shift][S] tuşlarına basarak simge durumunda küçülebilir ve Program Yöneticisi'ne geçebilirsiniz.

Fazla sayıda uygulama açıksa, geçiş yapmak için [Ctrl][Esc] tuş kombinasyonunu kullanmanız daha yararlı olur. Böylece açık

Görev Listesi diğer uygulamalara kolayca geçiş yapmanızı sağlıyor.

olan tüm uygulamaları gösteren bir pencere açılır. Burada yön tuşlarını kullanarak Program Yöneticisi'ni seçebilir ve [Enter] tuşuna basarak geçiş yapabilirsiniz.

Program Yöneticisi'nde gruplar arasında geçiş yapmak için [Ctrl][Tab] tuşlarını kullanın. Seçtiğiniz bir grubun penceresini açmak için [Enter] tuşuna basmanız yeterli. Grup içerisindeki bir programı çalıştırmak için, program simgesinin isminin ilk har-

fini tuşlayarak programı seçin ve çalıştırmak için [Enter] tuşuna basın.

Grup içerisinde ismi aynı harf ile başlayan birkaç program varsa, bu harfi ardarda tuşlayarak bu programlar arasında geçiş yapabilirsiniz. Genelde [Alt][F4] tuş kombinasyonunu kullanarak uygulamaları kapatabilirsiniz.

Ayrıca fareyi kullanmadan Windows'u kapatmak için de aynı tuş kombinasyonundan faydalanabilirsiniz.

PROGRAM YÖNETİCİSİ: YARDIM DOSYASINDA ANAHTAR KELİMENİN ARANMASI

Bir yardım dosyasında belli bir ifadeyi aratmak için gerekli uygulamayı çalıştırmak ve yardım kısmın-

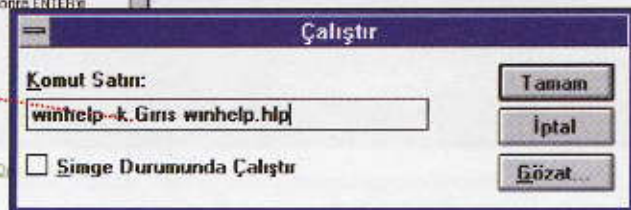
da Ara seçeneğini tıklamak zorunda değilsiniz. Eğer yardım dosyasının ismini biliyorsanız, Program Yöneticisi'nde Dosya menüsündeki Çalıştır seçeneği sayesinde yardım dosyası içerisinde belli bir ifadeyi

aratabilirsiniz. Örneğin Windows'un yardım dosyasında (Winhelp.hlp) GİRİŞ ifadesini aratmak istiyorsanız şu satırı yazmalısınız: "winhelp -k Giriş Winhelp.hlp".

"Winhelp -k" ifadesinden sonra aranacak kelimeyi ve daha sonra da yardım dosyasının ismini yazmanız gerekiyor. Böylece arama yaptığınız yardım dosyasının uygun sayfasına direkt olarak erişebilirsiniz.

Yardım dosyasında bir ifade aratmak için uygulamanın çalıştırılması gerekmiyor.

DOSYA YÖNETİCİSİ: İKİ PENCERE SAYESİNDE KOLAY KOPYALAMA

Dosya Yöneticisi'nde dizin değiştirdiğinizde dizin içeriği normalde sürekli olarak aynı pencerede gösterilir. İkinci bir pencere açmak istediğinizde bir sürücüyü çift tıklamanız gerekir.

Dizin yolunu en baştan takip etmeden, pencerede bulunan dizinlerden biri için özel bir pencere açmak istiyorsanız, bu dizini çift tıklamadan önce [Shift] tuşuna basın. Böylece Dosya Yöneticisi bu dizinin içeriğini gösteren yeni bir pencere açar.

KULLANICI ADI: KULLANICI ADININ DEĞİŞTİRİLMESİ

Üzerinde Windows kurulu olan yeni bir sistem satın aldığınızda, Program Yöneticisi'ndeki Bilgi kısmında bulunan "Program Yöneticisi Hakkında" bölümünde satıcının girdiği kullanıcı bilgileri bulunur. Birçok program kurulum sırasında bu bilgileri kullandığı için, bunların güncellenmesi doğru olur. Aksi halde bir uygulama kurarken Setup programı tarafından size sunulan bilgileri sürekli olarak değiştirmeniz gerekir.

Bilgileri düzeltmek için ilk olarak SERIALNO.INI dosyasını bir metin editörü ile açın.

Dosya içerisinde "username=" ifadesinin yanına isminizi, "company=" ifadesinin yanına firma ismini ve "serialno=" ifadesinin yanına da Windows'un ürün numarasını yazın. Windows'u yeniden başlattığınızda sizin belirlediğiniz bilgiler kullanılacaktır.

GEÇİCİ DOSYALAR: GEÇİCİ DOSYALARIN OTOMATİK OLARAK SİLİNMESİ

Windows 3.x ve Windows 95 bir kilitlenme sonrasında sabit diskte geçici dosyalardan oluşan bir çöplük bırakırlar. Normalde ihtiyaç duyulmayan bu dosyalar biriktikçe sabit diskte Megabyte'larla ölçülen büyüklükte yer kaplamaya başlarlar.

Bu geçici dosyaların sistemin her açılışında silinmelerini istiyorsanız, AUTOEXEC.BAT dosyasına şu satırı ekleyin:

```
"DEL %TEMP%\*.TMP  
>NUL"
```

Bu komut geçici dosyaların depolandığı dizinde bulunan TMP uzantılı tüm dosyaları siler. Bu satırı TEMP değişkenini tanımladığınız satırın altına yazmaya dikkat edin, aksi halde dizin bulunamaz.

FORMAT: ETİKETİN SORULMASININ ENGELLENMESİ

MS-DOS'un Format komutu disket formatlandıktan sonra disket için bir etiket yazılmasını ister. Özellikle, etiket gerektirmeyen fazla sayıda disket kopyalanırken, sürekli olarak disketin etiketsiz olacağını belirten [Enter] tuşuna basmak oldukça si-

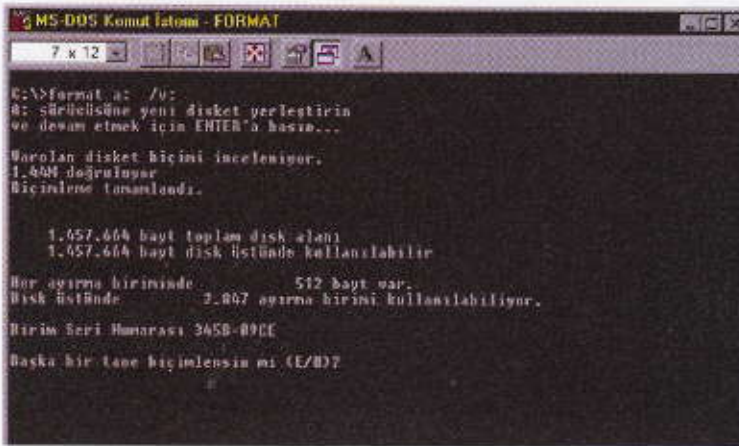
nir bozucu bir iştir.

Format komutu ile kullanılan "/v:Etiket" parametresi her diskete aynı etiketi vermenizi sağlar. Bu parametrede etiket yerine bir boşluk bırakın, böylece disketlere bir isim vermemiş olursunuz ve DOS sürekli olarak o gereksiz soruyu sormaz.

Bu noktada 255 numaralı ASCII karakteri bize yardımcı oluyor. Bu karakter

bir boşluk gibi görünür ve Format komutu tarafından etiket olarak kabul edilir. Yazmanız gereken DOS komutu şöyle: "FORMAT A: /V:[Alt][255]".

255 numaralı ASCII karakterini yazmak için, [Alt] tuşuna basılı tutarken klavyenin numara bölümünde 255 sayısını tuşlamanız gerekiyor. [Alt] tuşunu bıraktığınızda karakter yazılır.

Boşluk karakteri sayesinde gereksiz sorudan kurtulabilirsiniz.

DOSKEY: DOSKEY MAKROSU SAYESİNDE MS-DOS ALTINDA GERİ DÖNÜŞÜM KUTUSU

Windows 95'in Geri Dönüşüm Kutusu gerçekten çok yararlı. Hata sonucu bir dosya silindiğinde hızlı ve sorunsuz bir şekilde dosyayı geri çağırmak mümkün oluyor. Dosyanın kurtarılması sırasında ilk harfinin girilmesi de gerekmiyor.

MS-DOS için de böyle bir Geri Dönüşüm Kutusu oluşturabilirsiniz. Bunun için bir komut satırı ve yeni bir dizin yeterli. AUTOEXEC.BAT dosyasına ekleyebileceğiniz komut satırı şöyle:

```
"DOSKEY DEL=COPY  
$1 CAGDKUTUSU$TDEL  
$1"
```

Bununla birlikte, komut

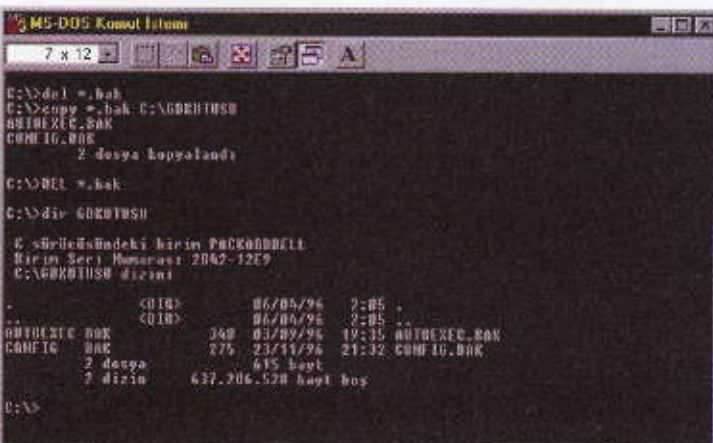
içerisinde belirtilen CAGDKUTUSU dizinini oluşturmanız gerekiyor. Bunun için C: sürücüsünün ana dizininde "MD GDKUTUSU" komutunu girmeniz gerekiyor.

İleride sileceğiniz tüm dosyalar direkt olarak GDKUTUSU dizinine ak-

tarılacak. Bu geri dönüşüm kutusunu tamamen ya da kısmen boşaltmak istiyorsanız, CAGDKUTUSU dizinine geçin ve ihtiyaç duymayacağımıza emin olduğunuz dosyaları silin. Bu dizinde bulunan dosyaları DEL komutu ile silmek istediğinizde verilen

hata mesajını geçin. Geri Dönüşüm Kutusu'ndan bir dosya almak istediğinizde, CAGDKUTUSU dizinine geçin ve istediğiniz dosyayı COPY ya da XCOPY komutu ile bir başka dizine kopyalayın.

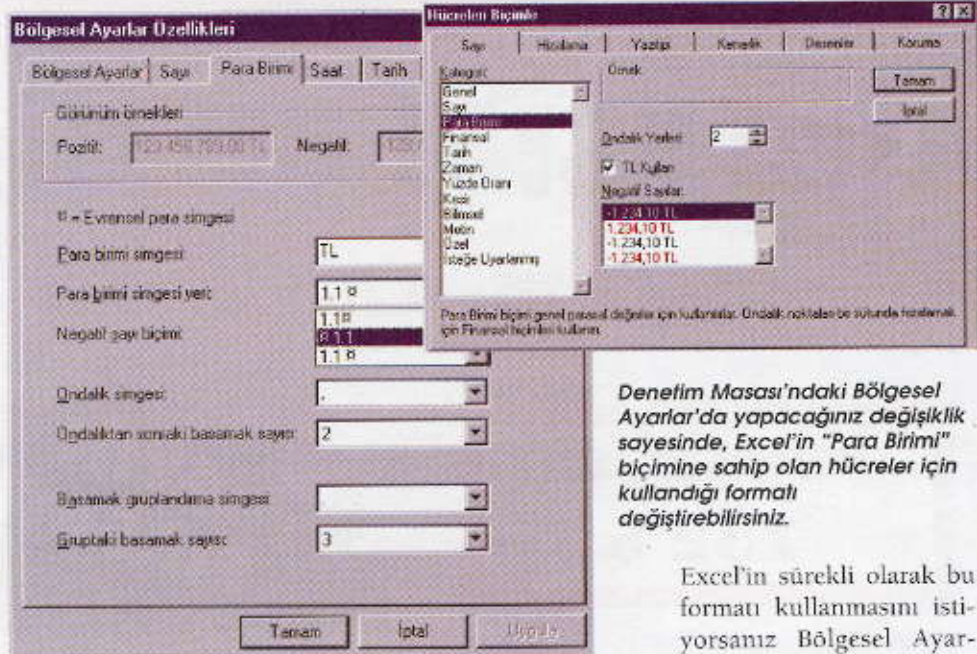
MS-DOS için oluşturduğumuz bu geri dönüşüm kutusunun bir eksiği var: DEL komutunu kullanarak bir dosyayı bu dizine aktardığınızda dizin içerisinde aynı isimde başka bir dosya bulunuyorsa, bu dosyalar arasında bir seçim yapmanız gerekir. Çünkü sonuç olarak bu geri dönüşüm kutusu normal bir dizin ve aynı isimde iki dosyayı barındırma imkanı yok.

Bir DOSKEY makrosu sayesinde Windows 95'deki gibi bir Geri Dönüşüm Kutusu oluşturabilirsiniz.

EXCEL 7.0: DEĞERLERİN FARKLI GÖSTERİLMESİ

Excel 7.0'da bir hücre için Biçim menüsünde bulunan Hücreler kısmında Kategori olarak Para Birimi'ni seçtiyseniz, hücre içine yazdığınız değerler standart olarak "Değer TL" şeklinde gösterilir. Bu format yerine, para birimi olarak biçimlenen hücrelerdeki değerlerin "TL Değer" şeklinde yazılmasını istiyorsanız, Hücreleri Biçimle penceresindeki Kategori kısmında "İsteğe Uyarlanmış" seçeneğini tıklamalı ve hücreye uygun bir biçim vermelisiniz.

Denetim Masası'ndaki Bölgesel Ayarlar'da yapacağınız değişiklik sayesinde, Excel'in "Para Birimi" biçimine sahip olan hücreler için kullandığı formatı değiştirebilirsiniz.

Excel'in sürekli olarak bu formatı kullanmasını istiyorsanız Bölgesel Ayarlar'da bazı değişiklikler yapmanız gerekir.

Bunun için ilk olarak Başlat menüsünü açın ve bu menüdeki Ayarlar kısmında Denetim Masası ifadesini tıklayarak aynı isimli pencereye geçin. Şimdi bu penceredeki Bölgesel Ayarlar seçeneğini tıklayarak Bölgesel Ayarlar Özellikleri penceresini açın. Burada bulunan Para Birimi kısmında Excel'in para değerleri için kullandığı standart formu bulabilirsiniz.

"Para Birimi Simgesi Yeri" listesinden istegınıza uygun olan formatı seçin. Listede bulunan sayıların yanındaki karakter ükelerine göre kullanılan para birimini ifade ediyor. Örneğin bu karakter sayının sol tarafında bulunuyorsa, para değerleri "TL Değer" şeklinde yazılacaktır. "Para Birimi Simgesi Yeri" için belirlediğiniz formata uygun olarak "Negatif Sayı Biçimi" seçeneği için de bir format seçmelisiniz. Bundan böyle Excel, Para Birimi olarak biçimlenmiş hücrelerde bu formatları kullanacak.

EXCEL: TABLO BAŞLIKLARININ SÜREKLİ GÖRÜNMESİ

Kapsamlı Excel tablolarında tabloya gözetmek için kaydırma çubuklarını kullandığınızda satır ve sütun başlıkları ortadan kaybolurlar. Excel, başlıkların bulunduğu satır ve sütunların sürekli olarak görünmelerini sağlamak amacıyla, bunların sabitlemelerini sağlayan bir fonksiyon sunuyor. Böylece tablo içinde hareket etseniz dahi bu satır ve sütunlar ekran üzerinde sürekli olarak aynı pozisyonunda bulunuyorlar. Bu sayede, tabloyu inceleyen başlıklara bakmak için tablo başlangıcına dönmek gerekmiyor.

Örneğin tablonuzdaki ilk üç satır sürekli olarak gözönünde bulunmaları için sabitlemek istiyorsanız, ilk olarak dördüncü satırı tamamen işaretleyin. Bunun için sol taraftaki sayı sütununda 4 sayısını tıklamanız yeterli. Daha sonra menü çubu-

ğunda bulunan pencere menüsünü açın ve "Parçaları Dondur" seçeneğini tıklayın. Bunun sonucunda Excel sabitlediğiniz satırlardan sonuncusunun altına siyah bir çizgi çizer. Aynı şekilde sol kısımdaki sütunları da sabitlemeniz mümkün. Bunun için, sabitleyeceğiniz alanın sağ kısmında kalan ilk sütunu sütun harfini tıklayarak işaretleyin ve Pencere menüsünden "Parçaları Dondur"u seçin.

Tablonun ilk birkaç satırı ile birlikte ilk sütunları sabitlemek istiyorsanız, tablo üzerinde sabitleme işleminin dışında kalacak olan alanın sol üst köşesindeki hücreyi seçin. Tekrar Pencere menüsünde "Parçaları Dondur" seçeneğini tıkladığınızda bu defa siyah çizgi seçtiğiniz hücrenin üst ve sol tarafından çizilir. Kaydırma işlemini sadece bu siyah çizgilerle ayrılmış olan alanın dışındaki bölüme gerçekleştirebilirsiniz.

WORD: SÜTUNLARI SİLİNEBİLECEK SAYFA GENİŞLİĞİNE UYDURMAK

Word'de bir tablo yerleştirdiğinizde program otomatik olarak tablo genişliğini sayfa genişliğine uygun hale getirir. Tablodan bir sütun sildığınızda ise sayfa genişliği tabloya göre daha büyük olur. Küçültmüş olan tabloyu tekrar sayfa genişliğine uydurmak için ilk olarak tablonun tüm sütunlarını işaretleyin ve farenin sağ tuşuna tıklayın. Daha sonra açılan menüde "Hücre Yüksekliği ve Genişliği" seçeneğini tıklayın. Açılan pencerede Sütun kısmına geçin ve sütun genişliğine 0 değerini verin.

Örneğin birinci sütunun genişliğini değiştirmeden diğer sütunların genişliğini sayfa sınırına kadar artırmak istiyorsanız, fare ile sütunları işaretlerken birinci sütunu bu işlemin dışında tutun ve diğer sütunlar için genişlik değerini 0 olarak belirleyin.

Nükleer Savaş Sonrası Yine Savaş *Krush, Kill 'N' Destroy*

OH, MAN. IT'S JUST
THAT DUPEY SCOUT
AGAIN.
SUPPOSE HE WANTS THE
CONVOY FIGURES.

CONVOY CARGO DETAILS
LOAD
SUPPLIES AND FUEL

CAPACITY PER VEHICLE
08075K IBS

AVERAGE SPEED PER
VEHICLE
75R05

UNITS OF MEASUREMENT:
BOGLES

AIRBAG ON SCOUT'S
VEHICLE
DISABLED

RANDOM

Mad Max ve benzeri nükleer kıyamet sonrası kaos ortamını konu alan filmleri seyretmiş olanlarımız, bu oyunun konusuna yabancılık çekmeyeceklerdir. 2079 yılında korkunç bir nükleer savaş yapılır, ancak bu savaş kimse kazanamaz. Bilinen şekliyle tüm uygarlık çöker ve savaştan sağ kurtulmayı başaran bir grup insan yeraltı sığınaklarına çekilir. Tam altmış yıl boyunca bu sığınaklarda yeniden organize olup, tekrar yüzeye çıkma zamanının gelmesini beklerler. Ancak yüzeye çıktıklarında Ora'nın sahiptsiz olmadığını görürler. Sığınaklara incek kadar şanslı olmayanlar yıllar boyu radyasyon ve çeşitli hastalıklarla boğuşmuş ve sonuçta

ortaya mutasyona uğramış farklı bir insan soyu çıkmıştır. Bu insanlar kendi toplumlarını kurmuş ve eskinin adetlerini lanetleyerek geçmişleri ile olan duygusal bağlarını tamamen koparmışlardır. Dolayısıyla, birdenbire karşılarında tamamen geçmişin yöntemlerine ve tipine sahip olan, üstüne üstlük dünyanın gerçek sahibi olma iddiasındaki kişileri görmek onları hiç memnun etmez. Ve kıyasıya bir savaş başlar. Bu kez ayakta kalmayı başaranın ödülü, tüm dünyadır...

Oyunu çalıştırmak için temel olarak DX 2-66 işlemci ve 8 mb Ram isteniyor. Ancak iyi bir performans almak için Pentium işlemci ve 16 Mb Ram gerekli. 4X hızlı bir CD sürücü

ve yaklaşık 30 Mb kadar hard-disk alanı da diğer ihtiyaçları oluşturuyor. Oyunun doğal çalışma ortamı DOS fakat gerekirse Windows altında da çalıştırılabilir. Network altında altı kişiye kadar karşılıklı oynanabilen oyun, tek CD ile ancak iki kişiyi destekleyebilir. Yani altı kişi oynamak için üç CD gerekiyor. Oyunda onbeş adet Mutant ve onbeş adet de Survivor görevi mevcut. İyi hazırlanmış ara sahneler ve brifingler eşliğinde değişik görevleri yerine getirmeye çalışıyorsunuz. Genel olarak C&C ve Warcraft gibi oyunların bir karışımı gibi görünen bu oyunun kendine has bazı özellikleri de mevcut. Öncelikle grafikler çok daha detaylı hazırlanmış, oyun haritası basit bir orman ya

da çölden ibaret olmak yerine, nükleer savaş sonrası ortamın özelliklerini yansıtan bir tarzda hazırlanmış. Üç boyut kavramının altı çizilerek vurgulandığı haritalarda, derin ve üzerinde asma köprü olan vadilerden geniş şehir harabelerine dek pek çok detay mevcut. Savaş bazen Empire State gökdeleninin yıkıntıları gölgesinde, bazen çöldeki terk edilmiş benzin istasyonunun etrafında sürüp gidiyor.

Bunun haricinde kontrol arabirimi de oldukça ilginç. C&C'de ya da Warcraft 2'dekinin aksine, kaynak kontrol ve üretim arabirimi ekranın dörtte birini değil, sağdaki oldukça küçük bir alanı işgal ediyor. Burada bulunan küçük karelere tıkladığınızda, ilgili başlık altında üretebileceğiniz diğer ünitelerin resimleri açılıyor. Diyelim ki yoğun bir çatışma içindesiniz ve olabildiğince çok SWAT ünitesine ihtiyacınız var. Her seferinde bir kere tıklamak yerine, SWAT ikonuna arka arkaya sol tuşla tıklayarak dokuz kadar birimi sipariş edebiliyorsunuz.

Sağ tuşla tıkladığınızda ise sayı azaltılabilir. Eğer onuncu defa tıklarsanız üretim sonsuz sayıda, yani siz müdahale edene dek durmaksızın gerçekleşiyor. Tabii ki her oyunda olduğu gibi burada da bir şekilde para kazanmak zorundasınız. Savaş sonrasındaki en değerli şey ise petrol. Eğer bir Power Station ve belirli yerlerde yüzeye çıkmış olan petrol birikintilerinin üzerine de bir Derrick kurarsanız, eski model Mack tankerleriniz bu petrolü taşıyarak para kazanmanızı sağlayacaktır. Oyundaki üniteler de seçtiğiniz tarafa göre farklılık gösteriyor, insanlar

genelde mekanik araçlar kullanırken, mutantlar değişime uğramış dev canavarlar ve bunlardan bazılarının sırtına takılmış silahlarla çarpışıyorlar. Binalarınızı satmak gibi bir şansınız yok ve tamirat gerekirse bir teknisyene ihtiyacınız var. Her teknisyeni sadece bir binayı onarmak için kullanabiliyorsunuz ve sonra yenisini üretmeniz gerekiyor. Ayrıca arabirimdeki soru işaretine basıp üzerine tıklayarak bir birimin adını görmek, petrol damlasına tıklayarak paranızı görmek ve 'O' harfine tıklayarak Options menüsüne geçmek mümkün. Bu menüden ses ayarları, görevin özetini almak ve oyun kaydetmek gibi şeyleri halledebilirsiniz. Oyunun tek eksikliği zorluk seviyesi ve oyun hızı gibi ayarların bulunmaması, ancak bu pek büyük bir sorun yaratmıyor.

Bu tür Real-time strateji oyunlarında herkesin en çok şikayet ettikleri konu genel olarak yapay zekanın seviyesinin çok düşük olması. Bu durum KKND için de pek farklı değil, düşman genelde belirli bir bölgeden saldırmakta ısrarlı bir tavır sergiliyor. Ancak yapımcı firma oyunu tekdüzelikten kurtarmak amacıyla bazı uygulamalar yapmış. Düşmanınız mümkün olan

en üst hızda ve genellikle sizden çok daha hızlı üretim yapıyor. Ayrıca saldırılarında az sayıda ünite kullanmak yerine topyekün bir tarzda üzerine geliyor. Petrol kuyularınızı ve tankerlerinizi hedeflemeyi de ihmal etmiyor. Saldırı iki dalga halinde gerçekleşebildiği gibi, verdiği kayıplar artmaya başlarsa hemen geri çekilebiliyor ya da destek gönderebiliyor.

Yani ilk saldırıyı karşılayabilseniz bile genelde ikinciye yetecek ünitenizin kalmaması çok olası. Binalarınızın birbirine belirli bir yakınlıkta kurulması gerekiyor, ancak arada kısa da olsa biraz mesafe bırakabiliyorsunuz, ayrıca herhangi bir enerji santrali ya da silo kurma ihtiyacı yok. 'CTRL' ve rakam tuşlarına basarak tıpkı C&C tarzında birlikler atayabilme imkanı da mevcut. Ses ve görüntü efektleri ise gerçekten güzel ve detaylı hazırlanmış. Sonuç olarak bu tarzda piyasaya sürülmüş pek çok oyundan daha güzel ve ayrıntılı bir oyunla karşı karşıya olduğumuzu söyleyebiliriz. Alınıp oynanmaya değer bir yazılım, pişmanlık duyma ihtimaliniz çok düşük. □

M. BERKER GÜNGÖR

Sistem Gereksinimleri:
DX 2-66 ve 8 Mb Ram
4X CD 30 Mb hard-disk
Real-time strateji

DÜNYALILARIN GELİŞİ

Aykut Erdoğan

Haziran Sayısında Neler Var?

PC'nize güç katın

Tepeden tırnağa Upgrade ile bilgisayarınızın gücüne güç katın. Ana kart, grafik kartı, ses kartı ve CD-ROM'larla ilgili chipucları, işlemci Upgrade'i, yeni anakartların kazandırdıkları.

İnceleme: Grafik kartlar

Grafik kart piyasasındaki son gelişmeleri yakından izlemek için bu yazıyı okuyun. Piyasadaki son model grafik kartlar CHIP Test Merkezi'nin incelemesi altında.

CHIPUCU:

- ▼ HTML kursu bitti. Şimdi sıra Javascript'te.
- 5 bölümlük pratik derslerle HTML sayfalarınıza JAVA Applet'leri eklemeyi öğrenin.
- ▼ Katalog devam ediyor. Biriktirin.

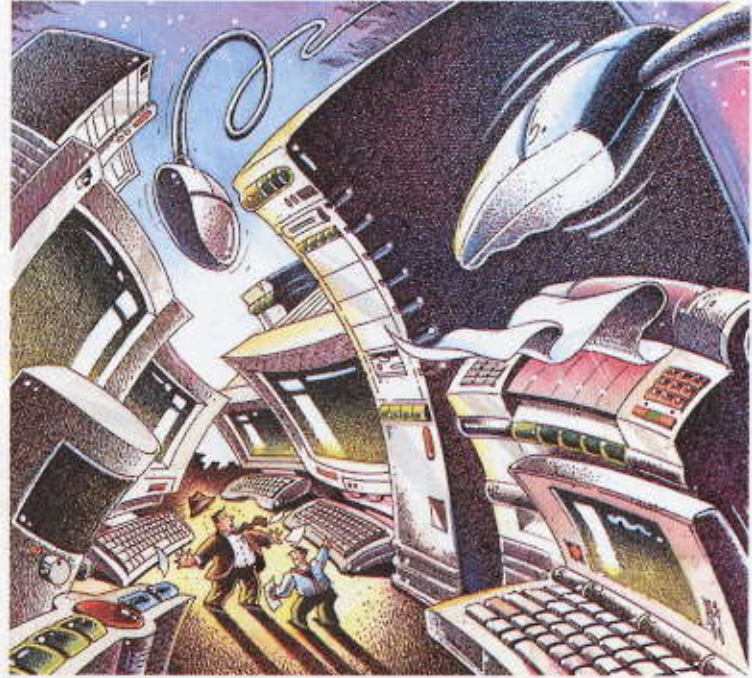
OFİS'lerde bilgisayar uygulamaları

Bir ofisin A'dan Z'ye tüm işlerinin bilgisayar yardımıyla idaresi için kullanılacak tüm yazılımların ve bunların tekniklerinin tanıtımı bu yazı dizisinde. Ofisinizi çağa uydurmak için bu yazıyı kaçırmayın. Arşivlemeden ticari yazılım paketlerine kadar pek çok ofis yazılımlarının incelemelerini bulacaksınız.

Diğerleri

- Animated GIF: Web sayfalarına hareket kazandırmak elinizde. Hareketli GIF'leri nasıl hazırlayacağınız ve örneklerini nereden bulacağınız bu yazıda.

- Süper-Computer'ler: Kaza simülasyonlarında, hava tahminlerinde vs. gibi çok çeşitli alanlarda kullanılan milyon dolarlık süper bilgisayarlar.

- A'dan Z'ye Network yazı dizisi ikinci bölümüyle devam ediyor. Bu bölümde tüm ayrıntılarıyla protokollere yer veriliyor.

Copyright by CHIP, VOGEL INTERNATIONAL

VERLAGSGES. mbH, Würzburg,

DEUTSCHLAND

ISSN: 1300-9419

Genel Yayın Yönetmeni

Aylin Tarhan Kuru

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Tansel Emanet Tüzel

Yazı İşleri

Garo Antikacıoğlu, Gökhan Sungurtekin,

Ufuk Yamankılıçoğlu,

Mahmut Karşlıoğlu, Ali Kemal Akçam,

Artıla Uygun,

Engin Cilasun (CD hazırlık)

Yazı İşleri Sekreteryası

Ebru Zorlu

Katkıda Bulunanlar

Sabri Varol, Ahmet Özişik

Grafik/Bilgisayar

Özlem Sarar

A.Umut Ersoy

Özgül Sarar

Yazı İşleri Tel: (212) 283-4244

Yazı İşleri Faks: (212) 283-4254

Yazı İşleri E-mail adresi: chipyaz@chip.com.tr

CHIP Reklam Koordinatörü

Gönül Morgül

CHIP Reklam Müdürü

Sebnem Karabıyık

Müşteri Temsilcisi

Yeliz Koyun

Abone Servisi

Selma A. Atılal

Dağıtım Servisi

Nebi Danacı

Abone Servisi Faks: (212) 281-3908

Üretim Koordinatörü

Turgay Tekatan

İllüstrasyon

Aykut Erdoğan

Genel Koordinatör

Melih Şahin

VOGEL Yayıncılık Ltd. Sti.

Adına Sahibi

Şakir Batumlu

Renk Ayrımı - Film Çıkış

G A M A

Reprodüksiyon ve İlahe Hizmetleri Ltd. St.

Tel: (0-212) 282 53 22/23

Baskı

Medya Pazarlama Sat. ve Tic. A.Ş.

Tel: (212) 270-6364 / 68

Dağıtım

BIRYAY A.Ş.

VOGEL Yayıncılık

Peker Sokak, 26 Kat 3

Levent İSTANBUL 80600

Tel: (212) 283-4244

Faks: (212) 269-5021

Faks: (212) 281-3908

VOGEL Ankara Subesi

Ankara Sorumlusu

Dilek Özgen Batumlu

Hafta Sokak, 12/5

G.O.P. Ankara 06700

Tel: (312) 447-2772

Faks: (312) 447-1569

REKLAM İNDEKSİ

3P	7
4K	ÖN KAPAK İÇİ
ADA	123
AKBANK	9
ALBİM	51-53
ARMEGA	49
ASEL	81
AVS	155
BAŞARI ELEKTRONİK	13
BEKOM	77
BİLSAG	87
BİMEKS	63
BSA	177
COMPEL	67
ÇİZGİ	73
DAR FILM	33
DOS	91
EDİT ELEKTRONİK	55
EMEK	165
EMPA	96-97
ESTRON	47
ETA	103
FEKOM	65
GENPAZ	131
GOLD BİLGİSAYAR	41-43
HARMONY	93
HESMAK	99
HİSAR	127
İNSELBERG	129
INTERACTIVE	75
İNTKOM	161
KARMA	112-113-ARKA KAPAK
KARTEL	19-21
KOÇKAYA	23
MARKET	184-185-186-187
MİKRO YAZILIMEVİ	151
PC DANIŞMAN	95
PHILIPS	29-31
PROTA	163
RAKS	59-61
RÖNESANS	169
SAATÇIOĞULLARI	125
SAYISAL GRAFİK	145
SİMNET	ARKA KAPAK İÇİ
SİSKON	71
SİSTEM YAYINCILIK	189
SONY	11
TELCO	101
TEST	89
TRANSTEKNİK	83-85
TURKOM	117
UFOTEK	35-36-37-45
VEGA	135
VESTEL	69
YILDIZ	78-79

VOGEL TEMSİLCİLİKLERİ

BAYİ	ŞEHİR	TELEFON	FAKS
BYM	ANTALYA	0242 242 32 48	242 60 14
ECG	BURSA	0224 224 29 24	220 35 30
EMEK LTD.	ANKARA	0312 425 07 86	425 04 59
KARTEKS	MERSİN	0324 237 80 73	237 22 07
SET	İZMİR	0232 463 42 66	421 58 22
ŞİMPA	TOKAT	0356 212 44 82	214 24 79